

เสขิยธรรม

พระธรรมที่ต่อองค์ศึกษา

ถนนหนังสือ ● ฉบับที่ ๖๑ ปีที่ ๑๔ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๗ <http://www.skyd.org>

แต่... เจริญ วัดอักษร

บัวผันน้ำในสังคมไทย

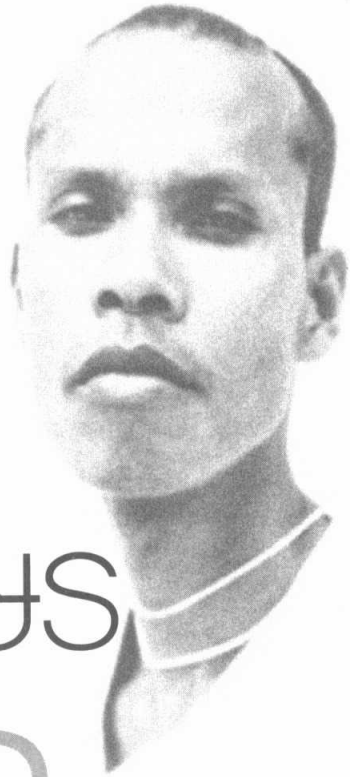

ธรรมยาตรา..รักษาลำน้ำโขง

ครั้งที่ ๒

๑-๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗

เจริญ วัดอักษร ใครสร้าง... ...ใครทำลาย?

คลับตามห่มเศษของวันที่ ๒๑ มิถุนา สังคมไทยซึ่งอึมครึมอยู่หลาย
ด้านก็ดูจะมีดมนยิ่งขึ้นกว่าเดิม...

ภายใต้ร่มเงารัฐบาลทักษิณ ที่ความ “แปลกใหม่” กลายเป็นข่าวคราว
หลักของทุกเรื่อง และ “ความตื่นตาตื่นใจ” เป็นอาการสามัญของ “เหยื่อ-
ผู้บริโภค” ที่ถูกแผนการตลาด “กระตุ้นเร้าอย่างถึงแก่น” กระทำให้ยอม
จำนนต่อ “สินค้า” ที่นักโฆษณาตั้งใจ “ยัดเยียด” ให้...

สามปีเศษมานี้ บ่อยครั้งมิใช่หรือ ที่เรา “หลง” ตื่นเต้นไปกับ
“ปรากฏการณ์” กระทั่งลิ้ม “ภาพรวม” หรือ “กระแสสืบเนื่อง” ของเหตุปัจจัย
และความเป็นจริงตามธรรมชาติไปเสียสิ้น หากพากัน “เคลิ้มฝัน” ไปกับ
“ถ้วยรางวัลในอนาคต” และเทคนิควิถีทางการเมืองแบบ “เสมือนจริง” ซึ่ง
“นักการเมือง+นายทุนกระดาศซับ” หลอกล่อให้เราหลงว่า “มีส่วนร่วม”
ทั้งที่แท้จริงแล้ว สุดท้ายจะเหลือ “ผู้ชนะ” ได้เพียงไม่กี่ราย

ด้วยสถานการณ์ดังกล่าว “ความตาย” ของ “เจริญ วัดอักษร” เมื่อ ๒๑ มิถุนา หรือ การ “หายไป” ของ ทนายสมชาย นีละไพจิตร ก่อนหน้านั้น จึงคล้ายจะ “บอกเล่า” เรื่องราวมากมายให้เราได้รับรู้

สำหรับบางคน นี่อาจคล้าย “เสียงกระซิบ” ซึ่งต้องการสติและสมาธิ ที่จะ “รับฟัง” ท่ามกลาง โศรกรรมที่ก้องของ “การพัฒนา” และวาทกรรม “ความสำเร็จทางเศรษฐกิจ” ซึ่งมี “เงิน” และ “ปริมาณผลผลิต” เป็นตัวชี้วัดหาก “คุณธรรม-จริยธรรม” “ภูมิปัญญา” และ “คุณค่าเชิงคุณภาพ” หรือ “ทุนทางนามธรรม” กลับถูกกลืนกลบหายไปแทบหมดสิ้น

แต่กับ “บางคน” หรือ “บางกลุ่ม” การตายของ “เจริญ วัดอักษร” นั้นก็ก้องกัมปนาท และ ตอกย้ำความคิดความเชื่อเดิม ๆ ให้แจ่มชัดขึ้นอีกว่าเขาเข้าจริง ๗๒ ปี ที่เปลี่ยนแปลงการปกครอง มา บ้านเมืองของเราก็หาได้ไปถึงไหนไม่

มีพักจะต้องกล่าวถึง “การปฏิรูปการเมือง” ซึ่งกล่าวอย่างถึงที่สุด ในทางปฏิบัติ ก็มีคำถาม อันไร้คำตอบที่เหมาะสมอยู่อีกมิใช่น้อย...

เช่นว่า ในยุคหลังปฏิรูปทางการเมืองอย่างวันนี้ เราจะทำอย่างไรกันดี ? (หรือ...จะทำอะไร กันได้ ?) กับ “นักการเมืองการตลาด” ประเภท “หน้าดำ-ใจดำ” ที่อาศัยช่องว่างรัฐธรรมนูญ “ฉบับประชาชน” เข้ามา แล้วนับวันจะร่ำรวยและอำนาจอึกขิ้นขึ้นทุกที

นับวันจะ “สร้าง” และ “ทำลาย” คนเช่น “เจริญ วัดอักษร” ยิ่งขึ้นทุกที

“กลุ่มเสขิยธรรม” เดินทางไปเคารพศพ “เจริญ วัดอักษร” และเป็นเจ้าภาพสวด อภิธรรมฯ ให้ ในคืนวันที่ ๒๘ มิถุนายน เมื่อครบรอบ ๗ วันการจากไปของเขา นักผู้ ภาคประชาชน ตัวแทนคนเล็กคนน้อย ผู้อาจหาญด้านโลกาภิวัตน์ด้วยชีวิตและ เลือดเนื้อ ก่อนจะกลับมาสรุปกันว่า ต้องปรับเนื้อหา “เจตนาหมายข่าวเสขิยธรรม ฉบับที่ ๖๑” ที่กำหนดไว้แต่เดิม เพื่อเพิ่มประเด็นของ “เจริญ วัดอักษร” เข้ามาเป็นกรณีพิเศษและเร่งด่วน ซึ่งแม้จะเป็นเหตุให้ กระบวนการผลิต การจัดพิมพ์ การวางจำหน่าย และการจัดส่งถึงสมาชิก ล่าช้าไปบ้าง ก็เชื่อและมั่นใจว่าสิ่งที่เพิ่มขึ้น จะ “คุ้มค่า” ต่อความรู้ของท่านผู้อ่านอย่างแน่นอน

“เสขิยธรรม” ฉบับนี้จึงเพิ่มเนื้อหาและจำนวนหน้ากระดาษขึ้น ในราคาเท่าเดิม

ด้านหนึ่ง เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลแก่ท่านผู้อ่าน ที่อาจไม่รู้จัก หรือมิได้ติดตามข่าวคราวโดยตรง ของ “เจริญ วัดอักษร” มาก่อน ขณะที่อีกด้านหนึ่ง ก็เพื่อส่ง “ความระลึกถึง” ที่มีต่อกันตลอดมา ในฐานะ “คนเล็กคนน้อย” ร่วมยุคสมัย จาก “กลุ่มเสขิยธรรม” ไปยังเพื่อนมิตรที่ บ่อนอก-บ้าน กुरुต และอีกหลาย ๆ พื้นที่ ว่า...

แม้เหตุการณ์นับวันจะรุนแรงยิ่งขึ้น เราก็ยังยินดีที่จะเคียงข้าง “ผู้รักความเป็นธรรม” และ การต่อสู้เพื่อรักษา “ทำนองคลองธรรม” เอาไว้...

“กลุ่มเสขิยธรรม” ขอใช้ “เจตนาหมายข่าวเสขิยธรรม” ฉบับนี้ ต่างหรีดอาลัยการจากไปของ “เจริญ วัดอักษร” และขอโอกาสแสดงความเสียใจต่อภรรยา ญาติมิตร และเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ของ “เจริญ วัดอักษร” ทุก ๆ ท่าน ไว้ ณ ที่นี้

ความตายของ “เจริญ วัดอักษร” อาจเป็นเรื่อง “เล็กน้อย-ชั่วคราว” ในสายตาของคนใหญ่ โตคับฟ้า แต่จะเป็น “ตำนานยิ่งใหญ่” ของคนเล็กคนน้อยไปอีก “นานแสนนาน”...

เครือข่ายชาวพุทธ เพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย

การรักษาพระศาสนาให้ยั่งยืนนั้น มิใช่เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ทั้งมิใช่เป็นความรับผิดชอบที่จำกัดอยู่กับพระสงฆ์หรือรัฐบาลเท่านั้น หากเป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคนและเป็นความรับผิดชอบที่พระพุทธองค์ทรงมอบให้แก่พุทธบริษัททั้งหลาย ดังนั้นเมื่อถึงคราวที่พุทธศาสนาประสบวิกฤต จึงควรที่ชาวพุทธทุกคนจะร่วมมืออย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อฟื้นฟูพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามและกลับมามีความหมายต่อสังคมไทย รวมทั้งยังประโยชน์แก่สังคมโลก

ด้วยเหตุนี้ “เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย” จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการมีองค์กรประสานงานในภาคประชาชน สำหรับการเคลื่อนไหวผลักดันให้มีการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เครือข่ายชาวพุทธฯ ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก ๘ องค์กร ได้แก่ มูลนิธิโกลดคีมทอง มูลนิธิเด็ก มูลนิธิพุทธธรรม มูลนิธิสุขภาพไทย มูลนิธิसानแสงอรุณ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน เสริมสิกขาลัย และกลุ่มเสขิยธรรม

แนวทางการดำเนินงาน ที่สำคัญคือการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมของพุทธศาสนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับบุคคลและสังคม หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เครือข่ายฯ ให้ความสำคัญได้แก่ แนวความคิดเรื่อง “บุญ” ซึ่งปัจจุบันมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันมาก ป่อยครั้งการทำบุญในปัจจุบันไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่หลักธรรมข้อนี้มีศักยภาพอย่างมากในการสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมที่ดีงามและสงบสุข

ปัจจุบัน เครือข่ายชาวพุทธฯ สำนักงานตั้งอยู่ที่

๘/๒๓ ซ.บ้านช่างหล่อ ถ.พรานนก
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๖๖-๒๗๒๑-๒
เว็บไซต์ www.budnet.info
อีเมล b_netmail@yahoo.com

**๐ ๓๐ วิธี
ทำบุญ**
เพื่อสุขภาพใจ
และสุขภาพสังคม

พิมพ์ครั้งที่ ๙

คู่มือทำบุญเข้าพรรษา
ที่ควรมีไว้ประจำบ้าน

ราคาเล่มละ ๗ บาท

เครือข่ายชาวพุทธฯ ๘/๒๓ ซ.บ้านช่างหล่อ
ถ.พรานนก บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๘๖๖-๒๗๒๑ ถึง ๒

ทำบุญเป็นนิจ ชีวิตแจ่มใส จิตใจเย็นบาน

เสขิยธรรม

เป็นจดหมายข่าววิถีประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ และประสบการณ์ การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิตและสังคมสมัยใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรม

บรรณาธิการ

พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ

กองบรรณาธิการ

- พระสุพจน์ สุวโจ
- พระมหาเชิดชัย กุวิวัธ
- พระมหาประยุติ มหาภิณฺฑมโน
- นายภมมาท อนุพงศ์พัฒน์
- นางสาวอากาตี งามข้า
- นางสาวมณีนี ศรีเที่ยงจันทร์
- นางสาวบัวทอง พิมพ์ลา

ฝ่ายสมาชิก

นางสาวบัวทอง พิมพ์ลา

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธีรารัง ปัทมภาส

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุ-สามเณรและฆราวาส ผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกัน ในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่าง ๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์ธรรมเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมีมุ่งประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมุคฺคฺของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่
ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม
๑๒๕ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แขวงตลาดน้อย เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
โทรศัพท์ ๐๖-๗๕๕๗๕๑๕๖, ๐๒-๗๖๓๑๑๑๔
โทรสาร ๐๒-๕๓๗๘๘๗๕
อีเมล : seki@skyd.org

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมาชิก ๒๐๐ บาท/ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก ส่งธนาคารหรือตัวแลกเงินไปรษณีย์ส่งจ่ายในนามนางสาวอากาตี งามข้า นายัง ๑๒๕ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แขวงตลาดน้อย เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

คณะกรรมการกลุ่มเสขิยธรรม

- พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ
- พระครูวรตตัตถธรรมาท (บุญมี ตีสกุลโร)
- พระครูสันติธรรมรังษี
- พระสมุณฺฑโร คู่มุงกุล
- พระโมกฺกาสัทโณ วชิรภาโณ
- พระสมัย สัจจภาโณ
- พระมหาประยุติ มหาภิณฺฑมโน
- พระบุญชู ติสาวโร
- แม่ชีสุบิน ผลไม้

พิมพ์และจัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

สำนักงานพิมพ์สุภาพใจ

โทร. ๐-๒๕๑๕-๒๖๒๑, ๐-๒๕๑๕-๖๕๐๗

โทรสาร ๐-๒๕๑๖-๗๗๕๔

ฉบับที่ ๖๑ ปีที่ ๑๔ กรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

สารบัญ

บรรณาธิการบันทึก

๑ เจริญ วัดอักษร "ใครสร้าง...ใครทำลาย?"

ปฏิบัติกริยา

๖ ปฏิกริยาต่ออธรรม

จับกระแส

- ๑๐ "ขาประจำ" ของคุณทักษิณ
- ๑๒ ช่วยสร้างอหิงสาให้เป็นวัฒนธรรม

แต่...เจริญ วัดอักษร

- ๑๕ ลาแล้ว...เจริญ วัดอักษร
- ๑๘ ขอขอบคุณ เจริญ วัดอักษร
- ๒๐ แต่...เจริญ วัดอักษร นักต่อสู้ผู้ยิ่งยง
- ๒๒ เจริญ วัดอักษร นักสู้สามัญชน
- ๓๐ ธรรมปรารภ

ประยุกต์ธรรม

- ๓๒ เรียนรู้จากธรรมยาตรา..รักษาลำน้ำโขง
- ๔๐ ศาสนาและการกตัญญูทางเพศ

เหลียวมองเพื่อนบ้าน

๔๖ เทียวชมวัดและวังในลาว

ชีวิตแห่งการภาวนา

๕๖ โรคชอบปรุงแต่ง

ชีวิตกับความตาย

๖๒ วาระสุดท้ายแห่งชีวิตของแม่

มองอย่างพุทธ

๖๖ มหาบุรุษชาмуโร

ด้วยควาประลึกถึง

- ๗๒ มาราน จาบอก : เธอผู้ปิดทองหลังพระ เพื่อพัฒนาสังคมพม่าอย่างยั่งยืน
- ๗๔ ฟิลิป กาโบล
- ๗๖ ศิริชัย ศิริสยาม

เสขิยบุคคล

๗๗ พระเววัดตตัมมะมหาเถระ

ธรรมลีลา

- ๕๕ ปาฏิหาริย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ
- ๘๑ เธออยู่ ณ หนึ่งในกลางใจฉัน

๑๐๐ ปีพุทธกาล

๘๒ ธรรมโฆษณศึกษา : "พุทธจริยา กับ สังคม"

แฉดวงเสขิยธรรม

- ๘๔ แฉดวงเสขิยธรรม เมษายน - มิถุนายน ๕๗
- ๘๕ ประชุมใหญ่เสขิยธรรม ครั้งที่ ๑๕ ประจำปี ๒๕๕๗
- ๘๗ ตู๋หนังสื่อเสขิยธรรม
- ๘๙ หนังสือนำอ่าน
- ๙๓ หนังสือนำอ่าน

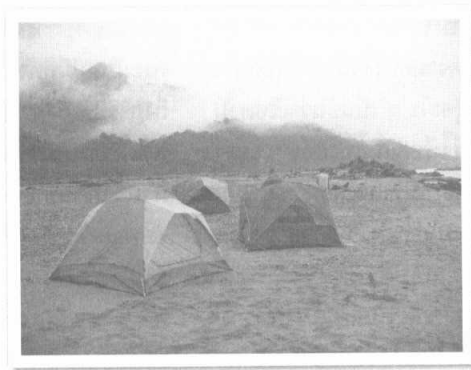
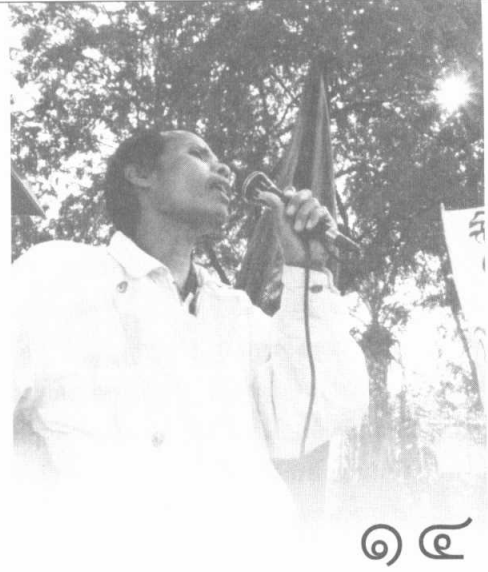
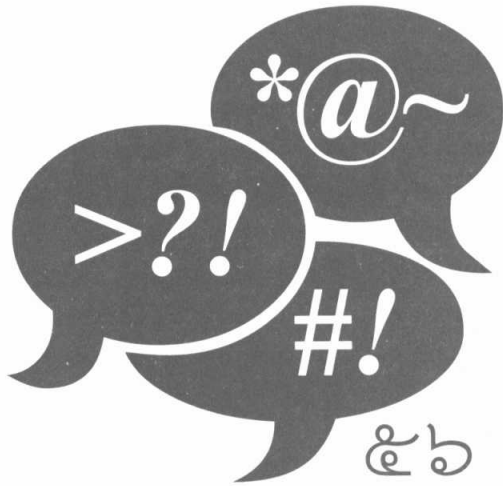
ภาพปกหน้า

วัฏจักรของการเกิด-ดับ (Reincarnation)

โดย อาจารย์สมวงศ์ ทัพพรัตน์

Oil on paper, 79 x 110 cm., 2001

เรื่องเด่นในฉบับ

บันทึกตู้หับงี่สี่๑

๙๔ เล่าเรื่องหนังสือ...เล่มเล็ก

บทความพิเศษ

๙๖ พี่นาคอนโดฯ รั้งตำแหน่งประธานสถาน

กิดคนละมุม

๑๐๕ ผลกระทบนโยบายศูนย์บันเทิงครบวงจรรองรัฐบาลทักษิณ จากมุมมองทางจริยธรรม

๑๑๒ สะกิดตา-สะกิดใจ

ปฏิกิริยา ต่อ รงอธรรม

ปคนเอาบทความ *เปลื้อง วัตทองนพคุณ “ไม่ง” สุบเงินมูลนิธิพระเถร* จากนิตยสาร *ธงธรรม* ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๗ มาให้ข้าพเจ้าอ่าน และบอกมาด้วยว่าในวงการพระผู้ใหญ่ นั้นพากันหัวนไหวไปกับกรณีที่เคยไว้ในข้อเขียนชิ้นนี้ ซึ่งข้าพเจ้าพอจะเข้าใจได้ เพราะการเสนอเรื่องราวแบบนี้ น่าจะเป็นวิธีของนักหนังสือพิมพ์ที่ปราศจากจรรยาบรรณนั้นแพร่หลายทั่วไป และผู้อ่านซึ่งควรจะมีวิจารณญาณ ก็ตกเป็นเป้าของอันธพาลทางสื่อสารมวลชนเช่นนี้กันได้ง่าย ๆ ถ้าพระผู้ใหญ่ทรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม อย่างน้อยน่าจะพิจารณาตามแนวทางแห่งพระธรรม ในกาลามสูตรนั้น พระศาสดาตรัสแนะไว้ ไม่ให้เชื่อแม้คำภีร์หรือถ้อยคำของครูอาจารย์ ควรที่จะสำรวจตรวจสอบให้แน่ชัดเสียก่อน ก็กรณีที่ว่านี้ ถ้าพระเถระผู้ใหญ่สนใจจริง ๆ ก็น่าจะเพียงเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณมาไต่ถามหาความเป็นกัลยาณมิตรกับท่าน แล้วตรวจดูความผิดถูก ถ้าผิดถึงขั้นอุกฤษฏ์ ก็ควรให้สึกหาลาเพศไป ถ้าผิดไม่ถึงขั้น

นั้น ก็ควรตักเตือนหรือช่วยเหลือก่อกุลกันตามสมควร นี้ได้แต่ไม่พอใจกัน อย่างซุบซิบ หาไม่ก็ใช้อำนาจบาตรใหญ่ไม่ให้ความสนใจ หรือลงโทษอย่าง ไม่ยอมรับรู้อะไร ๆ เป็นอันว่าเชื่อตามคำกล่าวหา หรือคำนิพนธ์ลอลย ๆ อย่างง่าย ๆ ส่วนกรณีที่เล่าร้ายกว่านี้ยิ่งนัก กลับไม่มีการกล่าวถึง เช่นเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายนั้น สมเด็จพระสังฆราชรับสั่งออกมาชัดเจนเลยว่าขาดความเป็นพระแล้ว ด้วยการยกยอกเงินวัดมาเป็นของส่วนตัว โดยไม่ต้องเอ่ยถึงการอดอุตรินุสสรธรรมที่ไม่มีในตนก็ยังได้ แต่แล้วสมิรูปนี้ก็ยังได้รับการปกป้องและยกย่องอยู่ในหมู่พระผู้ใหญ่จำนวนมิใช่น้อย สมเือกคนที่ถูกฟ้องว่ายกยอกเงิน เรื่องการทำคอนโดลลอลงญาตีโยม ศาลตัดสินแล้วว่าโกงเขาจริง หากศาลฎีกาถือว่าทางเทคนิคของกฎหมายยกโทษให้จำเลย แล้วนั่นไม่เป็นปราชิกหรือ หรือพระราชคณะที่ถูกฟ้องคดีปลอมแปลงเอกสารในการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จนศาลตัดสินแล้วว่าผิดจริง แต่เห็นแก่ผ้ากาสาวพัสตร์ให้รอลงอาญาไว้ แต่ในทางพระวินัย เจ้ากรุ

นี้ยังเป็นบรรพชิตอยู่ละหรือ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสมณศักดิ์และดำรงตำแหน่งในทางพระสังฆาธิการดังเดิม ฯลฯ ที่ว่ามานี้ พระผู้ใหญ่มีที่ท่าว่าอย่างไรทั้งนี้ไม่รวมถึงการประกาศตนเป็นพระอรหันต์ของพระผู้ซึ่งรวบรวมเงินทองเป็นจำนวน มากจากคนยากจน โดยอาศัยองค์คาพยพของรัฐ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เงินเป็นจำนวนมหาศาล ยังพระอาจารย์บุญนาค ผู้แต่งเรื่องเที่ยวกรรมฐานนั้น ก็รู้กันทั่วไปว่าเธอต้องปฐมนิเทศิก แต่แล้วหมามุขภูมราชาวิทยาลัย ก็เอาหนังสือของเธอมาใช้เป็นแบบเรียนและยกย่องผู้แต่งตั้งกับว่าเป็นพระผู้บริสุทธิ์ แล้วนี่ไม่เป็นการบิดเบือนดอกหรือ

พระศาสนาจะตั้งมั่นอยู่ได้ ต้องปราศจากการบิดเบือน ดังผู้เขียนบทความเรื่อง *เปลื้อง วัตทองนพคุณ “ไม่ง” สุบเงินมูลนิธิพระเถร* นี้ ใช้เลศในการเขียนอย่างบิดเบือนให้เห็นได้อย่างเด่นชัด

ประเด็นของเรื่องนี้มีอยู่ว่า เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณใช้เงินผิดประเภท โดยเอาเงินของมูลนิธิพระ-

ปริยัติธรรม มาใช้สร้างรอกจ่ายใน การดำเนินการก่อสร้างกุฏิภายในคณะ ๑๒ ที่ยังก่อสร้างค้างอยู่ให้แล้วเสร็จ พร้อมกันนี้ก็ได้ใช้ในการบูรณะซ่อมแซมเสนาสนะภายในวัดทองนพคุณ ซึ่งท่านก็ยอมรับ และคณะกรรมการก็รับรู้ (ข้าพเจ้าเป็นกรรมการร่วมอยู่ด้วย) โดยมีเอกสารรับรู้เรื่องดังกล่าวนั้นอยู่ ซึ่งท่านก็ยินดีใช้เงินเท่าที่จะทำได้

ในกรณีของหลวงพ่อกุณฺณ ปริสุทฺโธ นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นหลวงตาที่น่รักและใจดี ซึ่งมีความสำคัญอย่างใกล้ชิดกับวัดทองนพคุณมาแต่สมัยเจ้าอาวาสองค์ที่เพิ่งล่วงลับไปแล้ว เพราะเป็นชาวด่านขุนทดด้วยกัน และเกื้อกูลกันมาโดยตลอด แม้เจ้าอาวาสองค์นั้นล่วงลับไปแล้ว หลวงพ่อกุณฺณก็เอ็นดูเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันด้วยการอาราธนาไปเทศน์ที่ด่านขุนทด ๒ ปีติดต่อกันแล้ว ยิ่งรู้ว่าเจ้าอาวาสรูปนี้มีภาระดังกล่าวที่ต้องใช้เงินคืนแก่มูลนิธิด้วยแล้ว ในปีนี้ท่านได้ถวายเงินติดกัณฑ์เทศน์เป็นจำนวนเงินถึง ๕ แสนเลยทีเดียว เพื่อช่วยปลดเปลื้องภาระดังกล่าว

เผอญมีคิดป็นคนหนึ่ง ซึ่งคิดทำรูปเหมือนของท่าน ให้หันหน้าได้ เท่าที่มองดูรูปท่าน ข้าพเจ้าจึงแนะนำให้เขาไปขออนุญาตท่านด้วยการนำของเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ เพื่อทำรูปดังกล่าวออกจำหน่าย เอาเงินมาใช้คืนแก่มูลนิธิให้หมดไป หลวงพ่อกุณฺณอนุญาตอย่างเต็มใจ และไปร่วมพิธีปลุกเสกตามแบบของท่านที่วัดทองนพคุณเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๖

มีคนมาขอเงินเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ เพื่อเอาไปลงโฆษณา ในนิตยสารของเขา หากได้รับการปฏิเสธจึงเขียนเรื่องราวร้ายนานาประการ

ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับการสร้าง

วัตถุมงคล เพื่อเอาเงินมาสร้างโรงเรียนโรงพยาบาล ฯลฯ และการสร้างรูปครวานี้ข้าพเจ้าไม่ได้ไปร่วมงานด้วย ข้าพเจ้าให้เจ้าอาวาสรับผิดชอบเอง อย่างน้อยนี้ก็ได้เป็นการสร้างพระพุทธรูป แม้จะไม่ใช้กิจอันข้าพเจ้าสรรเสริญ แต่ข้าพเจ้าก็เห็นใจว่าเป็นการปลดเปลื้องภาระดังกล่าวนั้นไปได้ทางหนึ่ง

ถ้าคนเขียนบทความนี้มีความบริสุทธิ์ใจทำมาไม่ถามข้าพเจ้าหรือถามเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ทุกเรื่องทุกกรณีย่อมมีอะไร ๆ ที่มองได้หลายแง่มุม ถ้านักเขียนหรือนักหนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณ ย่อมต้องฟังจากทุก ๆ ด้าน ก่อนแล้วจึงเขียนข้อความต่าง ๆ ออกไปอย่างไร่อดคิดที่สุดเท่าที่จะทำได้ หากข้อเขียนชิ้นนี้เต็มไปด้วยอคติ และเอาความเท็จมาปนความจริง บั่นแค้นให้คนเชื่อตามไปเพราะโหวงหวนเป็นอันพลาด

จะขอชี้ให้เห็นเป็นข้อ ๆ ไปดังนี้

๑) กรณีที่เจ้าอาวาสวัดเศวตฉัตรย้ายไปจากวัดทองนพคุณนั้น เจ้าอาวาสทั้งสองวัดนี้ ไม่มีอะไรขัดกันเลยทางวัดทองถือว่าท่านอ่อนอาวุโสกว่า และเคารพยกย่องท่านที่วัดเศวตฉัตรตลอดมา ความข้อนี้ ผู้เขียนควรถามท่านทั้งสองดูได้โดยตรง

๒) ผู้เขียนยกย่องเจ้าอาวาสวัดเศวตฉัตรว่าได้เป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ (ชั้นราช) เช่นเจ้าอาวาสวัดทอง (ซึ่งขึ้นไปเป็นชั้นเทพไม่ได้) พระธรรมโกศาจารย์ (ปั่น) วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์) วัดญาณเวศกวัน ก็ต้องถือว่าด้อยกว่าพระพรหมวชิรญาณ (ประสิทธิ์) วัดยานนาวา แต่ถ้าถามกันในวงการพระทั่ว ๆ ไปแล้ว ก็คงต้องยอมรับกันได้ว่ารูปไหนน่าเคารพ น่าเลื่อมใสมากกว่ารูปไหน ไม่ว่าจะในทางศิลาจารวัตรหรือสติปัญญาความสามารถในทางประยุกต์พระธรรมวินัยให้สมสมัย

ข่าวที่วัดทองนพคุณ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๖

เปลี่ยวัดทองนพคุณ โฉงๆ ขุนเจ้านุญสิทธิพระเถร

พระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ได้มีคำสั่งให้พระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ไปขอขมาต่อพระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ และพระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ

พระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ได้มีคำสั่งให้พระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ไปขอขมาต่อพระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ และพระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ

พระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ได้มีคำสั่งให้พระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ไปขอขมาต่อพระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ และพระเถรเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ

เราต้องไม่ลืมว่า ในสมัยปัจจุบัน การเลื่อนสมณศักดิ์นั้น ขึ้นอยู่กับ การประจบประแจงพระผู้ใหญ่ที่กุม อำนาจไว้ไม่กี่รูป โดยผู้ที่ได้รับเลื่อน สมณศักดิ์อย่างรวดเร็วเพียงใด มักเป็น ไปพร้อมกับการขาดความกล้าหาญทาง จริยธรรมของท่านรูปนั้นด้วยเกือบจะ เสมอไป โดยไม่ต้องพูดถึงการประจบ สอพลอและการใช้เส้นสายต่าง ๆ ทั้ง ทางศาสนจักร และอาณาจักร รวมถึง ราชสำนักด้วย แล้วคนที่มีสติวิจารณ์- ญานยังหลงไปกับซากเดนศักดิ์อัน ล้าสมัยต่าง ๆ เหล่านี้หรือ การลงมลาย ไปกับอัครฐานอันจอมปลอมที่ว่านั้น นั้น จะนำเราไปถึงวาระแห่งการล่มสลายได้ ง่าย ๆ เอาเลยด้วยซ้ำ

๓) ผู้เขียนพาดพิงไปถึงผู้รักษา- การเจ้าอาวาสวัดระฆัง ว่าเจ้าอาวาส วัดทองฯ ถึงกับขึ้นมឹងขึ้นกุกกับท่าน เขา สอบสวนข้อเท็จจริงมาจากไหน หรือ จงใจหาทางโจมตีไปยังท่านผู้รักษาการ เจ้าอาวาสวัดระฆังอีกทางหนึ่งด้วย เป็น การตีวาระทบทราบคราด โดยเขาได้ผล ประโยชน์มาจากใครที่ไหนด้วยหรือไม่ ก็ท่านที่วัดระฆังนั้น แม้ท่านจะ คุ่นเคยกับพระวัดทองนพคุณ โดย เฉพาะอย่างยิ่งกับเจ้าอาวาสวัดทอง นพคุณองค์ก่อน ซึ่งอยู่ในระดับครู อาจารย์ของเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ซึ่งอ่อนน้อมถ่อมตนกับท่านที่วัดระฆัง ยิ่งนัก จะพูดจาถึงขนาดขึ้นกุกขึ้นมึงกันได้

อย่างไร

๔) ที่อ้างว่าเจ้าอาวาสวัดทองฯ เป็นรองภาค ๑๑ พระสังฆาธิการในภาค นั้นจึงต้องบริจาคเงินบูรณารูปหลวงพ่อกุณกันตาม ๆ ไปนั้น เขาเก็บข้อเท็จจริง มาจริง ๆ หรือเสกสรรปั้นแต่งขึ้น จาก ตัวเลขจริงนั้น พระสังฆาธิการในภาคนี้ ทั้งหมดขอเช่ารูปหลวงพ่อกุณไปเพียง ๘ องค์ พระที่บริจาคเงินเพื่อการนี้ ส่วน มากเป็นพระสังฆาธิการในภาคอื่น ซึ่ง เคยเป็นศิษย์มาเรียนพระปริยัติธรรม กับเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ แต่เมื่อ ท่านยังเป็นพระมหาสมคิด เขมจารี ป.ธ. ๙ นั้นแล้วต่างหาก

๕) เจ้าคุณสมคิดนั้น ท่านเป็นผู้ที่ ศิษย์รัก ทุ่มเทในการสอนพระปริยัติ- ธรรมอย่างไม่เห็นแก่ลาภยศ เจริญรอย ตามอาจารย์ของท่าน คือ เจ้าคุณพระ ธรรมเจดีย์ (กีมารชิโน) หากท่านบริหาร งานไม่ทะมัดทะแมงเช่นกับท่านเจ้าคุณ อาจารย์และเข้าหาพระผู้ใหญ่ไม่เป็น ผิดไปจากเจ้าอาวาสองค์ก่อนที่เพ็ง ล่วงลับไป (เจ้าคุณเสรี) ทั้งในวัดสมัยนี้ พระมักแตกสามัคคีกัน มีการปล่อยข่าว ปาวร้องในทางทำลายกัน อย่างน่า เสียหาย ที่ร้ายก็คือบางรูปพึ่งนิตยสาร เป็นสื่ออีกด้วย

ถ้าคนทำหนังสือเกี่ยวกับวงการ พระเข้าใจประเด็นเช่นนี้ น่าจะเขียนไป ในทางที่ก่อให้เกิดสังฆสามัคคี ในทางที่ อุดหนุนจนเจ้าพระศาสนา อย่างน้อยก็

ไม่ควรเอาความเท็จมาปนความจริง ซึ่ง นับว่าน่าละอายนัก

ถ้าข้าพเจ้ายังมีความรุนแรงอยู่ตั้ง สมัยก่อน ๆ คงแสดงโศกคือออกมาให้ ปรากฏ และคงไม่เขียนอธิบายความมา เป็นข้อ ๆ จะถือตามคุณชายคึกฤทธิ์ ว่า หมามันอยากเหยี่ยวรดเราบ้าง ก็ช่างมัน เถิด แต่นี่ข้าพเจ้านึกได้ถึงถ้อยคำของ ท่านเกษ ลังกรี ทันทปา ผู้เป็นอาจารย์ เจ้าแห่งนิยายกาคัมปะของธิเบต จึง ปลดตก ตั้งขอแปลคำของท่านมาลง ไว้ท้ายข้อเขียนชิ้นนี้ของข้าพเจ้า

เมื่อใครก็ตาม ที่ออกวิชาฯ ข้าพเจ้า ทำความเลวร้ายให้ข้าพเจ้า ด้วยการด่าว่า บิดเบือน และ อื่น ๆ

ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ที่จะละทิ้งความ เสียหาย

และขอขงภัยชนะให้แก่เขาผู้นั้น

.....

ข้าพเจ้าพยายามจะปฏิบัติตน ตามพระธรรม

เพื่อไม่ให้หวนไหวไปกับโลกธรรม ทั้งแปด

และเพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ ทั้งหลายอันเป็นมายา

เพื่อจะได้หลุดพ้นจากการติดยึด ทั้งปวง

ส.ศ.ช.

วิชาฯ/ปรณมี

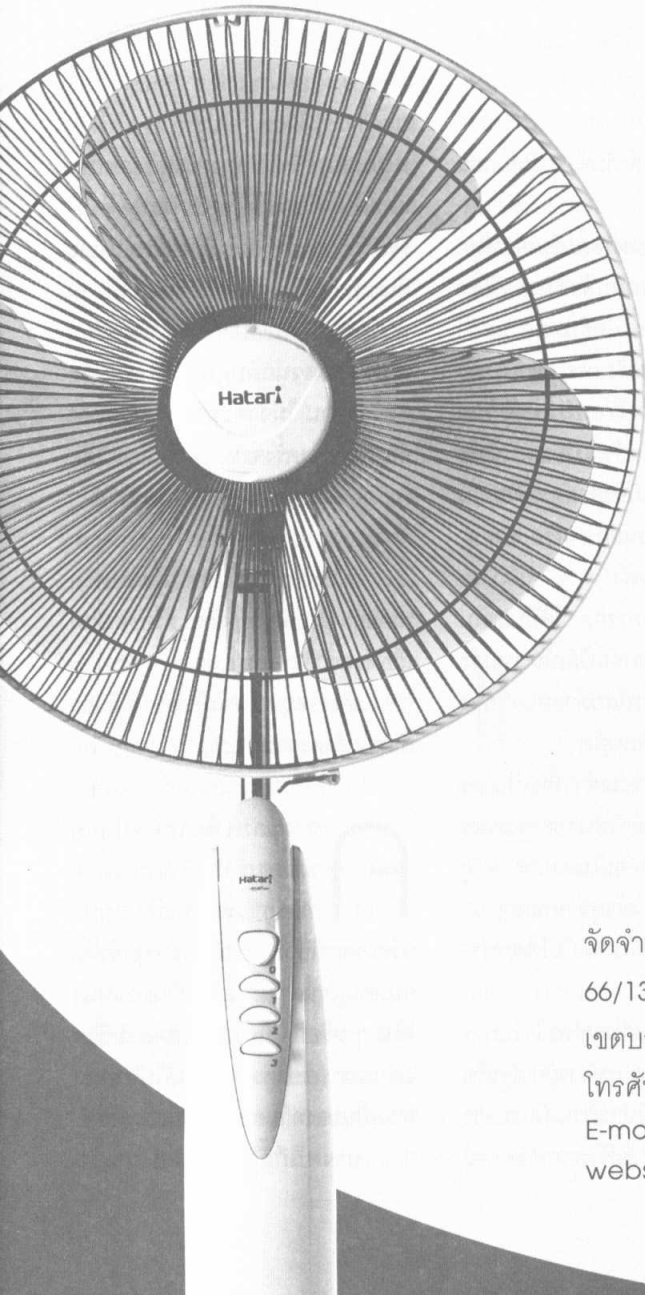
๒ มิถุนายน ๒๕๔๗

ผู้สนใจในข้อเท็จจริง นอกเหนือการ ปล่อยข่าวอย่างบิดเบือนจากนิตยสาร ธงธรรม (ซึ่งควรจะชื่อว่าธงธรรม) ควรขอ อ่านบันทึกการประชุมพระภิกษุสามเณร วัดทองนพคุณ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗

ฮาทาริ

Hatari

จัดจำหน่ายโดย บริษัท ฮาทาริ อิเล็กทริค จำกัด
66/13 หมู่ที่ 4 ถนนพระรามที่ 2 ซอย 94 แขวงสามตำ
เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์ (02)8962400(15 คู่สาย) โทรสาร (02)8962416
E-mail : hatari@hatari.co.th
website : <http://www.hatari.co.th>

ฮาทาริ ร่วมสนับสนุน "เสถียรธรรม"

ข้าประจำ ของคุณทักษิณ

|| ล้ว พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็สั่งการให้ “เลิกออกหวยหงส์” ด้วยเหตุว่ารับฟังข้อคิดและคำแนะนำของคุณจำลอง ศรีเมือง โดยตอบคำถามนักข่าวท่านเองว่า ตนยินดีรับฟังคำชี้แนะของคนมีเหตุผล และปรารถนาดีต่อบ้านเมือง โดยเฉพาะที่อาศัยหลักธรรม และมีชื่อ **ข้าประจำ** ตั้งที่ นสพ.ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ยกคำพูดมาแสดงไว้ว่า

“ผมนี่นะ คนบ่นอะไร ผมได้ยินหมด แต่ถ้าข้าประจำผมจะไม่ฟัง เพราะข้าประจำพูดทุกเรื่อง ว่าทุกเรื่อง แต่ที่ไม่ใช่ข้าประจำ เป็นคนที่มีเหตุผล และเขาปรารถนาดีต่อบ้านเมือง แล้วเขาก็เข้าใจผม เขาถือว่าบ้านเมืองสำคัญกว่า อย่างนี้ผมฟัง อย่างหอมเสม พริ้งพวงแก้ว อย่าง พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ท่านพูดอะไรผมคิด เขาหลักธรรมมาคิด เออ ใช่ ใช่ ผมถอยเลย ผมเป็นคนไม่ยึดติดเรื่องหน้า ไม่มีคำว่าหน้า อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมทำ อะไรที่ไม่ใช่ก็ไม่ทำแค่นั้นเอง” นายกษ กล่าว หรือที่ปรากฏใน นสพ.มติชน

รายวัน ฉบับประจำวันที่ ๔ มิถุนายน ที่ว่า

“ผมมี ไม่ต้องห่วง ผมโดดลงได้ทุกเวลา ผมสบาย รถสิบล้อวิ่ง ผมก็โดดได้ ใครบ่นอะไร ผมได้ยินหมด แต่ถ้าข้าประจำบ่นจะไม่ฟัง เพราะข้าประจำว่าทุกเรื่อง แต่ถ้าไม่ใช่ข้าประจำที่มีเหตุผล ปรารถนาดีต่อบ้านเมืองและเข้าใจผม แต่ถือว่าบ้านเมืองสำคัญกว่าอย่าง น.พ.เสม พริ้งพวงแก้ว หรือ พล.ต.จำลอง อย่างนี้ผมฟัง”

น่าสนใจว่าตรรกะ “ได้ยินแต่ไม่ฟัง” ของท่านนายกทักษิณนั้น เหมาะควรกับ “สถานภาพโดยตำแหน่ง” ของท่านหรือไม่, เพราะเหตุใด

และที่ว่า “ข้าประจำ” นั้นเป็นใคร หรืออะไรบ้าง จึงทำให้นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๓ ของไทย อยู่ในอาการ เอาหูไปนาเอาตาไปไร่, เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา จนบางครั้งกลายเป็น “ฟังไม่ได้ศัพท์ฯ” ไปเสีย

ว่ากันว่า หากใครที่ใส่ใจในการตอบโต้ทางการเมือง ระหว่างผู้นำรัฐหรือผู้อยู่ในตำแหน่งบริหารบ้านเมืองอย่างเป็นทางการ กับฝ่ายที่วิพากษ์วิจารณ์

นโยบาย หรือวิธีการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อพรรคไทยรักไทยได้จัดตั้งรัฐบาล ก็สุดปากด้วยความเผด็จมัน และตื่นระทึกไปกับสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง คำที่ท่านายกฯ เป็นคน “ปากจัด” และพร้อมเสมอที่จะสวนกลับคนที่เห็นแย้งหรือคัดง้างท่าน ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม แม้บางครั้งจะทำให้ท่านเอง “เสียจริต” หรือ “ตกม้าตาย” เองง่าย ๆ ก็ตาม

ดีไม่ดีท่านอาจจะติดอันดับ “นายกษ ปากจัด” ของไทย หรือของโลก เสียด้วยซ้ำ

ตั้งวาทะ “UN ไม่ใช่พ่อ” ที่ฮือฮากันมาแล้วคราวหนึ่ง...

ความเสมอต้นเสมอปลายของคุณทักษิณในเรื่อง “วาจา” และ “ท่าที” (สัมมาหรือมิชฌาก็อีกเรื่อง) นั้น ปรากฏให้เห็นจนเจนหูเจนตา ตั้งแต่ครั้งรับตำแหน่งใหม่ ๆ หรือหากใครสนใจติดตามชีวิตและผลงานของท่าน ก็พบได้ไม่ยาก ว่าท่านเป็นของท่านอย่างนี้มานานแล้ว บางคนก็ตั้งข้อสังเกต ว่าเป็น

อาการของคนเชื่อมั่นในตัวเองสูง ซึ่งเป็นเรื่องปกติของคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ตามกรอบของสังคมแบบใดแบบหนึ่ง คนรวยก็มั่นใจในตัวเองแบบคนรวย คนฉลาดก็มั่นใจตัวเองแบบคนฉลาด คนเก่งก็ยอมมั่นใจในตัวเองว่าเก่ง ฯลฯ ตามปริมาณ “ความยึดมั่นถือมั่น” ที่ตนมี-ที่ตนเป็น

ประเด็นก็คือ อาการ “ปากจัด-ปากไว-ใจร้อน” ของท่านนายท่านเป็นเรื่องคงเส้นคงวา ขณะที่ผู้ “วิพากษ์-วิจารณ์-หักท้วง” ท่าน นับวันมีแต่จะเพิ่มขึ้น !!

คนความจำปานกลางหรือค่อนข้างดี คงจำกันได้ว่า อย่างน้อย ทั้งคุณหมอเสม และคุณจำลอง ซึ่งปรากฏอยู่ในคำพูดท่านนายกที่ยกมาข้างต้น ต่างก็เป็นคนที่เคยชื่นชอบ-ชื่นชม หรือเคยเชียร์คุณทักษิณมาก่อนแล้ว คุณหมอเสมเองนั้น ถึงกับเคยเชิดชูให้ท่านผู้นำเป็น “อัศวินควายดำกู้ชาติ” เอาเลยทีเดียว

ทั้งนี้ยังไม่นับรวม คุณไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม คุณหมอประเวศ วัชชี อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองอีกเป็นอันมาก ทั้งจากฝ่ายวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารเอกชน หรือจากภาคส่วนอื่น ๆ แต่กาลบัดนี้ ไม่ว่าจะเพราะเหตุผลใดก็ตาม แทบทุกท่านจะพลัดตกลงมาในเชิง “ขาประจำ” เสียแทบหมดสิ้น

กลับกลายเป็นว่า “ขาประจำที่ เคยเชียร์” ก็มีมากขึ้นและมากขึ้น

ขณะที่ “ขาจรเจ้าทำเนียบ” ยืนหยัดตอบโต้คุณคนเดียวอย่างทุลัทธิทุเล ทั้งยังเริ่มเคร่งเครียด-อ่อนล้าให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง ที่ว่า “มันคง” คือมันคงที่จะ “ได้ยืนแต่ไม่ฟัง” ขณะที่การตอบโต้กลับแฝงไว้ซึ่งความเคร่งเครียดเหน็ดเหนื่อย คล้ายจะ “ถอยทางยุทธวิธี” ซึ่งแปลว่าถอย

กรุดและสิ้นไถ่ลงหุบเหวนั่นเอง สังกัดกันบ้างใหม่บ้าง เดียวนี้ท่านนายกไม่ค่อยยิ้ม และแทบปราศจากอารมณ์ขันที่เคยมีเสียแล้ว

พ

เขียนในฐานะพระภิกษุซึ่งอุปสมบทอยู่ในร่มเงาพระพุทธศาสนา ก็ได้แต่ขอให้กำลังใจและหวังว่าท่าน จะผ่านพ้นสภาวะ “คนดีหันหลังให้ ช่างกายมีคุณเสีย” ได้โดยเร็ว ด้วยการหมั่นเสริมอนวัชชผละ กำลังคือการกระทำที่ไม่มีโทษ (กำลังความสุจริตและการทำแต่กิจกรรมที่ดีงาม) ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อวันหนึ่งกายและจิตที่เข้มแข็ง ประกอบกับสติปัญญาและโภคทรัพย์ที่ท่านมี จะเกื้อหนุนให้อริยทรัพย์ของงามขึ้นได้ในอัตราส่วนเดียวกัน

ขออย่าให้วิบากกรรมของการฆ่าตัดตอน การส่งทหารไปอิรัก การล้อมปราบที่สามจังหวัดภาคใต้ ตลอดจน วิบากต่าง ๆ จากโลกะ โทสะ โมหะ อื่น ๆ ในระดับนโยบาย-โครงสร้าง ตามมาก่อคุณหลอกหลอนท่านมากนัก

|| ละในส่วนของผู้เขียนเอง ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การร่วมอภิปรายที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ จัดขึ้น ในหัวข้อ “หอยหงส์แดงกับทิศทางการพัฒนาของไทย” เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ จะไม่เป็นเหตุให้ท่านนายกทักษิณ นิมนต์ผู้เขียนไปร่วมเชิง “ขาประจำ” เหมือนกับเคยส่งใครต่อใครหลาย ๆ ท่านลงไปแล้ว

...หวังว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งจากทำเนียบรัฐบาล และหน่วยงานในพื้นที่ ที่ตาหน้ากันเข้ามาสอบสวน-ตรวจสอบประวัติ และข้อมูลต่าง ๆ

ของผู้เขียน ทั้งที่สถานปฏิบัติธรรม และที่สำนักงานของกลุ่มเสขิธรรมนั้น เป็นความพยายามอย่างขยันขันแข็งของเจ้าหน้าที่เอง โดยมีได้มีใครจากเบื้องบนสั่งการลงไป ให้ชมเชยคุกคาม อย่างที่ทำให้ญาติโยมนอกและในสำนัก ต้องตอกตักใจกันไปตาม ๆ กันว่าเพียงแค่พระเล็ก ๆ รูปหนึ่งอภิปรายถึงเรื่องนโยบายอบายมุขและแนวคิดของนายกรัฐมนตรี ก็ต้องพบกับท่าทีการตรวจสอบที่เป็นปฏิปักษ์ขนาดนี้...

ก

การเป็น “ขาประจำ” ของคุณทักษิณนั้น มิใช่จะเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจแต่อย่างใด หากได้เป็นเพราะพยายามกระตุ้นเตือนมโนธรรมสำนึกของท่านผู้มีอำนาจสูงสุดของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตย ให้กลับเข้ามาสู่ทำนองคลองธรรม และนำพานาวาแห่งรัฐไปสู่ความสงบสันติ

แต่การจะยกระดับให้ผู้เขียนเป็น “ขาประจำ” ด้วยวิธีการขนเอาเจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้ใหญ่บ้าน นุกเข้าไปในสถานปฏิบัติธรรมเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิจุดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายนนี้ (๒ วันหลังร่วมอภิปรายที่จุฬาฯ) ดูจะแปลกแยก และสวนทางกับความเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยอยู่มิใช่น้อย

เมื่อพบเหตุการณ์อย่างนี้เข้ากับตัวเอง ก็อดเสียมิได้ที่จะระลึกถึง **คุณสมชาย นิละไพจิตร “ขาประจำ”** ของท่านนายกฯ อีกราย...

ช่วยสร้าง

อสังสา

ให้เป็น วัฒนธรรม

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ข้าพเจ้าได้รับเชิญให้ไป Smith College เพื่อไปช่วยสร้างสรรค์วัฒนธรรมแห่งการตื่น โดยเน้นไปในการสนทนาวิธิ ในขณะที่สหรัฐมีความรุนแรงและทุนนิยมในระดับโลก เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักของจักรวรรดินิยมอย่างใหม่ ในเดือนเมษายน ข้าพเจ้าได้รับเชิญจากพวกเคอเกอร์ ให้ไปพูดที่ Swarthmore College และนำอภิปราย ณ ศูนย์กลางทางศาสนาของพวกเขาในเมือง Philadelphia เพื่อช่วยกันปลุกกระแสวัฒนธรรมแห่งการให้อภัย แห่งการคืนดีกัน และเพื่อความยุติธรรมที่เป็นไปอย่างนอกเหนือการลงโทษทัณฑ์กันในระยะสั้น

ครั้งมาถึงเดือนพฤษภาคม ข้าพเจ้าได้รับเชิญจาก California State Polytechnic University เมือง Pomona ให้ไปช่วยสร้างอสังสาให้เป็นวัฒนธรรม โดยช่วยกันสร้างสรรค์จิตสำนึก มโนทัศน์ และแนวทางเพื่อตั้งศูนย์อสังสาขึ้น ภายในคณะศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยดังกล่าว

เขาเชิญผู้ที่สอน สนใจ และทำงานด้านวิจัยทางด้านอสังสาธรรมและสันติวิธี จากสถาบันต่าง ๆ และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งจากหลายรัฐและนอกรัฐ โดยมีนายอาร์ริตันจากศรีลังกา เป็นผู้แสดงปาฐกถานำในวันเปิดอภิปรายในระดับนานาชาติ และเขาขอให้ข้าพเจ้าปาฐกถาเป็นคนสุดท้ายเพื่อปิดรายการที่วัน (ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๗)

ข้าพเจ้าบินไปจากยุโรป เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๑๒ ก็ได้รับเชิญให้ร่วมอภิปราย ณ Soka University of America ให้พูดร่วมกับสาวมุสลิม ซึ่งเป็นผู้นำในขบวนการประสานประโยชน์แห่งสหรัฐ ในหัวข้อเรื่องการแก้ไขข้อขัดแย้งทั้งระหว่างศาสนาและชนชาติ โดยที่ในช่วงนี้คนอเมริกันสนใจอิสลาม และการก่อการร้าย ได้พบปะพูดคุยกับผู้นำของศาสนาที่เปิดกว้างในทางสันติวิธี เขาจึงพอใจ โดยเขาขอให้ข้าพเจ้าพูดถึงปัญหาของไทยในระหว่างพุทธกับมุสลิมทางภาคใต้ด้วย และนี่เป็นเรื่องวิกฤตการณ์ทั้งระหว่างต่างศาสนาและระหว่างต่างชนชาติ

โดยมีรัฐบาลและข้าราชการเข้ามาเป็นตัวแปรที่สำคัญ ทั้งนี้ยังไม่ต้องกล่าวถึงขบวนการแยกดินแดน หรือขบวนการก่อการร้ายนานาชาติที่โยงไปถึงการที่ไทยส่งทหารไปอิรัก และรวมไปถึงการสร้างท่อแก๊สไทยมาเลเซียที่จะนะทางสงขลาก็ยังได้

วันศุกร์ที่ ๑๓ สถานีโทรทัศน์ไทยซึ่งส่งไปยังคนไทยทั่วสหรัฐที่มีดาวเทียมขอสัมภาษณ์ข้าพเจ้ากับนายกสมาคมไทยมุสลิมแห่งแคลิฟอร์เนียได้ ในเรื่องวิกฤตการณ์ภาคใต้ โดยเฉพาะก็ที่สืบเนื่องมาจากการสังหารหมู่ ณ มัสยิดที่สำคัญที่สุดแห่งจังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน และในคืนวันนั้น สมาคมไทยที่นั่นก็ขอให้ไปแสดงปาฐกถาว่าด้วยเรื่องเดียวกัน สำหรับคนไทย ซึ่งแม้จะได้ข่าวอย่างกระชั้นชิด ก็ไปฟังกันหลายสิบคน และมีสถานีโทรทัศน์อีกช่องสัมภาษณ์ข้าพเจ้าด้วย

ที่จริง สิ่งซึ่งข้าพเจ้าพูด ณ สหรัฐเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคมนั้น ข้าพเจ้าได้พูดที่เมืองไทย ณ หลายกาลหลายสถานที่ เช่นในวันที่มีการมอบรางวัลศรีบูรพาให้นายสมบุญ วัชรพงษ์

ข้าพเจ้าก็พูดพาดพิงไปถึงกรณีนี้กับเสรีภาพของสื่อมวลชน ซึ่งมีนายกุลลาบ สายประดิษฐ์ หรือศรีบูรพาเป็นสดมภ์หลัก แต่สิ่งซึ่งข้าพเจ้าแสดงทัศนะออกไปในเมืองไทย ไม่มีสื่อมวลชนกระแสหลักนำไปขยายต่อเอาเลย แสดงถึงความเป็นเผด็จการของรัฐบาลที่คุมสื่อได้ทั้งในทางอำนาจและเงินตรา

นิมิตตีกิตตรงที่ สิ่งซึ่งข้าพเจ้าแสดงออกในสหรัฐอเมริกา มีผลกระทบกลับไปยังเมืองไทย แม้จะไม่ได้ผ่านสื่อสารมวลชนกระแสหลักก็ตามที่

อนึ่ง ข้าพเจ้าไปทราบมาว่าพระมหาจรรยา ที่เคยอยู่วัดอุโมงค์ ทางเชียงใหม่ ได้นำธรรมทูตรุ่นเยาว์กว่าไปพำนัก ณ วัดพุทธปัญญา ใกล้ ๆ เมืองลอสแอนเจลิส โดยที่พระคุณเจ้ารูปนี้ แสดงความกล้าหาญทางจริยธรรม

สมกับความเป็นสมณะ และเมื่อมาประกอบศาสนกิจที่สหรัฐ ท่านก็ไม่ได้ประกอบเพียงศาสนพิธีในทางวัฒนธรรมแห่งการบริโภค ที่อุทหนุให้พระรวย โดยที่พระอารามไม่ได้ให้ธรรมะกับญาติโยมเอาเลย หากท่านนำพระในวัด ออกบิณฑบาตทุกวันเสาร์ ให้ญาติโยมได้อุทหนุนักวิชาการตามพุทธประเพณี ที่ไปพ้นการตักบาตรแบบเวียนเทียนตามตลาดต่าง ๆ ทางเมืองไทย และท่านเสนอไม่ให้ใส่บาตรด้วยเงินตรา ซึ่งผิดพระวินัย

เมื่อรับบาตรแล้ว ท่านไปฉันในวนาใกล้ ๆ เมืองซึ่งร่มรื่นร่มเย็น เป็นธรรมชาติ คล้าย ๆ สวนโมกข์ ที่ท่านอาจารย์พุทธทาสนำมาประยุกต์ใช้ให้เราหวนกลับไปถึงวัดหรือวนา หรืออารามในสมัยพุทธกาล ก่อนฉัน ท่าน

ชวนญาติโยมสนทนารวมกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง นำผู้คนให้ตื่นให้เข้าถึงทานอย่างไม่ไกล ให้เข้าถึงศีลอย่างไม่โกรธ ไม่เกลียด โดยมีการภาวนาร่วมกัน ก่อนพระฉันเวลาเพลครึ่งระหว่างพระประกอบภัตตกิจ ญาติโยมก็รับประทานอาหารร่วมกัน คือได้ทั้งความเป็นชุมชนชาวไทยร่วมกัน โดยมีความเป็นพุทธ ชิมซาบเข้าไปในใจผู้คนต่าง ๆ ด้วย นับว่าเป็นอุบายอันแยบคาย ที่ถ้าวัดต่าง ๆ เริ่มปฏิบัติกันเช่นนี้ โดยลดละประเพณีและพิธีกรรมในทางพุทธพาณิชย์และไสยเวทวิทยาาลง วัดกับพระก็จะกลับมามีบทบาททางสังคม อย่างเป็นทางการนำอหิงสธรรมมาให้ได้เป็นวัฒนธรรมอย่างควรแก่การอนุโมทนา ยิ่งนัก

บริษัท เคล็ดไทย จำกัด ขอแนะนำหนังสือคุณภาพ

ไขลัดเขินเตอร์ ส่วนวนข้าชากของการศึกษาไทย

...ปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับการศึกษานบ้านเราในความคิดของผู้เขียน ก็คือการที่บุคคลต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามักจะมองไม่เห็นปัญหาหรือความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับศาสตร์การสอน วิธีการมองโลกแบบเทคโนโลยีในแครดอันเกิดจากความเชื่อว่าแนวการสอนหนึ่ง ๆ เป็นเพียงเทคนิคหรือเป็นเครื่องมือซึ่งมีความเป็นกลางอยู่ในตนเอง...

โดย พิชัยพันธ์ พุทธธรรมาชาติ คำนำโดย รศ.ดร.ศรีศักร วัลลิโภดม, รศ.สมภาร พรมทิมพ์ครั้งแรก กระดาษปอนด์ ๓๖๘ หน้า ราคา ๒๕๐ บาท

พุทธศาสนาไทยและประชาธิปไตย

จากมุมมองของ ส.ศิวรักษ์ รวมกับบทวิเคราะห์จาก ส.ศ.ช.

พิภพ ขุดมอิทธิพงษ์ แปล

พิมพ์ครั้งแรก กระดาษกรีนรีด ๑๖๐ หน้า ราคา ๑๓๐ บาท

ศิลปะวิจารณ์ ในทัศนะ ส.ศิวรักษ์

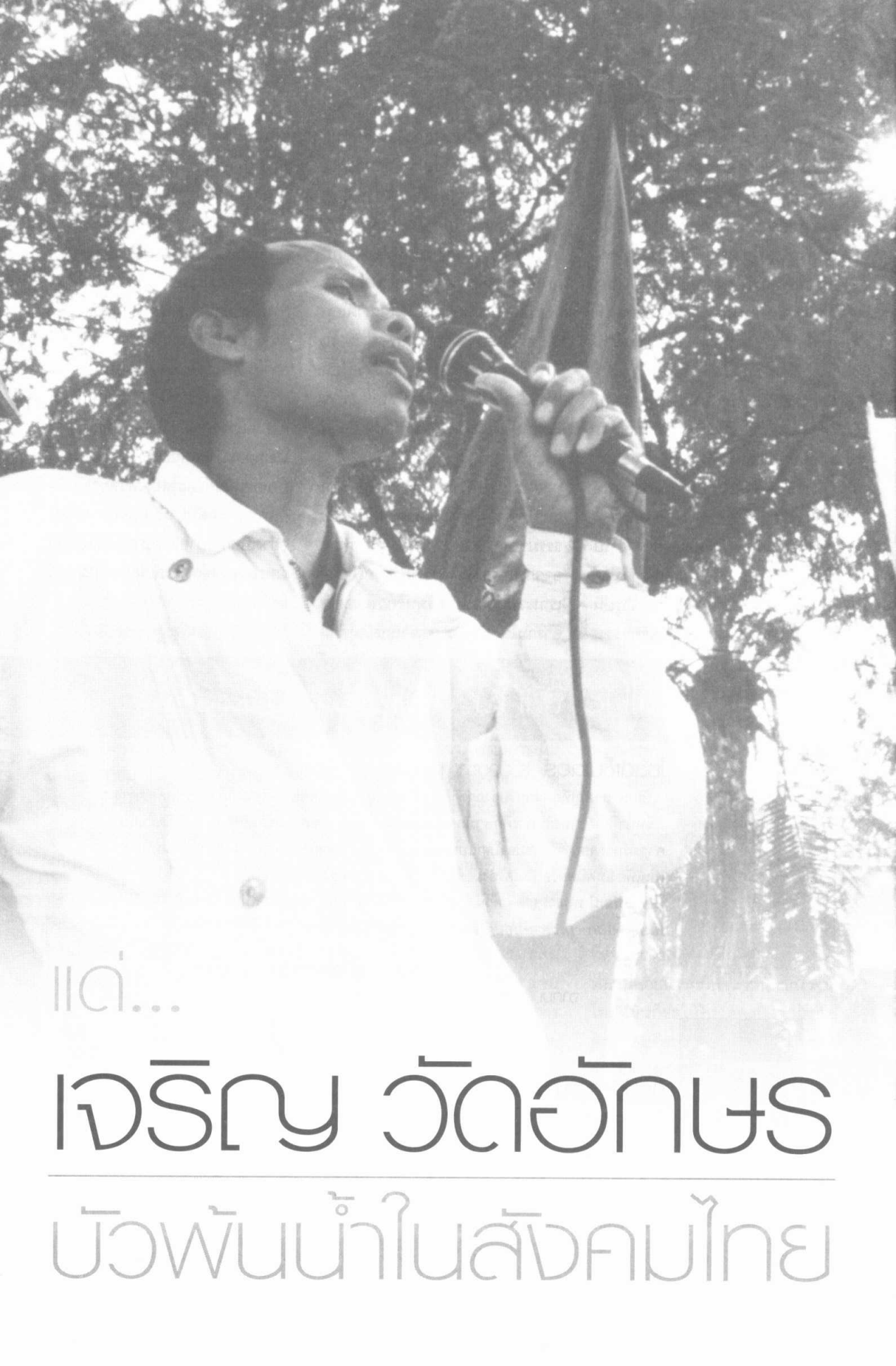
ถ้าแต่ละคนขาดความงามภายใน ขาดความกล้าหาญทางจริยธรรม ซึ่งแสดงออกได้ต่อกันภายนอก และขาดความเข้าใจถึงโครงสร้างทางสังคมที่อยู่ดิธรรม รุนแรงเอวาร์ดเฮาเปร์ริบ และขาดคุณงามความดีในระดับบน ๆ เรื่อยลงมาทั้งจากระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเสียแล้ว จะหาความงามในตัวตน ในอาคารสถานที่ และในวรรณกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และสถาปัตยกรรม ได้อย่างไร พิมพ์ครั้งแรก กระดาษกรีนรีด ๓๔๔ หน้า ราคา ๑๘๐ บาท

นอกจากนี้เรายังมีผลงานคุณภาพอีกมากมายหลายเล่ม ให้ท่านได้เลือกอ่าน เลือกศึกษา เพื่อความงอกงามทางปัญญา

หาซื้อได้ตามร้านหนังสือทั่วไป หรือสอบถามและติดต่อสั่งซื้อได้ที่

บริษัท เคล็ดไทย จำกัด ๑๑๗-๑๑๙ ถนนเฟื่องนคร (ตรงข้ามวัดราชบพิธ) เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๕-๙๕๓๖ ถึง ๙ โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๕๑๘๘ อีเมล : kledthai@kledthai.com เว็บไซต์ : www.kledthai.com

แต่...

เจริญ วัดอักษะ

บัวพันน้ำในสังคมไทย

ลาแล้ว... เจริญ วัดอักษร

๑

เดิมทีเดิวนั้น เจริญ วัดอักษร และภรรยา คือ กรณ์อุมา พงษ์น้อย หรือ “กระรอก” เป็นเพียงคู่สามีภรรยาที่มีอาชีพทำไร่รับประดและรับซื้อพืชไร่ในพื้นที่บ้านบ่อนอก ต.บ่อนอก อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นบ้านเกิด แต่ด้วยนิสัยส่วนตัวของทั้งคู่ที่มีพื้นฐานรักความเป็นธรรม จึงเข้าร่วมขบวนการคัดค้านโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก ขนาดกำลังผลิต ๗๓๔ เมกะวัตต์ มูลค่า ๓๒,๐๐๐ ล้านบาท ของบริษัทกัลฟ์พาวเวอร์เจเนอเรชั่น จำกัด ซึ่งเข้ามาแจ้งเกิดในพื้นที่บ่อนอกโดยปราศจากการรับรู้ของชาวบ้าน

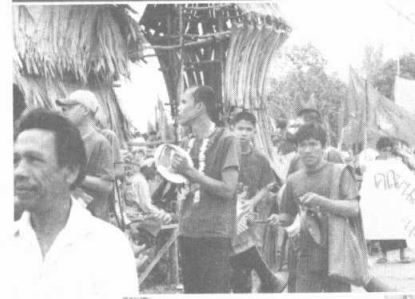
ห้วงเวลานั้น ผู้นำการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกคือผู้นำชาวบ้านในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น ธนู หินแก้ว ลูกชายอดีตกำนัน รวมทั้งอดีตผู้ใหญ่บ้าน สำราญ เฟื่องฟูง

การคัดค้านของชาวบ้านในยุคเริ่มต้น มีการร่วมชุมนุมกันที่สี่แยกบ่อนอก โดยมีชาวบ้านกรูด ต.ธงชัย อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคัดค้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน “หินกรูด” มาร่วมด้วย ทั้งนี้ผู้นำการคัดค้านในช่วงแรกนั้น ไม่ใช่ผู้นำการคัดค้านในยุคปัจจุบัน

๒

จากการชุมนุมที่วัดสี่แยกบ่อนอกหลายครั้ง ขยายไปสู่การชุมนุมกันที่ศาลากลาง จ.ประจวบคีรีขันธ์ และส่งผลให้ผู้นำชาวบ้านในพื้นที่บ่อนอก ซึ่งเป็นผู้นำให้ชาวบ้านที่ไม่ต้องการโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกมาชุมนุมกัน “กลับไม่มาตามนัด” ท่ามกลางคำครหาถึง “ตัวเลขแห่งผลประโยชน์” ที่เป็นข้อแลกเปลี่ยนผ่านผู้มีอิทธิพลรายหนึ่งในพื้นที่

แต่ท้ายที่สุด การชุมนุมครั้งใหญ่ภายใต้การนำของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกซึ่ง เจริญ วัดอักษร เป็นผู้ประสานงานคนสำคัญ ก็มีขึ้นที่หน้าศาลากลางฯ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๑ เพื่อยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาลว่า

๑. ให้คณะรัฐมนตรีทบทวนและยกเลิกโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้งสองแห่งใน ๑.ประจวบคีรีขันธ์

๒. ให้นายกรัฐมนตรี (ชวน หลีกภัย) หรือผู้มีอำนาจเต็มในการตัดสินใจ เช่น **สาวิตรี โปธิวิศ** ททบทวนยกเลิกโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน และมาเจรจากับประชาชนที่มาชุมนุมที่หน้าศาลากลางฯ

การชุมนุมของชาวบ้านเพื่อรอคอยคำตอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของปราศจากเสียงตอบรับใด ๆ จนกระทั่งการชุมนุมข้ามเข้าสู่ป้ายของวันต่อมา ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ จึงมีการเคลื่อนขบวนไปปิดถนนเพชรเกษม ที่บริเวณสี่แยกบ่อนอก ก่อนจบลงด้วยการสลายกลุ่มชุมนุมด้วยวิธีการรุนแรง โดยรัฐบาลประกาศจะมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านต่อโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่ ๑.ประจวบคีรีขันธ์

๓

ชื่อของ **เจริญ วัดอักษร** จึงเริ่มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ในฐานะผู้นำชาวบ้านที่คัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก โดยมี “กระรอก” เคียงข้างการต่อสู้อย่างเข้มแข็ง การเคลื่อนไหวเพื่อยื่นจดหมายคัดค้านถึงหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับจังหวัดไปถึงระดับประเทศ ไม่เพียงแต่ทำให้ผู้นำอย่าง **เจริญ วัดอักษร** รู้เท่าทันการเอาตัวรอดของข้าราชการเท่านั้น ทว่าชาวบ้านบ่อนอกที่ออกมาคัดค้านก็ได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นไปด้วยพร้อมกัน “ฟังตนเอง” คือคำตอบที่ได้รับสำหรับการทำงานที่ดูจะเกินกำลังของชาวบ้านบ่อนอก

จากชาวไร่ที่เคยใช้ชีวิตกับการทำไร่และรับซื้อสับปะรดตามฤดูกาล ทั้งสับปะรดและว่านหางจระเข้ ก็ต้องเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง โดยต้องทิ้งไร่สับปะรดแล้วย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ที่วัดสี่แยกบ่อนอกเพื่อความปลอดภัย หลังจากบ้านหลังเล็กกลางไร่

สับปะรดถูกเผา และห้วงเวลาของการทุ่มเททั้งชีวิตเพื่อการคัดค้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกก็เริ่มขึ้นอย่างเข้มแข็งและยิ่งใหญ่จนสร้างผลกระทบออกไปทั้งสังคมไทย

๔

เอกสารกองโตกลายเป็นภาระที่ต้องทำความเข้าใจเพื่อถ่ายทอดสู่การรับรู้ของชาวบ้านร่วมอุดมการณ์ เช่นเดียวกับการตระเวนไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อบอกเล่าให้เพื่อนบ้านชาวบ่อนอกได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะตามมากับโรงไฟฟ้าถ่านหิน แผนการเคลื่อนไหวจึงหะกั่วต่อไปเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายสำหรับเจริญและเพื่อนร่วมงาน บ่อยครั้งที่ตกอยู่ภายใต้ความรู้สึกกดดันอยู่ตลอดเวลา แต่กำลังของทีมชาวบ้านบ่อนอกก็ถูกเรียกกลับคืนมาทุกครั้งที่มีการประเมินผล “มวลชน” เมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานของโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่ต้องใช้เงินมหาศาล

รถกะบะติดชุดกระจายเสียงเพื่อใช้ในการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน คือสมบัติชิ้นสำคัญของ **กลุ่มรักษาท้องถิ่นบ่อนอก** ซึ่งได้มาจากการเรียไรไปตามที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะตลาดกุยบุรี สามร้อยยอด และชาวบ้านบ่อนอก ครั้งนั้นเจริญและชาวบ้านบ่อนอกใช้เวลาไม่นานในการป่าวร้องถึงวัตถุประสงค์ของการออกเรียไร และได้มาซึ่งชุดเครื่องเสียงที่พร้อมเคลื่อนที่ไปกับการชุมนุมทุกหนทุกแห่ง ยิ่งนานนับวัน ความแตกต่างและความแตกแยกอย่างเห็นได้ชัดก็ปรากฏให้เห็นได้ที่บ้านบ่อนอก เพียงแค่หยิบหัวข้อโรงไฟฟ้าบ่อนอกมาพูดถึง

หลายครั้งที่วิธีการทุ่มเงินกองทุนพัฒนาชุมชนเพื่อหามวลชนของโรงไฟฟ้าบ่อนอก ถูกนำมาประเมินสถานการณ์ คำพูดที่ได้ยินเสมอจากปากของ **เจริญ วัดอักษร** นำมาซึ่งกำลังใจสำหรับทุกคน โดยเฉพาะประโยคที่ว่า “จะกลัวอะไรกับการหาแนว

ร่วมที่ใช้เงิน”

๕

ด้วยเหตุนี้วิธีการหาแนวร่วมด้วยการออกเรียไร ด้วยการให้เจ้าของเงินได้เข้ามาร่วมการชุมนุม ท่ามกลางความร้อนระอุบนพื้นถนนทั้งที่ จ.ประจวบคีรีขันธ์และที่กรุงเทพฯ จึงเป็นสิ่งที่ยึดโยงให้กลุ่มคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกยืนหยัดอยู่ได้ คำครหาถึง “มือรับจ้าง” ในยามที่การชุมนุมของชาวบ้านในชุดเสื้อเขียว-ธงเขียว จึงไม่เคยปรากฏมาตลอดระยะเวลากว่า ๘ ปี ที่มีการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินที่ จ.ประจวบคีรีขันธ์

สิ่งที่ชาวบ้านต้องเผชิญตลอดระยะเวลาของการคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก ไม่เพียงแต่การ “ตะแบงร่วมกัน” ทั้งจากหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนในเรื่องผลประโยชน์ของโรงไฟฟ้า กับผลกระทบของชาวบ้าน แต่ยังต้องร่วมกันเอาตัวให้รอดจาก “อำนาจเถื่อน” ที่มีอยู่เต็มพื้นที่บ่อนอก หลายเหตุการณ์จึงเกิดขึ้นในลักษณะ “ชาวบ้านรู้แต่ตำรวจไม่รู้” บ่อยครั้งที่ “ชาวบ้านเห็นแต่ตำรวจไม่เห็น” จึงทำให้การ “ชูผ้าแบบเปิดเผย” จบลงด้วยค่าปรับแค่ ๕๐๐ บาท โดยมีชาวบ้านเป็นผู้หาหลักฐานไปประเคนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่รวมถึงการ “เหิมเกริม” ของบรรดา “อินทพาลมีปลอกคอ” ที่ออกทำลายธงเขียวหรือผืนป้ายคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกตามบ้านต่าง ๆ เสียงปืนที่บ่อนอกจึงเป็นเรื่องผิดปกติที่ถูกทำให้ปกติไปในที่สุด

๖

แม้จะหมดหวังจากกลไกต่าง ๆ ของระบบราชการ แต่ในเมื่อไม่มีทางเลือกมากกว่านั้น เจริญ

เจริญ วัดอักษร เป็นคนประจวบคีรีขันธ์โดยกำเนิด เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ ก.ค. ๒๕๑๐ อายุ ๓๗ ปี เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายชั้น และนางวิเชียร วัดอักษร เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี

ในปี ๒๕๓๘ เริ่มเข้ามาคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน จ.ประจวบฯ จนถูกขู่ฆ่าหลายครั้ง กระทั่งการคัดค้านของชาวบ้านประสบผลสำเร็จ รัฐบาลมีคำสั่งให้ย้ายโรงไฟฟ้าออกจากพื้นที่

“เจริญ เป็นคนที่มีเพื่อนฝูงมาก ไม่ได้มีเหล่า ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน และไม่ใช่นักเลง เคยเตือนเขาหลายครั้งว่าถ้าทำตรงนี้ก็ต้องมีวันนี้เพราะมีตัวอย่างให้เห็น แต่เขาไม่ยอมถอย” พระครูวิจิตรพัฒนวิธาน เจ้าอาวาสวัดสี่แยกบ่อนอก พี่ชายของเจริญ ให้ข้อมูลจากความสำเร็จในการคัดค้านโรงไฟฟ้า เจริญได้รับเชิญให้เป็น วิทยากรเพื่อให้ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์แก่ชาวบ้านทั่วประเทศ และได้รับปริญญาเอกกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน ที่มี อ.นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นอธิการบดี

เจริญ มีอาชีพค้าขายและธุรกิจบริการ มีร้านอาหาร ที่พักแบบชนบทอยู่ชายทะเล ต.บ่อนอก ชื่อร้านครัวชมวาฬ เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งในท้องถิ่นและคนเมือง

ผู้จัดการออนไลน์ <http://www.manager.co.th/>

นิธิ เอียวศรีวงศ์

ตีพิมพ์ครั้งแรกในมติชนรายวัน วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ หน้า ๖

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับความ
ยั่งยืนของทรัพยากรที่บ่อนอก รอดพ้นจาก
การถูกทำลายด้วยควันพิษของถ่านหิน
จากโรงไฟฟ้า การดำรงอยู่ของทรัพยากรอันอุดม
สมบูรณ์นี้เปิดโอกาสให้คนเล็ก ๆ ได้ใช้ทรัพยากรใน
ท้องทะเลอย่างยั่งยืนต่อไป ในวิถีทางที่เขาทำได้ตาม
ทุนและทักษะของเขา

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับโอกาสที่
คนไทยทุกคนต้องหันมาทบทวนนโยบายพลังงาน
ของประเทศ หลังจากที่ได้ปล่อยให้รัฐและทุนเข้าไป
รังแกคนเล็ก ๆ โดยแย่งยึดเอาทรัพยากรท้องถิ่นมา
ผลิตพลังงานเพื่อบ้ำเรอกกลุ่มคนจำนวนน้อยในนาม
ของการพัฒนาตลอดมา

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับการรักษา
แหล่งหอยลายขนาดใหญ่ของบ่อนอกไว้ให้แก่

ปลาวาฬ แลกกับเงินจำนวนมหาศาลที่นายทุนเรือ
อวนลากเสนอ การตัดสินใจของคุณกับชาวบ้านที่จะ
เลือกปลาวาฬก่อนเงิน นับเป็นก้าวสำคัญในการ
เคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย เพราะเป็น
การเลือกที่ชาญฉลาด ปลดปล่อยผู้คนออกจากบ่วง
ของปรัชญาการพัฒนาที่มีตบอด, คับแคบ และไร้ความ
เป็นธรรม อันได้ผูกมัดสังคมไทยมาเป็นเวลานาน

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับการยื่นหยัด
ต่อสู้อย่างสันติ เพื่อปกป้องที่ดินสาธารณะของชุมชน
เอาไว้ให้พ้นจากการบุกรุกของนายทุนและผู้มีอิทธิพล
คุณเป็นอีกแบบอย่างหนึ่งของคนเล็ก ๆ ในสังคมไทย
ที่ได้เสียสละตนเองเพื่อรักษาสมบัติชุมชนไว้ให้แก่
ลูกหลานในวันข้างหน้า ฉะนั้นความตายของคุณจึงจะ
ไม่สูญเปล่า อย่างเดียวกับความตายของคนอย่างคุณ
อีกหลายสิบซึ่งได้เกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้นแล้ว ได้ทำให้
สมบัติสาธารณะอีกมากมายทั่วประเทศไทย ได้รับ

ขอบคุณ

เจริญ วัดอักษร

การปกป้องคุ้มครองจากชาวบ้านให้รอดพ้นจากความ
ทุจริตฉ้อฉลของนายทุนร่วมกับข้าราชการ

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับการต่อสู้ที่
กล้าหาญ เปิดเผยและตรงไปตรงมา ซึ่งคุณได้มีส่วน
ในการนำตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมา แม้คุณจะไป
ไปแล้ว แต่การต่อสู้ดังกล่าวจะเป็นแบบอย่างแก่คน
เล็ก ๆ อีกมากในเมืองไทย ให้เกิดสำนึกถึงพลังอำนาจ
ที่แท้จริงของตนเอง จึงจะไม่ยอมปล่อยให้ตัวเป็นผู้ถูก
เอารัดเอาเปรียบอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตลอดไป เพียง
สำนึกตระหนักถึงพลังของตัวเองของคนเล็ก ๆ ใน
เมืองไทยซึ่งคุณมีส่วนในการปลุกเร้าขึ้นนี้ ก็จะทำให้
โฉมหน้าของเมืองไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประชา
ธิปไตยที่แท้จริงจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าปราศจากสำนึก
เช่นนี้ของคนเล็ก ๆ ทั่วไป

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับความสุข

รอบคอบของคุณในการจัดองค์กรตามแนวทาง
ประชาธิปไตย เปิดให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมอย่าง
เสมอภาค เป็นแบบอย่างของการจัดองค์กรของคน
เล็ก ๆ ฉะนั้นแม้เมื่อสูญเสียผู้นำอย่างคุณไปแล้ว ก็
ไม่มีใครหวั่นไหว องค์กรยังอยู่ การต่อสู้ยังอยู่ และ
จิตใจหาญกล้าเพื่อความเป็นธรรมก็ยังคงดำรงอยู่อย่าง
มั่นคง

และด้วยเหตุดังนั้น จึงต้อง

ขอบคุณเจริญ วัดอักษร สำหรับความร่าเริง
แจ่มใส และความเชื่อมั่นในตนเองอย่างลึก ๆ ซึ่งคุณได้
แสดงแก่ผู้ร่วมงานทุกคน ไม่ว่าจะมิอุปสรรคสาหัส
สักวรรจสักแคไหน คุณก็ทำให้ทุกคนไม่สิ้นหวัง และมี
กำลังใจที่จะเผชิญกับอุปสรรคนั้นอย่างฮึกเหิมเหมือน
เดิม

แฉ... พี่เจริญ วัดอักษร นักต่อสู้ผู้ยิ่งใหญ่

ประวัติการเสียชีวิตของคุณเจริญ คงจะเป็นเพียงข่าวจากสื่อต่าง ๆ ที่ผ่านหูผ่านตาผมเพียงเท่านั้น หากว่าผมไม่เคยเรียกเขา เมื่อยามเขายังมีลมหายใจว่าพี่เจริญ หากว่าเขาไม่เคยต้อนรับคณะนักศึกษาที่มีผมเป็นส่วนหนึ่ง เมื่อไปทัศนศึกษาที่ตำบลบ่อนอก หากว่า...เขาไม่เคยเอ่ยถึงเหตุการณ์การต่อสู้ของชาวตำบลบ่อนอกให้พวกเรานักศึกษาจากสังคมเมืองฟัง ความสัมพันธ์ของผมกับพี่เจริญ ไม่อาจนับได้ว่าเป็นความสนิทสนม ระยะเวลา ๒-๓ วัน ที่ผมรู้จักกับพี่เจริญไม่สามารถทำให้เรารู้จักกันดีจนอาจเรียกว่าสนิทสนม แต่เวลาเพียงเท่านั้นแหละ ที่พี่เจริญได้แสดงให้เห็นจุดจิตวิญญาณของเขา จิตวิญญาณที่ยืนหยัดเพื่อต่อสู้กับอำนาจมืด จิตวิญญาณที่เรียกร้องสิทธิของชาวชุมชนบ่อนอก

บอกตรง ๆ ว่าก่อนมาผมรู้สึก “แปลก” กับอุดมการณ์ของชาวบ่อนอก แต่การฟังการบรรยายของพี่เจริญท่ามกลางลมทะเลยามราตรี คำคั้นนั้นเป็นครั้งแรกที่ผมรู้สึกอย่างแท้จริงถึงปัญหาที่ชาวบ่อนอกประสบ นอกจากคำว่า “โรงไฟฟ้าบ่อนอก” ที่ได้เห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์ โดยมีรู้ความหมายที่แท้จริง

พูดกันอย่างไม่อายเลยว่า การไปบ่อนอกครั้งนั้นของผมเป็นไปอย่างกึ่งบังคับ

ที่ว่ากึ่งบังคับก็คือ มีอิสระที่จะไปก็ได้ ไม่ไปก็ได้ ตามใจผม แต่ว่ามันมาบังคับก็ตรงที่ ถ้าไม่ไปก็ไม่มีคะแนนในวิชานี้ ก็เท่านั้น ผมจึงจำใจโบกมือลาผ้าที่ของหล่อ แล้วก็จำยอมเดินทางสู่บ่อนอก แต่เมื่อไปถึงครัววฟ้าน้อย ของพี่เจริญ มันดีกว่าที่ผมคิด บรรยายภาคที่อิงธรรมชาติแต่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทำให้ผมตะลึงกับความงามของธรรมชาติ

ผมคิดว่าถ้าผมไม่ได้มาครั้งนี้ ผมจะได้สัมผัสส
บอนอกอีกทีก็ต้องที่รีสอร์ทของนายทุนขึ้นกันเป็นดอก
เห็ด ผุนจากโรงไฟฟ้าค้ำอยู่ในบรรยากาศ น้ำทะเล
เต็มไปด้วยคราบน้ำมัน และชายหาดอุดมไปด้วย
สสารที่เรียกว่าขยะ วิถีชีวิตของชุมชนชาวบ่อนอกคง
กลายเป็นสังคมเมืองเล็ก ๆ ที่เต็มไปด้วยการแก่งแย่ง
แข่งขัน

และตอนนั้นผมก็คงไม่ได้รู้จักพี่เจริญเป็นแน่
(ตอนนั้นพี่เจริญคงนอนอยู่บนสวรรค์อย่างสำราญ
บานใจ เพราะคงไม่มีใครอุทิศสร้างโรงไฟฟ้าในสวรรค์
ให้พี่เจริญต้องเหนื่อยกับการต่อต้านอีกแน่)

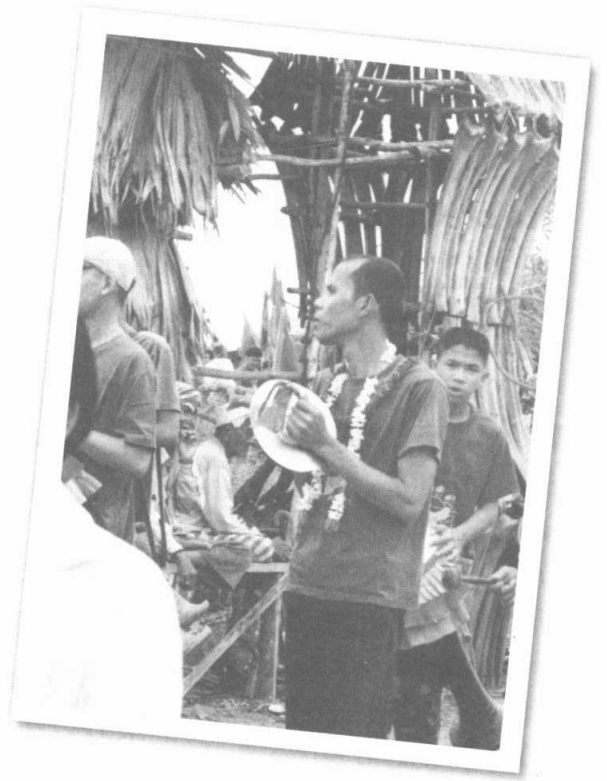
และผมคงไม่รู้ด้วยซ้ำว่าชาวบ่อนอกต่อสู้กัน
อย่างไร

ขอบคุณอาจารย์จริง ๆ ที่สั่งแบบกึ่งบังคับให้ไป
บ่อนอก

พี่เจริญบอกกับพวกเราว่า เขารู้ตัวเสมอว่าเขา
เป็นคนมีค่าหัว การเป็นแกนนำชาวบ้านไปต่อต้านโรง
ไฟฟ้าบ่อนอกนั้น เป็นการกระทำที่ไปขวางทางปืนใคร
หลายคน ที่สำคัญเป็นปืนกระบอกโตอีกทั้งยังไม่ใช่ปืน
กระบอกเดียวแต่พี่เจริญและชาวบ่อนอกก็ยังคงตั้งมั่น
ต่อสู้อยู่เช่นเคย แม้ว่ารู้ถึงอันตรายของมัน ผมสงสัยว่า
ทำไม ? เพราะเขาอยู่อย่างมีความหวัง และพี่เจริญก็
เสียชีวิตไปแล้วอย่างมีความหวัง

พี่เจริญครับ ผมเชื่อว่า แม้ร่างกายที่จะตายไป
แล้ว แต่จิตวิญญาณ อุดมการณ์ของพี่ไม่ได้ตายไปด้วย
มันยังคงอยู่กับชาวบ่อนอก มันยังคงอยู่กับกลุ่มคนที่
ต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมทั่วประเทศ...และทั่วโลก
แล้วจะมีคนสานต่ออุดมการณ์ของพี่เอง

ผมนึกถึงสุภาษิตจากหนังสือกำลังภายในบาง
ประโยค “ลูกผู้ชายมีบ้างพึ่งกระทำ มีบ้างไม่พึ่ง
กระทำ” ยินยอมเป็นหยกแหลกกราญ ก็ไม่ยอมเป็น
กระเบื้องที่สมบูรณ นี่แหละคือตัวตน คือจิตวิญญาณ
ของพี่เจริญ วีรบุรุษของชาวบ่อนอก แม้ว่าวันนี้ และวัน
ต่อ ๆ ไป ผมจะยังคงหลงฟังเพื่ออยู่กับ แสงไฟเสียง
เพลง น้ำอำพัน ควันนูหรือ อยู่บ้างแต่ผมรู้สึกได้ว่า บางสิ่ง
ในชีวิตผมมัน “ตื่น” ขึ้นแล้ว หลังจากหลับใหลมาตลอด
ชีวิต

ผมอยากให้เห็นาฬิกาเรือนนี้ มาปลุกพวกเราที่อยู่
ในแสงสีให้ตื่นขึ้นด้วยเช่นกัน ไม่ใช่หวังว่าให้ไปตะโกน
เย้ย ๆ เรียกร้องเพื่อสิทธิของชาวบ้าน โบกมือลาความ
ฟุ้งเฟ้อของวัตถุนิยมที่โอบล้อมตัวพวกเราอยู่ ผมไม่ได้
หวังเช่นนั้น เพราะรู้ว่าตัวเองก็ทำได้อยาก ไม่มีความ
กล้าหาญพอ ผมเพียงแต่ต้องการให้ “พวกเรา” “ตื่น”
คือตระหนักว่าสังคมยังมีคนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
และถ้าเราตื่นจากประชาธิปไตยปลอม ๆ ที่มี
คอยพรางตาเราอยู่ สิ่งที่พี่เจริญทำมาตลอดชีวิตคงไม่
สูญเปล่า...

เจริญ วัดอักษร นักสู้สามัคยาชน

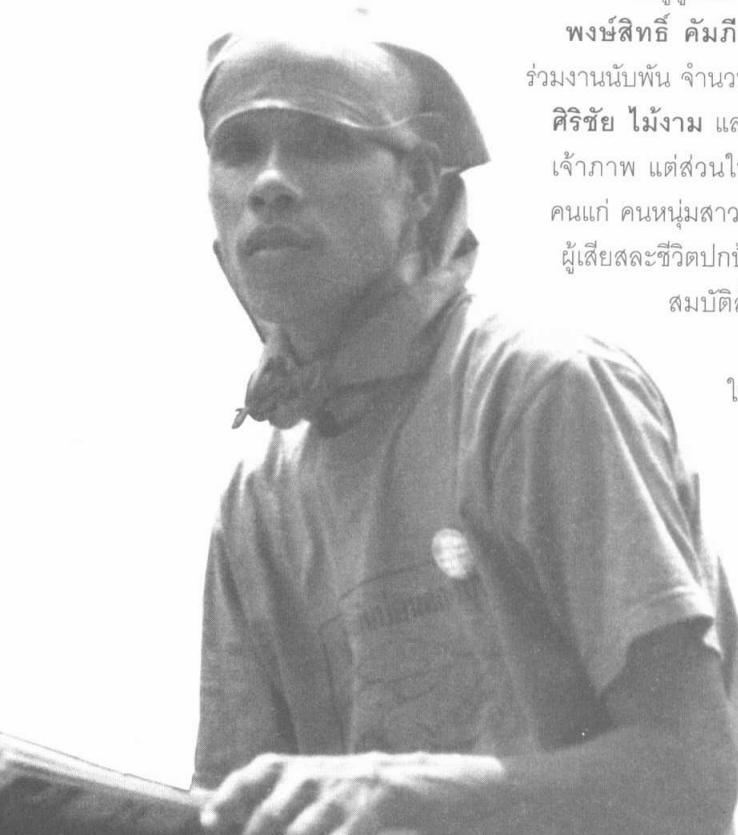
“เราคุยกันมาตั้งแต่แรกแล้วว่าจะไม่มีลูก...
คือรู้ว่าสักวันมันต้องเกิดเรื่องอย่างนี้
แต่ไม่คิดว่าจะเกิดไว้อย่างนี้ เราจะได้ไม่ต้องมีการอะไรไว้ให้ใคร
ไม่ต้องมีห่วง พวกหน้าพวกหลัง”

นี่

คงเป็นงานศพงานเดียวที่มีคนใส่เสื้อเขียว สัญลักษณ์ของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก-กุยบุรี มาร่วมงานจำนวนมาก ไม่เว้นแม้ **กรณ์อุมา พงษ์น้อย** ภรรยาของเจริญ วัดอักษร “นักสู้ผู้ยิ่งใหญ่” ที่ใครบางคนให้คำนิยาม

พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ เล่นดนตรีอยู่บนเวทีหน้าศพ ท่ามกลางผู้มาร่วมงานนับพัน จำนวนหนึ่งเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน กฟผ. นำโดย **ศิริชัย ไม้งาม** และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่เป็นเจ้าภาพ แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นชาวบ้านคนธรรมดาสามัญ คนเฒ่า คนแก่ คนหนุ่มสาว เด็กเล็ก ที่มาร่วมรำลึกและอาลัยผู้นำการต่อสู้ผู้เสียสละชีวิตปกป้องท้องถิ่น แผ่นดิน ทะเล และธรรมชาติที่เป็นสมบัติล้ำค่าของพวกเขา

“นักสู้ผู้ยิ่งใหญ่” ก็ไม่ปฏิเสธ แต่ถ้าจะนิยามให้เห็นภาพ ก็ต้องบอกว่าเจริญ วัดอักษร คือ นักสู้สามัญชน ผู้มาจากคนธรรมดาสามัญคนหนึ่ง ที่ไม่ได้เรียนรู้อุดมการณ์อันล้ำเลิศ หรือถ้อยคำสวยหรูใด ๆ เพียงแต่มีหัวใจอันเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ สู้แล้วต้องสู้ให้ถึงที่สุด เพื่อปกป้องสิทธิของตนเองและชุมชน แบบคนที่เกิดมากับดิน และตายไปกับดิน

□ ผู้นำจากการต่อสู้

ก

จริงเจริญไม่ใช่คนบ่อนอก บ้านเกิดของเขายู่ที่ ต.เกาะหลัก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ เป็นลูกคนที่ ๔ คนสุดท้องของพ่อชั้นแมวีเชียร วัดอักษร ซึ่งมีอาชีพขายของในตลาด แต่พ่อตีพระครูวิทิตพัฒนวิธาน พี่ชายคนที่ ๒ มาเป็นเจ้าของาวาสวัดสี่แยกบ่อนอกตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ เจริญก็ตามมาอยู่ด้วย จากที่ไป ๆ มา ๆ ตอนโรงเรียนปิดเทอมก็มาอยู่ประจำจนกลายเป็นคนบ่อนอก โดยเฉพาะเมื่อเขาอยู่กินกับ “กระรอก” ภรรยา ลูกสาวอดีตกำนันซึ่งรักกันมาตั้งแต่วัยรุ่น

พระครูกล่าวถึงน้องชายว่าเป็นคนดี ไม่เที่ยวเหล้าไม่กิน บุหรี่ไม่สูบ การพนันไม่เล่น เมื่อถามว่าทำไมเขาถึงเป็นผู้นำชาวบ้าน “เพราะเป็นคนใจเย็นมีสุขุม ชอบพูดช้า ๆ แหะคนโน้นบ้างคนนี้บ้าง คนแกร็ก” บอกด้วยว่าเขาไม่ใช่คนก้าวร้าว “นอกจากตอนขึ้นเวทีเท่านั้น ดูเด็ดหน่อย แต่อยู่ข้างล่างนี้ไม่มี พวกแม่ครัวรักทุกคนแหละ”

กระรอกเล่าว่าเจริญไม่ได้เป็นผู้นำตั้งแต่แรก ตอนแรกก็เพียงแต่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นที่มงานคัดค้านโรงไฟฟ้า

“พอตอนหลังพวกเรามีการผลักดันเรื่องการเมืองท้องถิ่น เพราะจะได้เอาอำนาจตรงนี้ไปคานด้วยที่ผ่านมาเป็นฝ่ายตรงกันข้ามเขายึดครองการเมืองท้องถิ่นตรงนี้ ที่สู้เรื่องโรงไฟฟ้ากันมาเรารู้ว่าการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทในการกำหนดเหมือนกันว่าจะสร้างหรือไม่สร้าง เราก็เลยต้องช่วงชิงกลับมา แล้วเราก็ทำได้สำเร็จ พี่ชิน (สุชิน ช่อระหงส์) ก็เข้าไปเป็นประธาน (หมายถึงประธาน อบต. ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นนายก อบต.) แล้วพวกเราก็ไปเป็นที่มงานหลายคน เลยต้องมาคิดกันว่าใครจะขึ้นมาเป็นผู้นำ”

“ตอนแรกเจริญเขาก็พูดไม่เป็น แต่สมัยเริ่มการต่อสู้เวลาประสานสื่อมวลชน สมัยก่อนเจริญคนเดียวที่มีโทรศัพท์มือถือ ตอนนั้นเครื่องหนึ่งก็ ๓-๔ หมื่น แต่เราค้าขายเราต้องมี เราก็เลยเป็นผู้ประสานมาโดยตลอด แต่เวลาขึ้นเวทีเจริญยังพูดไม่ได้ จนถึงวันที่พี่ชินกับหลาย ๆ คนไปอยู่ อบต. เราก็ต้องมาคิดว่าเราจะชู

ใคร ทุกคนก็โหวตเอาเจริญนั่นแหละ เหมาะสมที่สุด หนูยังพูดเล่นว่าเขามีความสามารถได้ยังไงพูดยังไม่เป็น แล้วเขาจะขึ้นเล่น-ยังแกล้งบอกเขาว่าบุคลิกเหมือนลิงที่โดนหมาบูลย ยุกยิก ๆ ไม่มี จะเป็นได้ยังไง เขาเป็นคนขึ้นเล่น ชอบอ้า ดูแล้วไม่ค่อยเป็นได้เป็นพายุเท่าไรก็ค่อย ๆ เรียนรู้ตอนหลัง”

เจริญกลายเป็นผู้นำที่ชาวบ้านรักและศรัทธาท่ามกลางการต่อสู้ตัวเอง พระภค เพื่อนร่วมอุดมการณ์บอกว่า “เจริญกับครูด้อยจะเป็นคนที่ชาวบ้านให้ความนับถือมาก เขาจะเคารพความคิดเห็นเวลาประชุม จะไม่เอาความเห็นเขาเป็นใหญ่ ถ้าคนไหนคิดว่ามาทำแล้วได้ดี เขาก็จะถอยไปโดยปริยาย เพราะเขาไม่ได้ทำงานเพื่อหวังผลการเมือง เราให้ความไว้วางใจกันมาก” นั่นอาจจะต่างกับภาพบนเวที ซึ่งพระภคเล่าว่าเจริญจะมีวิธีการพูดที่ชาวบ้านสะใจ “บนเวทีเขาจะเหมือนไม่กลัวใคร เพื่อแสดงให้ชาวบ้านมั่นใจ”

จะดูเจริญต้องดูจากกระรอก ผู้หญิงแกร่งคนนี้เข้มแข็งเกินคาด ปกติเธอไม่เคยออกหน้า แต่เมื่อสูญเสียสามี กระรอกตัดสินใจทันทีว่าต้องเอาศพเข้ากรุงเทพฯ และไปออกกรายการทีวีพูดจาจะฉานอย่างไม่กลัวใคร

“คู่นี้เขาใจเหมือนกัน ใจนักเลง ต่อสู้ ถ้าเทียบว่าให้กระรอกขึ้นเวทีแบบจินตนา (แก้วขาว) ก็พอ ๆ กันนั่นแหละ เพราะกระรอกเขามีนิสัยตั้งแต่วัยรุ่นแล้วไม่กลัวใคร เด็ดเดี่ยวเหมือนผู้ชาย” พระภคเล่าให้ฟัง

“เจริญ กระรอก ตอนเป็นวัยรุ่นก็เก มีพรรคพวกเยอะ ไม่ใช่ผ้าพับไว้เสียทีเดียว ผมยังโตมาอีกอย่างร่างกายเราไม่แข็งแรงสมบูรณ์ หัวปิ่นโตตามแม่ไปวัดตั้งแต่เด็ก ๆ”

บอกว่าเจริญไม่สูบบุหรี่ไม่กินเหล้าจริง แต่สมัยรุ่น ๆ เรื่องเพื่อนแล้วยอมไม่ได้เหมือนกัน “พวกเยอะคือเจริญไม่ได้ทำเอง แต่ถ้าเพื่อนเป็นอะไรนี้ไม่ทิ้งเพื่อน เจริญไม่ใช่หัวโจกนะ แต่หมายถึงเพื่อนไปมีเรื่อง เจริญหรือกระรอกจะไม่ยอม แม้กระทั่งในงานวัดยังไม่ยอม ถ้าเพื่อนโดน-ขนาดเป็นงานของเจ้าอาวาสพี่ชายยังไม่ยอมเลย เพื่อเพื่อน เป็นคนแบบนี้”

น่าจะเป็นเพราะนิสัยเช่นนี้เอง ที่เมื่อเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุขุมขึ้น เจริญจึงกลายเป็นที่รักศรัทธา พระภิกษุซึ่งมาร่วมชบวนภายหลัง ก่อนจะกลายเป็นเพื่อนร่วมอุดมการณ์ใกล้ชิด กล่าวต่อนึ่งว่า “ผมรักเจริญมากกว่าพี่น้องผมอีก ตั้งแต่ทำงานกันมา เรายอมตายแทนกันได้” บอกว่าขนาดที่เจริญรู้ตัวเองว่าเป็นเป้าอยู่ตลอดมา ในช่วงสถานการณ์ร้อนแรงถ้าวันไหนพระภิกษุมาประชุมแล้วต้องขี่มอเตอร์ไซด์กลับบ้าน เจริญก็จะขับรถส่งไฟตามหลังไปส่งจนถึงบ้าน “ถ้าผมยังไม่เปิดประตูบ้านเขาก็ยังไม่ไป”

□ ชีวิตที่พร้อมสละ

ระรอกยื่นเคียงข้างเจริญมาตลอดในการต่อสู้ เจริญออกหน้า เธออยู่ข้างหลัง แต่ก็ปรึกษาหารือกัน

“เป็นคนที่มีความคิดตรงกัน มีนิสัยคล้ายกันในเรื่องความคิด อุดมการณ์ แต่ถ้าเรื่องนิสัยทั่วไปเจริญเขาจะสุขุม ถ้าเทียบกับหนูจะใจร้อนกว่า ความรอบคอบเขาจะมีมากกว่า แต่เรื่องความคิดโดยรวมแล้วเหมือนกัน”

เธอไม่เคยคัดค้านแม้รู้อยู่แก่ใจว่า สักวันจะต้องมีวันนี้

“เรารู้แล้วว่าเราเล่นอยู่กับอะไร ตั้งแต่ประท้วงโรงไฟฟ้า การสูญเสียมันต้องมี ต้องเตรียมว่าสักวันหนึ่งมันต้องพลาด เรื่องนี้ต้องเกิด ทางกลุ่มก็เตรียมรองรับตรงนี้ สมมติเจริญล้มเราจะต้องมีคนต่อไป ก็ไม่ได้มีผลกระทบกับชบวนเท่าไร แต่ว่าทางด้านจิตใจก็เสียใจเสียตายกัน แต่การทำงานไม่มีผลกระทบ และการทำงานหนูคิดว่าต้องเข้มแข็งกว่าเดิมเมื่อมีการสูญเสียเกิดขึ้น”

ผิวเมื่อยวันนี้เตรียมพร้อมมาตั้งแต่แรกแล้ว ถึงขั้นตกลงกันว่าจะไม่มีลูก

“เราคุยกันมาตั้งแต่แรกแล้วว่าจะไม่มีลูก คือเรื่องลูกเป็นอุปสรรค ง่ายๆ ๗ เวลาคุยกันก็จะมองที่เหนื่อย (จินตนา แก้วขาว ผู้นำชาวหินกรูด) เป็นอันดับแรก ที่เหนื่อยนี้หญิงเหล็กจริง ๆ ขนาดมีภาวะเยอะเยอะแต่แกก็สู้ เราดีกว่าที่เหนื่อยร้อยเท่าพันเท่าที่ไม่มีลูก ถ้ามีลูกเราคงไม่มาถึงจุดนี้”

“คือรู้ว่าสักวันมันต้องเกิดเรื่องอย่างนี้ แต่ไม่คิดว่าจะเกิดไวอย่างนี้ เราจะได้ไม่ต้องมีภาระอะไรไว้ให้

ใคร ไม่ต้องมีห่วง พระวงหน้าพระวงหลัง”

“ตั้งแต่แรกที่จับตรงนี้ก็รู้อยู่แล้วว่าชนกับอะไร เล่นอยู่กับอะไร ก็คุยกันมาตลอดกับเจริญว่าไม่แก้ก็เข้า—แต่สงสัยจะเป็นแก้ก่อน อะไรอย่างนี้ ก็คุยกัน เพราะบทบาทเขาจะเด่นกว่าเรา เรากับเขาทำงานร่วมกัน แต่การออกหน้าจะเป็นเขาเป็นหลัก ปกติจะเป็นคนที่ไม่ชอบพูดคุยกับนักข่าว พูดไม่ค่อยเป็น”

แม้หลังจากโรงไฟฟ้าถอยไปแล้ว เธอกับเจริญก็รู้ว่าสักวันต้องมีความขัดแย้งเรื่องอื่น โดยเฉพาะที่ดินสาธารณะ ซึ่งก็เป็นกลุ่มอิทธิพลกลุ่มเดียวกันนั่นเอง

“เรื่องที่ดินสาธารณะนี่จริง ๆ มีมานานแล้ว ควบคุมกันมาตั้งนานแล้วกับโรงไฟฟ้า แต่ก็คุยกันว่าเฮ้ย เจริญโรงไฟฟ้านี้เป็นปัญหาเร่งด่วนนะ มันต้องได้รับการแก้ไขก่อน ถ้าจับทั้ง ๒ เรื่องไม่ไหว โดยเฉพาะเรื่องที่ดินมันเป็นอิทธิพลท้องถิ่นเราก็คงจะรู้อยู่ว่าใคร เพราะเราโตมาในชุมชนเราก็น่าจะรู้อะไรเห็นอะไรมาบ้าง เรื่องที่สาธารณะเขาให้จับโรงไฟฟ้าก่อนแล้วค่อยมาว่ากัน”

“จริง ๆ มันเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กัน ช่วงประท้วงโรงไฟฟ้าเรื่องออกโฉนดที่ดิน ๕๓ ไร่ยังไม่ได้ข่าว แต่ว่าปัญหาเรื่องการบุกรุกมีควบคุมกันมา มันเป็นกลุ่มคนที่มียุทธวิธีเชื่อมโยงกับเรื่องโรงไฟฟ้า คนที่มีอิทธิพลในพื้นที่ร่วมกัน ผลประโยชน์เกี่ยวพันกัน”

แม้แต่หลังกรณีโรงไฟฟ้า กลุ่มรักษ์ท้องถิ่น บ่อนอกก็ยังไม่รีบรุกเรื่องนี้ จนกระทั่งมีการออกโฉนดที่ดิน ๕๓ ไร่

“เรารู้ข่าวมาจากกำนันฉอยว่าจะมีการออกโฉนดอีก ๗ วัน ก็ปรึกษากันก่อน เจริญบอกว่ากำนันฉอยโทร มาคุย ก็คุยกันว่าจะปล่อยให้ออกโฉนดกันก่อนจะได้ชัดเจน หนูบอกว่าขั้นตอนแค่นี้มันก็เอาคนติดคุกได้แล้ว ถ้าปล่อยให้เลยไปถึงขั้นนั้นแก้ไขยาก ถ้าไปคัดค้านให้เพิกถอนตอนนี้มันง่ายกว่าปล่อยให้ ออกมาเป็นโฉนด สรุปก็คือทำเลย”

ไม่ใช่ไม่รู้ว่ามีอันตราย “ความจริงก็คิด คือจับเรื่องนี้เราก็บอกกันว่าเล่นเรื่องนี้นะตายเร็ว คุยกันมาตั้งแต่แรก เพราะเรารู้ว่ากลุ่มที่มีอิทธิพลที่ผ่านมาเขาเป็นยังไงกัน เคยคุยกับเจริญว่าคนพวกนี้ไม่มีสมอง มันไม่

คิดอะไรหรอกคนพวกนี้ คิดแต่จะได้ เรื่องอะไรที่เรา คาดไม่ถึงมันก็ทำได้ทุกเรื่องแหละไอ้พวกนี้”

“ก็ไม่รู้จะระวังยังไง เราก็คงทำมาหากิน เราเซฟตัวเองไม่ได้ จะอยู่กับที่ก็ได้ ไปไหนมาไหนอาวูเราก็กักไม่ได้ แล้วคนจ้องจะทำกับคนที่ระวังมันเทียบกันไม่ได้ เจริญเองเขาก็ทำงานส่วนรวมหลายเรื่อง อย่างวิทย์ชุมชนเขาก็ทำ อยู่กับที่ไม่ได้ ต้องเดินทาง เขาเป็นคนระมัดระวังเรื่องการใช้จ่าย การต่อสู้เราใช้เงินของเราตลอด ไปกรุงเทพฯ ทำไม่ต้องไปรถทัวร์ ปกติถ้าไปหลายคนคำนวณแล้วว่าค่าน้ำมันรถคุ้มกว่าจะไปนั่งรถทัวร์ก็เอารถไป แต่เดินทางคนเดียวสองคนไปรถทัวร์ดีกว่า ประหยัด”

“ตลอดเวลาที่ผ่านมาระหว่างเราจะพูดกัน ถ้าตอนนี้ก็ต้องบอกว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นมงคลก็พูดกันมาตลอด ช่วงเดือนที่แล้วก็ยังคุยกันอยู่ว่าจะบวชหลาน เป็นเจ้าภาพ หลาย ๆ คนก็บอกดีแล้วจะได้เก็บของเอามาทำทุนกันบ้าง ที่ผ่านมามึงสองคนช่วยคนเยอะมาก ลูกมึงก็ไม่มึงกัน มึงจะได้เก็บตรงนี้เอามาทำทุนต่อกัน ก็บอกว่าไม่เอาหรอก ตั้งใจแล้วว่าบวชไม่เก็บของใคร เพราะเราบวชหลานไม่ใช่บวชลูก เอาหลานมาบวชแล้วมานั่งเก็บเงินก็เท่ากับเราหาเงิน มันก็เป็นกิจกรรมหาเงินไม่ใช่ความตั้งใจของเรา”

“ก็ยิ่งพูดเล่นในหมู่ญาติพี่น้องกัน ไม่เป็นไรหรอก เรื่องของไม่ต้องรีบ เดียวไม่กตัญญูก็เจริญตาย เดียวเขาก็มาช่วยของกันเอง พูดมาตลอดในช่วงที่ผ่านมาเนี่ย เจริญก็บอกถ้าข้าตายของที่มาช่วยแก้ก็ตั้งมูลนิธิช้ำก็แล้วกันนะ หนูยังพูดเล่นว่าตั้งทำทำอะไรเป็นหนี้เขา เยอะแยะก็เอามาช่วยใช้หนี้สิ ถ้าแกตายช้ำก็ลำบากสิ ก็พูดเล่นกันอย่างนี้”

เรื่องที่พูดเล่นกันของผัวเมียใจเด็ดคู่นี้กลายเป็นจริง ซึ่งตอนนี้กระรอกบอกว่าคนที่รับรู้เจตนากรรมของเจริญก็จะช่วยกันตั้งมูลนิธิให้เขา มีการประชุมเบื้องต้นกันแล้ว และคงจะเอาทุนจากมูลนิธินี้ไปเคลื่อนไหวต่อกันแล้ว

“ตอนอยู่ด้วยกันมาก็คุยกัน ถ้าข้าตายแก้ก็คงอยู่ได้ เพราะข้ารู้ว่าแกเข้มแข็ง รู้อุปนิสัยซึ่งกันและกัน ยังไงแก้ก็ต้องสานงานต่อ—แกอย่าทิ้งชาวบ้านนะ สืบสานภารกิจตรงนี้ให้สำเร็จลุล่วง—เขาก็พูดอยู่”

□ อำนาจกบฏที่น่ากลัว

อย่างน้อยเราก็เชื่อว่าเธอคงสานต่อภารกิจของเจริญได้ เพราะผู้หญิงคนนี้เข้มแข็งจริง ๆ มีความเด็ดเดี่ยวภายใต้ความเป็นผู้หญิงชาวบ้านธรรมดาคล้ำตลึงใจและมีไหวพริบอย่างที่เราเชื่อว่าครั้งหนึ่งเจริญเคยถูกข่มขู่ เธอก็ไปตามสืบเองจนรู้ว่าเป็นใคร

“ช่วงนั้นมีครั้งหนึ่งเราไปเคลื่อนขบวนที่จังหวัดเสร็จเราก็กลับบ้าน เป็นขบวนชาวบ้านกลับมา ระหว่างทางก็มีโทรศัพท์เข้ามาขู่เจริญ-พวกมึงไปด่านายกูทำไม ก็ออกชื่อ นายสุรเกียรติ เพ็ชรศรี ซึ่งเป็นผู้จัดการโรงไฟฟ้า แล้วก็บอกว่าระวังตัวให้ดีกูจะฆ่าพวกมึง กูรั้นะพวกมึงอยู่ในวัด ทำนองนี้-เจริญก็บอกให้หนูฟัง หนูก็บอกมันตรวจสอบได้ว่าเป็นใคร เจริญเขาก็ลือกบเบอร์ ไปแจ้งความว่าถูกขู่ฆ่า ความจริงวันนั้นมีรถตำรวจอำนวยความสะดวกให้เราพอมีการขู่ รถตำรวจก็ย่นำขบวนเรากลับไปแจ้ง ตอนแจ้งความถามเจ้าหน้าที่ว่าจะติดตามเรื่องได้เมื่อไหร่ เราก็พอจะมีความรู้อยู่ว่าเบอร์มันพอจะเช็คได้ เจ้าหน้าที่ก็เออ อ่า เออ-อ้างกฎระเบียบ พูดจนเรารู้สึกไร้ค่าคุณนี่ในใจยังงูๆมึงไม่ได้แน่ ไม่ใช่ไรเดียวจัดการเอง”

“ชวนเจริญไปที่ทะเลวิช ไปเสียเงินสิริอยู่แล้วว่าเบอร์อะไร เจริญบอกเสียตายเงิน ความที่เขาประหยัดเราก็ออแก๊ว แก๊วนี้ประหยัดเรื่องไม่เข้าเรื่อง แก๊วไม่อยากรู้แต่ข้าอยากรู้ แก๊วไปส่งข้าหน่อยเดี่ยวข้าจัดการเอง ก็เข้าไปฟอรั่มเสียค่าโทรศัพท์ของตัวเอง แล้วบอกว่าพอดีเพื่อนกันฝากมาเสียเบอร์นี้ จำชื่อจริงนามสกุลจริงไม่ได้รู้แต่ชื่อเล่นจำเบอร์เขาได้ เขาก็คงเชื่อเราบริบทไปเสร็จออกมาให้ ประมาณ ๑,๖๐๐ เป็นน้องอดีต ส.จ. ทศจริง ๆ เขาทำงานให้โรงไฟฟ้า ชื่อ นามสกุล พอเห็นปั๊บก็รู้เลยว่าน้องอดีต ส.จ. ทศ ก็กลับไปโรงพัก-เนี่ย ได้ชื่อแล้ว ตำรวจก็พูดแบบเก้อ ๆ เก่งนะ อะไอย่างนี้ ถามเขาว่าแล้วจะรู้เรื่องได้เมื่อไหร่ หายไปหลายวันเจริญเล่าให้ฟังว่าร้อยเวรโทร.มาบอกว่าเรียกน้องอดีต ส.จ. ทศไปแล้วยอมรับสารภาพ เปรียบเทียบปรับไปแล้ว ๕๐๐ บาท เราก็ตกใจร้อง-หะ เจริญมันขู่ฆ่าพวกเราเนี่ยนะ โดนปรับ ๕๐๐ บาท เราเสียไปตั้ง ๑,๖๐๐ มันคุ้มกัน

มากเลยนะ จริง ๆ เรื่องนี้มันต้องถึงศาล คดีขู่ฆ่า เราก็อุดกับเจริญแต่ไม่ได้ใส่ใจจะไปติดตามเรื่อง”

อดีต ส.จ. ทศ เป็นอดีต ส.จ. รุ่นเก่าแล้ว แต่ใคร ๆ ก็รู้จัก โรงไฟฟ้างี้รู้จักจึงตั้งไปร่วมงานด้วย ช่วงนั้นมีชาวบ้านหลายรายแจ้งความว่าถูกข่มขู่คุกคามโดยคนของอดีต ส.จ. ทศ

“เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขบวนการเราเยอะมาก แต่ถามว่ามีความคับหน้าอะไรไหม แทบจะไม่มีอะไร คับหน้าเลย เหมือนวันนั้นที่สื่อมวลชนถามว่าไม่ไว้ใจเจ้าหน้าที่เหอถึงเอาเจริญไปที่โน่น เลยบอกว่าเรามีบทเรียนหลาย ๆ เรื่องในช่วงที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ในส่วนท้องถิ่นเขาทำงานให้เราอย่างไร เราจึงต้องไปหาความช่วยเหลือจากที่อื่น คือไม่รู้ว่าเป็นเพราะตัวเขาไม่ใส่ใจงานด้วยตัวเขาเองหรือเขาโดนอะไรบีบลงมาหรือเปล่า”

แน่นอนเธอมองเหมือนทุกคนว่าถ้าไม่ใช่อิทธิพลใหญ่ก็คงไม่สามารถออกโฉนด ๕๓ ไร่ทับที่ดินสาธารณะ

“เอาง่าย ๆ นะ เราชาวบ้านไปติดต่อกับ สมมติมี สค.๑ แค่นี้เดียว ไปหาที่ดินที่เราจะออกโฉนด สมมติที่เราไม่ได้ไปทับซ้อนที่หลวง แค่อายุใกล้เคียงกับป่าชายเลน จะได้รับการปฏิเสธทันทีว่าไม่ได้ ติดป่าชายเลนถามว่าที่ตรงนี้ สค.๑ แค่นี้ ไร่ ออกเป็นโฉนด ๕๓ ไร่ มันเลยเถิดกันไปถึงไหน แล้วมันบ่งบอกถึงอะไร-ถึงการฉ้อฉล การร่วมมือของเจ้าหน้าที่รัฐ กลไกรัฐ กลุ่มนายทุน เรามองด้วยตัวเราเองว่า ถามว่าที่ ๕๓ ไร่ที่เกินมรดกจะไม่ทับที่หลวง สมมติ สค.๑ ตรงนี้ถูกต้องตามกฎหมาย ที่บอกว่าคนสมัยก่อนแจ้งเรื่องครอบครองสิทธิ์แล้วเรื่องภาษีก็ไม่ใช่ว่าหัวไร่ปลายนาจะเกินกันขนาดนี้ ๖ ไร่อย่างมากหัวไร่ปลายนาก็เพิ่มมาเป็นสัก ๑๐ ไร่”

“ขั้นตอนของเขาก็เราไปตัดค้ำมันเลยเถิดขนาดว่าจะแจกโฉนดแล้ว มันบ่งบอกถึงอะไร แสดงว่าขบวนการของมันไม่ธรรมดา ไม่ใช่แค่ว่านายทุนคนหนึ่งมีเงินมหาศาลแล้วจะเข้าไปทำด้วยตัวเขาเองได้ มันบ่งบอกถึงความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐหลาย ๆ ส่วน อย่างเจ้าพนักงานที่ดินที่เขาใช้อำนาจในการเซ็น ที่ ๕๓

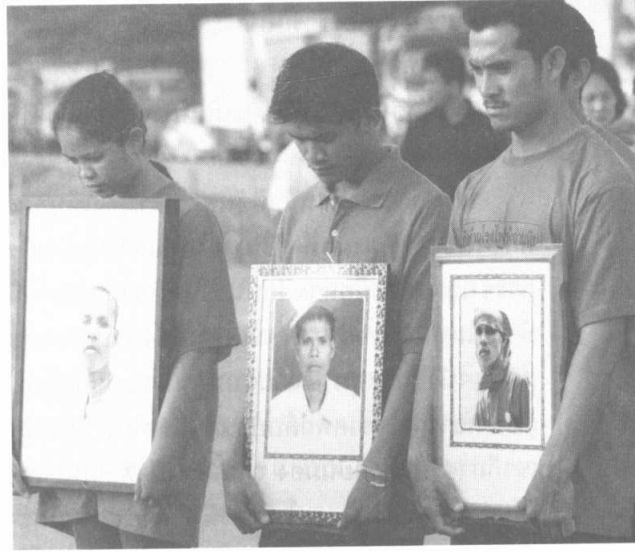
ไว้ เขารู้อยู่เต็มอกเพราะเอกสารสิทธิ์ นสล.มันอยู่กับเขา ก่อนหน้าจะมาถึงขั้นตอนนี้ก็มีการรังวัด กำนันเขาก็คำนวณ ตัวหนูเองก็เห็นบันทึกถ้อยคำที่แนบระหว่างมารังวัดว่ากำนันไม่ยอมชี้เขต บันทึกต่อว่ากำนันบอกว่าเท่าที่รู้มาเป็นที่สาธารณะ เอกสารตัวนี้ก็แนบไปด้วยแล้วถามว่าที่ดินจังหวัดเขาไม่อ่านตรงนี้หรือ แสดงว่ามันเตรียมพร้อมไว้ทุกอย่างแล้ว ถามว่าที่ ๕๓ ไร่ เจ้าพนักงานที่ดินถ้าเทียบแล้วเขาก็ไม่ได้ใหญ่โตอะไรมากมาย ถ้าไม่มีระดับผู้ใหญ่กว่าเขาออกคำสั่งประเมินได้เลยว่าเขาก็ไม่กล้าเอาตัวเองเข้าไปเสี่ยงตรงนี้ ให้ได้เป็น ๑๐๐ ล้านก็ไม่กล้าเสี่ยง เขารู้อยู่แล้วว่าเป็นเรื่องต้องติดคุก ถ้าเขาไม่มั่นใจว่าขบวนการนี้เขาปลอดภัย ต้องมีคนมารับรองเขาเขาถึงกล้าทำ"

เธอยืนยันว่าเป็นเรื่องที่ต้องเรียกร้องให้เอาผิดทุกคนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้ "ถึงเจริญจะไม่เสียชีวิตความตั้งใจของเราก็มีอยู่แล้ว เราไม่ต้องการว่าคุณถอนใจนดจบ ไม่ใช่ ขั้นตอนที่คุณสามารถเอาผิดได้ทั้งขบวนการ แล้วเรื่องนี้มันเกิดในประเทศไทยตั้งหลายแห่ง ทำไม่ถึงปล่อยให้เกิดครั้งแล้วครั้งเล่า ก็มีความตั้งใจว่าให้มันยุติตรงนี้เป็นบทเรียนเป็นบรรทัดฐานของคนพวกนี้ ให้ขบวนการชั่วร้ายมันหยุดตรงนี้เป็นที่สุดท้ายเพราะที่ที่ ๆ คัดค้านก็เพิกถอนแล้วจบ ไม่ได้สาวถึงอะไร"

ถามว่ามันใจจะจับคนร้ายได้ไหม กระบอกตอบอย่างน่าฟัง

"ตลอดเวลาที่จะมีคนตั้งคำถามอย่างนี้กับเราคือยังไม่มีความคิดว่าจะมีความหวังตรงนั้น แต่ว่ามีความหวังว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ มีความตั้งใจจริงพยายามทำงานให้เราภาคไหน แล้วความหวังว่าจะจับผู้ร้ายได้ไหมถึงจะตามมาได้ เราจะไปหวังตรงนั้นไม่ได้ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่มีความหวังให้เราว่าเขาปฏิบัติงานจริงเขาตั้งใจทำงานจริง"

เธอบอกว่าการที่นายกรัฐมนตรีซึ่งซิงจริงจังก็ดูมีความหวังขึ้นบ้าง "อาจจะมีความหวัง เห็นว่าเรามีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ก็มีความหวังขึ้นมาบ้าง แต่ก็ไม่ใช่ว่า ๑๐๐% ต้องติดตามดูด้วยว่ามันเป็นแพะหรือเปล่า คือตลอดเวลาเจ้าหน้าที่จะมาจี้ถามเราว่า

เป็นใคร คือบอกตรง ๆ เลยว่าไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นใคร ถ้าเราบอกว่าเป็นนาย ก. นาย ข. ถ้ามันไม่ใช่ เราก็รู้อยู่ประเทศไทยก็จับแพะกันอยู่"

"ถ้าจับไม่ได้มันก็เป็นภาระงานผลงานของเจ้าหน้าที่ เพราะเห็นมากันแทบจะหมดกรมตำรวจแล้วถ้ายังทำไม่ได้ก็คงบงบอกถึงอะไร"

อย่างไรก็ดี กระบอกเกรงว่าอาจมีการตัดตอนไม่ให้ถึงผู้บงการ และถึงอย่างไรการต่อสู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มีอิทธิพลก็ต้องมีต่อไป

"ยังโง่หนูก็ไม่ยอม หนูยืนยันได้เลยว่าหนูจะเดินหน้าต่อ"

แต่ไม่มีเจริญแล้วจะต่อสู้ไหวไหม "ต้องไหว ถ้าเกิดจะมีการสูญเสียตามขึ้นมาอีกก็สู้ ต้องสู้ให้ถึงที่สุด"

เธอบอกว่าชาวบ้านก็สงสัย อาจจะมึนงงบ้างบางคนก็กลัว แต่เชื่อว่าไม่มีผลต่อทั้งขบวนการ

"ดูง่าย ๆ จากการที่เจริญตาย พอหนูประกาศว่า จะต้องเรียกร้อง จะไปสวนกลาง ไม่เรียกร้องพี่น้อง แต่ถ้าใครอยากจะไปรวมก็ไป ถ้าไม่มีใคร คนเดียวฉันก็ไป สรุปลงแล้วพอสว่างชาวบ้านก็มา ที่เข้ากรุงเทพฯ ได้แค่นั้นคือเราติดต่อรถได้แค่นั้น แล้วมันก็สายมากแล้ว ก็เลยบอกว่าที่เหลือก็คอยในพื้นที่เราจะไปกันแค่นี้"

นี่ก่อน ชาวบ้านพอรู้ข่าวก็ไปกระจายข่าว กระรอกมันจะไปกรุงเทพฯ นะ”

เธอตัดสินใจทันทีในคืนนั้นหลังจากเจริญเสียชีวิต

“ระหว่างรอเจ้าหน้าที่ชันสูตรเรามองเห็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ ยืนมองอยู่แต่ไม่พูดอะไร การชันสูตรศพเนี่ยถามว่ามันเป็นคดีความขนาดนี้ทำไมไม่เสนอเราว่าศพคุณเจริญต้องส่งนิติเวชนะ ผ่าพิสูจน์วิถีกระสุน เราไม่จบกฎหมายเรายังรู้เลยก็บอกเขาว่าจะเอาศพกลับบ้านคืนนี้ขอให้ทำให้เสร็จเขาก็ถ่ายรูปแล้วก็ยืนมอง ถามเจ้าหน้าที่อาบน้ำศพโดนตรงไหนบ้าง ก็รู้อะไรอย่างนี้ ทำงานแบบซังกะตาย เรามองแล้วมันไม่ผ่านสำหรับเรา ในการทำงานตรงนี้เรามีเซนส์สัมผัสได้ เราเจอมาเยอะ เราก็กลับมาที่วัดก็ตัดสินใจเลยว่าเราต้องดำเนินการให้มากกว่านี้”

อย่างไรก็ดีที่บอกว่าจะเอาไปเผาหน้าทำเนียบฯ นั้นเป็นคำพูดที่ออกมาจากความรู้สึกเท่านั้น

“ถ้าคนอื่นเป็นตัวหนูก็คงมีความรู้สึกไม่แตกต่างกันเกิดการสูญเสีย อยากจะหาอะไรที่มันมาทดแทนให้มันสมค่า แต่จริง ๆ ก็คงไม่สามารถทำอะไรได้ตามอำเภอใจ ยังไงก็ต้องเอาเรื่องนี้ปรึกษาหารือกับชาวบ้าน เพราะที่ผ่านมาระดับต้องยึดมติชาวบ้าน”

□ ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม

ถามว่าจะเอาศพไว้กี่วัน พระครูบอกว่า ต้องถามชาวบ้าน “เหมือนศพสาธารณะเราจะมาตัดสินใจว่าเอา ๗ วันต้องเผาไหม้ใช่ แต่ยิวชาวบ้านเขาจะคุยกันว่าจะเอาอย่างไร เราไม่ได้เข้าไปตัดสินใจอะไรเลย”

ต่อมาเมื่อถามกระรอก เธอบอกว่ามีทหารหรือกันเบื่องต้นแล้วจะสวดศพ ๑๕ วัน แล้วก็ตั้งศพไว้โดยสวดทุกอาทิตย์ อาทิตย์ละครั้ง เพื่อให้ชาวบ้านได้พักทำมาหากินบ้าง เพราะตอนนี้ทุกคนก็มาช่วยงานจนไม่ได้ไปไหน

เบื้องหลังการต่อสู้ที่ต่อเนื่องมาเกือบ ๑๐ ปี คนข้างนอกไม่ได้รู้ว่า เจริญ กระรอก และแกนนำคนอื่น ๆ ต้องเสียสละมากเพียงไหน นอกจากจะไม่ได้ทำมาหากินเพราะต้องทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวแล้วหลาย ๆ เรื่องก็ต้องควักกระเป๋าตัวเองออกมาใช้จ่ายด้วย

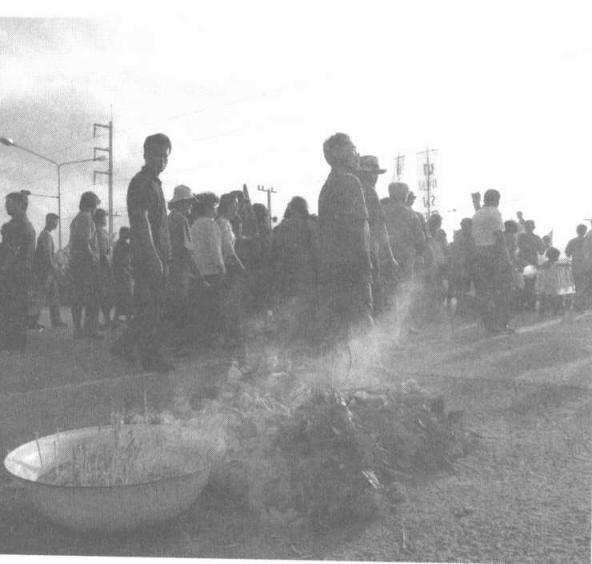
ก่อนจะเข้ามาเป็นแกนนำ เจริญกับกระรอกทำไร่สวนและไร่वानหางจะเช่าอยู่ในที่ดิน ๗๐ ไร่ของพ่อกระรอกซึ่งเป็นอดีตกำนัน นอกจากนั้นก็เลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อและรับซื้อพืชไร่ โดยมีภาระหนี้สินอยู่ก่อนแล้วเพราะเอาที่ดินไปเข้าธนาคารกู้เงินมาทำทุน

แต่พอเคลื่อนไหวจนไม่มีเวลาทำมาหากิน ที่ดินก็ถูกยึดไป ๒๙ ไร่-บ้านไร่ที่เคยถูกผู้ประสงครื้อยลอบเผาตัวเอง นอกจากนั้นยังมีที่ดินของพ่อเจริญที่เกาะหลัก ก็โดนยึดไปอีกแปลงหนึ่ง

หลังโรงไฟฟ้าถอยไป เจริญกับกระรอกก็ไปทำร้านอาหารและที่พักริมทะเล บนที่ดินของพ่อเธอ จุดนี้คนที่ไปพักจะเห็นปลาวาฬลอยตัวขึ้นมาในทะเล ซึ่งเคยเป็นปรากฏการณ์ที่ฮือฮาเมื่อปี ๒๕๔๔ จึงมีคนตั้งชื่อให้ว่า “ครัวชมวาฬ”

“รายได้โดยรวมก็ถือว่าอยู่ได้ ไม่ได้เน้นเรื่องธุรกิจ สมมติบ้านหลังละ ๕๐๐ เจอเพื่อนกันก็ ๒๐๐ นอนฟรี ลักษณะอย่างนี้ตลอด”

ปัจจุบันนี้ปลาวาฬก็ยังมีให้เห็น “แต่ช่วงหลังมีเรือคราดหอย เขาถูกรบกวอนเลยไม่ค่อยได้เห็น ยังเห็นอยู่แต่ไม่ถึงเหมือนเมื่อก่อน โดยเฉพาะปี ๒๕๔๔ เหมือนเขา

ตั้งใจมาให้เห็น ที่จริงก่อนนั้นเขาก็อยู่มาก่อนแต่ไม่มี
ทุกคนบอกเขามาช่วยเรา”

ธุรกิจนี้เป็นทุนที่ช่วยการเคลื่อนไหวในระยะหลัง
แต่เจริญก็ใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ประหยัด เข้ากรุง
เทพฯ ถ้าไปคนเดียวสองคนคำนวณแล้วไม่คุ้มก็ไม่เอา
รถไป จนมาถูกยิงเมื่อลงจากรถทัวร์หลังไปร้องเรียนต่อ
กรมการจราจร

“ตอนเช้ามีเงินอยู่ ๒ หมื่น เจริญเขาจะเป็นคนไม่
พกเงิน ไม่เก็บเงิน เวลาเขาจะไปไหนทีหนุจะเป็นคนให้
เขา ไปใกล้ก็ติดตัวไปพันหนึ่ง คือประหยัด ล่าสุดเขา
จะไปกรุงเทพฯ ก็บอกเจริญว่าวันนี้มีเงินอยู่ ๒ หมื่นนะ
เจริญเอาไป ๒,๕๐๐ นะที่เหลือจะไปเคลียร์ค่าของ แล้ว
ก็จะไปใช้หนี้เขาบางส่วน เจริญก็บอกแฮ้ยให้ทำไม่ต้อง
เยอะ พันเดียวก็พอ หนุก็บอกไม่เป็นไรหรอกเผื่อมีธุระ
ต้องทำ ถ้าไม่ได้ใช้แกก็เอากลับมาคืนซ้ำ ปกติสนิทกัน
ก็จะพูดแกพูดซ้ำ แล้วแต่ว่าอารมณ์ไหน ที่เขากลับ
มา... (อึ่งไปนิดหนึ่ง) ที่เขาค้นตัวก็เหลือเงินกลับมา ๒
พันกว่าบาท ก็แทบจะเสียแค่ค่ารถอย่างเดียว ไม่ได้ไป
ใช้จ่ายอย่างอื่น”

เงินของกลุ่มก็มีแต่ไม่มากนัก “ช่วงหลังก็จะมีเงิน
อยู่ก่อนหนึ่ง คือเรามาระดมทุนกัน ใช้จ่าย ตอนนั้นก็เหลือ
๓ หมื่นกว่าบาท ในเรื่องกิจกรรมของกลุ่ม เราก็จะมี
งานมวลชนของเรา สมมติใครตายเราก็จะไปร่วมเป็น
เจ้าภาพในนามของกลุ่ม แล้วแต่ว่าใครจะช่วย แต่ที่
ผ่านมามันไม่เพียงพอหรอก ชาวบ้านก็รับรู้ว่ามีเพียง
พอ ภาระอยู่กับเรา อย่างร้านค้าขายเครื่องสังฆทาน
ก็โทรสั่ง จะบอกกับเขา ถ้าผมสั่งหรือกระรอกสั่งของ
ถวายพระ พวงหรีด ก็จัดให้ แล้วลงบัญชีไว้นะ พอผม
มีเงินหรือกระรอกมีเงินจะมาเคลียร์”

ไม่ใช่แค่เจริญคนเดียวที่ประสบปัญหา พระกบ
เล่าว่าแกนนำแทบทุกคนก็เป็นอย่างนี้ อย่างเช่น “โจ”
จาริก หอมจันทร์ ก็มาช่วยงานส่วนรวมจนครอบครัว
มีปัญหา

“โจเขาคนไม่มีเงิน แยกว่าผมอีก เดิมเขารับจ้าง
หนี้สินที่เคยเป็นหนี้ ธ.ก.ส. ไม่กี่หมื่น พอมาทำงาน
ตรงนี้ครอบครัวก็กระจัดกระจาย ที่ของเมียก็ใกล้โดน
ยึด ไม่มีเวลาทำงาน ช่วงค่าน้ำไฟฟ้าง่ายจะสำเร็จ

กิจกรรมเราทำถี่มาก แทบไม่มีเวลาทำมาหากิน แกน
นำต้องวางแผนกันทุกวัน ผมก็อ้างกับแฟนผมว่าเรา
เป็น อบต. เราได้เงินเดือนชาวบ้านเดือนละ ๔ พันบาท
จะให้มาเอางานบ้านเป็นหลักผมไม่เอา เพราะฉะนั้น
จะมาเอาผมเป็นตัวหลักในครอบครัวไม่ได้”

“ผมยังดีแฟนยังค้าขายเก่ง โจเขาฐานะพื้นฐาน
‘ไม่ดีอยู่แล้ว ทำไรก็ขาดทุน’ พระกบซึ่งเป็นเจ้าของ
ร้านชำบอกว่าปัจจุบันใจต้องไปเป็นเด็กกวดสายระนอง-
กรุงเทพฯ แต่ก็ยังช่วยงานอยู่เสมอ เช่น มีธุระที่
กรุงเทพฯ ต้องไปประชุมหรือไปงานเรื่องอะไร ถ้าใจอยู่
กรุงเทพฯ เจริญก็จะให้ใจไปแทน แต่ถ้าใจอยู่ระนอง
เจริญก็จะไปเอง “ถ้ามาเมื่อคืนจะเห็นแกอ่านกลอนให้
เจริญ แกชอบแต่งกลอน-หัวใจ เรื่องกลอน คำคม
คำพูดที่เขาเขียนเป็นคำพูดที่เจริญพูดกับผมตลอด
เจริญเป็นคนที่ไม่ทิ้งเพื่อน เราสู้ใจกัน คนเราจะสู้ใจกัน
ตอนลำบาก”

ที่จริงเจริญกับกระรอกไม่ได้แต่งงานกัน แต่อยู่
ด้วยกันด้วยใจ มีคนบอกว่าหลังจบเรื่องโรงไฟฟ้า
ชาวบ้านจะจัดพิธีแต่งงานให้ทั้งคู่เป็นการฉลอง แต่ก็
ไม่ได้แต่งงานที่สุด

“จริง ๆ แล้วเรื่องแต่งงานมันเป็นความคิดเห็น
ตรงกันมาตั้งแต่แรกว่าไม่ต้องการจะมีพิธี” กระรอก
บอก “แต่พอดีที่ ๆ น่อง ๆ เขาก็บอกเดี๋ยวถือโอกาส
ฉลองกัน บางคนเขาเป็นช่างตัดเสื้อเขาก็แซว-แฮ้ย
เมื่อไหร่จะได้ตัดชุดให้เราก็จะยิ้มตลอด แต่คงไม่ทำ มัน
ไม่ได้อยู่ในความตั้งใจของเรา แต่ชาวบ้านเขามีความ
ตั้งใจอยากให้เกิดตรงนี้”

ธรรมปราศ

๑ น ชจจา วสโล โหติ

น ชจจา โหติ พุราหุมนโณ

กมมุนา วสโล โหติ

กมมุนา โหติ พุราหุมนโณ

ใคร ๆ จะเป็นคนเลวเพราะชาติกำเนิด ก็หาไม่

ใคร ๆ จะเป็นคนประเสริฐเพราะชาติกำเนิด ก็หาไม่

คนจะเลว ก็เพราะการกระทำ ความประพฤติ

คนจะประเสริฐ ก็เพราะการกระทำ ความประพฤติ

(๐๑.๑๔)

(๑๓/๗๐๗)

นายเจริญ วัดอักษร นั้น แม้เป็นเพียง “คนเล็กคนน้อย” แต่จิตใจยิ่งใหญ่สูงส่ง กล้าหาญทางจริยธรรม พร้อมจะนำพาดนและคนใกล้ชิด ตลอดจนสมาชิกร่วมชุมชน กระทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ต่อสู้อย่างสันติ ปกป้องรักษาทรัพยากร และวิถีชุมชนอันดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติและแนวทางศาสนธรรม อย่างมิได้กังวลกับความเหน็ดเหนื่อยยาก ผลประโยชน์ หรือเห็นแก่อามิสสินจ้างใด ๆ

บุคคลเช่นนี้ นับได้ว่าเป็น “สัตบุรุษ” (คนที่เป็นสัมมาทิฐิ, เป็นคนดีน่านับถือ มีคุณธรรม ประพฤติอยู่ในศีลในธรรม) โดยแท้ แม้จำต้องจากไปด้วยมือมาร ก็นับได้ว่าชีวิตและผลงานเป็นแบบอย่างแก่ผู้ยังอยู่ ทั้งใกล้และไกล ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่จะมาถึง...

๑ ทิรณญ์ เม สุวณฺณ เม เอสา รตฺติณฺทิวา กถา

ทุมเมธานํ มนุสฺसानํ อริยธมฺมํ อปสฺสตํ

พวคนุชยผู้อ่อนปัญญา ไม่เห็นอารยธรรม สันทนา

ตกเถียงกันทั้งวันทั้งคืน แต่ในเรื่องว่า เงินของเรา ทองของเรา

(๑๙.๐๓)

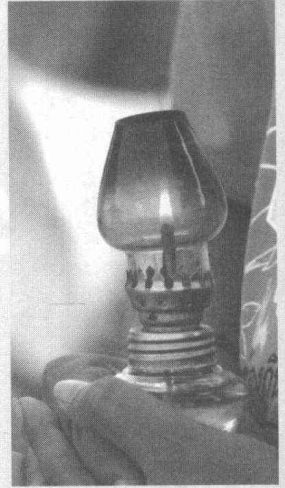
(๒๗/๒๘๗)

นายเจริญ วัดอักษร และเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ร่วมแนวทางการต่อสู้ จึงแตกต่างกันข้าม กับ ฝ่ายทุน อำนาจรัฐที่รับใช้ทุน และผู้มีอิทธิพลระดับต่าง ๆ ซึ่งล้วนมุ่งแสวงประโยชน์โดยมิชอบ ผิดทำนองคลองธรรม และปราศจากความละอาย-เกรงกลัวต่อบาป โดยแท้ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อโลกจริต โมหจริต ทั้งระดับบุคคล และระดับนโยบาย ตลอดจนระดับโลกาภิวัตน์ ของรัฐและทุนนิยมบริโภคนิยมอยู่เป็นนิตย

นั่นเป็นเหตุให้อธรรมคุกคามเช่นฆ่า นายเจริญ วัดอักษร จนต้องตายจากไปในที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม แม้วันนี้หมู่เราจะประสบผลสำเร็จ ในการสังหาร นายเจริญ วัดอักษร ก็มีได้หมายความว่า จะหยุดยั้งสังกรรม หรือการต่อสู้ที่เป็นธรรมไว้ได้

◎ **มรณ ธรรมิกัม เสยโย ยญเจ ชิเว อธมมิกัม**

ตายอย่างชอบธรรมดีกว่า อยู่อย่างไม่ชอบธรรมจะมีค่าอะไร

(๑๓.๕๐)

(๒๖/๓๘๐)

ความตายของ นายเจริญ วัดอักษร ที่เกิดขึ้นเพราะมุ่งรักษาความถูกต้องและดีงาม จึงไม่เพียงแต่จะเป็นที่สนใจของมหาชน หากยังจุดประกาย “จิตใจต่อสู้-จิตใจรักความเป็นธรรม” ของผู้คนเป็นอันมาก ทั้งก่อให้เกิดกระแสความตระหนัก ในภารกิจร่วมกัน ที่จะต้องคุ้มครอง ดูแล และเกื้อหนุนให้ “ผู้กระทำความดี” สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเป็นสุข อยู่รอดปลอดภัย มิให้ถูกข่มเหงคะเนงร้ายจากฝ่ายตรงกันข้าม

◎ **ธมเม จิตัง วิชหาติ กิตติ**

เกียรติไม่ทิ้งผู้ตั้งอยู่ในธรรม

(๑๓.๕๑)

(๒๒/๔๒)

ความตายของ นายเจริญ วัดอักษร จึงไม่สูญเปล่า แต่จักเป็นเช่นหมุดหมาย และประกายไฟของ “สันติประชาธรรม” อันจำหลัก และส่งประกาย ต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จ ในที่สุด อย่างมีนัยสำคัญ.

ประยูกรัสม

สุภาวดี ชาญเมธี

เรียนรูจาก

ธรรมยาตรา..

รักษา

ลำน้ำโขง

“ หลากหลังและลึกลับดล เคี้ยวคดคะกรีกครื้น
 ชัดเกาะเขาแก่งครื้น เคื่อนคลิ้นคละชะแทรกสาด
 เลื้อยเลี้ยวด้วยลีลา แห่งพญานาคะราช
 พากูไพรพ่วนพวด ดั่งลาดล่องสรวงสวรรค์
 ไกลหลากมาเหมือนกับปี หล่อเลี้ยงสรรพชีวิต
 สัตว์พืชพรรณอนันต์ ห้วงมหรรรณพีแห่งอารยธรรม
 คืออู่อันอุดม สมบูรณ์สินทรัพย์สายน้ำ
 คือวิญญานอันลึกล้ำ นำชีวิตนิรันดร์ ”

นทั้งโลกรู้จักแม่น้ำโขง ในฐานะแม่น้ำที่มีความยาวเป็นอันดับ ๑๐ ของโลก เป็นหนึ่งในแม่น้ำนานาชาติสายใหญ่ของทวีปเอเชีย

คนไทยส่วนใหญ่รู้จักแม่น้ำโขงตั้งแต่เป็นนักเรียนชั้นประถม ในฐานะที่เป็นแม่น้ำสายยาวที่เชื่อมมาจากจีน เป็นพรมแดนกั้นระหว่างประเทศไทยกับพม่าและลาว ผ่านเข้าไปในกัมพูชาแล้วออกทะเลที่เวียดนาม

หลายคนอาจรู้มากไปกว่านั้นว่า แม่น้ำโขงมีพันธุ์ปลาที่ชนิด ความแรงของกระแสน้ำจะผลิตกระแสไฟฟ้าได้ก็วัดได้ จะขนส่งสินค้าในแม่น้ำนี้ต้องใช้เรือบรรทุกขนาดที่ตัน ใช้เวลาแค่ไหน คิดเป็นต้นทุนเท่าใด เมื่อเปรียบเทียบกับขนส่งด้วยเส้นทางอื่น สันใดตลิ่งใดที่เหมาะสมแก่การสร้างเมืองท่า ชวงหุบเขาใดที่เหมาะสมแก่การสร้างเขื่อน

... ฯลฯ

ใคร ๆ ก็สามารถ “เข้าถึงความรู้” ที่มีในโลกยุคข่าวสารได้โดยง่าย แต่ไม่ใช่ทุกคนที่สามารถเข้าถึง “การตระหนักรู้ด้วยจิตใจ” ในสิ่งนั้น ๆ หากมิได้มีชีวิตที่เข้าไปเชื่อมโยงสัมพันธ์

“รู้” จึงเป็นเพียงแค่ “รู้จัก”

มิใช่ “รู้สึก” ...มิใช่ “ตระหนักรู้” และยังมีมิใช่ “รู้จักผูกพันเป็นชีวิตวิญญาณหนึ่งเดียวกัน”

...คงเป็นอย่างที่ครูตี – คุณนิวัฒน์ ร้อยแก้ว แห่งกลุ่มรักษ์เชียงใหม่ ได้พูดไว้ว่า ไม่มีใครจะรู้จักแม่น้ำสายนี้ได้ดีเท่ากับคนที่อาศัยอยู่สองฟากฝั่งของแม่น้ำโขง ... คือคนที่กินดื่มอาบเล่น อาศัยทำมาหากินอยู่กับแม่น้ำสายนี้ทั้งชีวิต... พวกเขาเข้าถึงกาละของการไหลบ่า จับได้ถึงจังหวะอันเชื่อมโยงรากลือหรือรากริน พวกเขาซาบซ่านในสัมผัสอุ่น-เย็น รู้สึกและอารมณ์ของแม่น้ำโขง พวกเขาซาบซึ้งในบุญคุณของแม่น้ำโขง ทั้งรักทั้งผูกพัน ...เพราะความสัมพันธ์นี้คือชีวิต

พวกเขารู้ว่าเมื่อใด “แม่” ผู้อารีจะปรานีประทานความอิมหน้า ให้พวกเขาต้องรับแรงทำการผลิตรับผลที่แม่มอบให้ ...เมื่อใด “แม่” กำลังโกรธเกรี้ยวที่เขาต้องหลบลิ้นหนีหน้าไปก่อน ...และเมื่อใดที่แม่อ่อนล้า

คนอื่น ๆ แม้ไม่อาจรู้และรักแม่น้ำโขงได้มากมายเท่ากับคนริมโขง แต่ก็อาจเรียนรู้ที่จะรักได้ หากกระบวนการเรียนรู้ดีพอ

บวชนธรรมยาตรา..รักษาลำน้ำโขง เป็นกิจกรรมที่ดิฉันเลือกเข้าร่วมโดยบังเอิญ เนื่องจากตกลงกับลูกชายวัยรุ่นไว้ว่าปิดภาคฤดูร้อน เราน่าจะมีกิจกรรมอะไรสักอย่างที

ได้ไปทำ ได้คิดค้นศึกษาไปด้วยกัน (ก่อนที่เขาจะโตนจนไม่อยากไปไหนกับแม่อีก ??)

เราเลือก “ธรรมยาตรา” หนึ่ง... เพราะเวลาประจวบเหมาะของทั้งสองฝ่าย สอง... เพราะคุณแล้ว เป็นกิจกรรมที่เราสองคนจะได้เรียนรู้หลากหลาย น่าจะมีทั้งเรื่องธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทั้งเรื่องธรรมะในศาสนา ทั้งวัฒนธรรมสองฝั่งโขง ได้เชื่อมสัมพันธ์พี่น้องลาว-ไทย ทั้งการเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างเรียบง่ายท่ามกลางธรรมชาติ กับการใช้ชีวิตอยู่กับผู้คนที่มาจากต่างที่ต่างถิ่น

อีกเหตุผลหนึ่งก็น่าจะเป็นการพักผ่อนอย่างสงบ หลังจากเหน็ดเหนื่อยกันทั้งคู่จากการงานของแม่ และจากการเรียนของคุณ ชีวิตควรมีช่วงสงบนิ่งเสียบ้าง

เหตุผลสุดท้ายที่ไปร่วมขบวน เป็นเหตุผลทางประวัติศาสตร์ส่วนตัวแท้ ๆ ดิฉันเคยไปกินไปนอนอยู่ริมแม่น้ำโขงหลายครั้ง สมัยที่เป็นทหารป่าหลัง ๖ ตุลา ๒๕๑๙ “หมู่บ้านกอนตัน” ริมแม่น้ำโขงคือที่พักพิงแนวหลัง ให้ได้ปลดแอกและเป็น นอนคิดถึงบ้านอย่างไม่ต้องพะวงหน้าพะวงหลัง ส่งใจผ่านดวงดาวระยิบระยับนับล้านบนท้องฟ้าที่มืดมิดไปถึงพ่อแม่พี่น้อง ได้นั่งล้อมวงกองไฟบนหาดทรายชายฝั่งคุยกันถึงเพื่อน ๆ ในเมือง ได้ร้องเพลงปฏิวัติคลอไปกับลำเนียงแห่งลำน้ำจันทารุ่งทอแสงบนขอบฟ้า ได้ซื้อน้ำตาลอ้อยที่หวานที่สุดในโลก (เพราะเป็นความหวานเพียงชนิดเดียวที่จะมีโอกาสลิ้มรสในป่า)

ได้รำวงม่วนชื่นกับอ้ายน้องลาวที่ต้อนรับขับสู้ด้วยมิตรไมตรีอบอุ่นชุ่มเย็น...

ดิฉันอยากไปสัมผัสบรรยากาศเก่า ๆ อีกสักครั้ง ...ยังไม่ได้เข้าใจ ลึกซึ้งหรือตระหนักในเรื่องราวของแม่น้ำโขงดังที่ผู้จัดขบวนธรรมยาตราควรจะคาดหวังได้หรอกคะ... ???

หมู่บ้านกอนตัน ชุมชนลาวลือที่ได้ซื้อบ้าน จากก้อนหินใหญ่กลางแม่น้ำโขง ข้างหน้า... ทุกสิ่งทุกอย่างเกือบไม่แตกต่างจากเมื่อ ๓๐ ปีก่อน ถ้าไม่เห็นรถไฟหลายคันได้ผูกกลุ่มบ้านไม้ทรงงามแล้ว ก็ดูราวกับว่ากาลเวลาได้หยุดนิ่ง

ณ ที่ชายฝั่งโขงนั้น

ชาวบ้านยังน่ารักเหมือนเดิม จากกระซู่ไปไม่ได้ ก่อนน้ำตาลอ้อยที่เคยมาเย็นขาอาหารป่าอ้ายน้องไทย คราวนี้เปลี่ยนเป็นผ้าซิ่นลายน้ำไหลของชาวลื้อ ที่เสนอขายอย่างซื่อ ๆ ไม่ใช่ไม้ดั้น ราคาแค่พอกุ้มค่า ด้ายใหม่ ค่าแรงแทบไม่คิด

ถ้ามีเวลา คงจะหาคนเผ่าคนแก่หรือวัยกลาง คนผู้ยังพออ่อนภาพอาหารอ้ายน้องไทยกลุ่มใหญ่ ที่ กระเรือกระวังเอวอ่อนอ่อนแอ่น ไม่รู้ประสีประสา แม้แต่ วิธีหาอยู่หากินกับป่าดงดอนในสมัยนั้นได้

หากด้วยความเมตตาและประสาทประชาชน หัวอกเดียวกัน ที่ต้องการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยสังคม ชาวก่อตั้งได้เอื้ออาทรให้มิตรจิตมิตรใจ ที่พลพรรค เขต ๘ เชียงรายรุ่นนั้นคงจะนำมาเล่าขานเป็นตำนาน ได้ตราบนานชั่วนิรันดร์

ดิฉันก้มลงกราบลาพระประธานในวัดก่อตั้ง ไม่รู้ว่าเมื่อไรจะได้มาเยือนอีก...

แม้ประเทศชาติทั้งสองฝั่งในวันนี้ หลายอย่างจะไม่เหมือนวันก่อนนั้น แต่จิตวิญญาณของคน ไม่ว่า ที่กรุงเทพฯ หรือชายฝั่งโขง ที่แสวงหาความถูกต้อง ติงามในสังคม ..ยังเหมือนเดิม

ได้เยี่ยมบ้านก่อตั้งแล้วก็ถือว่าวัตถุประสงค์ บรรลุไปแล้วหนึ่งข้อ

การเดินทางในขบวนธรรมยาตรา ที่กลุ่ม เสนิยธรรมและกลุ่มรักษ์เชียงของจัดขึ้น นั้น เป็นไปอย่างเรียบง่าย

แต่สอดสานด้วยความใส่ใจที่สัมผัสได้ชัดเจน

การคัดเลือกเรือและนายท้าย การตระเตรียม ข้าวปลาอาหารและอุปกรณ์เดินทาง แผนการเดินทาง องค์ประกอบของผู้ร่วมเดินทาง ต้องเรียกว่าสมบูรณ์แบบ ไม่คิดว่าการเดินทางจะสะดวกปานนี้ อาหารในเรืออร่อยทุกมื้อ ไม่ว่าจะเป็ช้าวกัลล้องกับน้ำพริกตาแดงปลาอย่าง แกงไตปลาใส่ปลาแซ่แม่น้ำโขงย่าง ผักกูดผัดกะทิ น้ำพริกหนุ่ม แคบหมู ฯลฯ ห้องน้ำห้องท่าที่เคยคิดกังวลก่อนมา กลับสบายสะอาดแถมมีลมโชยชื่นใจอีกต่างหาก

พื้นที่ทรายนุ่ม ๆ บนหาดแต่ละแห่งที่ถูกเลือกเป็นที่พักค้างแรม โอบล้อมด้วยแนวป่าเขาเขียวขจี แม้จะต้องเผชิญกับพายุฝนจนต้องเก็บเต็นท์หนีเข้าไปนอนแห้งเต้งในเรือหลายต่อหลายครั้ง แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้หมดอารมณ์กับการนอน กลับทำให้ตลอดการเดินทางมีชีวิตชีวาสนุกสนาน

อากาศบริสุทธิ์ เย็น สบาย เป็นของขวัญจากแม่น้ำที่ต้องรีบสูดเข้าไปเพื่อฟอกปอดอันคราบคลักของคนเมือง

ทิวทัศน์สองฟากฝั่งงดงามยิ่งนัก ภูเข็ฟ้าถิ่นเก่า ยังตระหง่านเสียดฟ้า หมู่บ้านเล็ก ๆ ปรากฏตัวแทรกอยู่ตามชายป่าชายเขาและชายน้ำเป็นระยะ ๆ เมืองท่าอย่างปากแบ่ง ตั้งสงบรอต้อนรับเรือที่แวะเวียนเข้ามาเยี่ยมเยือน

เรือโดยสารขนาดกลางแล่นเลียบเลาะพลั้วไปตามเกาะแก่งอย่างนุ่มนวล

เป็นบรรยากาศของความผ่อนคลาย สงบและเป็นสุข

นั่น...ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปอีกหนึ่งข้อ

|| มีน้ำโขงสีทรายในเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่นายน้ำ-นายท้ายเรือหนุ่มลาวนาม “บุญมี” บอกว่า น้ำไม่มากไม่น้อยเกินไป เกาะแก่งกลางแม่น้ำที่ปรากฏตัวอยู่เป็นระยะ ๆ นั้นนับเป็นความรู้ใหม่ของดิฉัน ไม่เคยมีภาพมาก่อนว่าแม่น้ำโขงจะมีเกาะแก่งมากมายและใหญ่โตมหึมาปานนั้น

สำหรับนายน้ำ มันคือเครื่องเตือนใจให้น้ำเรือลำน้อยแล่นฝ่าไปอย่างมีสติระมัดระวังเป็นที่ตั้ง อย่าได้ประมาทเด็ดขาด ความประมาทคือทางแห่งความหายนะ พระวาจาครั้งสุดท้ายของพระพุทธองค์เตือนไว้เช่นนั้น ความรู้ในการพาเรือหลบเกาะแก่งคือสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ประสานกับชั่วโมงบินที่ต้องมาพร้อมกับการสังเกตเอาใจใส่ของหนุ่มฉกรรจ์ที่อยากเป็นนายน้ำ

เกาะแก่งระเกะระกะเหล่านั้น กลายเป็นประกาศนียบัตร บ่งบอกว่านายน้ำคนไหนเชี่ยวชาญเพียงใด

ธรรมชาติสร้างเกาะแก่งคู่มากับแม่น้ำโขงเพื่อให้เป็นที่พักพิงของพืชน้ำและปลาหลายชนิด ยามหน้าแล้งสาหร่ายได้เติบโตตามซอกแก่ง เมื่อน้ำมา มันกลายเป็นอาหารได้น้ำของปลา ยามหน้าน้ำหลาก กระแสน้ำเชี่ยวกรากถูกเกาะแก่งรั้งทอนให้ลดความรุนแรงลง

ธรรมชาติจัดการทุกสิ่งได้อย่างชาญฉลาด ในแบบที่มนุษย์ยากจะเข้าใจ

ดิฉันเคยมองแม่น้ำโขงจากมุมบน เมื่อครั้งเดินทางไปหลวงพระบางด้วยเครื่องบิน ทามกลางผืนป่าและขุนเขากว้างใหญ่สุดลูกหูลูกตานั้น ไม่มีสิ่งใดให้เห็นอีก นอกจากสายน้ำที่คดเคี้ยวไปมา มองดูเหมือนริบบิ้นสีทองที่คลี่ไปบนแผ่นพรหมสีเขียว สวยงาม...

ครั้นเมื่อขึ้นเรือมาที่เขยนี้ ได้มองเห็นลำน้ำโขงในอีกระนาบหนึ่ง มุมมองก็เปลี่ยนไป

ตัวเราอยู่ในเรือลำเล็ก มองจากสุดปากฝั่งหนึ่งไปยังอีกปากฝั่งหนึ่ง ซ่างกว้างใหญ่กว่าแม่น้ำสายใดที่เคยเห็น เกาะแก่งวังวนชวนให้พรันพรัง ภูเขาป่าใหญ่ที่สูงชันขนานไปกับสายน้ำก็ชวนพิศวง ระคนครันคร้าม แม้แต่สายลมแรงพัดดูให้เรือโคลงก็ชวนให้ใจระทึก

ยามที่หย่อนกายลงในแม่น้ำ แม่น้ำนี้จะอบอุ่นด้วยพลังแดดกล้าที่ส่องมาตลอดวัน แต่ลึกลงไปเพียงศอกก็สัมผัสได้ถึงความเย็นเยือกใต้น้ำ ในความอุ่นมีความเย็น ที่อาจเขย่าใจคนอยู่ไกลอย่างเรา ๆ ให้กลัวอยู่ลึก ๆ

เรือขนาดบรรทุกผู้โดยสารได้ถึง ๕๐ คนแทบจะกลายเป็นเรือกระดาด เมื่อยเทียบกับความกว้างใหญ่ของสายน้ำ และความยิ่งใหญ่ของขุนเขาที่รายตัวขนานไปกับลำน้ำ

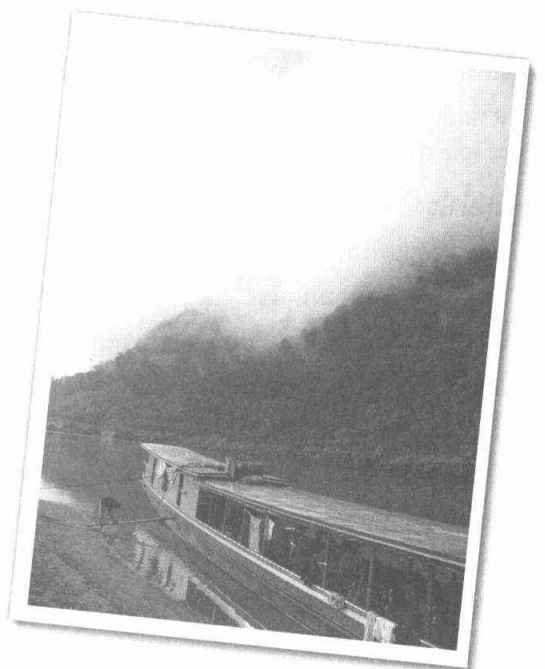
เรือหางยาวบรรทุกคนสวมหมวกกันน็อคแล่นฉิวสวนไปมาเป็นครั้งคราว โดยมีเสียงคำรามของเครื่องยนต์นำมาก่อน ดังกึกก้องไปทั้งคิ่งน้ำ ดูคล้ายกับว่าเจ้าเรือจ้อยพยายามจะใช้เสียงย้อมใจตนเอง และข่มความยิ่งใหญ่ของสายน้ำ เพราะภาพตัวเรือที่ปรากฏขึ้นหลังเสียงคำรามก้องนั้น ดูกระจอกจ้อยเสียเหลือเกิน

กลางแม่น้ำโขง มนุษย์นั้นกระจัดย่อยยิ่งนัก จะเป็นใคร สวมไหนแบบใด เมื่ออยู่ต่อหน้าแม่น้ำโขง ชีวิตของเราก็ขึ้นอยู่กับความเมตตาของแม่น้ำแน่แท้ทีเดียว

ด การเสวนา “แม่น้ำโขงในฐานะอารยธรรม” กลางหาดทรายที่บ้านโคกกะ แขวงอุดมไชยในค้ำคืนที่ดาวหลบ อยู่หลังก้อนเมฆ กลุ่มรักษ์เชียงของและกลุ่มเสขิยธรรมได้ทำให้เพื่อนร่วมทางและดิฉันเข้าใจกำเนิดระบบนิเวศน์ ชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คน กับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นกับแม่น้ำโขงอย่างละเอียด สื่ออุปกรณ์ง่าย ๆ ที่พวกเขาตั้งใจทำขึ้น โดดเด่นชัดเจนกลางแสงเทียนริบหรี่ แววดาจริงจังที่ทอประกายผา ความมีมิติของหนุ่ม ๆ เหล่านั้น กระทบบใจของเราทุกคน

พวกเขาเติบโตมาในอ้อมกอดของแม่น้ำโขง ชีวิตของพวกเขาเป็นหนึ่งในเดียวกับแม่น้ำ มันไม่มีวันเป็นอื่น...มันไม่มีหนทางอื่น

นอกจากพวกเขาจะต้องปกป้องรักษาแม่น้ำโขงไว้ เพื่อส่งต่อให้ลูกหลานต่อไป

พวกเขาได้เรียนรู้จากพวกเขาว่า แม่น้ำโขงมีเรื่องราวมากมายนัก มากกว่าเป็นเพียงแม่น้ำกั้นระหว่างไทย-ลาว-พม่า อย่างที่เขียนไว้ในหนังสือเรียน ผู้คนนับร้อยล้านคนเกี่ยวข้องกับสัมพันธอยู่ที่ “ระบบและโครงข่าย” ของแม่น้ำโขง เฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็นับหลักล้านคน

ดังนั้น ถ้าใครกระทำการใดกับแม่น้ำโขง ก็คือการกระทำที่กระทบต่อคนนับร้อยล้าน ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นการสร้างเขื่อนกั้นน้ำเพื่อสร้างพลังไฟฟ้า ๑๕ เขื่อนของจีน หรือการระเบิดเกาะแก่งเพื่อให้เรือสินค้า (ของจีน ??) สามารถขนส่งสินค้าได้มากขึ้น

เราเข้าใจได้ไม่ยากว่า ถ้าเขื่อนทั้ง ๑๕ แห่งสร้างขึ้นครบตามแผนที่ประเทศจีนวางไว้ ปริมาณน้ำที่หายไปจากแม่น้ำโขงจะทำให้คนได้น้ำอย่างกำพูนๆ และเวียดนามเดือดร้อนสาหัสเพียงใด

และยิ่งเข้าใจไม่ยากเลยว่า การระเบิดเกาะแก่งที่มุ่งหวังจะปรับแม่น้ำให้เข้ากับเรือ นั้น จะสร้างหายนะแก่คนลุ่มน้ำโขงเพียงไร ช่างเป็นความคิดที่ลึ้นท่าและบ้าลึ้นดี

ยอดขุนเขา ลูกแล้วลูกเล่าที่สูงเสียดถึงปลายฟ้า คุลมด้วยสายหมอกแผ่นเมฆบาง ๆ ให้ความรู้สึกถึงความแน่นแน่นของมิตรสนิท – ขุนเขา แนวป่า กับแม่น้ำโขง โดยมีลำห้วยสายเล็กสายน้อยเป็นดังสายใยเชื่อมโยง

ทั้งหมดนี้ ก่อเกิดเป็นภูมิทัศน์เฉพาะของกลุ่มแม่น้ำโขง ที่ซึ่งชีวิตของผู้คนนับล้านล้านได้ผูกพันพึ่งพิงมาหลายพันปี

“ความเป็นแม่น้ำโขง” ไม่ว่าจะถูกเรียก “แม่น้ำล้านช้าง” ในสิบสองปันนา หรือ “แม่น้ำหลานซาง” ในประเทศจีน หรือถูกคนเวียดนามเรียกว่า “๙ มังกร” เมื่อแตกเป็น ๙ แขนงก่อนไหลลงทะเลจีนใต้...ได้ก่อกำเนิดอารยธรรม-วัฒนธรรมอันอุดมสมบูรณ์แก่กลุ่มชนอันหลากหลายในเอเชียอาคเนย์ ทั้งกำหนดวิถีการทำมาหากิน เครื่องมือการผลิตในแบบฉบับของกลุ่มแม่น้ำโขง กำหนดวิถีความคิดความเชื่อที่แอบอิงอยู่กับความเป็นไปของธรรมชาติเป็นหลัก ตำนาน จารีต

ประเพณี กฎเกณฑ์ต่าง ๆ... ล้วนได้รับอิทธิพลจากการอยู่ในภูมิเวศน์ของกลุ่มน้ำโขงทั้งสิ้น

ทว่าที่หมู่บ้านหาดเตี๊ยะ แขวงอุดมไชย หมู่บ้านของนายน้ำบุญมี พระมหาเจิม สวโจ กับหลวงพ่อกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ นำคณะขึ้นไปทอดผ้าป่า ถวายพระพุทธรูปองค์งาม ที่ชาวบ้านพนมมือท่อมหัวสาธุการว่า “งามแต่เนื้อ ๆ ๆ”

ขบวนผู้เฒ่าพายเรือข้ามมาทำพิธีรับพระพุทธรูปที่หาดทรายซึ่งเรากางเต็นท์อยู่ตรงข้ามของหมู่บ้าน โดยมีขบวนพระสงฆ์นำหน้า แสงเทียนจากลำเทียนแห่งใหญ่สว่างไสวส่องให้เห็นสีหน้าอึมเิบของคนไม่ว่าเจ้าบ้านหรือผู้มาเยือน เสียงสวดมนต์กลมโอบใจให้ปิติ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ชาวพุทธก็ภาวนาได้ด้วยภาษาเดียวกัน

...ภาษาแห่งธรรม

หลังพิธีรับพระ ก็เป็นพิธีรับคน ขบวนอายน้องไทยข้ามตามกลับไปหมู่บ้านเพื่อร่วมรำวงม่วนชื่นกับชาวหาดเตี๊ยะทั้งหมู่บ้าน เส้นฝ้ายสายสิญจน์จากเครื่องบายศรี พันรอบแขนของพวกเราทุกคน ควันเป็นเกลียวด้วยคำอวยชัยให้พรที่กลั่นมาจากใจ ชื่อใสและไพเราะอันพร่างพรูเชิงแจ่มมาจากปากเหล่าผู้เฒ่าชายหญิงพร้อม ๆ กัน ทำให้พวกเราทุกคนซาบซึ้งใจจนน้ำตาคลอ

แม่เฒ่าลัดกันขึ้นขับลำนำดันกันสด ๆ เป็นพรอันอ่อนหวาน ร้องรับต่อกันเป็นทอด ๆ

...เชิญท่านขึ้นอยู่แท่นแก้ว ...สบายดี...

เชิญท่านขึ้นอยู่หอคำ สุขสบายแท้เนื้อ

เชิญท่านแล้ว ขอให้เพิ่นรู้สึกเนา

ข้าน้อยจึงสุขแท้เนื้อ...ให้ อี๊ว

... ..

ขอให้อุญช่วยคำ นำช่วยหนุน

ขอให้อุญได้ตั้งคำปรารภณาแท้เนื้อ

ขอให้อุญสมความหวัง

ดังปรารภณา...ให้...อี๊ว...

ศรัทธาเอย ท่านผู้นั้นอายุยาวยืนมั่น

ขวัญลา...นี้อย่าได้ลา

ขอให้อ่านขึ้นสู่สรวงสวรรค์ ...แม่ศรีธาเอ๋ย

...อบอุ่นเหมือนอยู่บ้าน พุดกันอย่างคนในครอบครัว

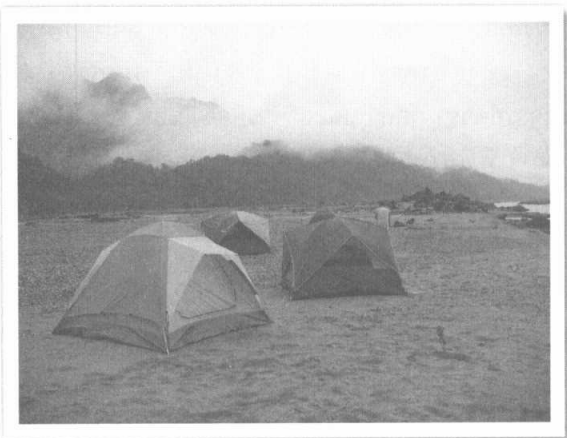
เสียงเพลงร่ำวงรอบแล้วรอบเล่าคือลำนํ้าสัมพันธ์ที่ร้อยรัดพี่น้องไทยลาวให้แน่นแฟ้น ร่ำวงกันจนเหนื่อยเหงื่อตก แถมกลิ่นเหล้าเจือมาจาง ๆ เดือนคล้อยแล้วจึงทยอยกันโคลงเคลงข้ามโขงกลับมานอน

รุ่งเช้า ทั้งเด็กน้อยและหนุ่มสาวผู้เฒ่าทั้งหมู่บ้านตั้งขบวนรอรับผ้าป่าอ้ายน้องไทยอย่างอบอุ่น กรวยใส่ดอกไม้ที่เด็ดมาจากแต่ละบ้าน จัดเรียงอย่างงามถูกยื่นให้แก่พวกเราเพื่อจะได้นำไปกราบพระด้วยกันหนุ่มสาวไม่ไ้แต่แม่ญิงลาวจะให้อื้อเสียงหวานและเร้าใจนัก เม็ดข้าวสารที่ผลิตจากไร่นาของอ้ายน้องลาวถูกโปรยขึ้นฟ้า เป็นเครื่องหมายของความอุดมสมบูรณ์ที่อวยพรแก่กัน

พิธีทอดผ้าป่าดำเนินไปอย่างเรียบง่ายแต่สดใสมกลางลานวัด ได้ร่มมะตูม... ฝ่ายไทยทอดถวายพระพุทธรูปโลหะสีทองอร่าม หนังสือดีของไทยหลายสิบกล่อง เครื่องถ้วยชามเพื่อใช้ในกิจการของวัด พร้อมปัจจัยนับได้ก่่าล้าน...กับ

หนังสือถูกแกะจากกล่องทันทีพร้อมถูกจับจ้องนั่งอ่านกันเต็มวง สื่อถึงความกระหายใคร่เรียนรู้และความขาดแคลน

ฝ่ายลาวเลี้ยงดูปูเสื่อ แต่ละบ้านนำข้าวสารมานั่งรวมกันเพื่อต้อนรับคณะคนไทย อาหารพื้นบ้าน

ง่าย ๆ แต่เต็มไปด้วยน้ำใจมิตรไมตรี ล้อมวงกินไปคุยไป เราได้เรียนรู้ประวัติ ตำนาน เรื่องราวเล่าขานจากปากผู้เฒ่าซึ่งเต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา

พ่อเฒ่าเล่าถึงถิ่นที่มีตำนานในลำน้ำโขง

...นางคำอยู่คอกถ่อน นางคอนอยู่คอกเฮือ นางผมเผื่ออยู่เหนอท่าข้าง ท้าวตกกวางขวางอยู่ปากคาน ท้าวทองจานอยู่ผาเดี่ยว ท้าวคำเปลวอยู่ผาเสื่อ ท้าวบุญเฮืออยู่ผาข้าง...

ภาษาวัฒนธรรมแบบแผนเดียวกัน หัวใจเป็นดวงเดียวกัน พ่อเฒ่ากล่าวต่อหน้าผู้ไทยผู้ลาวว่า "คนไทย คนลาวบ่รบกัน บ่ห่อนเป็นศัตรูกัน บ่ห่อนรบรฆ่าฟันกัน ถ้าวรบรฆ่าฟัน มันจะผิดสัญญาแต่บ่ร้อบราณ"

มิตรภาพประชาชนลาว-ไทยมันยืน

หลายคืนก่อนนอน และหลายรุ่งก่อนอาหารเช้า บนหาดทรายอ่อนนุ่ม พระภิกษุผู้นำทางทั้งสองรูปจะนำการนั่งภาวนาทำสมาธิ เชิญชวนให้หลายคนได้มาฝึกการทำใจให้หยุดนิ่งอยู่กับลมหายใจเข้า-ออกของตนเอง หายใจเข้า ...นำเอาสายลมบริสุทธิ์ของแม่น้ำโขงเข้าไปอย่างสำนึก

หายใจออก ...นำความรักความปรารถนาดีไปสู่เพื่อนมนุษย์และธรรมชาติลุ่มน้ำโขง

หายใจเข้า ...เพิ่มพลังชีวิตด้วยการเรียนรู้สิ่งอันมีความหมาย

หายใจออก ...จะใช้พลังชีวิตเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่า

ลมหายใจเข้า-ออกสดชื่น เป็นการหายใจที่มีความหมาย หลังจากที่มีความหมายของมันเลื่อนหายไปจากความนึกคิดมาเนิ่นนาน

ชีวิตคือการเดินทาง การเดินทางให้คุณค่าแก่ชีวิต แต่ก็ไม่ใช่ทุุกการเดินทางที่ทำให้ชีวิตมีความหมายขึ้น

คนส่วนใหญ่มาเยือนหลวงพระบางเพื่อมาสูด

หากลื่นไอลิ้นหอมหวนของอดีต เพราะว่ากันว่าหลวงพระบางคือเมืองทางเหนือทางอีสานของเราเมื่อสี่ห้าสิบปีก่อน มาดูเสียก่อนที่มันจะเปลี่ยนไป คนจำนวนมากมาเพราะรักเสน่ห์อันสงบสุขของหลวงพระบาง...ไม่ต้องเอาอะไรมาก ขอแค่ได้กินเผือกกับกาแฟลาวยามเช้า ได้เดินเขยชมชื่นใจผ้าทอซาเหนือ ได้ถีบจักรยานไปรอบเมือง...แค่นี้ก็มีความสุขแล้ว

แค่นั้นก็มีความสุขจริง ๆ...

แต่การได้รู้จักหลวงพระบาง ราชสำนัก วัดวัง ผ่านสายตาของนักวิชาการประวัติศาสตร์-รัฐศาสตร์ อย่างคุณธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์ นักศึกษาปริญญาเอก ในขบวนการรวมชาติครั้งนี้ ช่วยให้มุมมองเมืองเก่ามรดกโลกแห่งนี้ลึกซึ้งขึ้น ครอบคลุมขึ้น ต่างจากครั้งก่อนที่เคยมาเองซึ่งเพียง “รู้ข้อมูล” และได้สัมผัสพอ “รู้สึก” แต่ไม่ “ตระหนักรู้”

จากหลักฐานความเป็นมาแต่บรรพกาล การก่อตั้งแคว้นแคว้นและการปกครองขึ้นอยู่กับภูมิศาสตร์ เพื่อการอยู่รอดเป็นสิ่งสำคัญ พัฒนาจนเป็นบ้านเมืองเวียงวัง ผ่านความรุ่งเรืองแล้วโรยรา ....ล้วนเป็นธรรมดา

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์มิใช่เพียงให้รับรู้ว่าได้เกิดอะไรขึ้น หากที่สำคัญกว่าคือได้คิดค้นว่า สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งใด สภาพแวดล้อม ณ ขณะนั้นเป็นอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

สำคัญว่านั่นไปอีก คือ...ประวัติศาสตร์หน้านั้นให้บทเรียนอันใดแก่พวกเรา

บ่อยครั้งที่มนุษย์เราในปัจจุบันไม่อาจทำความเข้าใจกับประวัติศาสตร์ กระทั่งไม่ยอมรับประวัติศาสตร์ ทั้งที่มันได้ผ่านไปแล้ว และนั่นทำให้ประวัติศาสตร์กลับมาหลอกหลอน ทำให้เราเป็นเหยื่อของมัน จนเราไม่อาจเดินข้ามไปสู่อนาคตได้

การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของหลวงพระบาง ยิ่งทำให้พวกเรามั่นใจในความเป็นบ้านพี่เมืองน้อง เป็นเทือกเขาเหล่าอกที่แยกกันไม่ออก

ระหว่างเดินทาง มีใครบางคนถามนายน้ำบุญมีว่า หากเขา (ทางการจีน ภายใต้การปิดปากเงียบของทางการไทยและทางการลาว) ระเบิดเกาะแก่งในแม่น้ำโขงจริง ๆ เขาคิดอย่างไร

บุญมีตอบด้วยสายตาแว่นางว่า “เขาก็บู้จะยะอย่างใด ผู้แต่ว่าเขาเกิดมากับน้ำโขง น้ำโขงเป็นชีวิตของเขา ถ้ามันเปลี่ยนไปอย่างอื่น บู้ชีวิตเขาจะเป็นอย่างใด”

คืนที่ห้าของการเดินทาง เราพร้อมกันทำพิธีสืบชะตาลำน้ำโขง ที่หาดดอนเคื่อง บ้านปากตุง แขวงชัยบุรี

แม้จะเป็นแรงปรารถนาอธิษฐานของคนเพียงสามสิบกว่าคน แต่มันคือเสียงสะท้อนแทนเสียงของผู้คนนับล้านล้านที่อาศัยพึ่งพิงอิงอยู่กับแม่น้ำโขง

...ขอให้มนุษย์ทั้งหลายได้ตื่นจากความไม่รู้ มาสู่ความรู้ มาเข้าใจ เคารพและเอื้อเฟื้อต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนอื่น และเหนือกว่านั้นเคารพในธรรมชาติ...

น้ำตาเทียนหยดน้อย ๆ หยดหยาดบนสายน้ำโขงไหลลับไปในความมืดมิด

การเรียนรู้ชุดสุดท้าย ของขบวนการรวมชาติราบลงที่นครเวียงจันทน์ ที่ซึ่งการเติบโตอย่างรวดเร็วลดทอนเสน่ห์ของเวียงจันทน์ไปไม่น้อย แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้การเดินทางไปเวียงจันทน์ของพวกเราขาดความหมาย เพราะจุดไฟก๊สของขบวนฯ อยู่ที่การได้เยี่ยมเยือนหอสมุดมหาสิลา วีรวงส์ กับ พิพิธภัณฑสถาน “แกนแต่ง” ณ สวนไม้พันกอก ของสองศรีพี่น้องปัญญาชนนักคิดนักเขียนอาจารย์ดารา กัลยา และอาจารย์ดวงเดือน บุญยาว

พิพิธภัณฑสถานผ้าทอของอาจารย์ดวงเดือนเล็ก ๆ... แต่คัดสรรงานได้น่าตื่นตาตื่นใจนัก คนชอบผ้าทั้งหลายเพียงเดินดูก็ต้องร้องอู้อู้ด้วยความตื่นตื้นใจ หากเมื่อเจ้าของอนุเคราะห์เดินนำชมเอง กลับยิ่งทำให้ตื่นตื้นทิวคือน เพราะแพรวพรรณแต่ละผืนมีตำนานความเป็นมา ด้ายไหมแต่ละเส้นที่ถักทอขึ้นเป็นผ้าผืนงามบอกเล่าถึงประวัติของเจ้าของ วิถีความ

เป็นอยู่ ธรรมชาติรอบตัว ศรัทธา ความเชื่อ ความ
ใฝ่ฝันและจินตนาการ

ผืนผ้าลาวเป็นดังตำนานของความเป็นแม่หญิง
ลาว ผู้ซึ่งตั้งแต่ลืมตาเกิดก็ได้ยินเสียงหูกทอผ้าของแม่
ชีวิตทั้งชีวิตของพวกเขาผูกพันกับผืนผ้าและการ
“ตำหูก” ไม่ว่าจะมันเป็นผ้านุ่งผ้าห่ม หรือผ้าก๊ง

อาจารย์ดวงเดือนเล่าตำนานเหล่านั้นได้อย่างมี
ชีวิตชีวา ...เห็นไหมว่าในผ้าผืนนี้มีนกน้อยบินเป็นฝูง
เป็นร้อยเป็นพัน นั่นนกหัสดีลิงก์ที่ตัวเป็นนกหัวเป็นช้าง
นั่นนาคสองหัวเกี่ยวพันกันเป็นเกลียว ตรงนี้คือลาย
ผักกูดชูยอด...

การได้สดับตรับฟังจากผู้รู้จริง คือปิติสุขที่ควร
แสวงหามาประดับชีวิต

คืนนั้นเราตั้งวงเสวนากันอีกครั้ง ถึงสถานการณ์
ของแม่น้ำโขง ที่นอกจากเพื่อนลาว-ไทยจะต้องช่วย
กันกระจายเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขงให้กว้าง
ขวางออกไป ระดมความร่วมมือของคนลุ่มน้ำโขงให้
กว้างขวางที่สุด อย่าให้มันเป็นอย่างที่ครูตีจากกลุ่ม
รักษ์เชียงกกล่าวตัดพ้อคนอื่น ๆ เอาไว้ว่า “แม่น้ำโขงก็
เหมือนของหลวง มีแต่คนใช้ประโยชน์ แต่ไม่มีใครรู้สึก

ว่าเป็นเจ้าของที่ต้องหวงแหนรักษา”

สาย ๆ ของวันสุดท้ายที่เวียงจันทน์ เพื่อนมิตรทั้ง
ลาว-ไทยและฝรั่งรักเมืองลาวอีกหลายคนมานั่ง
เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเต็มหอสมุดสิลา วีรวงส์
เรายังคุยกันเรื่องแม่น้ำโขง เส้นเลือดใหญ่ของแผ่นดิน
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไปกับแม่น้ำโขง หน้าที่ของ
เราทุกคนคือการทำความเข้าใจ เรียนรู้ และทำในสิ่ง
ที่สำนึกของเราสั่งว่าควรทำ

วันของการเข้าร่วมขบวนการรวมชาติ
กับกลุ่มเสฉวนธรรม และกลุ่มรักษ์เชียง
ของ

วัตถุประสงค์ทุกข้อของดิฉันและลูกบรรลุลครบ
ถ้วนบริบูรณ์

คุณค่าที่ได้เพิ่มเติม...ดิฉันสามารถบอกกับตัวเอง
ได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า รักแม่น้ำโขงเข้าแล้ว

ศาสนา และการกดย ทาง IWF

กลางเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมาเรามีการพูดคุยกันระหว่างเพื่อน ๔ ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม และฮินดู กับเพื่อนบ้าน ๙ ประเทศในแถบเอเชียอันมี ไทย ลาว เขมร พม่า อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ปากีสถาน อินเดีย โดยมีเราเป็นเจ้าภาพในการจัดหาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดประชุมพร้อมไปกับการเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ภายใต้หัวข้อเรื่อง “ความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชายในมิติศาสนา” หรือ Living our Faith in Community : Towards Gender Justice and Genuine Partnership of Women and Men*

การพูดคุยครั้งนี้สืบเนื่องมาจากการประชุมตัวแทน ๔ ศาสนาในเมืองปราชิต ประเทศอินโดนีเซียเมื่อเดือนเมษายนปีที่แล้วไปสะดุดเข้ากับประเด็นมิติหญิงชาย (Gender) ว่าเป็นประเด็นที่ควรถูกนำมาพูดคุยกันต่อพร้อม ๆ กับการกรกลับเข้าไปตรวจสอบโครงสร้างศาสนาที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ เพื่อที่จะปรับเปลี่ยนบทบาททางเพศแก่ผู้ที่

ถูกกดยให้มีทางเลือกในชีวิตมากขึ้นทั้งนี้เพื่อสนับสนุนความเสมอภาคแก่กันและกันอันนำไปสู่ความสัมพันธระหว่างเพศที่เท่าเทียม เพื่อการนำคุณค่าและความมดงามที่มีในศาสนามาสร้างองความสงบสุขระหว่างเพศให้เกิดมีขึ้นในที่สุด

▼ การกดยต่อผู้หญิง

การประชุมครั้งนี้ทำให้เห็นภาพรวมว่าความจริงแล้วแต่ละศาสนาต่างก็มีรูปแบบการกดยทางเพศที่แตกต่างกันัก ดังเช่น ผู้หญิงในคริสตศาสนาจะไม่ได้รับการเปิดโอกาสให้บวชเป็นพระได้ (เป็นได้แคซิสเตอร์หรือแม่ชี) เช่นเดียวกับพุทธศาสนาในเมืองไทยก็ปิดโอกาสผู้หญิงไม่ให้บวชเป็นภิกษุณีแต่โซคยังดีที่ยังสามารถไปบวชมาจากต่างประเทศได้ ในขณะที่เพื่อนหญิงชาวเขมรบอกกับเราว่าผู้หญิงกัมพูชาที่อยากบวชเป็นภิกษุณีแม้จะไปบวชมาจากต่างประเทศก็ไม่สามารถกลับมายุประเทศบ้านเกิดของตนได้นอกเสียจากจะกลับไปนุ่งหมี่สาวแบบแม่ชี คล้าย ๆ กับเพื่อนหญิงในพม่าก็บอกเหมือนกันว่าถึงบวชเป็นภิกษุณีมาจากต่างประเทศก็ไม่สามารถนุ่งหมี่เหลืองได้ ต้องกลับไปนุ่งหมี่แบบแม่ชีพม่า (รู้สึกว่สีของจีวรช่างมีปัญหาวจริง ๆ !)

เพื่อนหญิงชาวอินดูบอกกับเราว่าผู้หญิงถูกห้าม

* จัดโดย Asia & Pacific Alliance of YMCAs (APAY), Christian Conference of Asia (CCA), Church Development Service (EED) และ Continuation Committee for the Gender Justice Consultation สถานที่จัดประชุมคืออาศรมวงศสันท

ไม่ให้เข้าไปในสถานเพียงเพราะผู้หญิงมีประจำเดือน แน่หนอนว่าวิธีคิดแบบอินดูก็แทรกซึมเข้ามาสู่สังคมพุทธเถรวาทแบบไทยเหมือนกันเพราะโบสถ์ในวัดแถบภาคเหนือของไทยจะมีป้ายแขวนไว้ชัดเจนว่า ‘ห้ามผู้หญิงเข้า’

เพื่อนหญิงมุสลิมจากอินโดนีเซียเล่าให้ฟังว่าเวลาที่เธออยู่ในประเทศของเธอ ๆ จะต้องสวมใส่ชุดที่ปกคลุมร่างกายมากกว่านี้ (ตอนเธอมาสัมผัสมาที่นั่นเธอได้รับการอนุโลมให้สวมกางเกงขายาวแต่ก็ยังคงต้องคลุมศีรษะด้วยผ้าอูยู่ตี) ชุดที่สวมใส่จะคลุมถึงเท้าไม่ให้เห็นแม้แต่ผิวหนังของเท้า เวลาที่เธอขึ้นบันไดไปสอนหนังสือ (เธอเป็นครูด้วย) ป่อยครั้งที่เธอเกือบตกบันไดเพราะเหยียบเอาชายผ้าที่ยาวลากพื้น

เพื่อนหญิงอิสลามคนเดิมยังเล่าถึงผ้าคลุมศีรษะว่าเธอถูกห้ามไม่ให้เปิดผ้าคลุมให้คนอื่นเห็นเส้นผมตั้งแต่เล็ก ดังนั้นจึงไม่มีใครรู้ว่าเธอไว้ผมทรงอะไร นอกจากจะให้เห็นเพียงโบหน้าทรงกลมของเธอ เราถามเธอว่า ‘เราจะมีโอกาสได้เห็นเส้นผมของเธอบ้างไหม’ เธอตอบว่า ‘ฉันอยากเปิดเผยให้คนอื่นได้เห็นทรงผมและหน้าตาของฉันเหมือนกัน แต่ฉันต้องให้เกียรติเพื่อนคนอื่น ๆ ที่เป็นชาวมุสลิมที่มาด้วยกัน’ เธอเล่าเพิ่มเติมว่าถ้าเป็นประเทศมุสลิมที่เคร่งครัดจริง ๆ จะไม่มีโอกาสเห็นแม้แต่โบหน้า จะถูกปิดหมดเหลือเพียงแค่นิ้วตา เรากำลังคิดในใจว่าทำไมเพื่อนชาวมุสลิมที่มาด้วยกันจึงอยู่ในชุดล้าลองสบาย ๆ ไม่ต้องปิดบังอะไรต่างจากเพื่อนหญิงที่มาด้วยกัน

▼ การกีดกันผ่านวัฒนธรรม

เมื่อพูดถึงการกีดกันในศาสนาแล้วการกีดกันจากสังคมและวัฒนธรรมเองก็ดูจะเป็นอะไรที่คาบเกี่ยวกันจนบางที่เราก็แยกแทบไม่ออกกว่าอะไรคือการกีดกันจากศาสนา อะไรคือการกีดกันจากวัฒนธรรม งานนี้เราจึงไม่ได้พูดคุยกันแค่การกีดกันทางเพศในศาสนาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงการกีดกันที่มาในรูปแบบของสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย เพื่อนหญิงจากพม่าเล่าว่าวันนี้เธอสามารถสวมเสื้อคอกว้างให้เห็นลำคอและไหล่ปลาร้างได้ ถ้าเป็นประเทศของเธอละก็ผู้หญิงจะถูกบอกให้

สวมเสื้อปิดหลุมคอให้มิดชิด (ไม่มีโอกาสใส่สายเดี่ยวหรือเกะอกเหมือนสาว ๆ ในเมืองไทย-อันนี้ข้าพเจ้าเติมเอง) ผู้หญิงพม่าต้องไว้ผมยาวห้ามซอยผมสั้น เพื่อนหญิงชาวอินเดียนั้นเล่าว่าวัฒนธรรมการแต่งงานของชาวอินเดียนั้นเจ้าสาวต้องเป็นฝ่ายจ่ายค่าสินสอดทองหมั้น เจ้าสาวบางรายถึงกับถูกฆาตกรรมเพียงเพราะเธอจ่ายค่าสินสอดทองหมั้นไม่ครบตามที่ได้ตกลงกันไว้ และถ้าบ้านไหนมีแต่ลูกสาวก็ลงนรกภาพดูว่าพ่อแม่จะต้องยากจนลงอีกเพียงใดเพราะผู้หญิงอินเดียนั้นไม่ถูกเปิดโอกาสให้ไปทำงานนอกบ้านแล้วจะเอาเงินค่าสินสอดมาจากไหน รวมทั้งประเพณีกระโดดเข้ากองไฟตายตามสามีที่ยังคงมีหลงเหลืออยู่จริง !

สิ่งที่พวกเรา ๔ ศาสนาจาก ๙ ประเทศมาแบ่งปันกันที่จริงมีมากกว่านี้และมีความสลับซับซ้อนกว่านี้แต่คงไม่อาจเก็บความมาเล่าได้หมด ฟัง ๆ ไปก็นึกสงสัยอยู่เหมือนกันว่าผู้หญิงทนให้ถูกกดขี่อยู่ได้อย่างไร ในเวลาเดียวกันก็งอแงเหมือนกันว่าผู้ชายเราปล่อยให้ศาสนา สังคม และวัฒนธรรมมากดขี่เพื่อนหญิงกันขนาดนี้ได้อย่างไร และที่เหมือนกันหมดทุกประเทศเลยก็คือทุกประเทศต่างก็มีผู้หญิงถูกข่มขืนด้วยกันทั้งสิ้นจัดเป็นการคุกคามทางเพศยอดฮิต ในกลุ่มย่อยชาวมุสลิมมีการเหยียดหยามประเด็นนี้ขึ้นมาตั้งคำถามกันว่าแทนที่จะไปข่มขืนผู้หญิงทำไมผู้ชายจึงไม่เลือกที่จะสำเร็จความใคร่ตนเองแทน เพื่อนหญิงในกลุ่มให้คำตอบว่ามันคงไม่เหมือนกัน การข่มขืนทำให้ตัวเองดูยิ่งใหญ่และมีอำนาจเหนือกว่าในขณะที่การสำเร็จความใคร่ดูเป็นเรื่องไม่เข้าท่า...

▼ ประเด็นร้อน

ประเด็นร้อนในการพูดคุยครั้งนี้ที่ต้องเก็บมาเล่าคงเป็นเรื่อง ‘ประจำเดือน’ และ ‘การขายบริการ’ เมื่อผู้หญิงอินดูถูกห้ามเข้าไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เพียงเพราะมีรอบเดือน เพื่อนหญิงชาวอินดูแสดงความเห็นว่าไม่เห็นแปลกเพราะศาสนาคงไม่ต้องการให้สิ่งที่เป็นควา ๆ เข้าไปใกล้สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่ต่างกับเวลามีคนต่อสู้อันด้วยความรุนแรงมีเลือดไหลอาบเราก็คงไม่รู้สึกดีที่ได้เห็น ทำเอาหลาย ๆ คนที่ได้ยินรู้สึกอึ้งเพราะ

ไม่คิดว่าจะได้ยินการเปรียบเทียบทำนองนี้เพราะหลายคนกำลังมองว่าเป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติไม่ให้ผู้หญิงเข้าไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ขณะที่ผู้ดำเนินรายการต้องรีบตะเบรคเพราะเริ่มเห็นว่าบรรยากาศกำลังจะไปสู่ 'มาคุ' ทางความเห็น

ประเด็นหญิงขายบริการก็มีคนแปลกใจกันมากเมื่อรู้ว่าพุทธศาสนาไม่ได้ประณามคนที่ขายบริการทางเพศว่าเป็นพวกผิดศีลธรรม หญิงขายบริการเองก็มีส่วนในการสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาด้วยการสร้างวัดทั้งในพุทธประวัติที่ปรากฏและในกรุงเทพฯ ก็มี 'วัดคณิกานล' ให้เห็น อีกทั้งพระเจ้ายังเปิดโอกาสให้หญิงขายบริการเข้ามาบวชเป็นภิกษุณีและสามารถบรรลุธรรมขั้นสูงได้อีกด้วย ข้อมูลตรงนี้ทำเอาเพื่อนร่วมประชุมต่างศาสนาหลายคนรู้สึกตื่นตื้นไม่คิดว่าพุทธศาสนาจะใจกว้างปานนี้ แต่เราก็อธิบายให้ฟังว่าในสังคมไทยปัจจุบันก็ไม่ได้เปิดกว้างทางความคิดเหมือนกับปรัชญาทางศาสนา ในโลกของความเป็นจริงสังคมไทยก็ยังคงรังเกียจและมีอคติกับหญิงขายบริการไม่ต่างกับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ

▼ เกย์กับภิกษุณี

วันไปดูงานนอกสถานที่ตามตารางเก่าเรานัดกันว่าจะไปเยี่ยมชมหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่ จ.กาญจนบุรี แต่เนื่องจากระยะทางที่ไกลเกินไป จึงมีการปรับเปลี่ยนกระชั้นหันแต่ก็ยังไม่หลุดไปจากประเด็นมิติหญิงขายด้วยการพาไปเยี่ยมชมสวนลุมพินีในกรุงเทพฯ พร้อมกับแนะนำว่าสวนลุมพินีแห่งนี้นอกจากจะเป็นแหล่งพักผ่อนของคนกรุงในวันหยุดสุดสัปดาห์เวลากลางวันแล้ว ที่นี่ยังเป็นจุดพบปะของชาวเกย์ในยามค่ำคืนอีกด้วย

หลังหกโมงเย็นเป็นต้นไปด้านนอกสวนลุมฯ บริเวณลานพระบรมรูปจะเป็นจุดที่ชายเกย์ขายบริการมาเดินเตร็ดเตร่หาลูกค้าตกลงราคากัน แต่ลึกเข้าไปในเขตสวนสาธารณะด้านในเกือบทุกจุดที่มีม้า นั่งหินและสุ่มทุมพุ่มไม้จะเป็นจุดหาคู่ของชายเกย์ที่ต้องการหาเพื่อนคุยหรือเพื่อนนอนโดยไม่มีใครต้อง

จ่ายค่าบริการ ขณะที่ถัดออกไปอีกด้านของสวนลุมพินีทางป้ายรถเมล์ของถนนวิทญูจะเป็นจุดหาลูกค้าของหญิงขายบริการไร้สังกัด นี่คือการจัดโซนนิ่งตามธรรมชาติของคนกลางคืนแถวนี้ อย่างไรก็ตามนี่เป็นปรากฏการณ์วัฒนธรรมทางเพศของคนกลุ่มหนึ่งที่ไม่สามารถพบปะเปิดเผยตัวตนในที่โล่งแจ้งได้อย่างปกติ ไม่ว่าจะอย่างไรเราคงไม่อาจปฏิเสธความมีตัวตนและพฤติกรรมทางเพศของพวกเขาเหล่านี้ไปได้ จากนั้นพวกเรา ก็ไปที่ 'สมาคมฟ้าสีรุ้ง' เพื่อรับฟังเรื่องราวการกดขี่คนรักร่วมเพศเดียวกันในสังคมไทย

ฉันทลักษณ์ รักษาอยู่ ตัวแทนจากองค์กร 'สะพาน' (ผู้หญิงรักผู้หญิง) บอกเล่าเรื่องราวความรุนแรงต่อคนรักร่วมเพศเดียวกันในเมืองไทยให้ฟังตั้งแต่ห้ามเป็นครู ห้ามบวชพระ ห้ามออกทีวี เหล่านี้เป็นความรุนแรงนอกบ้านไปจนถึงความรุนแรงในบ้านที่เคยมีทอมสาวฆ่าตัวตายเพราะคนในบ้านไม่ให้การยอมรับ หญิงรักหญิงบางคนถูกพ่อแม่บังคับให้แต่งงานเพื่อจะได้หายจากการเป็นเลสเบี้ยน

ระพีพันธ์ จอมมะเริง ตัวแทนจาก 'สมาคมฟ้าสีรุ้ง' (ผู้ชายชอบผู้ชาย) บอกเล่าเรื่องราวความรุนแรงที่เกิดกับเกย์ว่า เกย์ที่เป็นชนชั้นกลาง คนขายแรงงาน คนต่างจังหวัดจะมีชีวิตที่ยากลำบาก เมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่จึงใช้ความเป็นเกย์ของตนแลกกับเงินด้วยการขายบริการอย่างที่เราได้ไปสำรวจจากสวนของสวนลุมพินีมาแล้ว บางคนก็ตัดสินใจไปขายบริการในแหล่งแสงสีมีสังกัดในถนนสีลม สังคมไม่ได้ให้การยอมรับการมีตัวตนของ 'ผู้ชายที่รักผู้ชาย' จึงทำให้ชายเกย์จำนวนหนึ่งมุ่งตัวเองไปสู่การแปลงเพศเพราะคิดว่าหนทางที่ดีคือเปลี่ยนแปลงตัวเองให้กลายเป็นหญิงไปเลย นั่นยิ่งทำให้เกิดความซับซ้อนยิ่งขึ้นเพราะการผ่าตัดแปลงเพศก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายต้องใช้เงินและเสี่ยงต่อการเจ็บเนื้อเจ็บตัวและก็ได้ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงไปแล้วจะได้รับการยอมรับอย่างง่ายดายตายการแปลงเพศอาจเหมาะกับคน ๆ หนึ่งเท่านั้นแต่ไม่ได้หมายความว่าเกย์ทุกคนต้องแปลงเพศ ในขณะที่เกย์ชนชั้นกลางในเมืองก็มักประสบปัญหาการไม่ยอมรับจากพ่อแม่พี่น้อง เกย์หลายคนต้องหลบออกมาใช้ชีวิต

ชีวิตนอกบ้านเพื่ออิสระที่มากกว่า เรื่องของเกย์และเลสเบียนจึงเป็นประเด็นที่กระทบต่อระบบความคิด ความเชื่อเรื่องเพศชายเพศหญิงที่มีอยู่เดิมของผู้คนในสังคมไทย

จากนั้นพวกเราก็ไปกันที่ **วัดทรงธรรมกัลยาณี** เพื่อสนทนารวมกับ **หลวงแม่ธัมมฉันทา** ที่นี่หลวงแม่ได้เล่าถึงปัญหาในเมืองไทยว่าคณะสงฆ์ไทยไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณี ถ้าจะบวชก็ต้องไปบวชจากต่างประเทศแต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่า จะได้รับการยอมรับจากคณะสงฆ์ เพราะต้องมีวัดเป็นของตนเองรองรับซึ่งวัดส่วนใหญ่ในเมืองไทยก็ไม่ได้เปิดโอกาสให้มีภิกษุณีเข้าไปพำนักอยู่แล้วเพราะเป็นวัดของพระผู้ชาย สิ่งสำคัญก็คือภิกษุณีควรมีวัดเป็นของตนเองจะได้ไม่ถูกอำนาจจากฝ่ายสงฆ์เข้าแทรกแซง (อันนี้ผู้เขียนเติมเอง) แต่นี่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายนักเพราะสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไปด้วยก็คือให้การศึกษาแก่ชาวพุทธเรื่องการบวชภิกษุณีกันเป็นขนานใหญ่ เพราะชาวพุทธส่วนมากเมื่อเห็นผู้หญิงห่มเหลืองแล้วยังไม่เข้าใจและมักจะตั้งคำถามกันเสมอ

เมื่อการดูงานมาถึงตรงนี้เราได้นำเสนอว่าสถานการณ์การกดขี่ทางเพศในเมืองไทยเวลานี้ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่ที่การกดขี่ผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังลุกลามไปสู่การกดขี่เพศสภาพอื่น ๆ คือเกย์ เลสเบียน กะเทย ถึงตรงนี้เพื่อนหลายคนทำหน้าหงายพร้อมกับตั้งคำถามว่ามันเกี่ยวกันอย่างไรเพราะตอนนี้เรากำลังพูดคุยกันถึงเรื่องการกดขี่ผู้หญิง เราจึงอธิบายเพิ่มเติมว่าอันที่

จริงเพศสภาพเกย์ กะเทย ก็มาจากชาย ส่วนเลสเบียนก็มาจากหญิง บุคคลเหล่านี้กำลังแสดงบทบาททางเพศที่นอกกรอบความเป็นชาย-ความเป็นหญิง แท้จริงแล้วพวกเขาทั้งคู่คือผู้ชาย-ผู้หญิงที่กำลังถูกกดขี่และถูกเอาเปรียบนั่นเองไม่ว่าจะถูกห้ามบวช ห้ามออกทีวี ห้ามเป็นครู ห้ามเปิดเผยตัวเอง ถ้าเรามองให้เห็นความเป็นมนุษย์เราก็จะเห็นว่าพวกเขาก็คือมนุษย์ที่กำลังถูกเพื่อนมนุษย์ด้วยกันกดขี่เอาเปรียบ มีความจำเป็นอย่างมากเมื่อเราศึกษาการเรียนรู้เรื่องการกดขี่ทางเพศเราต้องมองให้แตกว่าเวลานี้การกดขี่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพศหญิงเท่านั้น

▼ โป้ใช้ตัว โป้ใช้ตน

สิ่งที่ทำให้เพื่อนร่วมประชุมต้องงงเป็นรอบที่สองจะเป็นปัญหาใหญ่ของการประชุมระหว่างศาสนาแบบนี้ก็คือการที่แต่ละท่านมาจากต่างศาสนาและยังไม่อาจเข้าใจคำสอนสูงสุดของศาสนาอื่น ๆ ดังกรณีเพื่อนชาวพุทธของเรานำเสนอว่าในที่สุดแล้วการทำงานเพื่อสันติภาพและความเท่าเทียมระหว่างเพศต้องตระหนักรู้ภายใต้เงื่อนไขว่าปัญหาความไม่เท่าเทียมหรือการกดขี่ทางเพศนั้นมาจากการแบกรับเอาตัวตนชายหญิงเข้ามายึดไว้ไนใจ ในที่สุดก็ยึดมั่นเอาความแตกต่างนี้มากดขี่กัน หนทางที่ต้องทำไปด้วยก็คือการตระหนักรู้ว่าเพศสภาพเป็นความ**ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน**ที่เราอย่าแบกไว้จริงจังนัก แต่ให้มองให้ลึกว่าเกิดจากความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนของฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ฝ่ายที่ถูกกดขี่ได้รับการเอาเปรียบอยู่รำไป

▼ ชายเป็นใหญ่

เวลาที่มีการพูดถึงโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ที่ไรสิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นทุกครั้งก็คือผู้ชายมักจะมีอาการซึมเศร้าและดูจะเป็นบรรยากาศ 'มาคุ' ที่ลึกลับยุ่งไม่ได้เวลาที่มีการพูดถึงประเด็นหญิงชายแบบนี้แม้แต่การประชุมครั้งนี้ก็เช่นกันซึ่งก็ถือเป็นเรื่องปกติ แต่อันที่จริงก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ชายทุกคนจะได้เปรียบจากโครงสร้างอันนี้เสมอไปไม่ใช่หรือ ยังมีผู้ชาย

จำนวนมากที่เดียวที่ต้องทนทุกข์ไปกับโครงสร้าง
ก้ำกัะลอันนี้และสถานการณ์กำลังรอให้ผู้ชายกลุ่มนี้
ออกมาพูดอยู่ และเพื่อนร่วมประชุมก็ต้องงงเป็นรอบ
ที่สามเมื่อเพื่อนชาวพุทธเรานำเสนอว่าสาเหตุของ
ความไม่เท่าเทียมทางเพศไม่ได้มาจาก**โครงสร้าง**
สังคมชายเป็นใหญ่โดยตรง แต่มี**โลกะ โทสะ**
โมหะชักใยให้โครงสร้างนี้ได้ดำรงอยู่

▼ แนวคิดเรื่องอำนาจ

แนวคิดเรื่องอำนาจเป็นประเด็นที่ทำให้เพื่อนร่วม
ประชุมต้องงงเป็นรอบที่สี่ เมื่อเพื่อนคนไทยของเราคน
หนึ่งนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง 'อำนาจ' ซึ่ง
เนื้อหาของกรเรียนรู้ได้นำไปสู่ประเด็นที่เปิดกว้างว่า
ภายใต้การกดขี่ระหว่างเพศนั้นมีการใช้อำนาจแฝงอยู่
อำนาจอาจไม่ใช่การกดขี่ระหว่างชายกระทำกับหญิง
เท่านั้น ใครก็ตาม (ไม่ว่าเพศไหน) ถ้ามีอำนาจเหนือ
กว่าก็สามารถกดขี่ใครก็ได้ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้หญิง
และคนที่ถูกกดขี่อาจเป็นผู้ชายก็ได้... ถ้าการพูดคุย
เรื่องมิติหญิงชายของเราไม่แตกแขนงไปถึงเรื่อง
อำนาจแล้วเราก็คงเข้าใจประเด็นเรื่องการกดขี่ได้
ยากว่าการกดขี่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชาย
กับผู้ชายก็สามารถกดขี่เอาเปรียบกันได้เหมือนกัน
ความงุนงงครั้งที่สี่จึงเกิดขึ้น

▼ อยากได้ยินในสิ่งที่อยากฟัง

โดยภาพรวมแล้วการประชุมพูดคุยกันเรื่อง

'ความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชายในมิติศาสนา' ซึ่ง
เป็นครั้งแรกครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดเรื่องปรัชญาการเรียนรู้
ร่วมกันอยู่หลายประการด้วยกัน เพราะผู้จัดรวมถึง
ผู้เข้าร่วมหลายท่านต่างก็มีความคาดหวังว่าจะได้รับ
ฟังเรื่องราวการกดขี่ในรูปแบบที่ตนเองต้องการจะได้
ฟัง ยกตัวอย่างมีเพื่อนคนหนึ่งนำเสนอว่าผู้หญิงใน
ประเทศของตนได้รับการปกป้องคุ้มครองดี ใครถูก
ข่มเหงก็สามารถไปแจ้งความเดือดร้อนกับหน่วยงาน
ของราชการได้นี่จึงทำให้หลาย ๆ คนตั้งคำถามถึงชาว
คราวความรุนแรงต่อผู้หญิงที่ตนได้ยินได้ฟังมาจาก
ประเทศนั้น ๆ ทำเอาบรรยากาศเหมือนจำเลยกำลัง
ถูกไต่สวนสอบสวนอย่างเคร่งเครียด หรืออย่างกรณี
ว่าในศาสนาเดียวกันเมื่ออยู่ต่างถิ่นต่างประเทศกันไป
ความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงในศาสนานั้นไม่จำเป็นต้อง
เหมือนกันก็ได้ แต่เมื่อเพื่อนร่วมประชุมได้ฟังว่ามัน
ไม่เหมือนกันก็เลยทำให้แต่ละคนที่พกพาเอาความ
คาดหวังว่าต้องได้ฟังอะไรในแบบที่ตนอยากได้ยินเกิด
ความรู้สึกกร่อย ๆ และไม่สบายอารมณ์

แม้แต่ช่วงการนำเสนอการวางแผนงานว่าใคร
จะทำอะไรเมื่อกลับไปประเทศของตนนั้นก็ยังรู้สึก
อึดอัดเพราะผู้ดำเนินรายการรวบรัดเอาความคาด
หวังของตนเป็นใหญ่แทนที่จะปล่อยให้เป็นการเรียนรู้
และตัดสินใจของเพื่อนผู้เข้าร่วมเองว่าตนมีความ
สามารถที่จะกลับไปทำอะไรในประเทศของตนเพื่อการ
เปลี่ยนแปลงได้บ้าง เมื่อนำเสนอในที่ประชุมต่างก็ถูก
ตรวจสอบและตั้งคำถามเลยทำให้บรรยากาศไม่ค่อย
ราบรื่นเท่าที่ควร

เพื่อนคนไทยบางคนถึงกับพูดอย่างโล่งอกในวัน
สุดท้ายของการประชุมว่า 'เฮ้อ..ในที่สุดก็จบเสียที'
สำหรับบางคนแล้วนี่อาจเป็นการประชุมสัมมนาที่แสน
วิพากษ์ได้ไม่ใช่เพียงแค่อธิบายการสัมมนาเท่านั้น เรา
ก็ได้แต่หวังลอย ๆ ว่าเพื่อนต่างศาสนาและต่างวัฒนธรรม
ที่ทั้งงุนงงและคาดหวังอะไรไว้สูงกับการประชุม
ครั้งนี้คงได้เรียนรู้อะไร ๆ ที่แปลกและใหม่ไปจากเดิม
บ้าง หรือบางทีอาจไม่ได้เรียนรู้อะไรเลยก็เป็นได้
นะเออ.

ลาแล้ว... เจริญ วัดอักษร

* ต่อจากหน้า ๑๗

วัดอักษร ยังคงต้องดำเนินการยื่นหนังสือคัดค้านตามกระบวนการที่เปิดช่องให้ “ผมยื่นจดหมายจนมือจะยาวจากบ่อนอกไปถึงกรุงเทพฯ อยู่แล้ว”

เมื่อครั้งที่ “ปลาวาฬบ่อนอก” กลายเป็นภาพที่มีค่ามากกว่าคำบรรยายนับร้อยพันเพื่อยืนยันถึงความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลบ่อนอก ที่ชาวบ่อนอกยืนยันหัวเด็ดตีนขาดว่าแลงไม่ได้ด้วยโรงไฟฟ้าถ่านหิน เจริญ วัดอักษร สีหน้าเบือนรอยยิ้มสลัดกับเสียงตะโกนด้วยความตื่นเต้นเมื่อปลาวาฬตัวมหึมาอ้าปากสูบเหยื่ออยู่เบื้องหน้าโดยมีฉากหลังเป็นพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก

ไม่ง่ายสำหรับการต่อสู้ฝ่าฟันด้วยความอดทนของชาวบ้านบ่อนอกจนกระทั่งนำมาซึ่งการ “ย้ายโรงไฟฟ้าบ่อนอกไปก่อสร้างที่จังหวัดสระบุรี” คงเหลือไว้เพียงที่ดินรวม ๑,๐๐๐ ไร่ ของโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก แต่สำหรับ เจริญ วัดอักษร ในฐานะประธานกลุ่มรักษาท้องถิ่นบ่อนอก ยังคงภารกิจที่ต้องสานต่อด้วยความหวังว่า จะสามารถ “ตอกฝาโลง” โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกได้อย่างถาวร

๗

ที่ดินสาธารณะทุ่งเลี้ยงสัตว์คลองชายธง ๙๓๑ ไร่ ต.บ่อนอก อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ ถูกสรุปว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปิดฉากโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก ด้วยเหตุที่การก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินจำเป็นต้องใช้พื้นที่ต่อเนื่องกับชายทะเล หากแต่ที่ดินผืนใหญ่ของโรงไฟฟ้าบ่อนอกกลับไม่มีส่วนใดติดชายทะเล ดังนั้นที่ดินสาธารณะทุ่งเลี้ยงสัตว์คลองชายธง จำนวน ๙๓๑ ไร่ จึงสร้างปัญหาามาตั้งแต่ปี

๒๕๓๙ ซึ่งเป็นยุคเริ่มต้นของการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินของ จ.ประจวบคีรีขันธ์ เหตุว่าโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้ขออนุญาตใช้ที่ดินผืนดังกล่าวโดยได้รับอนุญาตจากสภาตำบลบ่อนอก ซึ่งกลายเป็นประเด็นที่ถูกตั้งข้อสงสัยถึงความ “ไม่ปกติ” ของกระบวนการออกใบอนุญาตดังกล่าว การหาช่องทางในการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกอย่างถาวร

สร้างมหาวิทยาลัยจึงเป็นเป้าหมายสูงสุด ที่เจริญ วัดอักษร ต้องการทำให้ “รักษาท้องถิ่น”

ระยะเวลาเกือบ ๑๐ ปี ของการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก นานมากพอสำหรับการพิสูจน์ความหนักแน่นและยืนหยัดของผู้นำชาวบ้านตัวจริงซึ่ง เจริญ วัดอักษร ทำหน้าที่ประธานกลุ่มรักษาท้องถิ่นบ่อนอกอย่างยิ่งใหญ่ตราบจนลมหายใจสุดท้าย...

ราวสามทุ่มของวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ กระสุนปืนร่วม ๑๐ นัดจากปืน ๒ กระบอก กลายเป็น “กระสุนแห่งความชั่วร้าย” ที่ปลิดชีวิตนักสู้เพื่อชุมชนที่ชื่อ เจริญ วัดอักษร ให้เหลือเพียงตำนานที่ยิ่งใหญ่ที่อยู่ในความทรงจำ ไม่เฉพาะชาวบ้านบ่อนอกแต่หมายรวมถึงคนไทยทั่วประเทศ เพราะการเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อให้ข้อมูลการทุจริตที่ดินสาธารณะทุ่งเลี้ยงสัตว์คลองชายธง ๙๓๑ ไร่ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการประพฤติมิชอบที่อาคารรัฐสภา ยังเป็นการทำหน้าที่ “รักษาท้องถิ่น” จนต้องแลกด้วยชีวิต

ลาแล้ว... เจริญ วัดอักษร นักสู้เพื่อชาวบ้านบ่อนอก.

เกี่ยวขม

วัดและวัง ใน ลาว

W มได้มีโอกาสไปสัมผัสลาว ๓ ครั้ง ครั้งแรกไปกับ คณะทัวร์รอบอีสานไปแควที่เวียงจันทน์แค่วันเดียว ครั้งที่สองไปกับคณะธรรมยาตรา..รักษาลำน้ำโขง ครั้งที่ ๑ มิ.ย. ๒๕๔๖ ครั้งที่สามไปเที่ยวเองในเวลาเดียวกันกับ คณะธรรมยาตรา..รักษาลำน้ำโขง ครั้งที่ ๒ พ.ค. ๒๕๔๗ ขาขึ้นทวน น้ำจากเวียงจันทน์ไปห้วยทราย ครั้งสุดท้ายนี้ได้มีโอกาสเที่ยวชมวัด ต่าง ๆ ตามอัครยาศัย จึงอยากจะแบ่งปันประสบการณ์ความรู้ความ ประทับใจศิลปวัฒนธรรมลาวกับท่านผู้อ่าน

เนื่องจากลาวเริ่มสร้างบ้านเมืองของตนเองตั้งมั่นลงในลุ่มแม่น้ำ โขงตอนกลางที่เมืองหลวงพระบางก่อน จึงจะขอเริ่มจากวัดและวังใน บริเวณหลวงพระบางและรอบ ๆ ที่น่าสนใจ แล้วจึงกล่าวถึงวัดในนคร หลวงเวียงจันทน์

หลวงพระบาง

เมืองหลวงพระบาง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงตรงลำน้ำคานสบกับแม่น้ำโขง แต่เดิมเป็นเมืองชื่อว่า เมืองขวา หรือเมืองขัว สันนิษฐานว่าเป็นของชนเผ่าขมุ ต่อมาเมื่อชื่อว่า เชียงตุงเชียงคาน เพราะตั้งอยู่ระหว่างปากน้ำคานและน้ำตงไหลลงสู่แม่น้ำโขง และต่อมาเรียกชื่อเป็น เชียงตุงเชียงทอง เพราะพ่อค้าชื่อจันทพานิชได้พบกองเงินกองทองที่เมืองนี้ตามคำทำนายของฤาษี ชาวเมืองจึงยกให้เป็นเจ้าเมือง

และเปลี่ยนชื่อเมืองจากเชียงคานเป็นเชียงทอง อีกตำนานหนึ่งเล่าว่าเพราะมีต้นไม้ทองต้นใหญ่ที่นี้ก่อนตั้งเป็นเมือง หลังจากนั้นขุนลอผู้นำชนเผ่าไทลาวจึงยึดเมืองนี้ได้ และพระเจ้าฟ้ารุ่งมหาราช (ครองราชย์ พ.ศ. ๑๘๔๖-๑๘๖๕) ได้รวบรวมดินแดนแถบนี้ตั้งขึ้นเป็นอาณาจักรล้านช้าง มีเมืองเชียงคองเชียงทองเป็นเมืองหลวง ในสมัยพระเจ้าวิชุลราช (ครองราชย์ พ.ศ. ๒๐๔๓-๒๐๖๓) ได้เชิญพระบางจากเมืองเวียงคำ ในแขวงเวียงจันทน์ปัจจุบัน ขึ้นไปประดิษฐาน จนกระทั่งพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช (ครองราชย์ พ.ศ. ๒๐๙๓-๒๑๑๕) ได้ย้ายเมืองหลวงลงไปตั้งอยู่เมืองเวียงจันทน์เมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๓ แต่คงเหลือพระบางไว้ จึงเรียกว่าเมืองพระบาง หรือเมืองหลวงพระบาง หมายถึง เมืองหลวงของพระบาง

พระบางเป็นพระพุทธรูปโลหะผสมทองแดงทองคำและเงิน เป็นทองคำถึง ๙๐% ปางห้ามญาติ ศิลปะสมัยบายุน ก่อนสมัยสุโขทัยเล็กน้อย สูง ๒ ศอก น้ำหนัก ๓๔.๔ กิโลกรัม พระเจ้าปรมมัตถเชษฐราชกษัตริย์เขมรได้พระราชทานให้พระเจ้าฟ้ารุ่งมหาราช ซึ่งเป็นพระราชบุตรเขย นำมาสักการะที่อาณาจักรล้านช้าง ใน พ.ศ. ๑๙๐๒ ระหว่างทางขณะแวะพักที่เมืองเวียงคำ แขวงนครเวียงจันทน์ พระบางได้แสดงปาฏิหาริย์ไม่ยอมเสด็จไปยังเมืองเชียงทอง (หลวงพระบาง) ได้มีความพยายามหลายครั้งทั้งทางเรือและทางบกที่จะนำพระบางไปยังเมืองเชียงทอง ในที่สุดพระเจ้าวิชุลราชได้เชิญเอาพระบางจากเมืองเวียงคำขึ้นไปประดิษฐานไว้นครเชียงทอง (หลวงพระบาง) ได้สำเร็จเบื้องต้นเอาประดิษฐานไว้วัดมโนรมย์ ภายหลังสร้างวัดวิสุลสำเร็จแล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๐๔๙ จึงได้อันเชิญเอาพระบางไปประดิษฐานไว้วัดวิสุล

พระบางนี้เคยอยู่เมืองไทยถึงสองครั้ง ครั้งแรกในสมัยกรุงธนบุรี ติได้ลาวเป็นเมืองขึ้น แล้วอัญเชิญพระแก้วมรกตกับพระบางมายังกรุงธนบุรี ภายหลังรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ส่งพระบางคืนไป ครั้งที่สอง ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เจ้าอนุวงศ์เป็นขบถ กองทัพสยามได้เผาเมืองเวียงจันทน์และอัญเชิญพระบางมาที่กรุงเทพฯ พอถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ มีข่าวลือว่าพระบาง

เป็นเหตุให้ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความอดอยากแห้งแล้ง จึงได้อัญเชิญพระบางกลับไปยังหลวงพระบางตามเดิม ชาวลาวจึงถือกันว่าพระบางเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ในช่วงบุญปีใหม่ (สงกรานต์) ก็จะมีอัญเชิญออกมาจากพระราชวังเก่าให้ประชาชนกราบไหว้บูชาและสงน้ำเพียงปีละครั้งเท่านั้น

กุษีและวัดพระธาตุจอมขี้

กุษีเป็นยอดเขาใจกลางเมืองหลวงพระบาง สูง ๑๕๐ เมตร เป็นจุดชมวิวที่ดีที่สุดในหลวงพระบาง โดยเฉพาะในตอนเย็น มีบันไดขึ้น ๓๒๘ ขั้นจากหน้าพระราชวังเก่า ตามทางมีต้นจำปา (ลั่นทม) ดอกไม้ประจำชาติของลาว และมีต้นไม้ให้ความร่มรื่นตลอดทาง กุษี เดิมชื่อ กุชวง (กุสรวง) ต่อมามีฤาษีอาศัยอยู่ จึงเรียกว่า กุษี มีความหมายว่า ภูเขาของพระฤาษี

ในบางครั้งจะได้ยินเสียงตึกลอง ซึ่งเป็นประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณ จะตึกลองทุก ๑ ชั่วโมง (๓ ชั่วโมง) โดยเชื่อกันว่า ถ้าไม่ตึกลอง ยักษ์จะลงมากิน

พระธาตุจอมขี้

คนหมด เพราะยักษ์คิดว่าไม่มีพุทธศาสนาแล้ว ไม่มีศีลธรรมแล้ว เพราะยักษ์ถูกฝังด้วยอาคมอยู่ในภูษิตราบไคที่ยังมีเสียงกลอง มีคนถือศีลในวันพระ ศาสนายังอยู่ ยักษ์ก็ออกมาไม่ได้

บนยอดภูษิตมี**พระธาตุจอมขี้** หรือจอมศรี ชาวเมืองเรียกว่า ธาตุหลักเมือง เพราะถือว่าภูษิตเป็นจุดเริ่มสร้างเมืองหลวงพระบาง พระธาตุจอมขี้กว้างด้านละ ๑๐ เมตร สูง ๒๑ เมตร ฐานเป็นรูปแปดเหลี่ยม ทรงสูงยอดแหลมคล้ายดอกบัวตูม มีเศวตฉัตรทองคำ ๗ ชั้น ๔ อันประดับอยู่โดยรอบ ปิดทองเหลืองอร่ามมองเห็นได้แต่ไกล เป็นจุดเด่นของเมืองหลวงพระบาง

ภูษิตเหมาะที่จะขึ้นมาก็กลมชมพูทิวทัศน์ยามเย็น เพราะด้านหลังพระธาตุภูษิตมีทิวทัศน์กว้างขวางที่สวยงามมาก ตั้งแต่สนามบินด้านซ้าย ลำน้ำคาน ถนนในเมือง ตัวเมืองทั้งหมด จนถึงลำน้ำโขงด้านขวา มีฉากหลังเป็นแนวภูเขาสลับซับซ้อน เมืองหลวงพระบางส่วนใหญ่ยังมีต้นไม้เขียวชอุ่มปกคลุมอยู่มาก ด้านหน้าพระ

พระราชวังเก่า ปัจจุบันเป็นหอพิพิธภัณฑสถานหลวงพระบาง

ธาตุภูษิตมองเห็นพระราชวังเก่าอยู่เบื้องล่างริมลำน้ำโขง สายน้ำโขงสะท้อนแสงยามเย็นระยิบระยับ น่าดูจริง ๆ บรรยากาศสดชื่นแจ่มใสเป็นอย่างยิ่ง

ตามทางลงจากภูษิตไปทางด้านลำน้ำคานจะพบ**วัดถ้ำภูษิต** มีพระกัจจายน์ และรอยพระบาทบนก้อนหินในหลุมขนาดเล็ก สุดทางเดินจะลงไปถึง**วัดศรีพุทธบาท** ซึ่งทะเลาะออกไปยังย่านบ้านแจ็กได้

กลุ่มวัดที่อยู่ในบริเวณภูษิตนี้ สมัยก่อนคงเป็นวัดป่าก็มีภูฐานมานานแล้ว ภูษิตเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมประเพณีและมิ่งขวัญของชาวนครหลวงพระบางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีคำกล่าวติดปากชาวบ้านกันว่า “ไปเยี่ยมนครหลวงพระบาง ถ้าไม่ได้ขึ้นดูภูษิต หรือว่าไม่ได้ขึ้นไปไหว้พระธาตุจอมขี้ ก็เท่ากับว่าไม่เห็นนครหลวงพระบางอย่างแท้จริง”

พระราชวังเก่า หรือ หอพิพิธภัณฑสถานหลวงพระบาง

พระราชวังเก่าตั้งอยู่ระหว่างภูษิตกับริมแม่น้ำโขง แต่เดิมเป็นพระราชวังหลวงของเจ้ามหาชีวิต ปัจจุบันเป็นหอพิพิธภัณฑสถานประจำเมืองหลวงพระบาง ผ่านประตูพระราชวังเข้าไปด้านขวาจะเป็น **หอพระบางหลังใหม่** เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนชั้นเดียวสร้างอยู่บนเนินเล็ก ๆ รูปทรงเหมือนกับวิหาร มองเห็นถึงความพยายามที่จะสร้างให้สวยงามอย่างสุดยอดตามแบบอย่างของศิลปะลาว แต่ฝีมือก็ยังเทียบกับวัดเชียงทองสุดยอดศิลปะลาวไม่ได้ แม้จะก่อสร้างมาแล้วหลายปีแต่จนถึงปัจจุบันหอพระบางนี้ก็ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ด้านซ้ายของทางเดินที่หน้าอาคารสองชั้นหลังหนึ่ง มี**อนุสาวรีย์ของเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์** ในท่าพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน สร้างให้โดยสหภาพโซเวียต ดูบึกบึนเข้มแข็งเหมือนกับลักษณะของอนุสาวรีย์ในประเทศสังคมนิยมทั้งหลาย

ตรงด้านหน้าตามทางเดินเป็นตัวอาคาร**พระราชวัง** เป็นอาคารสองชั้นแบบฝรั่งสมัยอาณานิคมที่เรียกกันว่าโคโลเนียล รัฐบาลฝรั่งเศสสร้างถวายเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ สมัยที่ฝรั่งเศสปกครองลาว มองจากด้านหน้าจะเห็นรูปช้างสาม

เศียรสัญลักษณ์ของราชอาณาจักรลาว ถัดหน้าจั่วไป เป็นหลังคายอดปราสาทครอบอยู่ บางคนจึงเรียกว่า เป็น “ฝรั่งเศสชฎา” ด้านหน้ามีบันไดกว้างขึ้นสู่ชั้นสอง ก่อนอื่นต้องเลี้ยวซ้ายไปจ่ายค่าเข้าชมและฝากของ เพราะห้ามถ่ายภาพทุกชนิด และถัดจากที่ฝากของไป ด้านซ้ายเป็นห้องกันลูกกรง เป็นห้องที่สำคัญมาก เพราะเป็นห้องพระบาง ที่ประดิษฐานพระบาง พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของลาว

นมัสการพระบางแล้วเดินมาเข้าประตูกลางไป เป็นห้อง**ฟังธรรม** มีธรรมาสน์ไม้แกะสลักและพระพุทธรูปแสดงอยู่มากมาย แสดงถึงศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างสูงส่งของเจ้ามหาชีวิตลาว ทางขวามือเข้าไปเป็น**ห้องพิธี** หรือ**ห้องรับแขกของเจ้ามหาชีวิต** มีภาพวาดบนฝาผนังที่น่าดูมาก เป็นศิลปะแบบอิมเพรสชันนิสต์ของฝรั่งเศส แสดงวิถีชีวิตของชาวเมืองหลวงพระบางสมัยก่อนตั้งแต่เข้าจนค่ำ สีฉ่ำเน้นบรรยากาศของแต่ละช่วงเวลาได้ดงามมาก ห้องทางซ้ายมือเป็น**ห้องรับแขกของพระมหาสี** แสดงของขวัญที่ได้รับมาจากประเทศต่าง ๆ

ถัดจากห้องฟังธรรมคือ **ห้องพระโรง** แสดงราชบัลลังก์ไม้แกะสลักหุ้มทองและเบญจราชาภูกุฎภัณฑ์เครื่องสูง ๕ อย่างที่แสดงความเป็นกษัตริย์ คือ พระมหามงกุฎ (ไม่ได้แสดง อยู่ในตู้นิรภัย) พระขรรค์ (กระบี่) พระแสงของ้าว รองพระบาท และแจ้จามรี ที่สวยงามมากคือฝาผนังห้องพระโรงเป็นสีแดง ประดับด้วยรูปภาพแสดงประวัติและชีวิตประเพณีของชาวเมืองหลวงพระบางด้วยกระจกโมเสกสีฉ่ำสดใสละลานตา

ผนังด้านหลังมีเรื่องขุนบรม (บรรพบุรุษของลาว) ปู่เยอ ย่าเยอ (บรรพบุรุษของชาวหลวงพระบาง) และหมากเต่าปุง (คนเกิดจากน้ำเต่า) ด้านบนผนังด้านหลัง บัลลังก์เป็นภาพขบวนแห่พระบางจากเขมรมาลาว ด้านซ้ายผนังด้านหลังเป็นภาพการฉลองพระธาตุหลวง บุญข้าวจีเดือน ๓ บุญพระเวสเดือน ๔ ด้านขวา ผนังด้านหลังเป็นภาพบุญสงกรานต์เดือน ๕ กับการแห่พระบางในบุญสงกรานต์ ผนังด้านบนเป็นภาพเรื่องชูลู่ นางอ้อ ผนังด้านซ้ายเป็นภาพขบวนแห่เจ้าชีวิตไปทำบุญพระธาตุหลวง ผนังด้านขวาเป็นภาพบุญหอ

ข้าวประดับดินเดือน ๙ หรือบุญสงเวือ (แข่งเรือในลำน้ำคาน) ผนังด้านตรงข้ามกับบัลลังก์จากซ้ายเป็นภาพบุญออกพรรษาเดือน ๑๑ ลอยกระทงในแม่น้ำโขง กับเรื่องพระลักษมณ์พระราม (รามเกียรติ์)

คาดว่าภาพโมเสกเหล่านี้คงเป็นแหล่งบันดาลใจทางศิลปะให้แก่ช่างที่สร้างวัดเชียงทองที่มีรูปภาพประดับกระจกโมเสกแบบเดียวกัน มีคนบอกว่ามีผ้าปักลวดลายแบบกระจกโมเสกเลียนแบบที่นี้มีขายในตลาด แต่น่าเสียดายที่หาไม่พบ มีแต่ของชาววังที่ปักแบบนี้ แต่เป็นเรื่องราววิถีชีวิตของชาววัง ไม่เห็นมีใครทำวิถีชีวิตชาวหลวงพระบางเป็นแบบนี้บ้าง คงจะน่าดูมาก

ด้านข้างของห้องพระโรงยังจัดแสดงเครื่องทอง และพระพุทธรูปมีค่าอื่น ๆ ที่ได้มาจากวัดต่าง ๆ ในหลวงพระบาง น่าดูชมมาก พระพุทธรูปของลาวไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ไม่ว่าจะทำด้วยไม้หรือทอง จะให้ความรู้สึกแบบเดียวกันคือ ความสงบสุข นุ่มนวล เรียบง่าย ไม่มีความโอ้อวดฉาบฉวย เหมือนกับกำลังนั่งมองพระอริยบุคคลที่บำเพ็ญเพียรอย่างสงบเสถียรอยู่ตามป่าเขาแถบอีสานหรือลาว อิมใจ สุขใจ แบบง่าย ๆ ตรงไปตรงมา และนี่ก็เป็นอีกเสน่ห์หนึ่งของลาว ที่สามารถสัมผัสได้จากวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของคนลาวทั่วไป

ถัดจากห้องพระโรงเข้าไปเป็น**ห้องที่ประทับ**ของเจ้ามหาชีวิต และอีกห้องหนึ่งของพระมหาสี ทั้งสองห้องข้างเรียบง่ายสมถะจริง ๆ ดูไม่เหมือนห้องบรรทมของระดับกษัตริย์เลย นอกจากนั้นบริเวณรอบ ๆ ห้องประทับทั้งสองจะรายล้อมด้วยห้องจัดแสดงเครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย และศิลปวัตถุอื่น ๆ ของลาว

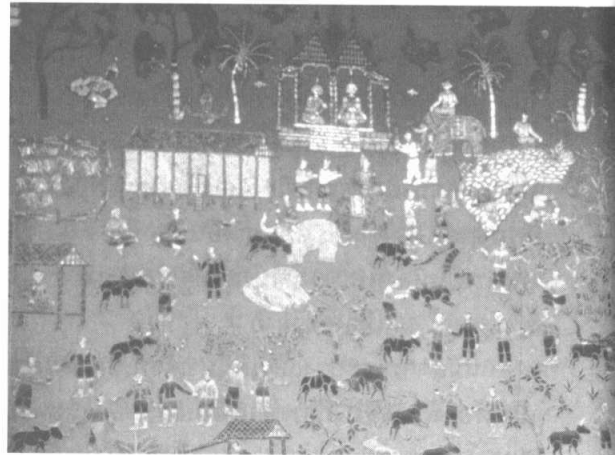
วัดเชียงทอง

วัดเชียงทอง ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงห่างจากลำน้ำคานประมาณ ๓๐๐ เมตร เป็นเพชรเม็ดงามแห่งหลวงพระบาง หรืออัญมณีแห่งสถาปัตยกรรมลาว เป็นทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและสัญลักษณ์ของหลวงพระบาง ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คงจะสร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ. ๒๑๐๒-๒๑๐๓ ก่อนที่พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชจะย้ายเมืองหลวงลงไปนครเวียงจันทน์ เป็นวัดใหญ่และสวย

งามที่สุดในหลวงพระบาง ได้รับการอุปถัมภ์จากเจ้า
มหาชีวิตของลาวมาทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะพระเจ้า
ศรีสว่างวงศ์และพระเจ้าศรีสว่างวัฒนา

พระอุโบสถ (ลาวเรียกพุทธสีมา หรือลิม) เป็น
อาคารชั้นเดียว หลังคา ๓ ชั้นลาดต่ำลงมามาก ทำให้
ดูมีลักษณะเตี้ย (ลาวเรียกว่าทรงแบบตัวเมีย) แต่กลับ
เป็นรูปแบบที่ลงตัวอ่อนช้อยงดงามเป็นอย่างยิ่ง รูปแบบ
นี้เป็นรูปแบบเดียวกับโบสถ์ทางภาคเหนือของไทย
ในสมัยอาณาจักรล้านนา ซึ่งก็ไม่น่าจะแปลกใจเพราะ
พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชทรงครองราชย์ที่เมืองเชียง-
ใหม่ก่อนที่จะมาปกครองอาณาจักรล้านช้าง เพราะ
พระมารดาของพระองค์คือ เจ้านางยอดคำทิพย์ เป็น
ธิดาพระเจ้าพรหมราช เจ้าแผ่นดินเชียงใหม่ ที่ทรง
อภิเษกกับพระเจ้าโพธิสาร เจ้าแผ่นดินอาณาจักรล้าน
ช้าง พระบิดาของพระองค์ เมื่อพระองค์เจริญอายุได้
๑๒ พรรษา พระเจ้าพรหมราชแห่งนครเชียงใหม่สวรร
คต ไม่มีโอรสสืบบัลลังก์ พระองค์จึงต้องเสด็จไปครอง
ราชย์อาณาจักรล้านนา และเมื่อพระราชบิดาสวรรคต
ลง พระองค์จึงต้องกลับมาปกครองอาณาจักรล้านช้าง
ต่อไป เมื่อเสด็จกลับมานั้นได้ทรงนำเอาช่างฝีมือและผู้
รู้จากอาณาจักรล้านนามาเป็นจำนวนมาก จึงจะเห็น
ได้ว่ามีหลายอย่างที่หลวงพระบางเหมือนกับเชียงใหม่

หน้าบันพระอุโบสถเป็นไม้แกะสลักลวดรักปิดทอง
ประตูทำเป็นประตูโขง บานประตูแกะสลักสีทองพื้น
แดง ฝาผนังโบสถ์ด้านในและด้านนอกเป็นลวดลาย
ปิดทองฉลุบนพื้นรักสีดำ (Stencil Techniques) ที่ดู
ขลัง ฝาผนังด้านในด้านหนึ่งเล่าเรื่องท้าวจันทพานิชกับ
ต้นไม้มงคล อีกด้านหนึ่งเป็นพุทธประวัติตอนมารผจญ
พระประธานองค์โตเหลืออร่าม เรียกว่า พระองค์
หลวง ด้านข้างมีพระบางจำลองอยู่ในบุษบกหลังเล็ก
ด้านบนตัวบุษบกมีรางน้ำต่อเข้ามาให้สงวนน้ำจากข้าง
นอกได้ ผนังด้านนอกเล่าเรื่องท้าวสุทโธม ส่วนผนัง
ด้านหลังเป็นรูปต้นโพธิ์ บ้างก็ว่าเป็นต้นทอง ดูแล้วไม่
เหมือนต้นโพธิ์ น่าจะเป็นต้นทองเข้ากับเรื่องต้นทองที่
เป็นที่มาของเชียงทอง ที่เป็นทั้งชื่อวัดและชื่อเก่าของ
เมืองหลวงพระบาง ผนังเป็นสีส้มรูปต้นทองเป็นกระจก
โมเสกดูอร่ามตาเวลาสะท้อนแสงแดด

ผนังด้านหลังวิหารวัดเชียงทอง

ด้านข้างพระอุโบสถมี**หอโหว่น้อย** มีหลังคาแบบ
ใบโพธิ์ตัดครึ่ง ลวดลายประดับหลังคาเป็นลาย
พฤกษชาติทรงแบบเก่าที่ละเอียดงดงาม ประดิษฐาน
พระปางห้ามญาติทองคำ ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยมอบ
ให้แก่พระเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์

ด้านหลังหอโหว่น้อยมี**หอโหว่สี่กุหลาบ** ซึ่งน่าดู
มาก รูปร่างเป็นวิหารขนาดกะทัดรัด และสะดุดตาที่
สุดคือฝาผนังสีชมพู ด้านหน้าเป็นสีทองบนพื้นชมพู
ด้านอื่น ๆ ประดับกระจกโมเสกหลากสีเล่าเรื่องท้าว
เสียวสวาด รูปแบบการประดับกระจกเหมือนกับใน
ท้องพระโรงพระราชวัง สีสันอันสดใสสีทอง ส้ม และ
ชมพูของวัดเชียงทองนี้เป็นตัวอย่างการใช้สีสดที่เข้า
กับบรรยากาศอันสว่างไสวของตะวันออกที่เต็มไปด้วย
แสงแดดอันอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่มีชีวิตชีวา ต่างกับ
ตะวันตกที่มักจะใช้สีที่กลมกลืนและออกบรรยากาศ
หม่นหมองของฤดูหนาวที่ไร้แสงแดด สร้างความรู้สึกที่
สงบเยียบครุ่นคิด

ด้านในหอโหว่สี่กุหลาบประดิษฐานพระพุทธรูป
สำริดปางไสยาสน์ สร้างในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐา-
ธิราช เคยถูกฝรั่งเศสอัญเชิญไปอยู่กรุงปารีส และ
เจ้าสุววรรณภูมาทรงขอคืนมาได้

ด้านหลังพระอุโบสถมี**หอโหว่หลังใหญ่** เป็น
หอโหว่เก่าที่บูรณะขึ้นใหม่ โดยกลุ่มช่างของเพี้ยตัน
ประดิษฐานพระม่าน (พระพม่า) ชาวหลวงพระบาง
นับถือไม่น้อยกว่าพระบาง ช่วงบุญปีใหม่ก็ถูกอัญเชิญ

ลงมากราบไหว้บูชาและสงวนน้ำเช่นเดียวกัน คงจะมาจากสมัยที่พม่าปกครองลาว

โรงเก็บราชรถและพระโกศของพระเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์ สร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยรอบตัวโรงทุกด้านแกะสลักเล่าเรื่องรามเกียรติ์ทั้งเรื่องโดยจับเฉพาะเหตุการณ์ตอนที่สำคัญ แม้กระทั่งคันทวยหรือที่ค้ำยันชายคา ก็ยังเป็นลวดลายยักษ์ลิงจับกันเป็นคู่แต่ละอันไม่ซ้ำกัน ออกแบบโดยเจ้ามณีวงศ์และฝีมือแกะสลักโดยกลุ่มช่างของเพี้ยตัน ช่างละเอียด นุ่มนวล และอ่อนช้อยมาก ที่สังเกตดูส่วนมากจะใช้ลวดลายที่ใกล้เคียงกับลายฝักกูด ซึ่งเป็นลายที่มีหลักฐานบนเจดีย์พระธาตุพนม ที่ถือกันว่าเป็นศิลปสถาปัตยกรรมแบบลาวแท้ ๆ ที่ดังมากไม่เป็นลายแบบเปลวไฟเหมือนลายไทยทั่วไป จึงทำให้เกิดความรู้สึกที่นุ่มนวลกว่าลายไทย ภายในมีราชรถปิดทองคำเปลวทั้งคัน ด้านหน้าเป็นนาคห้าเศียร บนราชรถมีพระโกศ ๓ องค์ องค์ใหญ่ตรงกลางเป็นของพระเจ้าศรีสว่างวงศ์ องค์เล็กด้านหลังเป็นของพระราชมารดา และองค์เล็กด้านหน้าเป็นของพระเจ้าอา นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเก็บรวบรวมศิลปวัตถุทางพุทธศาสนาของหลวงพระบางด้วย

เย็นวันหนึ่งผมมาดูวัดเชียงทอง ไม่ต้องเสียค่าเข้าชมเพราะคนเก็บกลับบ้านไปแล้ว ได้ยินเสียงพระสวดมนต์ในโบสถ์เลยเข้าไปนั่งฟังด้วย เป็นทำนองสวดแบบหลวงพระบางที่ไพเราะไม่เหมือนที่เคยฟังมาเลย เมื่อการทำวัตรเย็นจบลงได้สนทนากับพระเถระได้ข้อมูลที่น่าตกใจว่าปัจจุบันในหลวงพระบางแต่ละวัดจะมีพระอยู่น้อยมากไม่เกิน ๕ รูป เช่นวัดเชียงทองเองมีเพียง ๓ รูป แต่จะมีเณรจำนวนมากตั้งแต่ ๑๐ รูปขึ้นไป เช่นวัดเชียงทองมี ๒๐ รูป มีคนลาวอธิบายให้ฟังว่าปัจจุบันคนลาวส่วนมากมาเป็นพระเพื่อเรียนหนังสือ จบแล้วก็สึกออกไปหางานทำ การศึกษาภาษาบาลีกับพระธรรมวินัยของสงฆ์ไม่ได้รับความสนใจ ส่วนในชนบทมีโรงเรียนน้อย ชาวบ้านนิยมฝากลูกมาเป็นเณรในตัวเมืองเพื่อได้เรียนหนังสือ ในหลวงพระบางพระบางวัดรับเณรไว้มากเกินไปจนชาวบ้านรับภาระเลี้ยงดูไม่ไหว เพราะแต่ละคุ่มบ้านจะอุปฐากวัดประจำ

บ้านของตนเอง เจ้าอาวาสจะรับเณรเข้ามาเพิ่มต้องตกลงกับชาวบ้านก่อน ถ้าชาวบ้านเลี้ยงไม่ไหวก็รับไม่ได้ ถ้าจะรับเจ้าอาวาสก็ต้องหาเงินมาเลี้ยงดูเอง เช่นที่วัดมโนรมย์ ในลาวพระสงฆ์ยังไม่มีแนวทางบทบาทในการทำงานพัฒนาสังคมที่ชัดเจน ปัญหาการขาดแคลนพระสงฆ์ก็ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น

วัดใหม่

วัดใหม่สุวรรณภูมาราม ชาวบ้านเรียกว่า **วัดใหม่** ตั้งอยู่ใกล้กับพระราชวังเก่า แรกสร้างโดยพระเจ้าอนุรุท ในปี พ.ศ. ๒๓๓๗ วัดนี้มีความสำคัญในฐานะเป็นที่ประทับของสังฆราชลาวองค์สุดท้ายคือ สมเด็จพระสังฆราชบุญทัน เมื่อลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ได้หนีมาฝั่งไทยและสิ้นพระชนม์ที่โรงพยาบาลสงฆ์ในกรุงเทพฯ และเคยเป็นที่ประดิษฐานของพระบางในสมัย**พระเจ้าจักรินทร์** (ครองราชย์ พ.ศ. ๒๔๓๑-๒๔๔๘) ปัจจุบันก็ยังเป็นที่อัญเชิญพระบางมาประดิษฐานเพื่อสักการบูชาและสงวนน้ำในวันบุญปีใหม่ (สงกรานต์)

ตัวโบสถ์เป็นอาคารขนาดใหญ่หลังคา ๕ ชั้น มีชายคาปิดคลุมลงมาทั้ง ๔ ด้าน เป็นสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะพิเศษของหลวงพระบาง ฝาผนังด้านหน้าเป็นปูนปั้นปิดทองโดยฝีมือช่างเพี้ยตัน เล่าเรื่องพระเวสสันดรชาดก เหลืองอร่ามยาวเต็มฝาผนัง บางส่วนแสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านเมืองหลวงพระบางอย่างน่าดู บานประตูโบสถ์เป็นรูปทวารบาลศิลปะแบบเชียงขวาง ตัวเทพอม ๗ ยาว ๆ ผนังด้านในมีพื้นสีแดงชาด ตกแต่งด้วยพระพิมพ์ปิดทององค์เล็ก ๆ นับหมื่นองค์ ละลานตา พระประธานเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องชาวลาวเรียกว่า พระเฒ่า

วัดป่ารวก

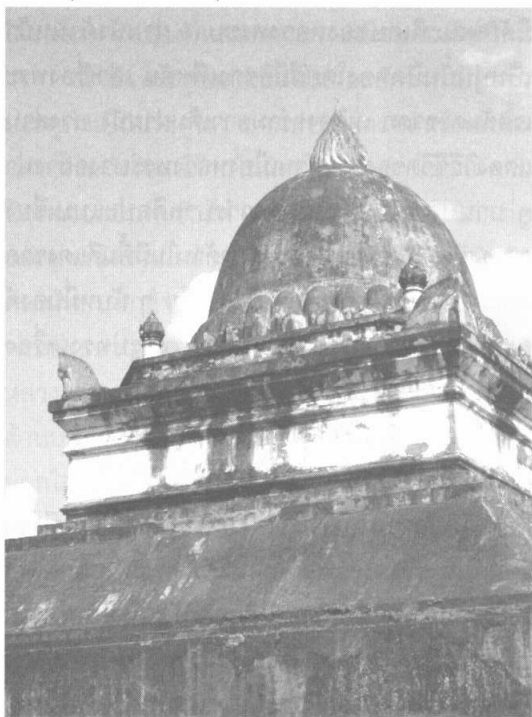
วัดป่ารวก (ลาวเรียกป่าฮวก) ตั้งอยู่เชิงภูเขตรวงข้ามกับวัดใหม่ บริเวณวัดเห็นแต่ตัวพระอุโบสถทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมือนโบสถ์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ทั่วไป หน้าบันเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ สิ่งที่น่าชมเป็นอย่างยิ่งคือ ฝาผนังเรื่องพญาชมพูบดีที่วาดไว้สวย

สดงดงามมาก แสดงวิถีชีวิตชาวหลวงพระบางที่เป็นเมืองศูนย์กลางการค้ากับจีน มีภาพกองคาราวานพ่อของชาวฮ่อ ร้านค้า บ้านเรือน แสดงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฮ่อ อีกที่หนึ่งแสดงกิจกรรมการทอผ้าอย่างครบวงจร มีการปั่นด้ายด้วย ฝีมือนักทอวาดใกล้เคียงกับสมัยรัชกาลที่ ๔ ที่ ๕ ของไทย คู่มือชีวิตดีมาก โดยเฉพาะรูปสัตว์ทั้งม้าและแพะวาดได้ดีคู่มือชีวิต ไม่คิดว่าหลวงพระบางจะมีภาพฝาผนังฝีมือดีอย่างนี้ด้วย กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมของลาว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกรมศิลปากร ได้ร่วมกันอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังแห่งนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐

วัดวิบูล

วัดวิบูลราช ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ห่างจากภูสีประมาณ ๓๐๐ เมตร เป็นวัดที่โปรดให้สร้างขึ้นโดยพระเจ้าวิบูลราช เมื่อ พ.ศ. ๒๐๔๖ จึงตั้งชื่อวัดตามพระนามของพระองค์ เพื่อประดิษฐานพระบางที่อัญเชิญมาจากเมืองเวียงคำ พอดีผ่านประตูโขงหน้าวัดเข้าไปด้านซ้ายก็จะเห็น พระเจดีย์พระปฐม หรือพระ

พระธาตุหมากโม ที่วัดวิบูลราช

ธาตุดอกบัวใหญ่ ซึ่งชาวเมืองเรียกกันว่า พระธาตุหมากโม (แดงโม) เพราะมีรูปทรงคล้ายผลแดงโมผ่าครึ่ง ครึ่งหลังสุดที่ทำการบูรณะพระเจดีย์ปทุมนี้ได้พบวัตถุมีค่าจำนวนมากมาย ซึ่งปัจจุบันได้เก็บรักษาไว้ที่พระราชวัง

พระอุโบสถมีรูปทรงแบบไทลื้อสิบสองปันนา มีลักษณะเด่นคือตรงคอกชั้นสองจะยกระดับสูงขึ้นไป ซึ่งมีพระอุโบสถหลายวัดที่เป็นแบบนี้ เช่น วัดธาตุหลวงและวัดปากคาน สะท้อนถึงจำนวนชาวไทลื้อในสังคมหหลวงพระบางว่ามีไม่น้อย ตัวพระอุโบสถเคยถูกพวกจีนฮ่อที่บุกเมืองหลวงพระบางเผาทำลายมาแล้ว และบูรณะใหม่ด้วยความช่วยเหลือจากไทยในสมัย ร. ๕ บานประตูพระอุโบสถแกะสลักลวดลายศิลปะแบบเชียงขวาง ตัวเทพแขนขาสิบ ๆ ยาว ๆ แปลกตาไปอีกแบบ แต่ดูเหมือนของเขมรมากกว่า พระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่เรียกว่า พระองค์หลวง ด้านหลังพระประธานเป็นที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุจำนวนมากมาจากวัดร้างต่าง ๆ ในหลวงพระบาง มีหลายชิ้นที่น่าสนใจ เช่น หงส์ไม้แกะสลักขนาดใหญ่ และศิลาจารึกอักษรธรรมล้านนา ที่จารึกได้ชัดเจนงดงามคนที่ชอบงานศิลปะลาวสวย ๆ ห้ามพลาด

ศิลาจารึกอักษรธรรมล้านนาที่วัดวิบูลนี้ เป็นหลักฐานว่าครูปากัญจนอริยัญญาวิสิมมหาเถระชาวเมืองแพร่เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อครั้งมาทำการตัดดอกคัมภีร์พระไตรปิฎกกลับไปยังเมืองแพร่ ใน พ.ศ. ๒๓๙๐ ปัจจุบันยังมีคัมภีร์โบราณมากมายอยู่ที่วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่

วัดเชียงม่วน

วัดเชียงม่วนวรวิหารมิ่งคลาราม อยู่ทางทิศเหนือของพระราชวังเก่า ทางเข้าอยู่แถวบ้านเจ็ก ในวัดผมพบว่าเป็นที่ตั้งโครงการฟื้นฟูศิลปะสกุลช่างลาว ๒๐๐๒ หลวงพระบาง เป็นโครงการจัดอบรมศิลปะสกุลช่างลาวแขนงต่าง ๆ มีกรวด การปั้น การแกะสลัก ให้แก่พระสงฆ์ในหลวงพระบางเพื่อสามารถซ่อมแซมบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมด้วยตนเอง โดยการสนับสนุนของรัฐบาลนิวซีแลนด์ อาคารชั้นเดียวหลังด้านซ้ายพระอุโบสถเป็นสถานที่จัดอบรมตาม

อบรมศิลปะตระกูลช่างลาว ในวัดเชียงม่วน

โครงการ ตรงกลางเป็นห้องเรียน ด้านซ้ายเป็นห้องแสดงผลงานของผู้เข้ารับการอบรม ด้านขวามือเป็นสำนักงานโครงการ มีคนสอนเป็นฆราวาสชาวลาว พระเถรที่เข้ามาเรียนก็มาจากวัดต่าง ๆ ในหลวงพระบาง และยังมีมาจากจังหวัดน่านของไทยด้วย

วัดสังคโลก

วัดสังคโลกตั้งอยู่กำแพงเมืองชั้นนอกประมาณ ๖ กิโลเมตร ไปทางใต้ของตัวเมืองหลวงพระบาง วัดนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านช้าง เพราะแห่งนี้แต่เดิมเป็นที่ตั้งหอไข้ว ฝัฟ้า ฝัถน ซึ่งเป็นความเชื่อของคนลาวมาแต่ดั้งเดิม ซึ่ง ๓ ปีครั้งเจ้าผู้ปกครองเมืองทุกหัวเมืองทั่วอาณาจักรล้านช้างจะต้องไปไหว้ฝัฟ้าฝัถนอยู่ที่นี่

ในสมัยพระเจ้าโพธิสารราช พระองค์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ได้สั่งให้เอาที่ไหว้ฝัฟ้าฝัถนและหอฝัถนอื่น ๆ ไปเป็นสถานที่ทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะได้สร้างวัดสังคโลก (สุวรรณคโลก) ขึ้นบนสถานที่ไหว้ฝัฟ้าฝัถนใหญ่ประจำเมืองเชียงตุง เชียงทอง นับแต่นั้นมา คนลาวก็ได้หันมาเชื่อถือศีลธรรมทางศาสนาพุทธเป็นวิถีชีวิตของสังคมประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ

วัดเชียงแมน

วัดเชียงแมนไชยเชษฐาราม ตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำโขง

ด้านทิศตะวันตกตรงกันข้ามกับเมืองหลวงพระบาง ต้องนั่งเรือข้ามฝากที่ท่าวัดเชียงแมน เป็นเรือติดเครื่องยนต์ลำเล็กนั่งได้ ๑๐ คน เรือจะรอคนเต็มลำแล้วจึงจะออกเรือ หมู่บ้านเชียงแมนมีลักษณะเป็นหมู่บ้านในชนบทอย่างแท้จริง

พระอุโบสถมีลักษณะคล้ายกับวัดในเชียงใหม่ โดยเฉพาะซุ้มประตูโขงของพระอุโบสถ บานประตูแกะสลักไม้ปิดทองเรื่องพระเวสสันดรชาดก คันทวย ลวดลายประดับคล้ายกับแบบสมัยล้านนา มีความสง่างาม น่าชม นอกจากนี้ยังมีฝาพระภูปักทองเป็นรูปพระพุทธเจ้าที่หาดูได้ยาก

วัดจอมเพชร

จากวัดเชียงแมนเดินตามทางเลียบบแม่น้ำโขงไป จะพบทางขึ้นวัดจอมเพชร มีเด็กหญิงสามคนนั่งอยู่ในเพิงริมทางขึ้นคอยเก็บค่าขึ้นชม พระอุโบสถวัดจอมเพชรกำลังอยู่ในระหว่างซ่อมแซม สิ่งที่น่าสนใจคือที่ตั้งของวัดจอมเพชรนี้เป็นจุดชมทิวทัศน์เมืองหลวงพระบางทั้งหมดจากฝั่งตรงข้ามที่ดีที่สุดในช่วงเย็น แสงแดดจะส่องพระธาตุภูษีเปล่งปลั่งเหนี่ยวยอดภูษีงดงามน่าดูมาก

วัดล่องขุน

ลงจากวัดจอมเพชรเดินตามทางริมแม่น้ำโขงไปอีก ทางจะแคบลง มีต้นไม้ขึ้นรกครึ้ม เหมือนกับกำลังเดินอยู่ในป่า ไม่นานก็ถึงสะพานปูนข้ามไปสู่วัดล่องขุน

วัดนี้เป็นวัดที่เจ้ามหาชีวิตของลาวทุกพระองค์จะต้องมาบวชก่อนขึ้นครองราชย์ จึงเป็นวัดหลวงที่มีองค์ประกอบครบถ้วนและสมบูรณ์แห่งหนึ่ง โดยเฉพาะมีศาลาเดินจงกรม สันนิษฐานว่าแต่เดิมคงเป็นวัดป่ากัมมัฏฐาน สิ่งก่อสร้างในวัดนี้ล้วนแสดงถึงความประณีตสวยงามอย่างเรียบง่าย

พระอุโบสถหลังเล็ก รูปทรงเตี้ยได้สัดส่วนดี หน้าบันฝีมือแกะสลักประณีตคงเป็นช่างหลวง มีลักษณะคล้ายกับศิลปะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นของไทย ผนังข้างประตูพระอุโบสถมีภาพวาดเสี้ยว

ก้าง (ทวารบาลทหารจีน) อยู่คนละด้าน ฝาผนังพระอุโบสถก็มีภาพวาดทศชาติชาดกสวยงามน่าชม

ที่วัดนี้ต้องเสียค่าเข้าชม คุณลุงคนเฝ้าชวนไปเที่ยววัดถ้ำ นำทางไปพร้อมกับถือมีดพร้าไปตัดต้นไม้ตามทางเดินให้ด้วย

วัดถ้ำ

ถัดจากวัดล่องคุนไปตามทางแคบในป่าเลียบแม่น้ำโขงประมาณ ๓๕๐ เมตร ก็จะถึงวัดถ้ำ ตั้งอยู่ริมภูเขาที่ยาวเลียบไปตามลำน้ำโขง มีถ้ำที่ลึกมาก ทะลุออกไปอีกด้านหนึ่งของภูเขา ที่ปากถ้ำมีฐานที่เก็บรักษาพระพุทธรูปไว้หลายองค์และมีที่พระลานทำบุญตามประเพณี นำเสียคารยที่มีขโมยลอบเข้ามาตัดเศียรพระพุทธรูปองค์ใหญ่หน่อย ส่วนองค์เล็กก็จะถูกขโมยไปจนหมดสิ้น นอกจากนี้ก็มีเจดีย์สูงประมาณ ๒ เมตรองค์หนึ่ง เป็นที่บรรจุพระอัฐิของพระเจ้าสักรินทร์ตามทางเดินในถ้ำมีห้องใหญ่บ้างเล็กบ้างที่น่าสนใจเป็นหินย้อยรูปนกอินทรี

วัดถ้ำตั้ง

นั่งเรือจากหลวงพระบางขึ้นไปตามลำน้ำโขงประมาณ ๓๒ กิโลเมตรจนถึงปากแม่น้ำโขง จะพบถ้ำตั้งอยู่ด้านซ้ายตรงข้ามกับปากถ้ำ เป็นถ้ำโบราณอยู่ในผาตั้ง มีชื่อปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ลาวตั้งแต่ปฐมกษัตริย์ลาวขุนลอมยกทัพตามลำน้ำโขงมาพักทัพที่ผาตั้งพระเจ้าฟ้ารุ่งมหาราชผู้สร้างอาณาจักรล้านช้างที่หลวงพระบางก็เคยยกทัพมาตั้งอยู่ผาตั้ง ถ้ำตั้งได้ชื่อมาจากหินงอกหินย้อยที่เกิดขึ้นในถ้ำ ซึ่งงอกเป็นตั้งห้อยย้อยลงมา

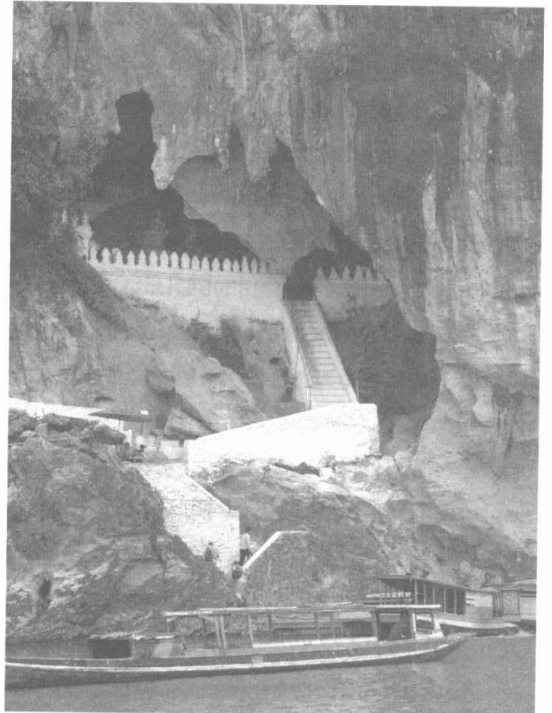
ถ้ำตั้งมี ๒ ถ้ำคือ ถ้ำตั้งบนกับถ้ำตั้งล่าง ถ้ำตั้งบนเป็นถ้ำตั้งแต่ดั้งเดิม สันนิษฐานว่าแต่เดิมถ้ำตั้งคงเป็นที่บูชาดวงสวรรค์พลังที่ปกป้องรักษาป่าเขาถ้ำถ้ำต่าง ๆ ในบริเวณนั้น และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ชาวบ้านชาวเมืองนับถือกันมาแต่ดั้งเดิม ต่อมาในสมัยพระเจ้าโพธิสารราชทรงให้ประชาชนเลิกนับถือผีสาธเทวดา ให้มานับถือพระพุทธศาสนาแทน ตั้งแต่นั้นถ้ำตั้งจึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนา มีการ

ถวายพระพุทธรูป และตามประเพณีเดิมพระเจ้ามหาชีวิตของลาวซึ่งทรงประทับที่หลวงพระบาง จะต้องเสด็จมาประกอบพิธีสงฆ์น้ำพระที่ถ้ำตั้งหลังวันสงกรานต์หรือวันปีใหม่ของลาวประมาณ ๒ ถึง ๓ วัน

ทุกวันนี้ ถ้ำตั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวจะต้องมาเมื่อมาถึงหลวงพระบาง ถ้ำตั้งล่างจะถึงก่อน เป็นถ้ำมีขนาดเล็กกว่าถ้ำตั้งบนที่มีขนาดใหญ่กว้างขวางกว่ามาก มีพระพุทธรูปขนาดต่าง ๆ ทั้งเล็กและใหญ่มากมาย ประมาณกันว่า ๓,๐๐๐ กว่าองค์ที่ถ้ำตั้งนี้พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ก็ถูกขโมยเหมือนกันทางเดินริมผาจากถ้ำตั้งล่างไปถ้ำตั้งบนมีบรรยากาศดีมาก เดินขึ้นไปพอเหงื่อออก ทศนิยมภาพจากลำน้ำโขงไปถึงผาแอ่นปากถ้ำก็งดงามยิ่ง

ถ้ำตั้ง ริมลำน้ำโขง

ปาฏิหาริย์ แห่งการ **ตื่น** อยู่เสมอ

พริบพรายเจิดจรัสประกายสร

นิลกาลอัมพร ระยิบพราว

กาพย์กษัตริย์พลอดแสงดวงสีดางคู่

ระยิบอยู่ระหว่างฟ้าแสง

มหรสพราตรีประไพพรรณ

พลอยสวรรค์ชั้นฟ้ากระจ่างแสง

คัคณานต์หวานเพาะเพชรจำแลง

เพียงมณีโปรยแต่งธารแสงดาว

อุทยานเทพเสพย์สมวิมานทอง

เทศกาลฉลองประดับดาว

ด้วยโคมไฟไสพราวนภาศักดิ์พราว

ลอยกระทงกราบท้าวสหัสันยน์

อุทยานมารยกทัพไปรบฟ้า

ประกายคมศาตราอาวุธไสว

ฝุ่นดาวฟุ้งเป็นทางช้างเผือกไพร

เอราวัณเฝ้าล้อมารไฟรี

ละลานตาหัลโลกรัตติกาล

อเนกอนันต์ล้านหลากรัตมี

ปฏิพัทธ์จรัสแสงเก็จมณี

ท่ามผืนแพรกำมะหยี่รัตติกาล

ปาฏิหาริย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ

เชิงชายเฉมสั่นโคะตีมสนาน

พรตวิถิครรลองล่องเรือญาณ

ท่องวิมุติพ้นผ่านธารอารมณ์

ตากสังขัตวิปีสสนาสมาธิ

อุคฆฏิตัญญู จิตสุขสม

อาบระยิบดาวรายประกายคม

ขณะโลกโคกตรมหลับนิรันดร์

โรคชอบปรุงแต่ง

เรามักหาคำล้อเลียนคนอื่นได้เก่งกาจ อย่างเรื่องการพูดไม่ชัดของ
 ชนเผ่าบางกลุ่ม เราล้อเขาได้ล้อเขาดี ฉันเองเมื่อได้ยินเรื่องเล่า
 อย่าง “ใส่น้ำหน้า” เข้า ก็พาลไปซ้ำกับเขาด้วย อาจจะเพราะเรา
 ชอบคิดว่า เราอยู่เหนือคนอื่นตลอดเวลากระมัง
 แต่เวลานี้ ฉันอยาก ‘ใส่น้ำหน้า’ คนชอบอวดเก่งแต่ซึกักลัวจับใจ
 อย่างตัวฉันเองมากกว่า

ฉันมีโรคประจำตัวมาแต่เด็ก หรืออาจจะแต่ปางไหนไม่ทราบ
 ได้อยู่โรคหนึ่ง นั่นคือ ‘โรคชอบปรุงแต่ง’ จึงไม่ใช่เรื่องแปลก
 ที่ฉันจะยิ่งหาคำมาปรุงรสเวลาเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้เพื่อน ๆ
 ฟัง ยิ่งกองเชียร์หัวเราะครั้นครัง ฉันยิ่งได้ใจสรรหาคำมาทำให้เกิดภาพ
 เสียง กลิ่น รส สัมผัสให้มันยิ่ง ‘ถึงใจ’ และ ‘ถูกใจ’ คนฟัง รุ่นพี่ที่เฝ้า
 มองฉันจัดทอล์คโชว์บ่อยครั้งเข้าซึกักเลียนเลยวิจารณ์ตรง ๆ ว่า นี่คือ
 อาการของคน ‘นิดเลิฟ’ และอยากได้รับ ‘การยอมรับ’ อย่าง
 หนักมาก

ที่นี้ใช้อาการปรุงแต่งที่ว่า เรื่องดี ๆ ก็ยังพอทำเนา
 แต่ส่วนใหญ่ฉันมักชอบปรุงแต่งในเรื่องร้าย ๆ เช่นเป็น
 อะไรนิดหน่อย ก็มักจะปรุงไปเสียไกล
 อย่างเรื่องญาติผู้หญิงทางฝ่ายพ่อของฉัน ตั้งแต่
 ป้าสองป้า คุณอา ลูกของป้า ฯลฯ มักเป็นมะเร็งหรือ
 เนื้องอก ไม่ที่มดลูกก็ที่เต้านม ตัวฉันเองก็เคยเจอเนื้องอก
 เล็ก ๆ ที่มดลูกถึง ๒ ครั้ง ฉันจึงหวาดผวากับเรื่องนี้อยู่นาน
 ครั้น จนวันหนึ่งการสะกดจิตตัวเองให้กลัว เริ่มคลี่คลาย เมื่อมา
 พบคุณป้าหม่อวยเกือบหกสิบปีท่านหนึ่ง หลังจากตรวจภายในให้ฉัน

ท่านพูดเรียบ ๆ ว่า “ปรกติดีนี่จะ ทำไมหนูกังวลขนาดนี้ล่ะจะ” และทำหน้าสงขกแผลว่า ถ้าจะเป็น ก็เป็นเพราะความกังวลของหนูนี่แหละ

ฉันนึกถึงเพื่อนที่ชื่อ ‘เจ้าหนอย’ หมับ หล่อนเคยว่า “ถ้าเธอรักชาวโรคประสาทหาย เธอก็หายจากทุกโรค !” อย่างกะนโยบาย ๓๐ บาท เบียบ

หลังป่าหมอรับรู้ประวัติครอบครัวของฉัน ท่านย้อนถามว่า “หน้าอกหนูเหมือนใคร เหมือนทางแม่ หรือญาติทางพ่อ”

นี่คือสิ่งที่ฉันไม่เคยได้ยินมาก่อน ฉันบอกท่านว่า เหมือนทางคุณแม่ เพราะญาติฝั่งนี้ ตั้งแต่อายุ ๑๕ จนแก่เฒ่าก็เข้าแผนกเฟิร์สบราตลอด ไม่เคยมีโอกาสดูเปลี่ยนไซส์กับใครเขาเลย ยกเว้นตอนท้องเท่านั้น ส่วนญาติทางพ่อนั้นอยู่ในระดับ ขวัญภิรมย์ หลิน, มรกต มณีฉาย ทั้งสิ้น ยิ่งคุณย่านั่นแม่ท่านจะจากไปนานนักหนา แต่ฉันยังจำอุกกาแพที่ฉันชอบไปคลั่งเล่นได้เสมอ คิดทีไรก็อบอุ้นที่นั่น

“จำไว้นะหนู ใครเขาเป็นอะไร หนูไม่ต้องคิดไปเป็นกับเขาด้วย ไม่งั้นอาจจะเป็นขึ้นมาจริง ๆ จากความวิตกกังวลของเรานี่แหละ”

ช่างเป็นคำเตือนที่มีค่าอะไรเช่นนี้ แต่ก็อย่างที่บอก นิสัยปรุงแต่มันซุดรากลอนโคนยากเสียจริง

ส

ามีฉันดูเหมือนจะเื่อมที่สดุ ดั่งนั้นเวลาฉันคิดสะระตะว่าตัวเองเป็นโนเนนเป็นนี่ ฉันมักจะไปหาหมอกคนเดียวหรือไม่ก็กับเพื่อนที่บ้าจี้ตาม เพราะยังไม่รู้นิสัยฉันดีพอ

เรื่องปรุงต่อมาก็คือ วันหนึ่งฉันเกิดคลำไปเจอก้อนเล็ก ๆ ว่างไปวังมาแถว ๆ คอ ขณะพิมพ์ต้นฉบับนี้ ฉันลองเื่อมมือไปคลำดูอีกที มันก็ยังอยู่แถวนี้ขยับขยับได้ด้อย่างกับลูกกระเดือก แต่เม้มันแค่ครึ่งเซ็นต์เท่านั้น

ฉันรีบให้เพื่อนฝูง สามีและลูกจับดู โดยตนเองเอานิ้วโป้งและนิ้วชี้คีบไว้ก่อน พวกเขาจะได้ไม่เสียเวลาหา เพราะมันกำลังขึ้นลงตลอดเวลา สามีบั่นหน้าไม่ให้เื่อมอย่างโจ่งแจ้ง “ป่าพาไปตรวจมั๊ย”

ฉันสายหน้า เย็นนั่นพอเลิกงานรีบขับรถไปคลินิกหู คอ จมูก ที่เพื่อนแนะนำว่ามีอาจารย์หมอจากโรงพยาบาลใหญ่มาตรวจ—เพียงลำพัง

ฉันจอตรหน้าคลินิก นึกถึงเพื่อนนักแปลเลืองลีอนามผู้จากไปหลายปีก่อน เพื่อนคนนี้เป็นโรคคะเร็งที่หลอดอาหาร คราวนี้ก็ปรุงลิดะ

ยังลกรถไม่ได้ สวตมนต์คะ ถามตัวเองคะ ว่าถ้าหมอวินิจฉัยว่า เป็นอะไรน่ากลัว ๆ จะรับมือไหวมั๊ย

ชีวิตมนุษย์เราคงจะมี ‘นาที่ประหาร’ กันคนละครั้ง สองครั้ง แต่ของฉันนะมีเป็นโหล สามี่ของเพื่อนเคยแซว ทั้งภรรยาตัวเองและฉันว่า ‘พวกชอบนึกว่าตัวเองมีความสำคัญ พวกนึกว่าตัวเองเป็นศูนย์กลางจักรวาล’ เอาง่าย ๆ คือพวก ‘อีโก้’ จัดกว่าเขาอื่นนั่นเอง

หมอตรวจยกใหญ่ มีการใช้แผนสแตนเลสกดคลื่นไว้เสียสุดแรง ไม่ได้กดนิดหนอยเหมือนเวลาเราเป็นหวัด แล้วให้ฉันเปล่งเสียง อา.....ให้สุดเสียง ใครจะเอาเรี่ยวแรงที่ไหนมาเปล่ง แต่ด้วยความกลัว ฉันจึงหลับหูหลับตาเปล่งออกมาเต็มที่

“ปรกติดีนี่” หมอสรุปอย่างน่าเชื่อถือ

“แต่ก่อนมันอยู่ตรงนี้คะ” ฉันเอานิ้วคีบค้างไว้ให้หมอดูจะ ๆ

หมอจับแล้วจับอีก ถ้ามันจะอักเสบและติดเชื้อ ก็เพราะฉันเร่งให้คนจับมาสองวันแล้วก่อนจะถึงมือหมอ

หมอกลันยิ้มอย่างแพพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิ “นี่คือ ก้อนไขมัน มันคือก้อนไขมัน เพราะมันอยู่ตื้นมาก อยู่ในระดับผิวหนัง ถ้าเป็นเนื้องอกหรือมะเร็งมันจะอยู่ลึก

กว่านี้”

‘น้ำมันเสียงสวรรค์นี่นา...’
ฉันบอกตัวเองพร้อมแถมวฟุง
ไม่ให้หมอเน้นคำว่า ก้อนไขมัน
อีกต่อไป

ฉันเก็บงำคำวินิจฉัยของ
หมอไว้ไม่บอกใครอยู่หลายวัน
อันเป็นการผิดวิสัยคนปากสว่าง
อย่างฉัน ก็ใครเล่า จะอยาก
ประจานตัวเองว่าอ้วนเสียจนมี
ก้อนไขมันวิ่งไปวิ่งมาที่คอ และ
แค่นี้ยังไม่เล่า ฉันก็จินตนาการเห็น
ภาพสามีหัวเราะก๊ากลวงหน้า
ด้วยซ้ำ !

เหมือนเจ้าหน้อย
จะรำคาญฉันรอง
จากคุณสามี แต่พอ
ฉันขอให้เธอขับรถ
พาไปหาหมอ (แผน) จีนเพื่อแม่
ดูซีว่าเป็นอะไร ทำไมถึงอ่อน
เพลีย ไร้เรี่ยวแรง ตายซาก เธอก็
หลวมตัวพาไป

ฉันรีบอธิบายระหว่างทาง
“พูดตามตรงนะ ไม่ได้กลัวตาย
หรอก ชีวิตนี้กลัวพิการที่สุด เป็น
อะไรก็อยากจะทำเร็ว ๆ”

ที่แท้จะกลัวตายจนหัวหด
แต่ทำฟอร์ม พูดเรื่องนี้ ทำให้
นึกถึงที่งานพุทธทาสว่าไว้ “คน
กลัวผีนะ ที่แท้แล้วกลัวตาย”
นับประสาอะไรกับการกลัวไม่มี
เรี่ยวแรงที่ยกมาอ้าง !

พอไปถึง หมอเห็นหน้าฉันก็ยิ้มแล้ว ตรวจเสร็จจึงยิ้มมากขึ้น “ออก
กำลังกายบ้างหรือเปล่า”

“ไม่เคยเลยคะ ไม่ชอบ ชอบแต่นอนอ่านหนังสือ อยากให้เขาทำ
เครื่องดึงแขนดึงขาให้เลือดหมุนเวียน หัวใจเต้นเร็วเหมือนออกกำลัง
ตอนเรานอนอ่านหนังสือจ้ะหมอ”

“เย็นนี้เริ่มออกกำลังเลยนะ เดินก็ได้ เดินรอบหมู่บ้านสักสี่สิบนาที
หรือครึ่งชั่วโมง พออายุมากขึ้นต้องหัดดูแลตัวเอง”

ไหน ๆ ก็ไหน ๆ เจ้าหน้อยผู้ไม่เชื่อแพทย์ทางเลือกใดโตมาก่อน
ก็เลยลองให้หมอแ่ะตัวเองดูบ้าง ที่นี้หมอหน้านี้ว่คือขมวด ไม่ยิ้มเลย

“อ้อโฮ ทำไมโรคชุกชุมอย่างนี้ละ ทั้งกระเพาะ ลำไส้ไม่ดีเลย ท้อง
ผูกหรือเปล่า”

เจ้าหน้อยเริ่มจ้อจย “ผูกมากคะ ถ้าไม่กินชา ที่เป็นยาระบายไม่เคย
ถ่ายเลย กินมาได้ สามปีแล้วคะ”

หมอทำหน้าที่ ‘โอ๊ย...ตาย’ แต่ไม่ได้พูด “ตับ ไต ไม่ดีสักอย่าง กินยา
ต้มได้มัยนี้ ต้องรักษาอย่างหนักเลยนะนี้ มีอาการปวดหัวมัย”

เพื่อนพยักหน้า “ยาแก้ปวดธรรมดา ๆ เอาไม่อยู่เลยคะ”

หมอเขียนใบสั่งยาต้มตั้งหลายชุดแถมกำกับให้กินเป็นอาทิตย์ ๆ
แถมมียาลูกกลอน บำรุงตับไต ไล่ฟุง บำรุงสมองและอื่น ๆ อีกเป็น
กระตัก

ส่วนของฉันว่างเปล่า ฉันจึงกระแอมอย่างคนชอบมีส่วนร่วมว่า
“คือ หมอคะ ถ้าเป็นไปได้ ดิฉันอยากได้ยาสักอย่าง ไม่ได้อะไร ขอยา
บำรุงก็ยั้งดี”

เรื่องนี้เป็นใจกระหว่างฉันกับเพื่อนมาอีกหลายปีทีเดียว

|| ล้วงก็สมหวังคะ หลังจากนั้นไม่นาน ขณะกำลังทำค่ายเด็กให้ลูก
กับเพื่อน ๆ ช่วงปิดเทอม ฉันสนุกเสียจนลืมว่าตัวเอง เริ่ม
‘อ้วนแก่ ๆ ๆ’ (กรุณาทำเสียงเหมือนเวลาเพื่อน ๆ ล้อเจ้าแจ๊ค
ในเรื่อง ‘แฟนฉัน’ ว่า อ้วนดำ ๆ ๆ ประกะบ) อันทำให้หัวเข้าเริ่มปวด
เพราะรับน้ำหนักมาก แต่ฉันไม่ได้เจียมเลาคะ ถอดรองเท้าวิ่งลุยเล่น
กับเด็ก ๆ อย่างลืมหัด แล้วจู่ ๆ ฉันก็เหยียบไปบนอะไรไม่ทราบ เจ็บ
แปล็บเหมือนไฟช็อตจนต้องทรุดลงไปกองกับพื้น

เมื่อคลายเจ็บ ก็เริ่มสำรวจว่าเหยียบโดนอะไร ไม่มีอะไรนอกจาก
อิฐแบบตัวหนอนที่มันเรียงเขย่งไม่เสมอกัน โรคชอบคิดเอง เองเอง

ของฉันกำเริบ ณ บัดนั้น โดยวินิจจัยโรคเองว่า คงสะดุดพื้นหรือไม่อาจ โคนแมงป่องต้อย อันหลังนี้ไม่รู้คิดได้ไงนะคะ

จากนั้น ฉันก็เฮฮาปาร์ตี้กับเด็ก ๆ ต่อจนเย็น จึงขับรถกลับบ้าน โดยไม่เฉลียวใจสักนิดว่าตื่นขึ้นมาได้ฝ่าเท้าช่วงที่อยู่ต่ำลงมาจากนิ้วโป้ง ขวาวจะปูดออกมาเท่าลูกมะนาว (ไม่ใช่ก็ใกล้เคียง)

รีบไปเออสถิติย์แล้วก็กระดิก...ก...กระดิก ขับรถไปทำกิจกรรม กับเด็ก ๆ ต่อ เพราะคิดว่าเดี๋ยวบาย ๆ ก็หาย ที่ไหนได้ มันปวดบวม และเดินไม่ได้ไปหลายวัน

สามีรีบพาไปหาหมอกกระดูก หมอบอกว่า ปวดก้นหุ้มเอ็นอักเสบ เพิ่งรู้แหละว่าเส้นเอ็นคนเรามีปลอกหุ้ม พร้อมฉีดยาเข็มที่เจ็บที่สุดใน โลกให้ สมใจคนหาโรคมาใส่ตัวเองเสียจริง ๆ นอกจากนั้นหมอให้ยา แก้อักเสบอีกถุงใหญ่ พร้อมให้แผ่นกันไม่ให้ส่วนที่เอ็นอักเสบสัมผัสพื้น มา ๑ คู่ แผ่นนี้เป็นรูปวงรียาว ๓ นิ้วกว้าง ๒ นิ้ว มียางยึดติดสองข้าง เพื่อรัดทำให้ไว้ให้สูงจากพื้นเวลาเหยียบลงไป เจ้าแผ่นนี้จะกระทบพื้น แทน ระหว่างรอให้เอ็นฟื้นคืนชีพอย่างเก่า

ฉันกินยาจนหมดถุงก็ไม่ดีขึ้น คราวนี้เจ้าหน้อยอดรอนทนไม่ไหว จึงพาไปหาหมอที่หล่อนเรียกว่าหมอเทวดา หมอคนนี้เข้าไปในห้อง เอกซเรย์ด้วย เพื่อจับทำให้อยู่ในท่าที่จะเห็นกระดูกบริเวณนั้นชัด ๆ ซึ่งได้ผลดีเยี่ยม เพราะทำให้เห็นว่ากระดูกอ่อนที่ทำให้นิ้วโป้งงอได้ยึดได้ แตกเป็นสองเสี่ยงแบบเราตัดเค็กลงไปตรงกลาง แสงผ่านขาวจ้องเลยคะ

หมอแนะนำวิธีรักษาทันที “ผ่าแล้วเอาทิ้งไปเลย”

โอ้โฮ ทำไมฟังดูง่ายจัง เอาจันเลยหรือหมอ

ฉันคิดในใจ แต่ไม่กล้าพูด เวลาเราไปโรงพยาบาล หมอใหญ่ที่สุด พอเห็นฉันหน้าซีด หมอกก็แนะนำว่า

“ถ้าอยากรู้ให้ละเอียดไปเลย ว่ามันเป็นมากน้อยแค่ไหนหนีกจะส่งไป ทำ โบนัสแกน” คือการเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ที่ละเอียดซับซ้อนเห็น ทุกอณูกระดูก แต่เสียสตาจค์เยอะ “โอเคมัย”

ฉันพยักหน้า ไม่เป็นไร ถึงคราวเสียก็ต้องเสีย ให้มันรู้ จะ ๆ จะได้ หายकु้มคลั่ง (เพราะขับรถไม่ได้) เสียที เรื่องขับรถนี้ ฉันโมโหคน ออกแบบรถเกียร์อัตโนมัติ ที่เขาไม่ยกเอาเบรคและคันเร่งมาไว้กลาง ๆ เพราะฉันลงไขว่ห้างขับ เพื่อใช้เท้าซ้ายทำหน้าที่แทนเท้าขวา ทำ อย่งไร ๆ ๆ มันก็ไม่เวิร์ค จนสามีสวมเพชรอร่องให้เลิกตะเบงขับไป ไหนมาไหน ด้วยไม่อยากทนเลี้ยงภรรยาพิการ !

หมอให้ไปเอกซเรย์ฟรุ้งนี้ เสร็จจากตรวจส่งไปทำแผ่นรองใต้เท้า

อีกหนึ่งคู่ มันคงจะเหม็นมาก ฉันรู้

นึกแปลกใจว่า ใต้เจ้าแผ่นนี้ เขาต้องไปทำที่แผ่นกษาเทียม แต่ ไม่เป็นไร ไปถึงเจ้าหน้าที่ยื่นใบ โอฟีตีการัดมาให้กรอก

บรรทัดแรก นามผู้พิการ ..... ฉันรีบขีดคำแสดง

ใจ ‘พิการ’ ออก เหลือแต่นาม กรอกเสร็จก็ยื่นกลับคืน ที่ไหนได้ เจ้าหน้าที่รีบเอาลิขวิดลบตรงที่ ฉันขีดทิ้ง พลังเป้าให้แห้ง แล้ว เขียนคำว่า ผู้พิการลงไปใหม่

“ใครเข้ามาใช้บริการตึกนี้ พิการหมดแหละคะ ไม่ยั้งันเรา ก็ ทำอุปกรณช่วยเหลือให้ไม่ได้”

“หรือคะ” ฉันกลืนน้ำลายดัง เอื้อง

วันรุ่งขึ้นฉันใส่แผ่นรองคู่ ใหม่หอมฉุยไปฉายเอกซเรย์ มี ผู้ป่วยเฉพาะโรคกระดูก ๔ ราย นั่งรถเข็นมา ๒ ราย นอนบนเตียง อีก ๑ ราย ฉันเป็นคนสุดท้ายที่จะ ได้ตรวจ

คุณลุงที่นั่งนอนอยู่บนเตียง ตรวจเป็นรายแรก ออกจากห้อง มาบ๊ีบลูกสาวที่นั่งคุยกับฉัน ระหว่างรอ ก็มากระซิบแบบกลั่น น้ำตาว่า ‘พอหนูเป็นมะเร็งกระดูก จริง ๆ ด้วยพี่’ เอาละซี...งานนี้ไม่ ปรงไม่ได้แล้วหรือ...หรือเราเป็น อะโรมากแล้วหมอไม่ยอมบอก ให้อ...

คุณหมอประจำห้องนี้ อ่าน

ผลการตรวจจ่ายเหมือนแม่หมด
มองลูกแก้ว ท่านว่า “คุณไม่ได้
เป็นอะไรมากนัก แค่วิธีการ
ทำชวาแตกเท่านั้น สามรายก่อน
หน้าคุณนะ มะเร็งกระดูกทั้งนั้น
ทำไม่ต้องมาทำโบนสแกนสะคะ
หมอไหนส่งคุณมานะ”

ความกลัว ส่งฉันมาทำคะ
ฉันไม่ได้ตอบหรอก ได้แต่ทำตา
ปริบ ๆ ไม่เป็นอะไรมากก็เลย
อารมณ์ดี

ใช้เวลาสองปีเต็ม ทำฉันก็
หายโดยไม่ต้องผ่าตัด แต่ไม่ใช่ไม่
ทรมานนะคะ ถึงขั้น ‘หยุดหยอง’
เลยทีเดียว เพราะวิธีสุดท้ายที่
ทำให้หายสนิทคือ วิธีเรียงกระดูก
ใหม่หมด โอ๊ย... ย นากลัว
มาก... ก

ช่วงนั้น “มาม่า” คุณแม่สามี
ฉันไม่สบายอยู่โรงพยาบาล
ฉันเพิ่งออกจากไปอยู่วัดมาหลาย
วัน ออกมาถึงก็ไปเยี่ยม เข้าไปถึง
ก็พบซิงแซทคนหนึ่งกำลังรดให้
มาม่าอยู่ มาม่าเลยแนะนำว่า
นี่โง่ลูกสะใภ้ที่กระดูกเท้าแตก
แล้วหมอแผนปัจจุบันบอกให้ผ่า
ตัดเอาออกไปเสีย

“ถ้าเธอออกจะเดินไม่สวย”
ซิงแซทพูดภาษาจีน มาม่าคอย
แปล “ไม่สวยแบบว่าขาเบ้”

ทั้งห้องหัวเราะครืน ฉัน
ก็ต้องทำใจกว้างหัวเราะตามไป
ด้วย

ซิงแซลมือจากมาม่า บอก

ว่า วันนี้พอก่อน หันขวับมาหาฉัน ท่านให้ฉันนั่งบนเก้าอี้ที่สบายที่สุด
และให้ถอดรองเท้าออกมา เมื่อเห็นแผ่นรองไม่ให้ทำสัมผัสพื้นท่านก็
ยิ้ม “ปลายเหตุทั้งนั้นเลยนะ ใส่มานานแค่ไหน”

หกเดือนฉันตอบ ท่านเริ่มลงมือถอดเพื่อเช็คอาการ แต่มันเจ็บเกิน
บรรยาย นี่แค่เช็คเองหรือ ไล้หัวเข่า “มันลึ้มไปตั้งแต่ตรงนี้” ไปถึงข้อเท้า
และตาตุ่ม “ดูที่ลึ้มไปหมดแล้ว ต้องเรียงใหม่”

ฉันอยากร้องห้ามว่า เดี่ยวก่อน แต่ไม่ทันการณ์ ท่านเรียกสามีให้
มาจับตัวฉันไว้ไม่ให้ตกเก้าอี้ จากนั้นก็ลงมือที่รสชาติความแข็งเท่ากับ
คิมเหล็ก กดลงบนหัวเข่า ไล้ไปช้า ๆ จนถึงตาตุ่ม จนถึงฝ่าเท้า เสียง
กระดูกถูกเรียงใหม่ดัง แก๊ก... แก๊ก... แก๊ก... ได้ยินชัดเจนกันทุกคน แล้ว
ก็มาถึงจุดที่ฉันหวาดเสียวที่สุดคือตรงที่กระดูกที่แตก ฉันทำอะไรไม่ได้
นอกจากใช้วิชา “ตามรู้” ความเจ็บปวดทุกขณะ ที่เพิ่งไปเรียนมาจาก
ที่วัด ไม่มีขาของฉัน มีแต่อาการปวดที่เกิดแล้วดับ ๆ ๆ ต่อเนื่องกันไป

ซิงแซทภาษาจีน มาม่ารีบแปลทันที “ทำใจว่าง ๆ จะใช้
กำลังภายในดันกระดูกเข้าไปให้”

ฉันเจ็บจนคำไหน ๆ ก็เอามาเปรียบไม่ได้ คือถ้าไม่หายก็คง
เดินไม่ได้ไปตลอดชีวิต มันน่ากลัวเสียจนฉันบอกตนเองว่า ต่อไปให้เลิก
ฝันร้ายว่าเข้าห้องสอบผิดเวลา มาเป็นเรื่องนี้เถอะ ! และฉันยังไม่กล้า
ถามว่า ที่บีบให้ฉันนะมือหรือคิมเหล็ก

รู้แต่ว่า ทำฉันแนบพื้น และเดินเหินเป็นปกติทันที ซึ่งขณะนั้นห่าง
ไกลจากผู้พิการ แต่ถ้าประมาทก็คงใช้ใกล้ชิดได้โดยไม่ยากค่ะ

ร่างกายคนเรานี่ เป็นที่ขมขมของโรค แม่นแล้ว เพราะทันที
ที่เจ้าหน้อยมารายงานว่า เพื่อนเก่าของฉันคนหนึ่งเป็น
โรคประสาทควบคุมใบหน้าเส้นที่ ๗ อีกเสบ เธอเป็นไข้อยู่
๒-๓ วัน จู ๆ ใบหน้าด้านขวาก็เบี้ยว ตาก็ปิดไม่ได้ โดยมีอาการเริ่ม
ต้นจาก หน้าซาก่อน

“ฉันก็เป็น !”

เจ้าหน้อยแทบจะวิ่งหนี

“จริง ๆ นะ ทั้งมุมปากทั้งลิ้นข้างขวาขามาเป็นปี ๆ แล้ว แต่ฉัน
นึกเอาเองว่าแพ้งซุส”

ก่อนที่จะปรุ้งแต่งไปไกลกว่านี้ ฉันรีบไปหาหมอจีน หมอแนะให้ แล้วสันนิษฐานว่า เป็นปลายประสาทที่มาเลี้ยงใบหน้าอีกเสบ ผังเข็มให้ อากาธาไปได้สองชั่วโมงแล้วก็กลับมาซาอีก

ฉันลองไปหาหมอสมัยใหม่ที่เชี่ยวชาญทาง (เส้น) ประสาทดูบ้าง หมอเอาไม้จิ้มฟันมาจิ้มตามใบหน้า แล้วถามว่า รู้สึกแหลมเหมือนกันมั๊ย แน่นนอนยอมไม่เหมือน ก็ด้านขวามันซาออกอย่างนั้นนี่นา

หมอส่งไปทำ MRI หรือการเอกซเรย์ด้วยคอมพิวเตอร์ชนิดละเอียดลอบ เพราะมีการฉีดสีเข้าไปดูเส้นประสาทขยับ ๆ ย่อย ๆ ได้ด้วย หมอบอกว่า คงไม่มีอะไรร้ายแรง แต่ถ้าไปทำจะเห็นหมด ว่ามีเนื้องอก หรือเส้นเลือดโป่งพองทำท่าจะแตกเปล่า พร้อบบอกราคา ค่าทำ MRI ประมาณ หนึ่งหมื่นบาท ตกลงไหม

คนซี้กั้วอย่างฉันมีหรือจะไม่ตกลง

ก่อนจะเข้าเครื่องเอกซเรย์ที่เหมือนอุโมงค์หรือบางคนบอกเหมือน โลงแถมมีเสียงกวนประสาทดังสนั่นหวั่นไหวตลอด ๕๐ นาทีนี้ ฉันก็ได้ สั่งเสียลูกและสามีราวกับจะไปเข้าเครื่องประหารหัวมังกรเป็นที่เรียบร้อย

“ที่จริงชีวิตที่แม่อยู่มากับลูก ๆ และป้ามันก็ดีดีนะ ถ้าจะมีอะไร แม่ ก็ไม่เสียใจ จริง ๆ นะ”

ผลออกมา น่าทึ่ง ฉันมองฟอม่ดสมัยใหม่ที่ชื่อ MRI แล้วนึกถึง นิ้วมือที่แม่ชะหมอจีน คำตอบเป็นอันเดียวกันเปียบ นั่นคือ ปลายประสาทเส้นที่ ๕ อีกเสบ !

เจ้าหน้อยหัวเราะก๊ากสมใจ “ฉันบอกเธอแล้ว แคเธอหยุดพูดไม่ดี ปากเธอก็หายซาแล้ว ไม่ต้องเสียเงินเป็นหมื่นนี้หรือก นี่มันโรคเวรโรค กรรมรู้หรือเปล่า”

“ขอบใจเพื่อน” ฉันหัวเราะตาม “จริงของเธอ ที่ผ่านมามาจาฉันคึกคะนอง คงทำร้ายคนอื่นตลอดเวลาโดยไม่รู้ตัว ให้โอกาสฉันกลับตัวกลับใจแล้วกันนะ”

ฉันหมายความว่าตามนั้นจริง ๆ

แต่หลังจากเอาผล MRI กลับไปให้หมอสมัยใหม่ดูเท่านั้นละ เรื่องใหญ่ที่กติดตามมา และนั่นคือที่มา ของการใส่น้ำหน้าตนเอง ถ้ายังไม่เบื้อฉบับหน้าจะเล่าให้ฟังคะ.

วาระสุดท้าย

ชีวิต

ของ

แม่

การจากไปของแม่อย่างเป็นธรรมชาติ เป็นแรงบันดาลใจให้เขียนบทความนี้ขึ้น เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างในสองมิติได้แก่ มิติ “ความแก่” หรือ “ชราภาพ” ซึ่งผู้คนพยายามหลีกเลี่ยงนี้ ถึงแม้ปัจจุบันจะนิยมใช้คำว่า “สูงอายุ” ก็เพียงช่วยให้รู้สึกดีขึ้น แต่ก็ไม่สามารถหนีพ้นความแก่ได้ อีกมิติหนึ่งคือ มิติ “ความตาย” ที่ทุกคนยอมรับว่ากลัว และพยายามจะหาวิธีต่ออายุการตาย บทความนี้เขียนขึ้นจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนที่ได้มีโอกาสทำหน้าที่ของ “ลูก” และ “พยาบาล” ในการดูแลแม่ในช่วงเวลา ๒ ปีจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ผู้เขียนได้พยายามเรียงร้อยบทเรียนจากการดูแลแม่วัย ๘๙ ปี เรื่องราวชีวิตของแม่ และการช่วยให้แม่เข้าสู่วาระสุดท้ายของชีวิตที่บ้านด้วยความรักและความสงบ โดยสะท้อนให้เห็นมิติต่าง ๆ ในเชิงรูปธรรมมากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประยุกต์ในการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของผู้สูงอายุ และผู้ที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต ประโยชน์ที่พึงจะเกิดจากบทความนี้ ขออุทิศแด่คุณแม่อุไร อัครชัยสุภิกรม

ยังจำภาพที่แม่หกล้มเมื่อปี ๒๕๔๔ ข้อตะโพกเทียมเคลื่อนและต้องรักษาอยู่ในโรงพยาบาลเดือนเศษ แม่ออกจากโรงพยาบาลวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และตัดสินใจมาอยู่ที่คอนโดมิเนียม ที่บางแสนกับผู้เขียนเป็นครั้งแรกหลังจากที่ได้ขออ้อมแม่มาหลายครั้ง จึงรู้สึกดีใจมากที่จะได้ใช้ความเป็นพยาบาลวิชาชีพดูแลแม่ และตั้งปณิธานที่จะใช้วาระนี้เป็นโอกาสทองแห่งการบำเพ็ญบุญครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต

การปรับตัวและการรอคอย

แม่ต้องใช้เวลาปรับตัวอยู่นานพอสมควรกับที่อยู่ใหม่ ด้วยอายุ ๘๘ ปีของแม่ ทำให้บางครั้งแม่สับสนเรื่องเวลา สถานที่ ลูกพยายามจัดสิ่งแวดล้อมให้แม่ได้เห็นท้องฟ้า ตะวัน เดือนเพ็ญ ทุกวันลูกจะต้องรีบกลับบ้านทันทีเมื่อเลิกงาน เพราะสงสารแม่ที่ต้องรอคอยการกลับบ้านของลูก ถ้ากลับช้าแม่จะวิตกกังวลไปต่าง ๆ นา ๆ ทั้งแม่และผู้ดูแลจะไม่สงบเลย เพราะแม่ต้องการให้ผู้ดูแลไปรอรับลูก ซึ่งก็ไม่ผิดอะไรกับลูกที่รู้สึกเครียดมาจากทั้งหน้าที่ตำแหน่งงานและกังวลเกี่ยวกับแม่เช่นกัน กลัวว่าถ้ามีสิ่งไม่คาดคิดเกิดขึ้นกับลูกเวลาที่ขับรถไปนิเทศงานหรือต้องเดินทางไปประชุมไกล ๆ แม่และผู้ดูแลจะทำอย่างไร มีอยู่ครั้งหนึ่งที่แม่คะยันคะยอให้ผู้ดูแลหมั้นโทรศัพท์ไปบอกว่าปวดท้องมาก แต่พอลูกมาถึงบ้าน นั่งพูดคุยกับแม่สักครู่หนึ่ง แม่ก็บอกว่าไม่เป็นอะไรมาก ให้กลับไปทำงาน ได้เล่าเรื่องนี้ให้พี่สาวฟัง ยังหัวเราะกันว่าแม่คงต้องการทดสอบการเดินทางของลูก เพราะลูกบอกแม่ว่าสบายมาก ที่ทำงานลูกอยู่ใกล้แค่นี้เอง หานาทีก็ถึงบ้านแล้ว กลางคืนแม่ก็ไม่ยอมนอน แม่จะเรียกเป็นระยะ ๆ เกือบทั้งคืน เวลาผ่านไป ๓ เดือน อาการนอนไม่หลับ วิตกกังวล และอาการซึมเศร้าของแม่ที่วิचारรุนแรงขึ้น แม่ร้องให้เกือบทุกคืน บางคืนจะนั่งขมตาหลับที่เก้าอี้ และจะมาหลับสนิทอีกครั้งในช่วงเช้ามืดคิดว่าแม่คงจะเหงามากจนอยู่ในโลกของตัวเอง คิดถึงเรื่องราวในชีวิตวนเวียนอยู่เช่นนั้น ลูกน่าจะใช้เวลาให้แม่มากขึ้น ในที่สุดจึงตัดสินใจขอลาออกจากตำแหน่งบริหาร เพราะตั้งใจแน่วแน่ว่าจะขอทำสิ่งที่ตัวเองเรียกว่า “ปริญาชีวิต” โดยการดูแลแม่ให้ได้รับความสุขที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะต้องใช้เวลาแม่มากขึ้น คิดว่าเวลาที่ลูกจะได้ตอบแทนพระคุณแม่เหลือน้อยนัก เมื่อเทียบกับเวลาในเรื่องอื่น ๆ

ความเหงาและวิาเหว

ความหลุดพ้นจากตำแหน่งบริหาร ช่วยให้ลูกไม่ต้องนั่งอยู่ในห้องประชุมจนดิ๊กตื่น ในทางกลับกัน

ทุกเย็นหลังจากอาบน้ำ ป้อนข้าวแม่แล้ว ลูกก็จะนั่งอยู่ข้าง ๆ แม่ ฟังแม่พูด คุยกับแม่ ยอมรับว่าหลายครั้งที่รู้สึกเบื่อเหมือนกันเพราะฟังซ้ำหลายรอบมาก บางครั้งเวลาเบื่อบ้าง ๆ ก็จะไปที่สะพานใจแม่ ทำให้แม่คิดมาก เมื่อได้สติถึงรู้สึกเสียใจกับการกระทำเช่นนั้น ระยะเวลาหลังหากู้ตัวว่าอารมณ์ไม่ดี ก็จะมีนั่งเฉย ๆ อยู่กับแม่ อ่านหนังสือหรือดูทีวี แล้วปล่อยให้แม่พูดไปเรื่อย ๆ การฝึกสติให้รู้เท่าทันอารมณ์เนื้อหาของตัวเองจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยควบคุมตนเองไม่ให้พูดหรือแสดงกริยาเพื่อซึ่งกระทบความรู้สึกของแม่

การที่แม่ได้พูดคุยทุกเย็น แทบทุกเรื่องราวชีวิตของแม่ถูกถ่ายทอดออกมา มีทั้งทุกข์และสุข หลายเรื่องเป็นสิ่งที่ลูกหลานไม่เคยได้ยินได้ฟัง ทำให้ลูกนึกคิดว่าในชีวิตส่วนใหญ่ของแต่ละคน อาจจะลืมใส่ใจหรือให้โอกาสที่จะรับรู้เรื่องราวของกันและกัน เวลาผ่านไปไม่มีอารมณ์ดีขึ้นเป็นลำดับ เริ่มได้ยินเสียงหัวเราะของแม่อีกครั้ง ลูกรู้สึกมีความสุขมากที่ได้เห็นแม่มีพลังใจในการดำรงชีวิต แม่รับประทานอาหารเก่งขึ้น นอนหลับตอนกลางคืนได้ดีขึ้น ภูมิแรงมากขึ้น ลูกจึงฝึกให้แม่เดินโดยใช้ walker แรก ๆ ให้ลูกยืนและนั่งก่อน วันละ ๕-๑๐ ครั้ง แล้วจึงค่อย ๆ เดินโดยช่วยประคองอยู่ด้านหลัง ดูแลจะอารมณ์ดีขึ้นเป็นลำดับ

การมีโอกาสดูแลแม่ทำให้ลูกได้เรียนรู้ชีวิตหลายแง่มุมซึ่งหาไม่ได้ในตำราเล่มใด รู้สึกดีที่ได้อยู่กับแม่ แม่จะพูดเสมอว่าแก่แล้วเป็นภาระให้ลูกต้องเลี้ยงดูก็จะคอยย้ำเตือนให้แม่รู้ว่าแม่ก็อยู่เป็นเพื่อนลูกเหมือนกัน หากไม่มีแม่ก็คงจะเหงามาก การได้เห็นความทุกข์ของแม่ที่เกิดจากจากการรอคอยลูกหลานมาเยี่ยมในแต่ละอาทิตย์ อาจพูดได้ว่าลูกเกือบจะสามารถซึมซับความรู้สึกเหงาว่าเหวที่แม่มี ลูกได้เรียนรู้ว่า การเผชิญกับความเหงาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตคน ลูกต้องฝึกตนและเตรียมตัวรับความรู้สึกนี้ให้ได้ ลูกบอกแม่ว่าเกิดเป็นคนไม่ว่าหญิงหรือชาย ต้องฝึกให้สามารถอยู่กับตัวเองได้ และต้องอยู่อย่างมีความสุขด้วย แม่ตอบว่าใช่ ตั้งแต่เลิกงานโต จำได้ว่าลูกไม่เคยได้ยินแม่พูดถึงความเหงาเลย ทุกคนที่มาเยี่ยมแม่ก็

พยายามช่วยคิดว่าจะให้แม่ทำอะไรเพลิน ๆ แต่แม่ก็
ไม่รู้สึกสนุกที่จะทำ อีกทั้งสังขารก็ไม่อำนวยให้ทำได้
สิ่งที่แม่ต้องการมากที่สุดคือ ลูกหลาน ญาติ และเพื่อน
ที่มาเยี่ยม

ภาพแห่งความทรงจำ

แม่จะเล่าเรื่องราวซ้ำ ๆ อยู่ไม่กี่เรื่อง แม่เล่าเรื่อง
ราวชีวิตที่เมืองจีนบ่อยมาก ความยากจน ความ
อดอยากที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากต้องตายลงอย่างไม่มี
ศักดิ์ศรี ถูกห้ามไปทิ้งทับถมกันไว้ แม่เล่าไปก็ร้องไห้ไป
และบอกว่ากลัว ดูเหมือนจะเป็นภาพที่ฝังอยู่ในความ
ทรงจำจนยากที่จะลืมเลือน หลายครั้งที่ลูกต้องช่วย
ดึงความรู้สึกของแม่สู่สภาวะปัจจุบัน ลูกคิดว่าภาพ
เหล่านี้เป็นเรื่องเป็นสาเหตุให้แม่ไม่ยอมนอนตอนกลางคืน
แต่จะมาหลับตอนใกล้รุ่ง เคยพูดคุยกับแม่ก็ทำให้รู้ว่า
แม่กลัวจะนอนหลับไปแล้วหยุดหายใจ กลัวว่านอนอยู่
คนเดียวไม่มีใครเฝ้า ด้วยเหตุนี้เองทำให้แม่เลือกที่จะ
นั่งหลับบนเก้าอี้โซฟา และทุกครั้งที่แม่นอนเตียง แม่ก็
จะเรียกชื่อผู้ดูแลเป็นระยะ ๆ ลูกและผู้ดูแลจึงต้องให้
ความมั่นใจกับแม่ว่ามีคนอยู่ด้วยตลอดเวลา ก็ทำให้แม่
นอนหลับได้มากขึ้น

นั่งเป็นเพื่อน ฟังเรื่องราวชีวิต

ทุกครั้งที่แม่มีอาการเมื่อยตัว ลูกจะนั่งอยู่กับ
แม่และฟังแม่พูดถึงเรื่องต่าง ๆ ที่แม่สามารถเล่าได้
เหมือนกันทุกครั้ง หลายฉากชีวิตที่ดูเหมือนจะฝังอยู่ใน
ความทรงจำจนยากจะเลือนหาย แม่เล่าแล้วเล่าอีก
และถึงวันหนึ่งแม่ก็ค้นหาคำตอบได้เอง หนึ่งปีผ่านไป
ลูกไม่เห็นแม่ร้องไห้อีกเลย เสมือนความทุกข์ ความเจ็บ
ปวดจากหลายเรื่องราวในชีวิตของแม่ได้เลือนหายไป
ลูกไม่ได้ยินแม่พูดถึงอีกเลย

อยู่กับธรรมชาติ ปล่อยให้ชอบ ค้นหาความทรงจำที่ดี

ด้วยในอดีตความที่แม่เป็นคนชอบปลูกต้นไม้ ลูก
เริ่มทยอยหาต้นไม้มาปลูกเพื่อให้แม่ได้เห็นความงอก

งามของต้นไม้แต่ละต้น เรื่องต้นไม้ที่ปลูกจึงเป็นหัวข้อ
หนึ่งที่ลูกได้สนทนากันเป็นประจำ เพื่อนสนิทคนหนึ่ง
ได้มาเยี่ยมแม่และนำบทสดคาถาที่เบตมาเปิดให้ฟัง
ปรากฏว่าแม่ชอบมากและฟังทุกวันจนแทบเสีจจึงไม่ได้
ให้แม่ฟังอีก ผู้ดูแลชอบเปิดทีวีรายการเพลงลูกทุ่ง
แม่ก็ชอบมากเช่นกัน แต่มีอยู่ช่วงหนึ่งพบว่าแม่มีอาการ
กลัวและระแวงหลาย ๆ เรื่อง เช่นมีโจรผู้ร้ายเข้ามาใน
บ้าน ตอนแรกลูกคิดว่าเป็นอาการเลอะเลือนของผู้
สูงอายุที่ลูกมักเข้าใจกัน แต่มาพบภายหลังว่า
ทุกเรื่องล้วนมีเหตุมีปัจจัย ผู้ดูแลเปิดทีวีรายการละคร
น้ำเน่า ฉากการฆ่าฟันกัน ชาวเขาเสพติด ฯลฯ ล้วนแต่
เป็นเรื่องน่ากลัวสำหรับแม่ การไม่มีผู้คอยช่วยเหลือ
อธิบายหรือให้ความกระจ่างในแต่ละเรื่อง ทำให้คิด
เข้าใจเองอยู่คนเดียว จึงต้องกำชับให้ผู้ดูแลเปิดเฉพาะ
รายการเพลงจังหวะสนุกครั้นครวง หรือรายการเกี่ยว
กับธรรมชาติ ให้ความน่ารักของสัตว์ รู้สึกแม่จะรักและ
ผูกพันกับสุนัขมาก เพราะแม่เคยเลี้ยงหลายตัวที่บ้าน
พี่สาว แม่จำได้แม้กระทั่งชื่อสุนัขที่แม่เคยเลี้ยงเมื่อ ๒๐
กว่าปีก่อน แต่ที่คอนโดมีเนียมไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์
แม่จึงได้เพียงแต่ดูรายการสารคดีและภาพยนตร์ที่มี
สัตว์น่ารัก

ช่างบ๊นเถอะ

จากการที่ได้มีเวลาพูดคุยกับแม่ทุกวัน ฟังแม่เล่า
เกร็ดชีวิต นั่งเป็นเพื่อนแม่ทุกเย็น คอยบอกวันเวลาให้
แม่รู้ รวมทั้งการจัดสิ่งแวดลอมที่ดี ไม่นานนักทุกอย่าง
ก็ดูดีขึ้นเป็นลำดับ แม่นอนหลับได้ดีตอนกลางคืน
รับประทานอาหารได้มากขึ้น แต่ด้วยความชราภาพ
และความผิดปกติของกระดูกตะโพกทำให้แม่มี
อาการปวดเวลาเดิน ระยะเวลาหลังแม่ไม่ยอมเดิน บอกว่า
แก่แล้ว ช่างมันเถอะ และแม่ก็ไม่ต้องการไป
โรงพยาบาลอีกแล้ว เมื่อเมื่อยยันเช่นนี้ก็จำเป็นต้อง
เห็นพ้องด้วย ต่อมาแม่ก็ไป ๆ มา ๆ ระหว่างกรุงเทพฯ
และบางแสน

เตรียมสุวาระสุดท้ายของชีวิต

แม่กลับมาอยู่คนเดียวมีเงินที่บางแสนครั้งสุดท้ายได้ ๙ วันก็ขอให้พาไปบ้านพี่สาวคนโตซึ่งเป็นบ้านที่แม่ผูกพันอยู่ใกล้ญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ ของแม่ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นย่านที่แม่คุ้นเคยที่สุด แม่เริ่มรับประทานอาหารได้น้อยลง ๆ โดยไม่มีอาการเจ็บป่วยแต่อย่างใด และไม่ยอมไปโรงพยาบาล ต่อมาเหลือเพียงขอจิบน้ำเต้าหู้และน้ำผลไม้ ลูกกลับไปดูแลแม่ ๓ คืนก่อนที่จะจะละสังขาร สังเกตเห็นว่าแม่ปฏิเสธอาหารทุกอย่าง และพูดชัดถ้อยชัดคำว่าขอเต้าหู้ และลูกพลับเท่านั้น จำได้ว่าคืนนั้นเป็นวันพฤหัสบดีที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ แม่นอนจับมือลูกไว้และนอนหลับได้ดีตลอดทั้งคืน วันศุกร์แม่เริ่มมีอาการคลื่นผิดปกติ นอนเพื่อ เป็นพัก ๆ เมื่อแม่รู้สึกตัวก็พยายามพูดคุยกับแม่ เพื่อให้แม่หมดความกังวล และถามว่า “แม่ต้องการจะให้ทำอะไรอีกไหม” “แม่ไม่ต้องเป็นห่วงใครแล้วใช่ไหม” “ใช่” คือคำตอบของแม่ ณ นาทีนั้นรู้สึกว่แม่หลุดพ้นจากความวิตกกังวลและความกลัว ลูกสวดมนต์ที่แม่คุ้นเคยให้ฟังจนแม่หลับไป และถามแม่ว่าจะฟังบทคาถาทิเบตที่แม่ชอบไหม แม่ตอบว่า “เอา”

คืนสู่ธรรมชาติอย่างสงบ

วันอาทิตย์เพื่อนนำเทพทคาถาทิเบตมาแต่เช้า แม่ชอบฟังมากและหลับได้เป็นพัก ๆ ลูกหลานและญาติพี่น้องทุกคน เวียนมาคุยกับแม่ จับมือคล้ายจะอำลากันเป็นครั้งสุดท้าย แม่ยังรับรู้ทุกอย่างและพยายามจะพูด เสียงของแม่ค่อย ๆ แผ่วเบา ช่วงบ่ายทุกคนเห็นตรงกันว่า ควรให้แม่นอนอย่างสงบ บทคาถาสวด โอม มณี ปัทเม หุม ยังคงดำเนินไปเรื่อย ๆ พวกลูกนั่งสมาธิภาวนาให้แม่ละจากวัฏสังสารประมาณ ๕ โมงเย็นลูกวัดความดันโลหิตให้แม่เป็นครั้งแรกได้ ๗๐/๔๐ แม่อยู่ในท่าที่หลับสบายสงบ เป็นคืนสุดท้ายที่ลูกได้นอนกับแม่ ๖ โมงเช้าของวันใหม่แม่ยังคงหลับสบายถึงแม้จะวัดความดันไม่ได้แล้ว หายใจเร็วขึ้น ๆ และจากไปอย่างสงบเมื่อเวลา ๙.๒๐ น. เสียงคาถา “โอม มณี ปัทเม หุม” ยังคงดำเนินต่อไปจนกระทั่งร่างของแม่ถูกเคลื่อนจากบ้านไปสุ่วัดเพื่อประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา

ร่วมสนับสนุนกลุ่มเสขิยธรรม และ “จดหมายข่าวเสขิยธรรม” ตามศรัทธาและกำลังที่ท่านมี โดย...

๑. **แนะนำสมาชิกใหม่** ท่านละ ๓ ราย โดยถ่ายเอกสารใบสมัครจากในเล่ม แล้วช่วยหาสมาชิก หรือส่งรายชื่อผู้ที่ท่านเห็นว่าเราควรติดต่อมายังฝ่ายสมาชิก “จดหมายข่าวเสขิยธรรม”

๒. **สั่งซื้อ “จดหมายข่าวเสขิยธรรม”** ในราคาลด ๔๐% ไปจำหน่ายหรือแจกจ่ายในโอกาสต่าง ๆ

๓. **ติดต่อลงโฆษณา หรือช่วยหาโฆษณา** เพื่อสนับสนุน “จดหมายข่าวเสขิยธรรม”

๔. **ร่วมตั้งกองทุน** เพื่อการจัดพิมพ์ “จดหมายข่าวเสขิยธรรม” กองทุนละ ๑,๐๐๐ บาท โดยทางกองบรรณาธิการจะจัดหาหนังสือตอบแทนให้ท่านในมูลค่าเท่ากัน (ตามราคาปก)

๕. **ร่วมบริจาค** (ทั้งหมดหรือสมทบบางส่วน) เพื่อสนับสนุนจัดกิจกรรม เสวนา – อภิปราย ของกลุ่มเสขิยธรรม กิจกรรมละ ๑๕,๐๐๐ บาท

๖. **ร่วมบริจาค** (ทั้งหมดหรือสมทบบางส่วน) เพื่อสนับสนุนจัดการอบรมให้กับพระภิกษุ – แม่ชี กิจกรรมละ ๒๕,๐๐๐ บาท

๗. **บริจาค** เข้า “กองทุนเสขิยธรรม” ตามกำลังศรัทธา

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสขิยธรรม

โทร. ๐๖-๗๕๗๕๑๕๖, ๐๒-๙๖๓๑๑๑๘

อีเมล : seki@skyd.org

มองอย่างพง

ประมวล เฝิงจันท์

มหาบุรุษซามูไร

THE LAST SAMURAI

มหาบุรุษซามูไร *The Last Samurai*

ผู้กำกับ : เอ็ดเวิร์ด เซวิก (Edward Zwick)

ดารานำแสดง : ทอม ครูซส์ (Tom Cruise) รับบท ร.อ. นาธาน อัลเกรน

เคน วาตานาเบ้ (Ken Watanabe) รับบท คัทซึโมโตะ

ชาบูโรคนสุดท้าย

ช่วงหลังปี ค.ศ. ๑๘๐๐ (พ.ศ. ๒๓๔๓) เป็นต้นมาเป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นกำลังอยู่ในการเปลี่ยนผ่านทางरणการปกครอง ซึ่งเปลี่ยนจากยุคโตกุกาวาที่ปกครองประเทศโดยยึดกฎชาบูโร ไปสู่การปกครองยุคเมจิ ซึ่งยึดหลักความรู้สมัยใหม่ที่รับมาจากตะวันตก

ช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านเช่นนั้นทำให้เหล่าชาบูโรไม่พอใจแล้วรวมตัวกันต่อต้านการเข้ามาของความรู้ ความคิด และค่านิยมแบบตะวันตก

ในกระแสไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก วัฒนธรรมชาบูโรของญี่ปุ่นได้กลายเป็นวิถีที่ไร้ความหมาย ค่านิยมแบบชาบูโรถูกมองว่าไร้คุณค่า เหล่าชาบูโรที่ยังยึดมั่นอยู่ในวิถีแห่งชาบูโรได้กลายเป็นบุคคลไม่พึงปรารถนา และตกอยู่ในฐานะ “ผู้ก่อการร้าย” ของสังคม

ปี ค.ศ. ๑๘๗๖ (พ.ศ. ๒๔๑๙) **ร.อ.นาธาน อัลเกรน** นักรบเดนตายชาวอเมริกัน ได้ถูกว่าจ้างโดยโอมูระ ตัวแทนรัฐบาลญี่ปุ่นให้เดินทางมาสู่ญี่ปุ่นเพื่อทำหน้าที่เป็นครูฝึกการใช้อาวุธปืนและทำหน้าที่ปราบปรามเหล่าชาบูโรผู้ก่อการร้าย

ไม่นานหลังจากเหยียบแผ่นดินญี่ปุ่น อัลเกรนก็ต้องนำเหล่าทหารที่ยังไม่พร้อมออกสู่สนามรบเพื่อปราบปรามชาบูโร ซึ่งมี **คัทซึโมโตะ** เป็นหัวหน้าที่ออกมาขัดขวางและทำลายการสร้างทางรถไฟ

ในสมรภูมิแรกบนแผ่นดินญี่ปุ่น อัลเกรนได้เผชิญหน้ากับเหล่าชาบูโรผู้กล้าหาญ อาวุธปืนของชาวตะวันตกได้ปะทะกับดาบของชาบูโร ในที่สุดความทันสมัยของตะวันตกก็พ่ายแพ้แก่จิตใจอัน

กล้าหาญของชาบูโร อัลเกรนถูกจับเป็นเชลย และถูกนำตัวไปกักขังไว้ที่หมู่บ้านชาบูโร ในชนบทอันห่างไกล

ณ หมู่บ้านอันเป็นที่ตั้งของชุมชนชาบูโร ซึ่งมีคัทซึโมโตะเป็นหัวหน้า อัลเกรนถูกควบคุมตัวไว้โดยมีโนบูทาตะ บุตรชายของคัทซึโมโตะเป็นผู้ควบคุม และมีทาเกะ น้องสาวของคัทซึโมโตะ ซึ่งกลายเป็นหญิงหม้ายเพราะสามีเพิ่งถูกอัลเกรนฆ่าตายในสนามรบ เป็นผู้ดูแล

อัลเกรนไม่ได้ถูกควบคุมด้วยเครื่องพันธนาการใด ๆ นอกไปจากสายตาของเหล่าสมาชิกแห่งชุมชนชาบูโรที่จับจ้องอยู่ที่ตัวเขาตลอดเวลา เขาพยายามที่จะสื่อสารกับมนุษย์ที่ร้ายลึกลับอยู่รอบตัวเขา แต่ก็ไม่สามารถจะสื่อความหมายใด ๆ ได้ อุปสรรคในการสื่อสารไม่ได้อยู่ที่ว่าอัลเกรนพูดภาษาญี่ปุ่นไม่ได้ ขณะที่เหล่าชาบูโรก็พูดภาษาอังกฤษไม่เป็น หากแต่อุปสรรคสำคัญคือความแตกต่างทางวัฒนธรรม ที่ทำให้อัลเกรนไม่รู้ ไม่เข้าใจในสิ่งที่เหล่าชาบูโรคิดและทำต่อเขา

ในฤดูหนาวที่มีหิมะปกคลุมอยู่ทั่วไปบรรยากาศที่เงียบสงบท่ามกลางธรรมชาติแห่งขุนเขา อัลเกรนปล่อยให้ผ่านไปด้วยการสังเกตรวิถีชีวิตของบุคคลที่อยู่รอบ ๆ

ทาเกะ หญิงหม้ายที่สามีตาย เพราะน้ำมือของศัตรูและเธอต้องมาทำหน้าที่ดูแลศัตรูผู้สังหารสามีเธอ

เหล่าชาบูโรที่มีชีวิตสมถะ เรียบง่าย แต่เต็มเปี่ยมไปด้วยระเบียบวินัย และไม่ยอมแพ้ถ้าหากศัตรูยังมีอาวุธอยู่ในมือ

คัทซึโมโตะ หัวหน้าชาบูโร ผู้ซึ่งในสนามรบดูโหดเหี้ยม แต่ในชีวิตปกติกลายเป็นบุคคลที่นุ่มนวล อ่อนโยน เรียบง่าย และเต็มไปด้วยอารมณ์สุนทรีย์

เพียงเวลาที่ผ่านไปไม่นาน อัลเกรนก็ได้สัมผัสกับความหมายแห่งชาบูโร

ชาмуไรที่หมายถึง “ผู้รับใช้” มิใช่ “ผู้ก่อการร้าย” โดยเฉพาะคัทซีโมโตะ หัวหน้าชาмуไร ผู้ซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยจิตวิญญาณแห่งชาмуไร เพราะทุก ๆ ขณะแห่งการมีชีวิตอยู่ของเขา เป็นช่วงเวลาแห่งการทำหน้าที่เพื่อรับใช้ผู้อื่น เขาไม่ใช่ผู้ก่อการร้ายหากแต่เป็นผู้รับใช้ขององค์พระจักรพรรดิ

การได้สัมผัสรับวิถีแห่งชาмуไรทำให้ความรู้สึกเป็นปรปักษ์กับเหล่าชาмуไรได้หมดไปจากจิตสำนึกของอัลเกรน ยิ่งเมื่อได้มีโอกาสฝึกฝนวิทยายุทธ์ร่วมกับบรรดาชาмуไร ยิ่งทำให้อัลเกรนได้ประจักษ์ชัดว่า จิตวิญญาณของชาмуไรนั้นสูงส่งยิ่งนัก

เมื่อฤดูหนาวผ่านไป ฤดูใบไม้ผลิเข้ามาแทน อัลเกรนถูกปล่อยตัวให้เป็นอิสระ เขาได้เดินทางออกจากหมู่บ้านชาмуไรพร้อม ๆ กับคัทซีโมโตะและเหล่าชาмуไรได้เดินทางเข้าเฝ้าองค์สมเด็จพระจักรพรรดิ

การเข้าเฝ้าพระจักรพรรดิของคัทซีโมโตะ ได้กลายเป็นการก้าวเข้าไปสู่กับดักของโอมูระ ที่ต้องการกำจัดพวกชาмуไรให้หมดไปจากแผ่นดินญี่ปุ่น คัทซีโมโตะถูกควบคุมตัวไว้ แต่ด้วยความช่วยเหลือของอัลเกรน เขาจึงสามารถหลบหนีออกมาจากการถูกควบคุมตัวไว้ได้ แต่ก็ต้องสูญเสียโนบุทาดะบุตรชายไปในการต่อสู้กับทหารของรัฐบาลญี่ปุ่น

อัลเกรนและคัทซีโมโตะ ได้กลับมาสู่หมู่บ้านชาмуไรอีกครั้ง พร้อม ๆ กับกองกำลังทหารที่ติดตามมาเพื่อปราบชาмуไรให้หมดสิ้น

ด้วยกองกำลังชาмуไรเพียง ๕๐๐ คน ที่มีอาวุธเพียงแคดาบและธนู ทั้งอัลเกรนและคัทซีโมโตะต่างทราบดีว่าไม่มีทางที่จะต่อสู้ต้านทานกองทัพที่มีอาวุธปืนยาวและปืนกลได้ การออกไปต่อสู้กับกองทัพที่มีอาวุธอันทันสมัยเช่นนั้นก็คือการออกไปตายนั่นเอง แต่ชาмуไรทุกคนยินดี พอใจที่จะออกไปตาย เพราะนั่นคือวิถีแห่งชาмуไร ที่พร้อมจะตายได้ในกาลทุกเมื่อ

การเผชิญหน้ากันระหว่างเหล่าชาмуไรที่มีเพียงดาบและธนูเป็นอาวุธ กับกองทัพที่มีปืนยาวและปืนกลเป็นอาวุธ นับเป็นการต่อสู้กันระหว่างความทันสมัยของตะวันตกกับจิตใจที่ก้าวแกร่งของตะวันออก และในที่สุดแห่งการสู้รบ ชาмуไรทุกคนก็จบชีวิตลงในสนามรบตามที่เขาเลือก

คัทซีโมโตะ ได้ก้าวเดินไปในวิถีแห่งชาмуไรอย่างมีเกียรติ สมศักดิ์ศรี เขาถูกกระสุนปืนกลตกลงจากหลังม้าพร้อม ๆ กับอัลเกรน ดาบหลุดจากมือ แต่เขาก็ยังพยายามหยิบดาบมาทำอาหารคีรี ตามวิถีแห่งชาмуไร โดยอัลเกรนได้รับเกียรติให้เป็นผู้ช่วยเหลือ

อัลเกรน ซึ่งรอดชีวิตมาจากการสู้รบได้นำดาบของคัทซึโมโตะ กลับมาถวายคืนแด่องค์พระจักรพรรดิ และพร้อมกันนั้นพระจักรพรรดิก็ตัดสินพระทัยยุติการเซ็นสัญญาซื้ออาวุธปืนจากอเมริกา

๒

ซามูไรที่เหลื่ออยู่

ภาพยนตร์เรื่อง The Last Samurai ที่ชื่อเรื่องหมายถึง ซามูไรคนสุดท้าย ได้ทำให้เกิดคำถามขึ้นในใจของผู้ชมว่า ใครคือซามูไรคนสุดท้าย ?

คัทซึโมโตะ หรือ

อัลเกรน

ถ้าหากซามูไรคนสุดท้ายคือคัทซึโมโตะ ก็แสดงว่าพวกซามูไรได้หมดสิ้นไปแล้ว เพราะซามูไรคนสุดท้ายคือคัทซึโมโตะ ได้ตายไปแล้วในสนามรบ แต่ถ้าหากว่าซามูไรคนสุดท้ายคืออัลเกรนนั้นก็แสดงว่า ซามูไรยังคงมีชีวิตเหลื่อรอดอยู่

ไม่ว่าซามูไรคนสุดท้ายของภาพยนตร์เรื่องนี้จะเป็นใคร แต่ความเป็นซามูไรในใจของผู้ชมควรจะมีเหลื่ออยู่ โดยเฉพาะผู้ชมที่นับถือพระพุทธศาสนา

จิตวิญญาณแห่งซามูไร (The Spirit of Samurai) เป็นจิตวิญญาณของชาวพุทธโดยแท้ เพราะเป็นจิตวิญญาณของบุคคลผู้เกิดมาเพื่อปฏิบัติธรรมด้วยการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมหาชน

ภาพยนตร์เรื่องซามูไรคนสุดท้ายได้สื่อความหมายของซามูไรผ่านเรื่องราวของคัทซึโมโตะ ซามูไรผู้บอกกล่าวแก่เพื่อนต่างวัฒนธรรมคืออัลเกรนว่า

“เรากำลังจะตาย เพื่อเรียนรู้ชีวิตทุกขณะแห่ง

ลมหายใจ”

แม้อัลเกรนจะไม่เข้าใจความหมายแห่งข้อความนี้ในตอนแรกของการได้รับฟัง แต่เขาก็เข้าใจในเวลาต่อมา เมื่อได้เรียนรู้การมีชีวิตอยู่ของคัทซึโมโตะ ดังที่เขาได้กราบทูลองค์พระจักรพรรดิเมื่อเขาได้นำดาบของคัทซึโมโตะมาถวายคืนแก่องค์พระจักรพรรดิ และพระองค์ตรัสถามว่า

“คัทซึโมโตะตายอย่างไร”

อัลเกรนได้กราบทูลว่า

“หม่อมฉันไม่ทราบว่า เขาตายอย่างไร หากทราบเพียงแต่ว่า เขามีชีวิตอยู่อย่างไรเท่านั้น”

ชีวิตของคัทซึโมโตะในความรู้อัลเกรนเป็นชีวิตที่เขาเลือกที่จะตายอย่างมีความหมาย ประดุจดั่งการเขียนบทกวี บทกวีที่ผู้เขียนบรรจงเลือกถ้อยคำแล้วนำมาร้อยเรียงเพื่อให้เป็นบทกวีที่มีความไพเราะแห่งถ้อยคำและมีความงดงามแห่งความหมาย

“ดอกไม้ไร้ตำหนิเป็นสิ่งที่น่าใฝ่อยาก อาจจะต้องใช้เวลาทั้งหมดของชีวิต เพื่อจะได้สัมผัสดอกไม้วที่แสนงามเพียงหนึ่งดอก”

นี่เป็นคำพูดของคัทซึโมโตะที่กล่าวกับอัลเกรน ขณะที่ทั้งคู่ยืนสนทนากันใต้ร่มชาฎะที่กำลังมีดอกผลิบานทั่วทั้งต้น

คำบอกเล่าของคัทซึโมโตะที่ได้ต้นชาฎะภายในวัดแห่งพระพุทธศาสนา มีความหมายแจ่มชัดแก่อัลเกรน เมื่อเขาได้ร่วมรบกับคัทซึโมโตะในสมรภูมิตสุดท้าย

ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ากำลังก้าวไปสู่ความตาย แต่คัทซึโมโตะก็ควมม้าทะยานเข้าหาปืนกลด้วยจิตที่กล้าหาญและเบิกบาน เมื่อตกลงจากหลังม้า เพราะพลังแห่งกระสุนปืนกล เขาก็ยังพยายามหยิบดาบคู่กายมาเพื่อปลิดชีพของตนเองตามวิถีแห่งซามูไร สายตาเพ่งมองไปที่ต้นชาฎะที่ผลิบานทั่วทั้งต้นและบางดอกกำลังร่วงหล่นจากต้น ภาพดอกชาฎะ

ที่ร่วงจากต้นขณะที่ดอกอื่น ๆ บานสะพรั่งทั่วทั้งต้น เป็นภาพที่แสงงดงาม คำสุดท้ายที่คัทซึโมโตะเอ่ย ออกมาก่อนสิ้นชีวิตคือ

“ไว้ตำหนิ”

ดอกซากุระบานที่ร่วงจากต้น เป็นดอกไม้ที่ แสงงาม เป็นดอกไม้ที่ต้องใช้เวลาทั้งชีวิตเพื่อจะได้ สัมผัส

ชีวิตที่มีอยู่เพื่อรับใช้ผู้อื่น และได้มีโอกาสมา ร่วงลับดับไปในสนามรบ เพื่อธำรงไว้ซึ่งคุณธรรม และจริยธรรมอันดีงาม ดังเช่นที่คัทซึโมโตะเป็นอยู่ ช่างเป็นชีวิตที่สวยงาม เป็นชีวิตที่ไว้ตำหนิ ในความ

และความหลง เป็นจิตที่วุ่นวายและหวั่นไหวไปตาม กระแสแห่งโลกธรรม

ความโลภทำให้จิตวุ่นวายและหวั่นไหว เพราะกลัวว่า

จะได้อะไร หรือ สูญเสียไป

ความโกรธทำให้จิตวุ่นวายและหวั่นไหว เพราะกลัวว่า

จะชนะ หรือ พ่ายแพ้

ความหลง ทำให้จิตวุ่นวายและหวั่นไหว เพราะกลัวว่า

จะเป็น หรือ ตาย

รู้สึกของอัลเกรน

นี่คือความหมายของถ้อยคำที่ว่า..... “ทราบ เพียงแต่ว่าเขามีชีวิตอยู่อย่างไรเท่านั้น” ซึ่งอัลเกรน ได้กราบทูลแด่องค์พระเจ้าจักรพรรดิ

กว่าจะมาถึงการรับรู้ดังกล่าวมานั้น อัลเกรนได้ เรียนรู้ว่า จิตวิญญานแห่งซามูไรมิใช่จะเกิดขึ้นได้ โดยง่ายในบุคคลทั่ว ๆ ไป แต่จะเกิดขึ้นได้เฉพาะใน บุคคลที่ผ่านการฝึกฝนมาอย่างยากลำบาก มิใช่ เพียงแค่ฝึกฝนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเท่า นั้น หากแต่ต้องฝึกใจให้เข้าถึงความว่าง (no-mind)

ว่างจากความโลภ ความโกรธ และความหลง จิตที่ถูกปรุงแต่งด้วยความโลภ ความโกรธ

ซามูไรจะต้องฝึกฝนให้เกิดจิตว่าง โดยไม่ถูก ปรุงแต่งด้วยอกุศลธรรม และจิตที่ขจัดอกุศลธรรม ออกไปได้แล้วทำให้เกิดกุศลธรรมขึ้น

เมื่อความโลภ หหมดไป จาคะ ก็เกิดขึ้น

เมื่อความโกรธ หหมดไป เมตตาก็เกิดขึ้น

เมื่อความหลง หหมดไป ปัญญาก็เกิดขึ้น

จาคะ เมตตา ปัญญา ที่ออกงามในจิตของ ซามูไร จะทำให้เขาดำรงอยู่อย่างไม่วุ่นวาย และไม่ หวั่นไหว เป็นชีวิตเพื่อเรียนรู้ที่จะสัมผัสดอกไม้ที่ สวยงาม และเข้าสู่ความตายด้วยจิตที่เบิกบาน

จิตวิญญานแห่งซามูไร ที่อัลเกรนได้สัมผัสรับ รู้เป็นเนื้อหาสาระของภาพยนตร์เรื่องนี้ที่ต้องการ

สื่อไปสู่ผู้ชม

ในสังคมปัจจุบันที่จิตวิญญาณชาмуไรเหือดแห้งไปเกือบหมดสิ้นแล้ว การได้รับรู้อะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ของชาмуไร ย่อมนับได้ว่าเป็นโอกาสอันประเสริฐที่ได้สัมผัสถึงความงดงามของความเป็นมนุษย์ แม้จะเป็นเพียงแค่จากภาพยนตร์

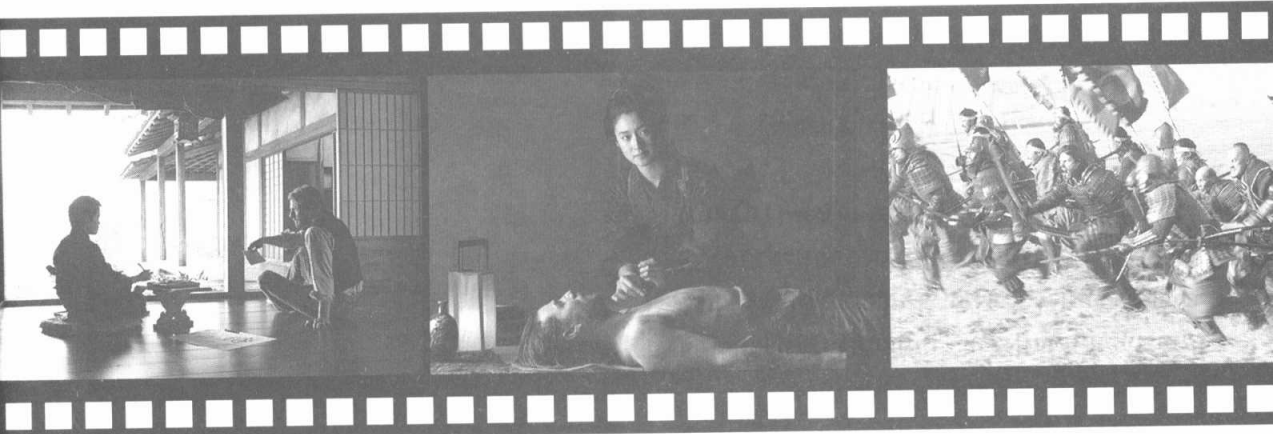
เมื่อพระพุทธศาสนานิกายเซน เข้าไปสู่ญี่ปุ่นนั้น ชาวญี่ปุ่นทั่ว ๆ ไปไม่สนใจ เพราะพุทธศาสนานิกายเซนไม่มีพิธีกรรมที่จะจูงใจให้ประชาชนศรัทธา มีแต่พวกชาмуไรเท่านั้นที่ได้เข้าถึงคุณค่า

หลงให้หมดสิ้นไปจากจิตใจ เหลือไว้แต่การรับรู้ที่ประกอบด้วย จาคะ เมตตา และปัญญา

จาคะ เป็นกำลังภายในให้ชาмуไรเสียสละทุกสิ่ง ทุกอย่างได้ เพื่อความดีงามของสรรพสิ่ง

เมตตา เป็นกำลังภายในให้ชาмуไรมุ่งมั่นพยายาม เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์

ปัญญา เป็นกำลังภายในให้ชาмуไรหยั่งรู้ถึงความหมายที่ดีงามของการมีชีวิตอยู่..... การมีชีวิตอยู่ที่มีความตายปรากฏอยู่ทุกช่วงขณะ เพราะชีวิตคือความตาย และความตายคือชีวิต ชีวิตที่กลัวตายคือชีวิตที่บกพร่องมีตำหนิ

แห่งพระพุทธศาสนา แล้วได้นำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปกล่อมเกลาจิตใจของพวกชาмуไรให้เกิดจิตวิญญาณแห่งชาмуไรที่องงามขึ้นบนหลักพุทธธรรมที่มองเห็นความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นอาวระมลทินที่ต้องขจัดออกไป การฝึกฝนของพวกชาмуไรจึงมิใช่เพียงแค่ฝึกฝีมือในเพลงดาบหรือการยิงธนู หากแต่รวมถึงการฝึกจิตให้ปลอดพ้นจากอาวระมลทินด้วย

วิถีชีวิตของพวกชาмуไร จึงเป็นไปในแนวทางเดียวกับวิถีชีวิตของพระภิกษุในพุทธศาสนา กล่าวคือมีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้ชีวิตทุกขณะแห่งลมหายใจ เรียนรู้เพื่อกำจัดความโลภ ความโกรธ และความ

ชาмуไรมองเห็นความตายเป็นความหมายที่ดีงามของชีวิต และเจริญมรณสติ อยู่ทุกช่วงขณะ

ชาмуไรไม่หวั่นไหว เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่จะต้องเลือกว่าจะอยู่หรือตาย เพราะชาмуไรพร้อมที่จะเลือกทำสิ่งที่ดี ไม่ว่าจะเกิดผลคือเป็นหรือตาย เพราะเมื่อทำสิ่งที่ดี การมีชีวิตอยู่หรือตายจากไปก็มีค่าเหมือนกัน

นี่คือจิตวิญญาณของชาмуไร ที่เราได้สัมผัสแล้ว จะมีใครบ้างปรารถนาจะเป็นชาмуไร เพื่อให้สังคมเรายังมีชาмуไรคนสุดท้ายยังเหลืออยู่

มาราน จาบอกร

เธอผู้ปิดทองหลังพระ: เพื่องานพัฒนาสังคมพม่าอย่างยั่งยืน

มาราน จาบอกร (Maran Ja Baw) เป็นหนึ่งในสตรีที่มีบทบาททางภาคประชาสังคมพม่าอย่างเงียบ ๆ น้อยคนนักที่จะรู้จักเธอ เพราะเธอเป็นผู้หนึ่งทำงานปิดทองหลังพระมาโดยตลอดเกือบสิบปีในแวดวงกิจกรรมของเธอ

แต่แล้วในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ที่ผ่านม เธอก็ได้จากพวกเราไปอย่างสงบในบ้านอันเป็นที่รักของเธอ ที่เมือง มิจิ้น่า (Myitkyina) เมืองหลวงของรัฐกะฉิ่น (Kachin State) ซึ่งเป็นดินแดนที่อยู่ตอนเหนือสุดของประเทศพม่าในปัจจุบัน

จาบอกร โดยกำเนิดเป็นชาวกะฉิ่น นับถือคริสตศาสนา นิกายแบ็บติส (Baptist) เริ่มต้นชีวิตของเธอที่เมือง กุดไช้ (Kutkai) ทางตอนเหนือของรัฐฉาน (Shan State) หรือที่เรารู้จักกันในนาม ไทยใหญ่ ใกล้กับชายแดนประเทศจีน เธอเกิดและเติบโตในบ้านดินอันอบอุ่นที่อยู่กันมาหลายชั่วชีวิตคน ท่ามกลางหมู่พี่น้องพ่อแม่เดียวกัน ๑๑ คน

เธอมักเล่าอยู่เสมอเมื่อมาเห็นโครงการบ้านดินที่อาคารมงคลสันนิท ว่าเธอเหมือนได้กลับไปที่บ้านเกิดของเธอ และยังคงระลึกอยู่เสมอเมื่อเห็นบ้านดิน ที่มีกำแพง

หนา ๆ ช่วยกันความหนาวเหน็บในฤดูหนาว และให้ความเย็นในยามร้อน เธอเคยเกริ่นไว้ว่า อยากจะมีบ้านดินสักหลัง โดยการสร้างด้วยตัวของเธอเองที่เมืองมิจิ้น่าไว้อยู่ในบั้นปลายของชีวิตของเธอ

จาบอกรได้เล่าเรียนในโรงเรียนศาสนามาอย่างต่อเนื่อง และได้กลับไปรับใช้วิทยาลัยเทววิทยา จนกระทั่งอายุ ๕๕ ปี โดยเป็นครูสอนภาษาอังกฤษมาแต่แรกเริ่ม

เธอเข้าสู่แวดวงนักพัฒนาชุมชน และสังคมหลังจากรุ่นนั้น โดยการเข้ามาเป็นล่ามแปลภาษาให้กับคณะผู้นำระดับรากหญ้าชาวกะฉิ่นมาศึกษาและดูงานในเมืองไทย และฟิลิปปินส์ ในปี ๒๕๓๗ โดยการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้นำในการพัฒนาชุมชน ของ สემสิกขาลัย

จากนั้นเธอก็ได้แวะเวียนมาเมืองไทยเกือบทุกปี ในหน้าที่เดิม คือเป็นล่ามแปลให้กับการอบรมคณะผู้นำจากรากหญ้าที่เริ่มขยายออกไปสู่กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อาทิเช่น ลาหู่ อาซา ว้า จีน ไทยใหญ่ ลีซู มอญ กะเหรี่ยง หรือแม้แต่ชาวพม่า และขยายออกไปสู่ศาสนาและนิกายอื่น เช่น นิกายโรมันคาทอลิก นิกายอังกฤษ และแม้แต่พุทธบริษัท และเธอก็ได้พัฒนาศักยภาพของเธอจนกระทั่งสามารถเป็นวิทยากรได้ในหลายเรื่อง อาทิเช่น แนวคิดและหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน นิเวศวิทยาแนวเล็ก รวมทั้งได้เป็นวิทยากรสำหรับการฝึกอบรมผู้นำกระบวนการเรียนรู้อีกด้วย

อีกทั้งเธอยังได้ร่วมจัดตั้งส่วนงานพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับ คณะกะฉิ่นแบ็บติส (Kachin Baptist Convention) เพื่อสร้างเสริมบทบาทศาสนาจารย์ในการพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน โดยมีภารกิจเริ่ม และจัดตั้งโครงการพัฒนากว่า ๕๐ โครงการ ในพื้นที่ต่าง ๆ ของชาวกะฉิ่น ในพื้นที่รัฐกะฉิ่น และรัฐฉาน

ผู้คนที่อยู่นอกประเทศพม่าอาจจะคิดว่าภายในประเทศพม่าที่เป็นเขตจัดการอยู่อย่างปัจจุบันอาจจะไม่สามารถกระทำอะไรไม่ได้เลย ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่ม การจัดตั้ง หรือริเริ่มการทำงานร่วมกันของชาวบ้าน แต่หารู้ไม่ว่าจริง ๆ แล้วการก่อตัวเพื่อทำงานพัฒนาประชาธิปไตยระดับรากหญ้านั้นเกิดขึ้นมาแล้วเกือบสิบปี และมีทำที่ว่าจะสามารถสร้างขบวนการได้ค่อนข้างมั่นคงถาวร เพราะสังคมพม่านั้นยังคงมีแบบแผน และประเพณีบางอย่างที่เกื้อหนุนภาคประชาสังคมอย่างมาก แต่ทั้งนี้ในขั้นต้นอาจจะต้องกระทำอย่างเงียบ ๆ และหวังผลในระยะยาว

จากบอก เป็นผู้หญิงที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู และนักเรียนในขณะเดียวกัน เธออ่อนน้อมเพียงพอที่จะเรียนรู้ได้จากทุกคน ไม่ว่าคนนั้นจะมีอายุเพียงรุ่น

ลูกรุ่นหลานของเธอ และเธอพร้อมเสมอที่จะสอน และโต้แย้งเมื่อเธอเห็นต่างออกไป ซึ่งบ่อยครั้งที่เราได้ประเด็นและบทเรียนสำคัญจากการสนทนาระหว่างกัน

เธอมีลูกศิษย์ลูกหาในแวดวงพัฒนาของพม่ากว่า ๓๐๐ คน ที่ผ่านการอบรมผู้นำในระดับรากหญ้า โดย สემสิกขาลัย ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศในขณะนี้

ผมเชื่อได้เลยว่าทุกคนที่รู้จักกับเธอ ไม่ว่าจะเพื่อนักพัฒนาจากเมืองไทยที่ได้รู้จักเธอ หรือลูกศิษย์เธอที่อยู่ในพม่าเองล้วนแล้วรู้สึกตกใจ และรู้สึกเสียดายกับการสูญเสียเธอไป

ถือได้ว่าเราได้สูญเสียทรัพยากรบุคคลอันทรงคุณค่าในสังคมพม่าไปอีกหนึ่งคน ในขณะที่สังคมของเธอกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่หนทางประชาธิปไตย และการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและอุดมธรรม

ขอให้เธอจงมีสันติสุขในภพใหม่ด้วยเถิด

ผู้ที่สนใจทราบรายละเอียดการอบรมผู้นำระดับรากหญ้าจากประเทศพม่า สามารถดูได้ที่ www.semsikkha.org และท่านใดต้องการสนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมศักยภาพของผู้นำรากหญ้าจากพม่า สามารถบริจาค ได้โดยการ โอนเงินเข้าบัญชี GLT บัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย สาขา องค์กรฯ หมายเลขบัญชี ๓๙๕-๒-๑๐๙๓๗-๒ หรือสอบถามรายละเอียดได้ที่ สემสิกขาลัย ๐๓๗-๓๓๓๑๘๓

ฟิลิป กาโบล

นางฝ่ายนิทายเซนของญี่ปุ่นนั้น เรียก พระอาจารย์เจ้าผู้สามารถประสิทธิประสาททฤษฎีวิถีให้ศิษย์เข้าถึงภาวนามัยปัญญา ว่าโรชิ (Roshi) ซึ่งจริง ๆ แล้ว แปลว่าผู้เฒ่า ผู้ชรา หรือหลวงตา เท่านั้นเอง แต่เป็นถ้อยคำที่ถือว่าเป็นเกียรติสูงส่งในวงการศาสนา ผู้ที่จะได้รับสมญาดังกล่าว จะต้องได้รับตราตั้งจากอาจารย์ของตน ซึ่งรับสืบทอดต่อ ๆ กันมาจากองค์ปฐมปรินายก และปฐมปรินายกองค์แรกนั้นถือกันว่าได้แก่พระมหากัสสป ผู้ได้รับพรพิเศษมาจากพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังที่มีตำนานเล่าขานว่า พระศาสดาทรงชูดอกไม้ขึ้นท่ามกลางมหาสังฆสันนิบาต ซึ่งเจียบสงบอยู่โดยดุชฎี มีแต่พระมหากัสสปรูปเดียวที่แย้มสรวลขึ้น เป็นเหตุให้เกิดประเพณีการถ่ายทอดพุทธธรรม โดยไม่ต้องใช้พระพุทธรูป

เซน เป็นภาษาญี่ปุ่น เพี้ยนมาจากคำจีนว่า จัน หรือญาณ ในภาษาสันสกฤต เพราะนิยายนี้ถือเอาการนั่งภาวนาอย่างเข้าฌานเป็นกิจวัตรพิเศษ และพระเถระรูปแรกจากอินเดียที่นำเอาอุบายวิธีนี้ไปสั่งสอนที่จีนเป็นองค์แรกคือท่านที่จีนเรียกว่าตั๊กม้อ หรือท่านโพธิธรรม ซึ่งถือว่าเป็นปฐมปรินายกของจีน

สังฆปรินายกนั้น ที่จริงน่าจะเรียกว่าพระคณาจารย์มากกว่า เพราะท่านไม่มีหน้าที่ในการนำคณะสงฆ์หรือบริหารการคณะสงฆ์ หากท่านเน้นในการสอนศิษย์ และเมื่อเห็นว่าศิษย์รูปใดมีดวงตาเห็นธรรม หรือตรัสรู้อย่างตัน ๆ (Satori) จนเห็นว่าจะ

เป็นครูอาจารย์แนะนำภาวนาวิธี ให้ศิษย์ได้อย่างไม่หลงทาง ย่อมมอบตราตั้งให้ โดยที่ในสมัยโบราณถึงกับมอบบาตรและสังฆาฏิเอาเลย แต่ต่อมานักพรตญี่ปุ่นพากันมีภรรยา แต่ก็ยังเป็นพระอาจารย์เจ้าได้ จึงมอบตราตั้งให้ บางทีก็มีผ้าคล้องคอ คือย่นย่อมาจากสังฆาฏินั้นแล

ผู้ที่ได้รับตราตั้งเช่นนี้ เรียกกันว่า โรชิ ดังที่ทางญี่ปุ่นแยกอาจารย์ที่สอนวิชาทางโลกว่า เซนเซ หรือชินแส นั้นแล

ฟิลิป กาโบล เห็นจะเป็นโรชิอเมริกันคนแรก ที่เพิ่งเสียชีวิตไป เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ส่วนโรชิร่วมสมัยกับท่านที่ยังมีชีวิตอยู่ในบัดนี้ คือ โรเบิร์ต เอตกิน แห่งเกาะฮาไวอิ อายุ ๘๐ ปีเศษแล้ว

ฟิลิป กาโบล เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ จากครอบครัวของคนยากจน บิดาเป็นกรรมกร หากตัวเขาฝึกฝนจนได้เป็นนักข่าว เขียนรายงานการขึ้นศาลอย่างตรงไปตรงมา ถึงขนาดได้รับการเชื่อถือในแวดวงของผู้พิพากษา อัยการ และทนายความ

ครั้นเมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว มีการตั้งศาลอาชญากรรมสงครามขึ้นที่เมืองนิวยอร์ก ในสหพันธรัฐเยอรมัน กาโบลได้รับเชิญให้ไปทำข่าวที่นั่น ต่อมา มีการตั้งศาลทหารเองเดียวกันที่กรุงโตเกียว เขาก็ได้รับเชิญให้ไปรายงานข่าวที่นั่นอีกเช่นกัน และ ณ ที่นั่นเอง ที่เขาสนใจลัทธินิทายเซนของญี่ปุ่น จนฝึกฝนสมาธิภาวนาตามแบบนี้ โดยอยู่ที่ประเทศนั้นต่อไปถึง ๑๓ ปี

ในกรณีของ โรเบิร์ต เอดกิน นั้น ถูกจับเป็นเชลยอยู่ที่ญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สอง แล้วได้อ่านงานเขียนทางกวีนิพนธ์ไฮกุของญี่ปุ่น จากข้อเขียนภาษาอังกฤษโดยคนอังกฤษ แล้วลองหัดภาวนาในคุก จนต่อมาเรียนสมาธิภาวนากับครูอาจารย์ชาวญี่ปุ่นอย่างจริงจังเป็นเวลาหลายปีด้วยเช่นกัน

กาโปลเห็นว่าคนอเมริกันเริ่มสนใจพุทธศาสนานิกายเซน หากได้แต่อ่าน เช่น งานเขียนของ ดี ที ชูซูกิ (คนญี่ปุ่น) และ อลัน วัตต์ (คนอังกฤษ) ซึ่งไม่ใช่นักปฏิบัติธรรมทั้งคู่ เขาจึงขออนุญาตอาจารย์ชาวญี่ปุ่นของเขา เรียบเรียงเรื่องการปฏิบัติธรรมของเซน แต่เมื่อเขายังอยู่ในประเทศนั้น จึงเกิดเรื่อง *The Three Pillars of Zen* ขึ้น นับเป็นตำราเล่มแรก ที่ช่วยให้ฝรั่งเข้าใจการปฏิบัติธรรมแบบเซน จนหนังสือนี้มีแปลออกเป็นถึง ๑๒ ภาษาแล้ว (น่าเสียดายที่ยังไม่มีในภาคภาษาไทย)

ฟิลิป กาโปล กลับไปสหรัฐในปี ๒๕๙๙ ช่วยนำภาวนาให้คนจำนวนน้อย ๆ แล้วมีผู้ศรัทธาทยอยที่ให้ได้ สร้างศาสนสถานแบบเซนขึ้นเป็นแห่งแรก โดยคนอเมริกันเป็นผู้สอน ณ เมืองโรเชสเตอร์ ทางภาคเหนือของรัฐนิวยอร์ก

คติพจน์ของท่านผู้นี้ที่ควรแก่การรับฟังคือ *The object of gaining insight into the inner truth of things is really to qualify oneself for greater compassion to action in the world* ซึ่งขอให้ผู้อ่านแปลกันเอาเอง

เมื่อเกิดสงครามเวียดนามขึ้น ท่านดิช นัท ฮันท์ ปลุกระดมพระภิกษุให้ขึ้นมาคัดค้านสงครามอย่างสันติ แต่ก็อยู่ในบ้านเกิดเมืองนอนไม่ได้ ท่านจึงออกไปปลุกมโนธรรมสำนึกของคนอเมริกัน ซึ่งท่านถือว่าเป็นต้นตอของปัญหาที่ทำให้สงครามในประเทศของท่านยืดเยื้อ ท่านเขียนหนังสือภาษาอังกฤษขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เรื่อง *Zen Keys* (ซึ่งมีแปลเป็นไทยแล้ว) ฟิลิป กาโปล เขียนคำนำให้ โดยที่เวลานั้นยังไม่มีใครรู้จักท่านนัท ฮันท์ เอาเลยก็ว่าได้

ฟิลิป กาโปล เห็นว่าพุทธศาสนาควรมีบทบาททางสังคม เท่า ๆ กับมีบทบาทในการช่วยให้จิตใจสงบภายในด้วย

เมื่อวันที่เกิดสงครามอิรักขึ้นนั้น ข้าพเจ้าได้รับเชิญให้ไปแสดงปาฐกถา ณ ศาสนสถานของท่านที่เมืองโรเชสเตอร์ แม้ท่านจะวางมือจากการสอนธรรมแล้ว แต่ท่านก็ยังร่วมภาวนากับศิษย์ เท่าที่โอกาสจะอำนวย นับว่าข้าพเจ้ามีโอกาสได้พบท่านเป็นครั้งแรก และครั้งสุดท้ายในวันนั้น แต่ศิษย์ของท่านที่เป็นกัลยาณมิตรกับข้าพเจ้านั้นมีมากมายหลายคน เช่น เคนเนท คราฟต์ ผู้เรียบเรียงเรื่อง *Eloquent Zen: Daito* และ *Early Japanese Zen* และ *Inner Peace, World Peace: Essays on Buddhism and Nonviolence* และ อิว เคอร์เรน ซึ่งเชิญข้าพเจ้าให้ไปเป็นปาฐกเพื่อประเดิมการสัมมนานานาชาติว่าด้วยการสร้างสันติภาพในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ โดยโยงโยสันติภายใน มาถึงสันติภาพนอก ณ มหาวิทยาลัยเมน แห่งสหรัฐฯ เป็นต้น

ประชาสัมพันธ์

จะเลือกซื้อเลือกใช้สินค้าหรือบริการอย่างไร

ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

อ่าน **ฉลาดซื้อ**

วารสารสำหรับผู้บริโภคทุกคน
จัดทำโดย มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

สมัครสมาชิกเพียงปีละ ๓๐๐ บาท

(รวมค่าจัดส่งแล้ว จากราคาเต็ม ๓๖๐ บาท)

สมัครสมาชิกวันนี้มีของสมนาคุณ
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

ฝ่ายวารสารฉลาดซื้อ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

๒๑๑/๒ ซ.งามวงศ์วาน ๓๑ (ตรงข้ามเดอะมอลล์

งามวงศ์วาน) ถ.งามวงศ์วาน อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๙๕๒๕๐๖๐-๒ โทรสาร ๐-๒๕๙๐๙๙๓๓๗

อีเมล: smbuyer@consumerthai.org

ศิรัชัย

ศิรสยาม

การตายจากไปของนายศิรัชัย นฤมิตรราชการ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นี้ นับว่า สยามได้สูญเสียปูชนียบุคคลร่วมสมัย คนสำคัญไปอย่างน่าเสียดายนัก แม้มหาชนคนส่วนใหญ่จะไม่รู้จักท่านกันนักก็ตาม ทั้งนี้เพราะคุณศิรัชัย ไม่ชอบความเด่นความดัง หรือการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้ตนเอง ดังที่เป็นสมัยนิยมกันอยู่ ยิ่งท่านเก็บตัวเท่าไร พวกกึ่งดิบกึ่งดี ที่มีอำนาจวาสนา และทรัพย์สินเงินทองอย่างปราศจากศีลธรรมหรือรสนิยม ย่อมไม่มีแววดาที่จะเห็นคุณค่าของคนอย่างคุณศิรัชัย ทั้ง ๆ ที่คุณศิรัชัยเป็นผู้ที่มีคุณงามความดีอย่างพร้อมอยู่ภายในตนเอง อุทิศชีวิตเพื่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ มีเวลาและหัวใจให้กับผู้ยากไร้อย่างเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา ยิ่งทางด้านกรอนุรักษ ศิลปกรรมและธรรมชาติด้วยแล้ว คุณศิรัชัยทุ่มเทให้อย่างไม่ย่อท้อเอาเลย โดยที่ท่านทำยิ่งกว่าพูด และทำอย่างปิดทองหลังพระ ยิ่งกว่าจะอะอะไว้วาย พร้อมกันนั้นท่านก็ได้กัลยาณมิตรและศิษยานุศิษย์ ตลอดจนเจนเยวชน ที่สนับสนุนกิจการงานของท่านอย่างแทบไม่ขาดสาย

คุณศิรัชัยเป็นสถาปนิกที่ไม่ผลิตงานไหล สิ่งก่อสร้างหรืออาคารบ้านเรือนแต่ละชั้นที่ท่าน นฤมิตรขึ้นมานั้น ล้วนแล้วแต่เป็นราชการ สมนามสกุล ท่าน โดยที่ท่านเป็นบุตรของหลวงนฤมิตรราชการกับคุณนายอนงค์ ซึ่งเป็นศิลปินทั้งคู่เอาเลยก็ว่าได้ นอก

จากบิดาท่านจะสอนวิชาศิลปะ ณ โรงเรียนนายร้อย จปร. แล้ว มารดาท่านยังดำเนินกิจการด้านห้องศิลป์ ทางแถบวัดราชบพิศ เป็นเหตุให้ได้ผลิตงานอย่างมีฝีมือ ที่ขึ้นชื่อลือชาแห่งยุคสมัย แต่ก่อนและหลัง สงครามโลกครั้งที่ ๒ ศิลปินระดับชาติอย่างนายเพื่อ หริพิทักษ์ ก็เป็นผลผลิตคนหนึ่งของสำนักนี้

ยังปู่ของท่านก็เป็นศิลปิน ดังคุณหลวงเจนจิตตรง ได้ฝากฝีมือไว้ในภาพรามเกียรติ์ ณ พระระเบียงแห่ง วัดพระศรีรัตนศาสดารามอีกด้วย

การสืบทอดความเป็นศิลปินมาถึงสามชั่วคนนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่หาได้ง่ายในสังคมไทย ยิ่งมาถึงคุณ ศิรัชัยด้วยแล้ว ความงามภายในจิตใจของท่าน เป็นพลังอย่างสำคัญที่ช่วยให้วิถีชีวิตของท่านเป็นไปอย่างงดงาม มุ่งประโยชน์สุขของส่วนรวมและผู้อื่น ยิ่งกว่าส่วนตน ยิ่งเพื่อนร่วมงานรุ่นน้องหรือรุ่นศิษย์ที่เคย ทำงานร่วมกับท่านมาอย่างใกล้ชิดด้วยแล้ว จะบอกได้ เลยว่าท่านช่วยเหลือเกื้อกูลเขา ไม่แต่ทางด้านกรงาน และวิชาการ หากยังเอื้ออาทรไปจนถึงทรัพย์สินเงินทอง โดยแผ่ขยายไปถึงญาติพี่น้องของเขานั้น ๆ อีกด้วย

เพื่อนฝูงของคุณศิรัชัย ซึ่งตอนนี้เหลืออยู่น้อยแล้ว ก็จะพากันพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า แม้คุณศิรัชัยจะไม่ค่อยพูด แต่เวลาพูดออกมานั้น มักจะมีอารมณ์ขัน แสดงออกมาด้วย อย่างช่วยให้บรรยากาศของการ ทำงานร่วมกันเป็นไปได้อย่างราบรื่นและสนุกสนาน

แม้บางครั้งจะต้องทำงานใหญ่ ที่บางทีต้องขัดกับนักการเมืองและนักบริหารชั้นสูง ซึ่งมักเป็นไปในทางเผด็จการเสียด้วย โดยที่คุณศิริชัยมักมีบทบาทเป็นไปในทางของพระองค์ ยิ่งกว่าพระองค์ ทั้ง ๆ ที่แนวคิดและผลงานของท่าน พวกที่แสดงบทบาท ต้องพึ่งพาท่านอย่างแทบขาดไม่ได้เอาเลย ความข้อนี้ ขอให้ถามดูได้จากเพื่อนร่วมรุ่น ที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น นายวาทัญญณ ถกลาง และนายนิจ หิฎฐิระนันท์ ส่วนนายแสงอรุณ รัตกลีกร นั้น ได้ตายจากไปแล้ว หากคุณแสงยกย่องเชิดชูคุณศิริชัยยิ่งนัก ว่ามีความสุขยิ่งกว่าตนในแทบทุก ๆ ทาง และคุณแสงก็เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรมและอุทิศตนให้ศิษย์เป็นอย่างดี

คุณศิริชัย มีบทบาทอย่างสำคัญในสมาคมสถาปนิกสยาม สยามสมาคม และสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม นอกจากดำรงตำแหน่งกรรมการที่สำคัญ ๆ แล้ว ยังรับใช้สถาบันทั้งสามนี้ทางด้านอนุรักษ์ศิลปสถานและโบราณวัตถุให้คงสภาพทางความงามไว้อย่างสืบทอดความเป็นมาของอดีตเพื่อคนรุ่นต่อ ๆ ไป ได้เข้าถึงคุณค่าที่บรรพชนเนรมิตรให้ไว้อย่างควรแก่การภาคภูมิใจ

การที่คุณศิริชัยมีรกรากดั้งเดิมมา ณ กลางพระนคร ทางแถบแถวถนนบำรุงเมืองและเฟื่องนคร ท่านมีส่วนร่วมรักษาหัวแวนของเกาะรัตนโกสินทร์ไว้อย่างน่านิยมนชมชอบ ทั้งท่านยังพร้อมที่จะนำคนรุ่นหลังเดินชมบริเวณรอบ ๆ นั้น ให้ได้เข้าถึงบรรยากาศและวิถีชีวิตของคนร่วมสมัย เรื่อยไปจนถึงสมัยเมื่อคุณศิริชัยยังเยาว์วัยอยู่ เมื่อหกเจ็ดทศวรรษมาแล้ว ทั้งนี้เท่ากับเป็นการส่งมอบประเพณีแห่งการฟื้นความหลังต่อ ๆ ไป ดังที่ท่านเสฐียรโกเศศและท่านกาญจนาภรณ์เคยทำมาก่อนแล้วกับกรุงเทพฯ กรุงธนฯ ของเรา

ไม่แต่คุณศิริชัยจะมุ่งไปทางความงามและความสมดุลทางธรรมชาติเท่านั้นก็หาไม่ หากยังมีเวลาให้กับคนยากไร้มีใช้น้อย ดังเคยช่วยครูประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ มาอย่างเต็มที่ กับงานในสลัมคลองเตยของเธอ และช่วยคุณนงเยาว์ นฤมิตรเวชการ น้องสาวคนเดียวของท่าน เป็นอย่างมาก ทางด้านงานของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม

คุณศิริชัยช่วยงานอนุสรณ์ ๒๐๐ ปี จำเดิมแต่ที่เราสูญเสียกรุงศรีอยุธยาไป ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อย่างที่ช่วยให้งานนั้นได้รับความสำเร็จจากด้านการเตือนบุคคลร่วมสมัยให้เกิดอนุสติและเพื่อเจริญอุปมาพหุธรรม ทั้งทางศิลปวัฒนธรรม และทางด้านการเมืองการปกครอง อย่างยากที่ชนชั้นปกครองจะเข้าใจได้ แต่ชนชั้นปกครองที่มีเวลาไปในทางกุสุมรส ย่อมจะยกย่องคุณศิริชัยอย่างจริงจัง ดังท่านได้รับความไว้วางใจเป็นอย่างมากจาก ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

แม้คุณศิริชัยจะอุทิศตนให้กับกรุงเทพฯ ในหลายต่อหลายทาง รวมถึงความพยายามที่จะให้ถนนวงแหวนรอบราชธานีมีแต่พื้นที่สีเขียว อย่างปราศจากอาคารอันน่าเกลียด แต่โครงการนี้ก็มิอันเป็นต้องพับไปเพราะความโสมมของนักการเมืองที่ทุจริต บวกกับพวกพ่อค้าที่สามารถในการติดสินบนเพียงเพื่อต้องการงานก่อสร้างเพื่อการค้าอย่างไม่ใยดีกับความสมดุลทางธรรมชาติเอาเลย

คุณศิริชัยเบื่อเมืองไทย จนหนีไปทำงานด้านวิทยุกับบีบีซีที่กรุงลอนดอนพักใหญ่ ๆ ช่วยผลิตรายการดี ๆ ที่มีคุณค่ามาให้พวกเราได้รับฟังกันอย่างเป็นประโยชน์อยู่หลายปี แต่แล้วท่านก็อดคิดถึงเมืองไทยไม่ได้ จึงต้องย้ายนิवासสถานกลับมาบ้านเกิดเมืองนอน แต่แล้วท่านก็เห็นว่าเมืองกรุงมีพลเมืองหนาแน่นเกินไป อาคารสูง ๆ ทำให้แผ่นดินทรุดลงไปทุกที ควรที่พวกเราจะกระจายกันไปอยู่ตามต่างจังหวัด

ไม่แต่พูดเท่านั้น ท่านทำด้วย โดยการโยกย้ายครอบครัวไปอยู่เชียงใหม่เอาเลยทีเดียว แม้ตอนนั้นท่านจะล่องเลยมัชฌิมวิทย์ไปมากแล้วก็ตาม ถึงกับยอมทิ้งทั้งญาติมิตรในเมืองกรุง แต่แล้วก็ไปได้กัลยาณมิตรใหม่ ๆ ทางล้านนา จนไปตั้งกลุ่มอนุรักษ์นครพิงค์ขึ้นจนได้ ด้วยการทำตัวอย่างทางแถบที่ท่านอาศัยอยู่ ด้วยการเก็บขยะมูลฝอยให้สะอาด แล้วนำมาใช้ใหม่ ก่อนที่ recycle จะเป็นแฟชั่นกันเสียอีก ทั้งท่านยังร่วมกับกัลยาณมิตร เข้าหาพระเจ้าพระสงฆ์ ระงับการสร้างรถไฟฟ้าที่จะขึ้นไปทำลายดอยสุเทพเสียได้ โดยมีท่าน

เจ้าคุณพระโพธิธิราชแห่งวัดพันตองเป็นองค์อุปถัมภ์ที่สำคัญ ดังที่ท่านเคยร่วมงานกับเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์แห่งวัดทองนพคุณ ทางธนบุรี ให้ทุกวัดในจังหวัดนั้นได้อนุรักษ์ศิลปกรรมไว้ได้อย่างน่าชื่นชม แม้จะในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตามที่

คุณศิริชัยจบสถาปัตยกรรมศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และไปเรียนต่อปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยคอนเนล แล้วกลับมาสอนที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อนไปสอนที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในบั้นปลายแห่งชีวิต

คุณศิริชัยมีความสันโดษเป็นเจ้าของเรือยนต์ มีวิถีชีวิตอันเรียบง่ายและอย่างงดงาม มีความสุขร่วมกับคุณอายุอาเย ภรรยาชาวญี่ปุ่นคนเดียวของท่าน ซึ่งมีเวลาให้กับดนตรีไทยอย่างน่าชื่นชม ทั้งสองมีบุตรร่วมกันหนึ่งคน นับเป็นครอบครัวน้อย ๆ ที่มีความสุขตามอัตภาพ และเป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยการให้และการรับใช้ชุมชนและบ้านเมืองอย่างเปิดทองหลังพระมาแทบจะโดยตลอด

คุณศิริชัยเกิดที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ เพียงเลยงานวันเกิดอายุ ๗๗ ปีไปเพียงสามวัน ก็สิ้นอายุขัยลงที่เชียงใหม่เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ กำหนดปลงศพที่จังหวัดนั้น ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗ แม้ญาติมิตรจะอาลัยรักถึงท่านกัน แต่อีกไม่นาน ใคร ๆ ก็จะไปพักผ่อนที่นั่นตามวิถีของโลกธรรม แต่คุณความดีของท่านจะดำรงคงอยู่ชั่วนิรันดร์ และท่านจะไปสู่สุคติอย่างไม่พึงที่จะสงสัยสมกับคำของอั้งคาร กัลยาณพงศ์ ที่รจนาไว้ว่า

ศิริชัย ศิริสยามท่ามฟ้า สถาปัตย กรรมเอย
หนาวปรโลกพรากพลัด โลกแล้ว
เสวยวิเศษแห่งทิพย์อุบัติ ภาพใหม่ ทิพย์เทอญ
มนต์มิ่งไฉศวรรย์แก้ว เพร็ดแพ้วเกษมศานต์ฯ

เนื่องในงานปลงศพคุณศิริชัยที่เชียงใหม่ นั้น ข้าพเจ้ามอบเรื่อง *ภูฐาน สวรรค์บนดิน* ให้เจ้าภาพแจกเป็นของขวัญ เพราะคุณศิริชัยฉายภาพประกอบทั้งเล่มและเป็นเพื่อนร่วมเดินทางไปกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเชื่อว่าบัดนี้คุณศิริชัยขึ้นสวรรค์พื้นแผ่นดินไปแล้วด้วยซ้ำ หากใครต้องการหนังสือเล่มนี้ ยังมีจำหน่ายอยู่

ราคาเล่มละ ๑๔๐ บาท อนึ่ง เมื่อคุณศิริชัยแสดงนิทรรศการภาพเขียนครั้งล่าสุดในชีวิต ณ สยามสมาคมนั้น ท่านก็ได้มอบภาพจิตรกรรมไว้ให้ข้าพเจ้า ๒-๓ ภาพ ดังได้นำมาลงหลังปกหนังสือเล่มล่าสุดของข้าพเจ้าด้วย ชื่อ *พุทธศาสนาไทยและประชาธิปไตย* จากมุมมองของ *ส. ศิวรักษ์* รวมทั้งบทวิเคราะห์ *เจาะลึก ส.ศ.ช.* ซึ่งอุทิศให้คุณศิริชัย ใครจะซื้อหนังสือเล่มนี้ และ/หรือซื้อรูปเขียนฝีมือคุณศิริชัยที่มอบให้ข้าพเจ้าไว้ก็ได้ เงินทั้งหมดจากการนี้จะรวมตั้งเป็นกองทุน ศิริชัย นฤมิตรเลขการไว้ที่เสมสิกขาลัย เพื่ออภิขุสามเณรและรูปที่ที่ยากจน จะได้รับการศึกษาทางเลือกได้อย่างไม่ต้องมีปัญหาในเรื่องค่าเล่าเรียนและอื่น ๆ หรือใครจะบริจาคร่วมกับกองทุนนี้ ข้าพเจ้าก็ยินดีรับในนามมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ซึ่งอาจลดภาษีได้ด้วย ติดต่อข้าพเจ้าได้ที่

สวนเงินมีมา ๖๖๖ ถนนเจริญนคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

โทร. ๐๒-๘๖๐๑๒๒๑ โทรสาร ๐๒-๘๖๐๑๒๗๗

e-mail: spd@bkk.a-net.net.th

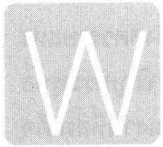
กลุ่มเสฐียรธรรม ขอขอบคุณและอนุโมทนาต่อ
คุณเรืองเดช จันทรศิริ สำนักพิมพ์รหัสคดี
คุณบัญชา เฉลิมชัยกิจ สำนักพิมพ์สุภาพใจ
คุณพิภพ ธงไชย สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก
คุณวินัย ชาตอินันต์ สำนักพิมพ์เคล็ดไทย
คุณสันติ สถาพรสถิตย์ สำนักพิมพ์ครอบครัว
คุณขจรฤทธิ์ รักษา สำนักพิมพ์บ้านหนังสือ
สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง
โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
เครือข่ายชาวพุทธฯ
และ เครือข่ายหนังสือทางเลือก

ที่ให้ความอนุเคราะห์มอบหนังสือ และจัดหนังสือให้ "กลุ่มเสฐียรธรรม" จำหน่าย ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี ๒๕๔๗ เพื่อนำรายได้สมทบ "กองทุนเสฐียรธรรม"

พระรัตนธัมมะ มหาเถระ

พระรัตนธัมมะ เป็นพระมหาเถระชาวพม่าที่มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการก่อตั้งหน่วยงานพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมในระดับนานาชาติ (International Network of Engaged Buddhists) ณ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ที่แพปโบลีน่า แห่งแม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี

พระคุณท่านเกิดที่ประเทศพม่า เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ แล้วบรรพชาเป็นสามเณรแต่อายุน้อย ครั้นอายุครบ ๒๐ ปี ก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ศึกษาพระปริยัติธรรมจนสำเร็จบาลีศึกษาขั้นสูงสุด เมื่ออายุเพียง ๒๓ ปี

ในปี ๒๔๙๙ ท่านได้ไปศึกษาต่อยังประเทศอินเดีย ในฐานะนักเรียนทุนของรัฐบาลพม่า จนแตกฉานทั้งภาษาสันสกฤตและฮินดี โดยได้ศึกษาต่อทางวิชาปรัชญาภารตและปรัชญามหายาน จนได้รับปริญญาโทและเอก ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี ในปี ๒๕๐๗ และ ๒๕๑๐ ตามลำดับ จนมหาวิทยาลัยอาราธนาให้ท่านเป็นอาจารย์ประจำ และรับตำแหน่งบรรณธิการสารานุกรมทางพุทธศาสนาอีกด้วย

ในโอกาสพุทธชยันตี (เมื่อพุทธศาสนายุกาลล่วงแล้วได้ ๒๕๙๙ ปี ซึ่งทางอินเดียถือว่าเป็นปีที่ ๒๕๐๐

แห่งมหาปรินิพพาน) ท่านได้เป็นกรรมการฝ่ายสงฆ์ ในการรับเสด็จทะเลลามาะ ซึ่งประพาสอินเดียในฐานะแขกพิเศษของรัฐบาล

ท่านพระรัตนธัมมะได้รับอาราธนาให้ไปประเทศอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยท่านเริ่มตั้งสำนักสงฆ์ขึ้นที่เมืองเบอริงแฮม จนเป็นฐานที่สำคัญของท่าน โดยท่านใช้สถานที่นี้เป็นแหล่งสำหรับเดินทางไปประกาศพระศาสนาในประเทศต่าง ๆ ของยุโรป ตลอดจนอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้และอเมริกากลาง

ท่านได้รับความเคารพนับถือจากพุทธศาสนิกทุกลัทธินิกาย ยิ่งในทางเถรวาทด้วยแล้ว ถือกันว่าท่านอาวุโสสูงสุดในอังกฤษ ดังคณะสงฆ์จากเมืองไทย รวมถึงพระฝรั่งต่าง ๆ ทางสายท่านพระอาจารย์ชา สุภัทโท ที่สหราชอาณาจักร อันมีพระอาจารย์สุเมโธ ชาวอเมริกัน เป็นประมุข มักพากันไปทำวัตรกับท่านตอนเช้าพรรษาทุกปี

วัดของท่านที่เมืองเบอริงแฮมนั้น ท่านปรับประเพณีของพม่า มาบริการคนอังกฤษสมัยใหม่และคนเอเชียที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานที่ประเทศนั้นได้อย่างน่าชื่นชม คือแทนที่จะให้คนแก่ไปอยู่บ้านชาวชราด้วยกัน ท่านของบประมาณจากเทศบาลมาสร้างบ้านพักให้

คนชราที่เป็นชาวพุทธให้มาอยู่รอบ ๆ วัดท่าน เขาจะได้มีโอกาสทำบุญ ให้ท่าน รักษาศีล และภาวนา ในบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับคนที่เป็นไม้ใกล้ฝั่ง ทั้งท่านยังมีกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนและคนหนุ่มสาวอีกด้วย

แม้คริสตศาสนิกและชาวฮินดู มุสลิม รวมถึงลัทธิ ตลอดจนผู้ที่ใหญ่ในศาสนาอื่น ๆ ก็พากันยกย่องสรรเสริญท่าน ที่ท่านไม่ถือว่าพุทธศาสนามีความเป็นเลิศยิ่งไปกว่าศาสนาอื่น

ท่านพูดอยู่เสมอว่า พวกเราชาวพุทธไม่ควรพยายามหาคนมาเข้ารีต เพื่อเพิ่มจำนวนพุทธมาฆะ หากควรร่วมมือกับทุกศาสนาหาทางให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการตื่น และอหิงสธรรม ในโลกที่เต็มไปด้วยความรุนแรง โดยมีวัฒนธรรมแห่งการบริโศกครอบงำผู้คนอยู่โดยทั่ว ๆ ไป

ท่านเป็นพระมหาเถระที่อารมณดี มีความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นเจ้าเรือน แม้จะฉันหมากอยู่แทบตลอดเวลา แต่ก็มีควมทันสมัยเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อนักพรตชาวญี่ปุ่นตั้งคำถามว่า ทำไมพระทางฝ่ายเถรวาทจึงจำต้องนั่งบนอาสน์สงฆ์เหนือกว่าพวกเขา ท่านนำพระภิกษุทั้งหลายลงจากอาสน์สงฆ์มานั่งเสมอกับคนอื่น ๆ อย่างเรียบง่าย อย่างไม่ถึงตัวเอาเลย

ท่านพยายามโยนโยให้รัฐบาลทหารพม่าหันหน้ามาญาติดีกับอง ซาน ซูจี ซึ่งท่านรู้จักมาแต่เธอยังเป็นเด็ก ตอนที่เธอตามมารดาไปอินเดีย สมัยที่มารดาเธอเป็นเอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศนั้น ท่านยอมรับว่าท่านไม่ได้รับความสำเร็จในเรื่องนี้

ทางด้านประเทศกัมพูชา เมื่อสมเด็จพระสีหนุ ทรงรับพระราชมารดาไปรักษาพยาบาลขั้นสุดท้าย ก่อนสวรรคตที่กรุงปักกิ่ง ได้อาราธนาท่านเรวัตตธัมมะไปถวายธรรมโอสธ เป็นเหตุให้พระพันปีหลวงของเขมร ได้เสด็จไปสู่โลกหน้าด้วยดี แม้ตอนนั้นประเทศดังกล่าวยังอยู่ในยุคเข็ญก็ตาม

ท่านชอบพบกับอุบาสกโคเองกา ซึ่งสอนวิปัสสนาภาวนาในระดับนานาชาติอย่างน่าชื่นชม ทั้งยังสอนคนคุกในหลายต่อหลายประเทศให้ได้ปฏิบัติธรรม ฌ

ทันทสสถานอีกด้วย พระคุณท่านเป็นผู้ซึ่งโยนโยให้ข้าพเจ้ารู้จักกับท่านผู้นั้น ตอนที่เราทั้งสามไปร่วมประชุมสุดยอดทางศาสนา ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ แห่งนครนิวยอร์ก ในปี ๒๕๔๓

เมื่อข้าพเจ้าถูกจับแต่ครั้ง ท่านเป็นห่วงเป็นใยมาก บอกรัฐบาลไทยให้ทำจดหมายถึงรัฐบาลไทยขอความเป็นธรรมให้ข้าพเจ้า

ครั้นเมื่อข้าพเจ้าได้รับรางวัลสัมมาชีพ ที่เรียกกันว่าโนเบลทางเลือก ณ รัฐสภาสวีเดนในปี ๒๕๓๘ นั้น ท่านไปร่วมแสดงมุทิตาจิตด้วยกับพระไทยอีกสามรูป รวมเป็นสงฆ์จตุรวรรคและท่านนำสวดกรณีย์เมตตสูตรในรัฐสภาแห่งนั้น ซึ่งคงเป็นครั้งแรกของที่นี่นั้น ปรากฏว่า ส.ส. และแขกเหรื่อจากนานาประเทศ พากันประทับใจในท่วงทำนองแห่งการสังวัธยายในครั้งนั้น ไปตาม ๆ กัน

โดยที่ในกลางปีนั้น เรามีงานครบกิจศตวรรษแห่งสันติภาพไทย เราขอให้คณะสงฆ์ไทยเจริญพระพุทธรมณดี ในหอประชุมใหญ่ธรรมศาสตร์ ในงานที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จไปเป็นองค์ประธาน แต่เจ้าหน้าที่ทางสำนักพระราชวังห้ามไว้ว่าไม่เหมาะกับกาลเทศะ ข้าพเจ้าจึงสงสัยว่าเมื่อนไทยเรานับถือพุทธจริงละหรือ และยิ่งท่านเรวัตตธัมมะมหาเถระปราศจากสมณศักดิ์ใด ๆ จากฝ่ายรัฐด้วยแล้ว คนไทยทั่ว ๆ ไป ที่ตาไม่มีแวว จะเห็นคุณค่าของพระคุณท่านกันละหรือ แต่สำหรับพวกเราในขบวนการพุทธศาสนิกเพื่อสังคมในระดับนานาชาติ ย่อมพากันนึกน้อมนำใจบูชาคุณความดีของพระคุณท่านต่อไปอีกนานเท่านาน แม้ท่านจะละสังขารไปในประเทศอังกฤษ แต่เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ แล้วก็ตาม สิริรวมอายุได้ ๗๔ ปี พรรษา ๕๔.

180 องศา อยู่ ณ หนึ่งใน กึ่งกลางใจ

เปิดอยู่ ณ เส้นทางความว่างเปล่า
เหนือความเศร้าเหงาทรวงบ่วงทุกข์โศก
รู้และเห็น เย็น-ร้อน ชับซ้อนโลก
สลับสายลมโบก โยก เยือน ยิน

เปิดอยู่ ณ เขตแคว้นแดนสงบ
ประสมสุขแสงแรงถวิล
เหนือค้นหา ราคี มีมลทิน
หวังฤดีชีวิตรื่นโรดมตรม

เปิดอยู่ ณ ถิ่นธรรมนำชีวิต
น้อมดวงจิตเหนี่ยวใจไว้เหมาะสม
รู้และรับปรับเปลี่ยนรอบกลม
เข้าและออก คุ่ม ชุ่ม ยุบและพอง

เปิดอยู่ ณ ร่มไม้ครีမ်ใบดก
แผ่คลุมปกบังแดดที่แผดส่อง
ได้เงางามเงียบงันบันจิตปอง
ท่วงทำนองแผ้วผ่านธารไหลเนื่อง

เปิดอยู่ ณ ฟ้าบนเบื้องฝน-เมฆ
เว้งวิเวกเย็นเยียบเรียบลานเหลือง
แนววิถีจิ้งฝังเรือเรือ
นั่งกำหนดปลดเปลื้องเรื่องวุ่นวน

เปิดจึงอยู่ ณ หนึ่งในกึ่งกลางใจฉัน
สื่อสัมพันธ์เรียนรู้สู่กุศล
ส่องทิศธรรมนำทางสว่างดล
ตราบวาระสิ้นตนพันบ่วงเวร

๑๐๐ ปี
Phonm
๒๐๑๗ ๒๕๖๒ ๒๕๖๓ ๒๕๖๔ ๒๕๖๕

จักรไทย ๑ - ๖ - ๔๗

ธรรมเนียมศึกษา

พุทธจริยา กับสังคม

“ธรรมโฆษณ์เป็นผลงานที่สำคัญของท่านพุทธทาสที่ฝากไว้เป็นมรดกแก่ชาวพุทธ ไม่ใช่เฉพาะคนไทยแต่เป็นของทั้งโลก” คำกล่าวของพระไพศาล วิสาโล เจ้าอาวาสวัดป่ามหาวัน จ.ชัยภูมิ วิทยากรนำเสวนาเรื่องพุทธจริยา ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๗ โดยมีเสมสิกขาลัย กลุ่มเสขิยธรรม เครือข่ายชาวพุทธฯ และองค์กรเครือข่าย จัดขึ้น ณ อาคารวงศ์สนิท คลอง ๑๕ นครนายก

การเสวนาครั้งนี้บรรยากาศโดยรวมเป็นไปด้วยดี

อบอวลไปด้วยความรู้ของผู้เข้าร่วมทุกคน แม้สภาพอากาศภายนอกจะร้อนอบอ้าวแต่ธรรมรสได้แผ่ซ่านจนคลายความร้อนไปพอสมควร กล่าวถึงพุทธจริยาซึ่งพระไพศาลได้นำเสวนา ในช่วงแรกท่านได้ปูพื้นฐาน และ

กล่าว

ถึงเนื้อหาพุทธจริยาอย่างย่อ ๆ โดยเน้นว่า “ธรรมะที่สอนในเชิงนามธรรมก็มีประโยชน์แต่ว่าธรรมะที่มาในรูปของเรื่องเล่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือแต่งก็ตาม มีพลังที่กระตุ้นให้คนทำความดีหรือว่าเกิดแนวคิดในทางปฏิบัติและยังช่วยให้เข้าใจเรื่องราวที่ไม่อาจอธิบายด้วยภาษา ในแง่ของพุทธจริยาเราจะมองเป็นเชิงตำนานหรือเชิงประวัติศาสตร์ก็ได้ หลายเรื่องที่กล่าวไว้ในพุทธจริยาทำให้เห็นว่าแม้คนธรรมดาสามัญก็สามารถบรรลุธรรมได้” พระพุทธศาสนาเปิดกว้างแก่ชนทุกชั้นถ้าเราอ่านประวัติของพระสาวกแต่ละท่าน จะเห็นที่มาของแต่ละคนว่ามาจากพื้นภูมิที่ต่างกัน บางคนเป็นโจรมาก่อน เป็นคนโง่ คนเสียดสี แต่เมื่อได้รับรสแห่งพระธรรมก็ข้ามพ้นเสียซึ่งสังสารจักรบรรลุธรรม ฉะนั้นธรรมะไม่ใช่เรื่องยาก และไม่จำเป็นต้องข้ามภพข้ามชาติเพราะทุกข์เกิดในชาตินี้ต้องแก้ที่นี้และเดี๋ยวนี้

ถ้าเราเข้าใจเรื่องพุทธจริยาจะทำให้คลายความยึดมั่นต่อพระพุทธเจ้าที่เป็นบุคคลไป เห็นพระพุทธองค์ที่เป็นสภาวะธรรมซึ่งสามารถเกิดขึ้นแก่เราทุกคนได้เช่นกัน พระไพศาลได้สรุปเนื้อหาพุทธจริยาที่เกี่ยวกับว่าพระพุทธเจ้าเป็นอะไรกับพวกเรา ๓ ประการคือ ๑) ทรงเป็นเพื่อนร่วมสังสารวัฏ ขณะที่พระองค์ไม่บรรลุธรรมย่อมมีความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่นเราทุกคน ๒) ทรง

เป็นผู้ชี้ทางและกัลยาณมิตร เมื่อพระองค์บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยพระมหากษัตริย์ทรงนำมาถวายสร้อยทองคำ (๓) ทรงเป็นอาจารย์ บางครั้งทรงปลอบประโลมถึงกับตรัสว่า **ธรรมะนี้มีรสที่ประเสริฐสุด** เพื่อให้กำลังใจแก่พระสาวก แต่บางครั้งพระองค์ก็ทรงขนาบดุชข้างบั้นหม้อทำแก้ม้อที่ยังดิบอยู่ แต่ถึงที่สุดแล้วการที่เราบอกว่าพระพุทธเจ้าเป็นนั่นเป็นนี่ที่แท้พระองค์มิได้ทรงเป็นอะไรเลย เพราะพระองค์ได้ข้ามพ้นเสียซึ่งกิเลสอาสวะ ควบคุมอายตนะทั้งภายในและภายนอกได้หมดจดสิ้นเชิงแล้ว

การศึกษาพุทธจริยาให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เราต้องนำธรรมะและเรื่องราวของพระพุทธองค์มาใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งและพยายามก้าวเดินตามรอยบาทพระศาสดาอย่างกรณีพระองค์ถูกกล่าวร้าย หรือทำทนาย พระองค์จะไม่ทรงโต้กลับและมีท่าทีที่เป็นปฏิปักษ์กับใคร **ทรงเอาชนะด้วยเมตตาและปัญญา** พระไพศาลยังได้ตั้งข้อสังเกตว่าท่านพุทธทาสไม่ได้หยิบยกเรื่องคาถาพาทุง ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สรรเสริญชัยชนะของพระพุทธเจ้า ๘ เรื่อง ท่านพุทธทาสได้ยกมาเพียงบางตอนคือเรื่องช้างนาฬาคีรี และสังข์จนนิครนถ์ กรณีอื่นไม่ได้กล่าวถึงเพราะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และเป็นการแต่งเติมของพระอรชกถาจารย์ในสมัยหลัง ท่านพุทธทาสพยายามที่จะลดระดับความรุนแรงในพุทธศาสนาที่กล่าวไว้ในอรรถกถาให้น้อยลง เรื่องราวเหล่านี้เราสามารถนำมาปรับใช้กับชีวิตและสังคมของเราโดยไม่ส่งเสริมความรุนแรง มีท่าทีเป็นมิตรต่อศัตรูและมองทุกอย่างในแง่ดี ดังเรามีพระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างมาแล้ว พระองค์จะไม่ดูถูกลัทธิอื่นแต่จะบอกว่าพุทธศาสนาคิดอย่างไรเสนอทางเลือกให้เขาได้ใคร่ครวญด้วยตัวเอง

นับเป็นเรื่องน่าคิดที่สังคมไทยบอกว่าเป็นเมืองพุทธ แต่การแก้ปัญหาหลายกรณีกลับทำด้วยความโกรธแค้น ชิงชัง และรุนแรง จนนำไปสู่การทำกรรมรวมในสังคมโดยไม่รู้ว่าการเริ่มต้นและสิ้นสุดมีอยู่ ณ จุดใด นอกจากนี้พระไพศาลได้กล่าวว่ารธรรมะในพุทธศาสนาครอบคลุมวิถีชีวิตมนุษย์ในทุกด้าน นับแต่

ด้านกาย เรื่องการกินอยู่ ความสันโดษ ด้านจิต เรื่องความเพียร เมตตา ด้านปัญญา เช่น เห็นโทษของความโกรธ และยังมีด้านความสัมพันธ์ที่จะเชื่อมร้อยทั้งสามอย่างนี้เข้าด้วยกันให้เป็นไปอย่างสมดุล แต่ปัจจุบันการสอนพุทธศาสนากลับเน้นเพียงบางด้าน เช่น เรื่องจิตแต่ไม่สัมพันธ์กับด้านอื่น แม้จะฝึกจิตแต่ยังประกอบมิจจาอาชีวะ ดังนั้นเราต้องสร้างปัจจัยด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย ก่อนจบท่านได้ทิ้งท้ายว่า **“ธรรมะในพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่องไกลตัว มันเกี่ยวข้องกับตนเองและสังคมด้วย นำเอาธรรมะมาแก้ปัญหาทั้งตัวเราและสังคมให้มีความสุข”** ถ้าศึกษาแล้วยังเอามาใช้ไม่ได้ถือว่ายังจับไม่ถูกหลักที่แท้จริง เราจะต้องโยงเอาธรรมะเข้ามาสู่วิถีชีวิตเอามาให้ใกล้ตัวเราจึงจะพบสันติในความทุกข์ คิดว่าหลายท่านที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้คงได้แนวคิดและแนวปฏิบัติติดตัวไปตามควรแก่อัตภาพ และไปทดลองใช้ในชีวิตจริงดูนั่นแหละจึงเป็นเครื่องชี้บอกว่าเราได้สอบผ่านหรือสำเร็จระดับใดกับข้อสอบชีวิต ธรรมะเป็นปัจจัยตั้งแต่ว่าก็ไม่ยากสำหรับคนที่มีความเพียรปรารถนาจะทำที่สุดแห่งทุกข์

ท่านที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมธรรมโฆษณาศึกษาครั้งต่อไปสามารถติดต่อสอบถามได้ที่

คุณสมบัติ ทาร์ก โทรศัพท (๐๑)๗๑๕-๖๘๔๓,
(๐๓๗)๓๓๓-๑๘๓

การเสวนาครั้งต่อไป

โอสาระตีพพรรสม ประชา หุตานุวัตร

๑๐-๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗

สูนนตปปริภรรณ พระสุชาติ ปญญาทีโป

๑๑-๑๒ กันยายน ๒๕๔๗

อตัมมยตปปรยุกต์ อ.สุลลภณม์ ศิวรักษ์

๑๓-๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ท่านสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการได้ที่ www.semsikkha.org, www.skyd.org

แพรววงเสปียSSSU

เมษายน – มิถุนายน ๕๗

๑ มีนาคม - ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗ โครงการศาสน-
ทายาทเชียงใหม่ วัดป่าแดด อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

๑ มีนาคม - ๖ เมษายน ๒๕๔๗ ร่วมออกบูธ งาน
สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี ๒๕๔๗ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

๑ เมษายน ๒๕๔๗ ตัวแทนกลุ่มฯ ร่วมบรรยายถวาย
ความรู้เกี่ยวกับชีวิตนิกายสามเณร ๓๐๐ รูป วัดสวนแก้ว
จ.นนทบุรี

๘ เมษายน ๒๕๔๗ ร่วมประชุมกับคณะกรรมการ
คาทอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ และตัวแทนสภาองค์กร
มุสลิมแห่งประเทศไทย ใน ๒ ประเด็น คือ ๑) ธรรมนูญตราข้อ
ก้ำกัวยไทย - มาเลเซีย ๒) ความร่วมมือระหว่าง ๓ ศาสนา ณ
ห้องประชุมมูลนิธิโกมล คีมทอง

๑๓-๑๗ เมษายน ๒๕๔๗ จัดอบรมปฏิบัติธรรม สำหรับ
เยาวชน จำนวน ๕๐ คน ณ สำนักแม่ชีไทย อ. เมือง จ.สุรินทร์

๒๑ เมษายน ๒๕๔๗ ยื่นหนังสือต่อ นายไกรศักดิ์
ชุนทะวัน สมาชิกวุฒิสภานครราชสีมา ประธานคณะกรรมการ
สิทธิการต่างประเทศ วุฒิสภา เรื่อง ถอนทหารไทยออกจากอิรัก ณ
อาคารรัฐสภา ๑ ร่วมกับ เครือข่ายศาสนิกชนชาวไทยเพื่อ
สันติภาพ

๒๑ เมษายน ๒๕๔๗ ประชุมกรรมการดำเนินงาน ครั้งที่
๔/๒๕๔๗ สำนักงานกลุ่มเสปียธรรม

๒๒ เมษายน ๒๕๔๗ เสวนา "ดับไฟได้..ในมุมมองมุสลิม"
ณ อุฬารตน์สถาน ๑๔ ต.ลา ๑๖ สี่แยกคอกวัว ร่วมกับ คณะ
กรรมการคาทอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ สภาองค์กรการ
มุสลิมแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา

๑-๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗ งาน "ธรรมนูญตราข้อ
ก้ำกัวย" ครั้งที่ ๒ มีผู้เข้าร่วม ประกอบด้วย พระ และฆราวาส
๒๙ คน ในเส้นทาง เชียงของ-หลวงพระบาง-เวียงจันทน์ ร่วม
กับ WWF ประเทศไทย กลุ่มรักษ์เชียงของ มูลนิธิเมตตาธรรมรักษ์
โครงการธรรมนูญตรา..รักษาลำน้ำโขง สนพ.สุภาพใจ

๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ งานน้ำป่าธรรมยาตรารักษาลำ
น้ำโขง ระหว่างการเดินทางธรรมนูญตราฯ ณ วัดหาดเต็อะ
ไทยธรรม แขวงอุดมไชย ส.ป.ป.ลาว ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย พระ
ฆราวาส ๒๙ คน ร่วมกับชาวบ้านหาดเต็อะ

๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ โครงการ "ระดมหนังสือเพื่อห้อง
สมุด ๑๐๐ ปี มหาสิลา วีระวงส์" เรือนไม้พันกอน นครเวียงจันทน์
(กิจกรรมปีดธรรมนูญตรา..รักษาลำน้ำโขง)

๒-๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ตัวแทนกลุ่มเสปียธรรมร่วม
ประชุมเรื่องพุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร กัมพูชา

๑๔-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๗ จัดอบรมศีลธรรมสำหรับ
เยาวชน แก่นักเรียนประถมโรงเรียนอนุบาลนิลบล จำนวน ๒๐๐
คน ณ โรงเรียนอนุบาลนิลบล อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ประชุมกรรมการดำเนินงาน
ครั้งที่ ๕/๒๕๔๗ ณ วัดอุดมนิมมธรรม ต.สร้างคือ อ.ภูพาน
จ.สกลนคร

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ จัดเสวนาเรื่อง "สังคมไทยใน
กระแสโลกาภิวัตน์สู่กระแสแห่งกลียุค กระบวนการนำศาสนาธรรม
และวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้อย่างสมสมัยเพื่อสังคมไทยยั่งยืน" ณ
ห้องดุสิตา อาคารภูพานเพลช สดบันราชภัฏสกลนคร ร่วมกับ
เครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น และสถาบันราชภัฏสกลนคร

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ร่วมจัดงานรำลึก ๙๘ ปี ชาตกาล
"พุทธทาสภิกขุ" ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ ชั้น ๔ อาคาร
ประชาธิปไตย-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมจัดโดย กลุ่มพุทธทาส
ศึกษา กลุ่มเสปียธรรม เครือข่ายชาวพุทธฯ สนพ.สุภาพใจ
กองทุนจัดงานรำลึกพุทธทาสภิกขุ และศูนย์พุทธศาสนศึกษา
จุฬาฯ

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง
"โรงเรียนวิถีพุทธ การศึกษาทางรอดของสังคม" ณ ห้องประชุม
๓๐๔ มหาวิทยาลัยศิลปากร ท่าช้าง กรุงเทพฯ

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ จัดภาวนาและสัมมนาศึกษา
ศาสนวันสันติภาพ ปี ๒๕๔๗ เรื่อง ศาสนธรรมสอนสันติภาพ ณ
ห้องประชุม ๑๒ ตึก ๓ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมจัดโดย คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ
สภาองค์กรการมุสลิมแห่งประเทศไทย และกลุ่มเสปียธรรม

๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ ร่วมเสวนาเรื่อง "หวนหงส์แดงกับ
ทิศทางของสังคมไทย" ณ ห้องประชุมสมาคมนิติศาสตร์
จุฬาฯ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชุมใหญ่เสขียธรรม

ครั้งที่ ๑๕

ประจำปี ๒๕๔๗

ครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ ๑๕ แล้ว สำหรับการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกลุ่มเสขียธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมใหญ่ประจำปีในการพบปะพูดคุยกับบุคคลในเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ สามเณร แม่ชีและฆราวาสชายหญิง อันเป็นกลุ่มบุคคลที่ท่วงโอบอ้อมอารีของพระพุทธศาสนาและสังคมไทยปัจจุบัน มีการทำงานที่เน้นการประยุกต์ใช้ศาสนธรรมอย่างผสมผสาน ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้อื่นและสังคมเป็นสำคัญ โดยปราศจากการตอบแทนเชิงทุนนิยม ที่ผ่านมามีการเติบโตภายในค่อนข้างก้าวหน้าพิจารณาจากจิตใจที่เปิดกว้างต่อกิจกรรมในส่วนต่าง ๆ ของบุคคลในเครือข่ายมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกที่ดีมากดูได้จากสังคมให้การยอมรับที่มากขึ้นด้วยการร่วมมือกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งด้านเรื่องสิ่งแวดล้อมงานระหว่างศาสนา สันติภาพ การศึกษาและความเห็นร่วมกันในเรื่องศีลธรรมของสังคมไทย และนั่นคือกิจกรรมที่ทำไปแล้วที่รอการไตร่ตรองสำหรับปีนี้

ปี ๒๕๔๗ นี้ คณะกรรมการดำเนินงานจึงมีมติให้ประชุมที่วัดลานช้าง ตำบลหลักแก้ว อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ที่ผ่านมา เพื่อให้มีการทบทวนหน้าที่บทบาทการทำงานในแต่ละส่วนที่มอบหมายไปและที่ทำอยู่ สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่พัฒนาตลอดหนึ่งปีของสมาชิก ปวารณาเพื่อขัดเกลาพฤติกรรมและกระบวนการคิดแบบเสขียธรรม พร้อมส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่ประจักษ์มาตลอดปีของบรรดาสมาชิก โดยมีสมาชิกรับเป็นเจ้าภาพสถานที่ คือ พระเชษฐา สมานิติโต เจ้าอาวาสหนุ่มรูปใหม่ ปีนี้ พระครูมงคลวรวิวัฒน์และพระครูศรีรัตนโสภณ สหธรรมมิกดั้งเดิมจากจังหวัดหนองบัวลำภูเข้าร่วมประชุมด้วย และเป็นธรรมเนียมที่ว่าการประชุมใหญ่ประจำปี คณะกรรมการจะมีการประชุมวาระพิเศษเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ ดังนั้น ในช่วงค่ำของวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะกรรมการดำเนินงานจึงได้ประชุมกันในวาระที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ได้บทสรุปในการเสนอต่อที่ประชุม

ใหญ่พอสมควร

การประชุมวันแรก ช่วงเช้าคณะกรรมการและสมาชิกได้ร่วมกิจกรรมด้านศาสนพิธีกับชาวบ้านและนักเรียนเนื่องในวันพระ จากนั้นคณะกรรมการและสมาชิกได้ประชุมกันโดยมีชาวบ้านเข้ามาร่วมสังเกตการณ์ประมาณ ๓๐ คน หลังจากแนะนำตัวกันต่อที่ประชุมใหญ่แล้ว สมาชิกแต่ละท่านได้เล่าให้ฟังถึงงานที่ทำในพื้นที่ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ปิดท้ายช่วงเช้าด้วยการเสนอแนะการทำงานของเสขียธรรมจากพระครูมงคลวรวิวัฒน์ ช่วงบ่ายมีการจัดกิจกรรมให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่กลุ่มเสขียธรรมทำอยู่ ที่จะทำต่อไปและกระบวนการจัดงานในการประชุมใหญ่ครั้งนี้สรุปโดยภาพรวมสมาชิกมีความเห็นว่า กิจกรรมที่ทำมาดี ความหลากหลายดี โดยเฉพาะประเด็นร้อนที่กลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นและทางออกต่อสังคมได้อย่างทันที่ทั้งที่ทำให้เกิดการยอมรับจากกลุ่มบุคคลภายนอกมากขึ้น ส่วนที่บกพร่องคือการจัดการภายในที่ยังไม่คล่องตัว ทำให้เสริมบทบาทที่แสดงต่อสังคมได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น การสัมพันธ์กับสมาชิกยังต้องทำให้มีความแนบแน่นกว่าที่ทำอยู่ ช่วงค่ำได้ประชุมต่อในประเด็นที่ค้างไว้ ซึ่งสมาชิกได้แสดงข้อคิดเห็นถึงกิจกรรมอาจต้องทำเพิ่มในอนาคต โดยแบ่งเป็นเรื่องที่ต้องทำเร่งด่วน เรื่องที่ต้องทำอันดับรองลงไป เรื่องที่น่าจะทำและเรื่องที่ต้องทำสม่ำเสมอ สำหรับการเลือกตั้งกรรมการดำเนินงานนั้นไม่มี เพราะว่าการกรรมการดำเนินงานชุดเดิมดำรงตำแหน่งจนถึงปี ๒๕๔๗ ตามมติของที่ประชุมใหญ่ครั้งที่แล้ว

วันที่สองของการประชุม มีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการณ์ทั้งหมดตามความเห็นของสมาชิก วันนั้นหลังจากไปร่วมบิณฑบาตรับศรัทธาชาวบ้านรอบ ๆ วัดแล้ว จึงจัดโปรแกรมเป็นการไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ของจังหวัดอ่างทอง สถานที่แรกคือวัดม่วง วัดนี้มีสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่โต มีรูปปั้นของเทพเจ้าต่าง ๆ ภายในเขตวัดทั้งหินดูแข็งและความเชื่อดั้งเดิมแบบไทย ๆ ที่สำคัญมีตู้รับบริจาคเยอะมาก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าวัดเน้นเรื่องทานและการทำบุญที่คนทั่วไปเข้าใจและเชื่อถือ

เป็นส่วนมาก สถานที่ต่อมา ได้ไปเยี่ยมชมหมู่บ้านจักสานไม้ไผ่ ซึ่งเป็นสินค้าโอท็อปของจังหวัด ไม้ไผ่จะเป็นกระเปาะ ตะกร้า โคมไฟและของใช้ประจำเรือนอีกมากมาย นอกจากนี้ ยังมีสถานีวิทย์ชุมชนอีกด้วย ซึ่งพระใบฎีกาสุทัศน์ วชิรญาณ ได้นำชมรายการประมาณ ๑๐ นาที สมาชิกฉันทเพลและรับประทานอาหารกลางวันที่นี่ โดยได้รับความสนับสนุนจากญาติธรรมชาวอโศกอ่างทอง สถานที่ต่อมาคือวัดละมุด ซึ่งเป็นวัดที่ส่งเสริมเรื่องการรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยสมุนไพร โดยมากจะเป็นการให้ฟรี เขตวัดร่มรื่นไปด้วยพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ และสมุนไพรหลากหลาย สถานที่สุดท้ายได้แก่ วัดป่าโมกวรวิหาร ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา วัดนี้มีพระประธานปางสมาธิองค์ใหญ่และงดงามมาก มีพระอุโบสถและโบสถ์ใหม่ที่แปลกตาน่าชม ที่ผนังด้านในยังมีจิตรกรรมที่แสดงถึงวิถีชีวิตชาวตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ อีกด้วย และยังมียิวหาวสมเด็จโตที่งดงามอยู่ไม่ไกลกัน หลังจากเที่ยวชมเสร็จคณะกรรมการทั้งหมดและสมาชิกบางส่วนได้เดินทางไปสำนักงานกลุ่มเสขิยธรรม กรุงเทพมหานคร เพื่อประชุมกันในสองวันที่เหลือ

วันที่สาม ช่วงเช้า คณะกรรมการและสมาชิกได้ไปพบอาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ที่เรือนร้อยฉันทาเพื่อพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเสขิยธรรมทั้งด้านการงานที่ผ่านมาและบทบาทที่พึงแสดงต่อสังคมในอนาคต ซึ่งท่านยังคงเน้นเรื่องการเอาธรรมะและศาสนาพิธีมาประยุกต์ใช้อย่างสมสมัย การเข้าใจในศิลปะ-สมาธิ-ปัญญาแบบใหม่ รู้จักเข้าใจตัวเอง-สังคมและรู้เท่าทัน พร้อมทั้งเข้าใจโครงสร้างของชีวิตด้วย ที่สำคัญคือมีความฉลาดในอุบายต่อความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์ รัฐและประชาชนทั่วไป ในโอกาสนี้อาจารย์สุลักษณ์และครอบครัวได้ทำบุญถวายภัตตาหารเพลและหนังสือแก่คณะของเราอีกด้วย

ช่วงบ่าย คณะกรรมการและสมาชิกทั้งหมดได้ไปร่วมฟังปาฐกถาประจำปีของเครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย (คพส.) เรื่อง *จุดเปลี่ยนจริยธรรมคนไทยในยุคทักษิณนิคมิสต์* ที่หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่สี่ ช่วงเช้าได้มีการสรุปการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ที่สำนักงานกลุ่มเสขิยธรรม คลองสาน ว่ามีอะไรที่เป็นประเด็นสืบเนื่องในการทำงานต่อไปในอนาคตบ้าง ความสัมพันธ์กับสมาชิกเป็นยังไง หน้าที่ของกรรมการฝ่ายต่าง ๆ จะแบ่งแบบไหน และเรื่องอื่น ๆ หลังจากฉันทเพลและรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว กรรมการและสมาชิกได้แยกย้ายเดินทางกลับ

ในการประชุมปีนี้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการณ์หลายอย่าง แต่ก็มีเรื่องที่น่ายินดีอยู่หลายเรื่อง ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการมาร่วมประชุมของสมาชิกกลุ่มเสขิยธรรมรุ่นบุกเบิกอย่างพระครูมงคลวรวัฒน์ ที่ทำให้รู้สึกว่ามีพระผู้ใหญ่ที่ท่านติดตามการทำงานของเราอยู่อย่างเงียบ ๆ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยบูรพาชลบุรี ซึ่งเป็นเยาวชนวัยรุ่นใหม่ที่สนใจงานด้านศาสนาและการพัฒนาสังคมหันมาให้ความสนใจมากขึ้น ทำให้เราเชื่อว่าศาสนาทายาทด้านการงานทำนองนี้ยังคงมีการสืบเนื่องต่อไป และสมาชิกฆราวาสชาวสุพรรณบุรีที่แวะมาสังเกตการณ์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยสภาวะการณ์ดังกล่าว เราเชื่อมั่นว่าการทำงานของกลุ่มมีพัฒนาการที่ดีและได้รับการตอบสนองจากสังคมด้านบวก และนั่นหมายความว่ากลุ่มเสขิยธรรมยังคงมุ่งมั่นสืบสานงานเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมตลอดไป

แหวดวงเสขิยธรรม

๕๕ ต่อจากหน้า ๔๔

๑๐-๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ประชุมสามัญประจำปี ๒๕๔๗ กลุ่มเสขิยธรรม ณ วัดลานช้าง ๑.อ่างทอง, เรือนร้อยฉันทา และสำนักงานกลุ่มเสขิยธรรม กรุงเทพฯ

๑๗-๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๗ เสขิยธรรมสัมพันธ์ ล่องเรือเชียงของ - หลวงพระบาง - เชียงของ โดย ร่วมศึกษาแม่น้ำโขง วิถีชีวิต - วัฒนธรรม สองฝั่งโขง ศึกษาสถาปัตยกรรมศาสนสถาน ในเขตหลวงพระบาง (โดยการอนุเคราะห์ของคุณวิวัฒน์ เจริญธรรมทัศน์)

๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๗ ร่วมเสวนาเรื่อง "พุทธศาสตร์การเมืองภาคประชาชน" ณ ห้องประชุมสมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาฯ จัดโดย โครงการจัดงานรำลึก ๗๒ ปี เปลี่ยนแปลงการปกครอง

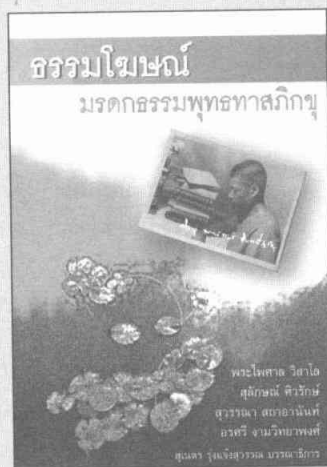
๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๗ เป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรม และวางหรีดเคารพศพ คุณเจริญ วัดอักษร ผู้นำกลุ่มอนุรักษ์ป่อนอกฯ โดยมี สมาชิกองค์กรภาคประชาชน ญาติมิตร แขกผู้ร่วมงานกว่า ๑,๐๐๐ คน ณ วัดป่อนอก จ.ประจวบคีรีขันธ์

รายชื่อผู้สมัครสมาชิกเสขียธรรม

- ๑. คุณเสถียร ชาวไทย ๒๐๐
- ๒. คุณมัน ได้เครษฐี ๒๐๐
- ๓. คุณชำนาญ ยานะ ๒๐๐
- ๔. คุณอุษมา สุทธิพนไพศาล ๒๐๐
- ๕. คุณดารารัตน์ เศรษฐสิทธิ์ ๒๐๐
- ๖. คุณนงลักษณ์ สราญณียธรรม ๒๐๐
- ๗. คุณโสภณ เดชเทวพร ๒๐๐
- ๘. คุณราชน พานิชย์ดี ๒๐๐
- ๙. คุณวันเพ็ญ กำศิริมงคล ๔๐๐
- ๑๐. คุณชุมพล กฤตยะพงษ์ ๒๐๐
- ๑๑. คุณสมใจ ชุนหวดียานนท์ ๒๐๐
- ๑๒. คุณวีรเกียรติ วุฒิเลิศเดชา ๒๐๐
- ๑๓. คุณพนม สะอาดสุขุม ๔๐๐
- ๑๔. คุณอุดม เครือวัลย์ ๔๐๐
- ๑๕. คุณอภิรักษ์พร กิตติพิรพัฒน์ ๒๐๐
- ๑๖. คุณปวีณกร พันโยธา ๒๐๐
- ๑๗. คุณประพันธ์ ปรีชาพงศ์กร ๒๐๐
- ๑๘. คุณวิไลนา สุทธิพันธ์ ๒๐๐
- ๑๙. คุณวันชัย พุกพงษ์โสภณ ๒๐๐
- ๒๐. คุณรังสิต เนตรจรัส ๒๐๐
- ๒๑. คุณสุภาภรณ์ ปุฏฒิยาภังค์ ๒๐๐
- ๒๒. คุณรพีพรรณ นราสวัสดิ์ ๒๐๐
- ๒๓. คุณฐิตินาถ ณ พัทลุง ๑,๐๐๐
- ๒๔. คุณจินตนา กิจการ ๒๐๐
- ๒๕. คุณอำนาจ รัฐสมบุญ ๒๐๐
- ๒๖. คุณสุนันท์สินี สันทม ๒๐๐
- ๒๗. คุณจินตนา ปาวิจิตร ๒๐๐
- ๒๘. คุณสยามพร วัฒนดีลก ณ กูเกิด ๒๐๐
- ๒๙. คุณพรพรรณ เชื้อวิบูลย์ทรัพย์ ๒๐๐
- ๓๐. คุณอัคนี อังกาสี ๒๐๐
- ๓๑. คุณปนเทพ ปุณโณทก ๒๐๐
- ๓๒. คุณบัณฑิต ศรีไพศาล ๒๐๐
- ๓๓. คุณสุรัตน์ พิทักษ์วัชร ๒๐๐
- ๓๔. คุณจิตราภรณ์ สมยานันทนากุล ๒๐๐
- ๓๕. คุณสมลักษณ์ สุภาพ ๒๐๐
- ๓๖. คุณชฎานี ชูนกัน ๒๐๐
- ๓๗. คุณยุพนา พูนทอง ๔๐๐
- ๓๘. คุณสถาพร ลิ้มมณี ๒๐๐
- ๓๙. คุณสุวิมล จิรวิพัฒน์พงศ์ ๒๐๐
- ๔๐. คุณวิจิตร สันติพัฒน์กิจ ๒๐๐
- ๔๑. คุณอรวิณ เข็มเพชรพงศ์ ๒๐๐
- ๔๒. คุณภรณา ลือธินันท์ ๒๐๐
- ๔๓. คุณมงคล บุญเจริญ ๒๐๐
- ๔๔. คุณรุ่งลาวัลย์ เก้าประดิษฐ์ ๒๐๐
- ๔๕. คุณสุรศักดิ์ เทศดมยา ๒๐๐
- ๔๖. คุณวันชัย ปิติ ๒๐๐
- ๔๗. คุณประภาศรี บุญโปร่ง ๔๐๐
- ๔๘. คุณนุพันธ์ เขียวไม่งาม ๒๐๐
- ๔๙. คุณอุษณีย์ จันทร์ฉาย ๒๐๐
- ๕๐. คุณอรพินท์ อัครเทววิษ ๒๐๐
- ๕๑. คุณปฐมรัตน์ สุขัยมานนนท์ ๒๐๐
- ๕๒. คุณอนันท์ เพ็ญธิดาวรงค์ ๑,๐๐๐
- ๕๓. คุณแสงว ภิระบรรณ ๒๐๐
- ๕๔. คุณเบญจพร พันธ์อุทัย ๒๐๐
- ๕๕. คุณประมใจ วงศิริไพศาล ๒๐๐
- ๕๖. คุณศิริพร เต็มบุญเลิศชัย ๒๐๐
- ๕๗. คุณสุชาติ สิ้นโพธิ์ ๒๐๐
- ๕๘. คุณวันชัย เพ็ญธรรมาสิทธิ์ ๒๐๐
- ๕๙. คุณสุศักดิ์ สุทธิสว่างวงศ์ ๒๐๐
- ๖๐. คุณศราวดี แสงสุข ๒๐๐
- ๖๑. คุณสุมาลี ชุมชมรมบุญมี ๒๐๐
- ๖๒. คุณเชษฐารัฐ บุญประสูต ๒๐๐
- ๖๓. คุณธิดารัตน์ รัตไฉ ๒๐๐
- ๖๔. คุณชัยนาท จิตตวิวัฒนะ ๒๐๐

สมัครสมาชิก เสขียธรรม

ฟรี ๑ ปี = ๑ เล่ม

ธรรมโฆษณ
ปรดกธรรมพุทธทาสภิกขุ
 พระไพศาล วิสาโล
 สุกกัณณ์ ศิวรักษ์
 สุวรรณภา สถาอนันท์
 อรศรี งามวิทย์พงษ์
สุนเตร รุ่งแจ้งสุวรรณ -บรรณาธิการ
จัดพิมพ์โดย กลุ่มเสขียธรรม
พิมพ์ครั้งแรก เมษายน ๒๕๔๗
 ๑๑๔ หน้า ราคา ๔๐ บาท

“เสขียธรรม” ประยุกต์ใช้ศาสนธรรมกับชีวิตและสังคม
ราย ๓ เดือน สมาชิกปีละ ๒๐๐ บาท ๔ ฉบับ

ของสมาคมนักอ่านอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

เสขียธรรมวิद्याลัย

จะจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของ สมาชิก และบุคคลทั่วไป
 ทุกวันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนคือ (เริ่มตั้งแต่ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไป)
สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มเสขียธรรม

- ๖๕. คุณเด่นชัย ธรรมฐิติพงศ์ ๒๐๐
- ๖๖. พระครูสันติโพธิธรรม ๒๐๐
- ๖๗. คุณสุนตรา โบราณกุล ๒๐๐
- ๖๘. คุณเทียนไชย ต้นไทย ๒๐๐
- ๖๙. คุณมนตรี ภาววัฒนาสุข ๒๐๐
- ๗๐. คุณลาวรรณ ทัยคุปต์ ๒๐๐
- ๗๑. คุณสมใจ ชื่นวัฒนาประณี ๒๐๐
- ๗๒. MISSPORANEE SPONSEL ๑,๐๐๐
- ๗๓. คุณจรรยา พงศ์ประยูร ๒๐๐
- ๗๔. มูลนิธิสุวรรณชาติ ๒๐๐
- ๗๕. คุณสุชาติ โฆษะโก ๒๐๐
- ๗๖. คุณชนิษฐา กระจำประทีป ๒๐๐
- ๗๗. คุณทัศนีย์ อินทรประสิทธิ์ ๒๐๐
- ๗๘. คุณอุไร ประกอบกิจวิริยะ ๒๐๐
- ๗๙. พระปฐมพร สิทธิกัน ๒๐๐
- ๘๐. คุณนพดล โสภารัตนาไพศาล ๔๐๐
- ๘๑. คุณมาลินี ถนอมสงว ๒๐๐
- ๘๒. คุณสิรินีย์ สวัสดิ์อารี ๒๐๐
- ๘๓. พระมหาวิศิษฐ์ อีรวิต ๒๐๐
- ๘๔. แมชีคำเมือ ชาวมา ๒๐๐
- ๘๕. พระมหาสุพจน์ เขมจิตโต ๒๐๐
- ๘๖. คุณเนรมิต คุณาสันติสุข ๒๐๐
- ๘๗. พระมหาพนธ์ ลัทธคุณ ๒๐๐
- ๘๘. คุณพาสัน บุญเกลี้ยง ๔๐๐
- ๘๙. พระอนัน มหิสุตโร ๒๐๐
- ๙๐. พระประเสริฐ ลัทธคุณ ๒๐๐
- ๙๑. คุณระวี เพ็ญเจริญ ๒๐๐
- ๙๒. คุณยายประนพ แก้วแท้ ๒๐๐
- ๙๓. พระมหาบุญส่ง สิริตโช ๒๐๐
- ๙๔. คุณยติสร อนุสารสุนทร ๒๐๐

- ๙๕. คุณเทัญศักดิ์ จักขุนตา ๒๐๐
- ๙๖. คุณประดิษฐ์ ระเ็จหาญ ๒๐๐
- ๙๗. คุณฐานิสรา ประธานราษฎรกร ๒๐๐
- ๙๘. แม่หม่อมวรรณ ครศรี ๒๐๐
- ๙๙. คุณเมธิลวัลย์ สอนคำจันทร์ ๒๐๐
- ๑๐๐. พระแสงอำไพ จันทาโก ๒๐๐
- ๑๐๑. คุณวิวัฒน์ อำพันสุข ๒๐๐
- ๑๐๒. คุณนฤมล อินทโรสิต ๒๐๐
- ๑๐๓. คุณกมลพร เลิศชัยพัฒนกุล ๒๐๐
- ๑๐๔. คุณสมศักดิ์ ศรีสุทัศน์กุล ๒๐๐
- ๑๐๕. คุณวิระชัย วิจารณ์ครินทร์ ๒๐๐
- ๑๐๖. คุณสุวิชัย หวันแก้ว ๒๐๐
- ๑๐๗. คุณนาถ จันทร์เรือง ๒๐๐
- ๑๐๘. คุณเกษมา กิตตินาคร ๒๐๐
- ๑๐๙. คุณทรงศักดิ์ เกษมสุภาภักย์ ๒๐๐
- ๑๑๐. คุณชัยชนะ อิงคะวิต ๒๐๐
- ๑๑๑. ข.เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ ๒๐๐
- ๑๑๒. คุณวิริยะ วิจารณ์ครินทร์ ๒๐๐
- ๑๑๓. คุณกิตติโชค นิธิเสถียร ๒๐๐
- ๑๑๔. คุณขวัญญา ชิมเท่ากิจ ๒๐๐
- ๑๑๕. ด.ญ.นราทิพย์ ปรีรัตน์ ๒๐๐
- ๑๑๖. ด.ญ.วราพร ไตรมาศ ๒๐๐
- ๑๑๗. ด.ญ.สุพรรยา พงศ์วิมลกุล ๒๐๐
- ๑๑๘. ด.ญ.ภัทรพร สิบสะอาด ๒๐๐
- ๑๑๙. ด.ญ.ภัทราภรณ์ พานิชกุล ๒๐๐
- ๑๒๐. คุณรัชฎาภรณ์ รัตนพันธ์ ๒๐๐
- ๑๒๑. ด.ญ.พลอยโพธิ์น เตียวสกุล ๒๐๐
- ๑๒๒. ด.ช.วิศิษฐ์ ต้นเจริญ ๒๐๐
- ๑๒๓. คุณไพศาล ลิ้มสถิตย์ ๒๐๐

เส ขิ ย ร ร ม

ข้าพเจ้า พระ แม่ชี นาย นาง น.ส.

ฉายา/นามสกุล .....

อายุ ..... ปี พรรษา .....

การศึกษา นักรรรม ..... บาลี เปรีียญ .....

ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

มัธยมศึกษา, ปวช., ปวส.

อื่น ๆ (ระบุ) .....

อาชีพ รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ ทำงานเอกชน

ธุรกิจส่วนตัว นักศึกษา

อื่น ๆ (ระบุ) .....

รายได้/เดือน ..... งานอดิเรก .....

หนังสือที่ชอบอ่าน ๑. ....

๒. ....

สมัครเป็นสมาชิก หนังสือ "เส ขิ ย ร ร ม"

สมาชิกใหม่ ต่ออายุสมาชิก (เลขสมาชิกเดิม.....)

เป็นเวลา ..... ปี (ปีละ ๒๐๐ บาท ๔ ฉบับ) เป็นเงิน ..... บาท

เริ่มรับตั้งแต่ฉบับ .....

สถานที่ส่งหนังสือ .....

.....

.....

.....

.....

รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์ .....

โดยได้แนบ ธนาคติ ตัวแลกเงินไปรษณีย์ เช็คของขวัญ

ส่งจ่ายในนาม นางสาวอากาวดี งามขำ (ปน.คลองสาน)

ส่งมาที่ สำนักงานกลุ่มเส ขิ ย ร ร ม

๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕-๒๕๔๘

๑๐๐ ปีชาตกาลพุทธทาสภิกขุ

"ร่วมศึกษาเพื่อสืบสานปณิธานพุทธทาส"

รายชื่อผู้ต่ออายุสมาชิก

๑. คุณสุโชติ ทัศนกุลวงศ์	๒๐๐
๒. คุณสันติพงศ์ ธรรมาภรณ์	๒๐๐
๓. คุณเยาวเรศ อารีย์หงษา	๒๐๐
๔. คุณโชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์	๒๐๐
๕. คุณชฌียงกร แสงระจ่าง	๒๐๐
๖. คุณปภัทสร เขียวปัญญา	๒๐๐
๗. คุณธวัชชัย ไทสิทธิ์กุล	๒๐๐
๘. คุณสุชาดา วรรณะมานี	๒๐๐
๙. พระมหานครินทร์ นรินทร์โท	๒๐๐
๑๐. พระมหาทองคุณ ชีระปัญญา	๒๐๐
๑๑. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	๔๐๐
๑๒. คุณสุทธิดา รัตนรักษ์	๒๐๐
๑๓. คุณลำตวน สิงหนันท์	๒๐๐
๑๔. ห้องสมุดวิทยาลัยศาสนศึกษา มหิดล	๒๐๐
๑๕. คุณสุพรรณิณี ชีระเจตกุล	๒๐๐
๑๖. คุณรุ่งเรือง สุชาภิรมย์	๒๐๐
๑๗. คุณพงษ์ธาดา วุฒิกาวรณ์	๒๐๐
๑๘. คุณพรณี วงศ์ภิรมย์คานต์	๒๐๐
๑๙. ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องด้านสังคม	๔๐๐
๒๐. คุณกิตติศักดิ์ นุชประเสริฐ	๒๐๐
๒๑. ห้องสมุดโพธิยาลัย	๔๐๐
๒๒. ห้องสมุดสีเสียด	๔๐๐
๒๒๓. ธรรมจารีนิจารุจิตต์	๔๐๐
๒๒๔. คุณเพชรวรรณ พึ่งวิคัม	๒๐๐
๒๒๕. คุณพัชรา สุนทราราม	๒๐๐
๒๒๖. คุณพลอย โถนิมิตร	๒๐๐
๒๒๗. คุณสมฤทัย จูจิวโรตม	๒๐๐
๒๒๘. คุณจันทิมา ธนาสว่างกุล	๒๐๐
๒๒๙. คุณสุนันต์ ผลดีเยี่ยม	๑,๐๐๐
๒๓. คุณประนอม สมมัง	๖๐๐
๒๓๑. คุณประภัสสรา ทองมาสุข	๒๐๐
๒๓๒. คุณสมศรี ไตรสุทธิ	๒๐๐
๒๓๓. คุณณภัทร ใจจนาบุตร	๒๐๐
๒๓๔. พระมหาวิมล วุฒิกาวรณ์	๒๐๐
๒๓๕. คุณดวงสมร ลิขิตสวัสดิ์	๒๐๐
๒๓๖. คุณนิภาวัลย์ เจริญกุล	๒๐๐
๒๓๗. คุณชนินทร์ ชินะรังษี	๔๐๐
๒๓๘. คุณปิยนุตร วิมลศิริ	๒๐๐
๒๓๙. คุณสิญญาลักษณ์ โภกิตสถาพร	๒๐๐
๒๔๐. คุณวีระงษ์ เจริญธรรมพรศน์	๒๐๐
๒๔๑. คุณนมา กอพยัคฆินทร	๒๐๐
๒๔๒. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น	๒๐๐
๒๔๓. คุณประภาพร ตั้งธนาณิช	๒๐๐
๒๔๔. คุณนมา กอพยัคฆินทร	๒๐๐
๒๔๕. คุณคุณิศา กิตติประภัสร์	๖๐๐

รายชื่อผู้สมัครสมาชิกอุปถัมภ์

๑. คุณชัชวาท จิตต์พัฒนะ	๒๐๐
๒. คุณสมมาลี สุขสมบูรณัตติ	๒๐๐
๓. คุณอัยยวัชร เขียวธัชไชย	๒๐๐
๔. ค.ช.อนันท์ เขียวธัชไชย	๒๐๐
๕. ค.ช.เดชาวิทย์ เขียวธัชไชย	๒๐๐
๖. คุณพงษ์นฤชัย เขียวธัชไชย	๒๐๐
๗. คุณธวัชชัย ไทสิทธิ์กุล	๔๐๐
๘. คุณพรณี วงศ์ภิรมย์คานต์	๖๐๐
๙. คุณนพตล โสภารัตนาไพศาล	๔๐๐

ผู้บริจาคสมทบกองทุนเส ขิ ย ร ร ม

๑. ม.ล. สุรวัดดี สุขสวัสดิ์	๒,๐๐๐
๒. น.พ. มนต์ อดุลศิริสวัสดิ์	๕,๐๐๐
๓. คุณสุภาวดี หาญเมณี	๒,๐๐๐
๔. คุณพรณี วงศ์ภิรมย์คานต์	๒,๐๐๐

5 เวลาช่างผ่านไปอย่างรวดเร็วจริงๆ นี่ก็ผ่านช่วงปี ๔๗ มาได้ครึ่งปีแล้ว เพื่อนนักอ่านได้ทำอะไรที่คิดจะทำบ้างหรือยังคะ หรือว่ายังไม่ได้ลงมือทำอะไรเลย มัวแต่ผัดวันประกันพรุ่งอยู่ คิดว่าจะทำเมื่อไหร่ก็ได้ อย่างนั้นนอนใจเลยนะคะ โดยเฉพาะในเรื่องของการให้ความรักกับผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา เพราะเราแต่ละคนไม่รู้ว่า อะไรจะเกิดขึ้นในวันพรุ่งนี้ เราหรือคนข้างตัวเราจะได้เจอกันอีกไหม จมอมบสิ่งที่ดี ๆ สิ่งที่ดีงามให้กันและกันเถอะนะคะ และสิ่งที่สำคัญสุดคือ อย่าลืมมอบความรัก มอบความสุข มอบกำลังใจให้กับตัวเราเอง เพื่อการดำเนินชีวิตที่สดใสต่อไป

ความรัก ความสดใส ความงดงาม ความเบิกบาน มอบให้กับเพื่อนนักอ่านคะ

แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าคะ

ศิริพร

ความเรียบง่ายไร้กาลเวลา

จอห์น เลน เขียน

สตีล ชันติวพงศ์ แปล

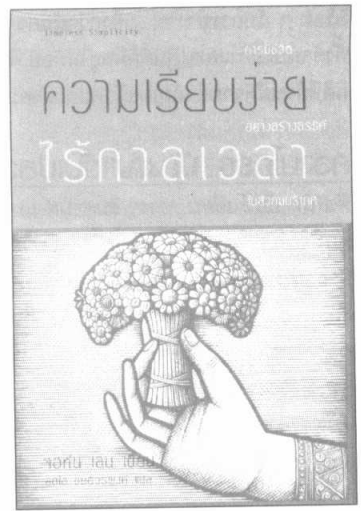
สำนักพิมพ์ สวนเงินมีมา

ราคา ๑๘๐ บาท

‘การกลับมาสู่วิถีชีวิตที่เรียบง่าย’ ไม่ใช่แนวคิดใหม่ที่มีหากแต่เป็นเรื่องราวที่ผู้คนส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นสาระและค่าตอบแทนของชีวิตในโลกวัตถุนิยม ได้คิดและเริ่มหันกลับมาดำเนินชีวิตโดยตั้งอยู่บนฐานของการไม่เบียดเบียนต่อธรรมชาติมากเกินไป หรือวิถีชีวิตที่เรียบง่ายดังจะเห็นได้จาก การมีผู้คนมากมายยอมทิ้งงานที่ก่อให้เกิดรายได้มากมาย กลับไปใช้ชีวิตในชนบท ทำอยู่ทำกิน หรือมีชุมชนทางเลือกที่ส่งเสริมการใช้ชีวิตทวนกระแสนี้ เกิดขึ้นหลายแห่งในโลกทั้งทางตะวันออกเอง หรือทางตะวันตกด้วย

แต่กระนั้น “ความเรียบง่ายไร้กาลเวลา” ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกตกย้ำถึงวิถีดังกล่าวให้แจ่มชัดยิ่งขึ้น ให้คนที่ยังไม่เคยมีโอกาสได้เรียนรู้ หันมาเรียนรู้ให้คนที่เคยรู้แล้วได้เชื่อมั่นมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนชีวิตในที่สุด

สำนวนแปลของ อาจารย์สตีล ที่มีผลงานแปลวรรณกรรมคลาสสิกมากมาย ก็ช่วยเสริมให้หนังสือน่าอ่าน ทั้งยังมีถ้อยคำของผู้รู้ทั้งในอดีต และปัจจุบันมาสอดแทรกอยู่เป็นระยะ ซึ่งนั่นก็เป็นการย้ำให้เราเห็นวิถีแห่งความเรียบง่ายนั้น ว่ามันเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง อันจะโน้มนำไปสู่การดำรงอยู่อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับภาวะของโลกปัจจุบัน

การใช้บริการคู่มือหนังสือเสียบรรณ

๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่กองบรรณาธิการได้นำมาผ่านหนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ทราบ ทั้งนี้ โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่มแบบแถมปี ดวงละ ๓ บาท ๕ ดวง

๒) การให้บริการคู่มือหนังสือเสียบรรณนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของ **ภิกษุ สามเณร และแม่ชี** เป็นหลัก ดังนั้นภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการ มาให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

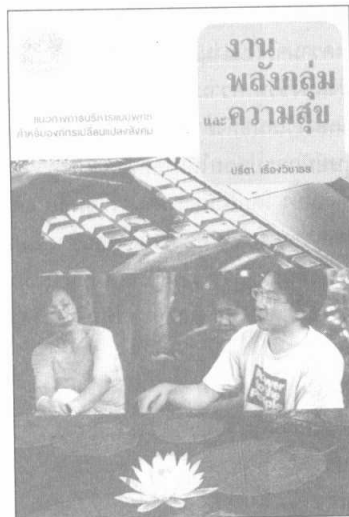
สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็น **ฆราวาส**นั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อในราคาพิเศษพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่

คู่มือหนังสือเสียบรรณ

๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติสั่งจ่าย นางสาวอภาวดี งามข้า

ปณ.คลองสาน

งานพลังกลุ่มและความสุข

๒

แนวทางการบริหารงาน

แบบพุทธ

สำหรับองค์กร

เปลี่ยนแปลงสังคม

ปรีดา เรืองวิชาธร เขียน

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มกราคม

๒๕๔๗

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

วิทยาลัยการจัดการ

ทางสังคม และเสริมศึกษาลัย

จำนวน ๑๘๓ หน้า

ราคา ๑๒๐ บาท

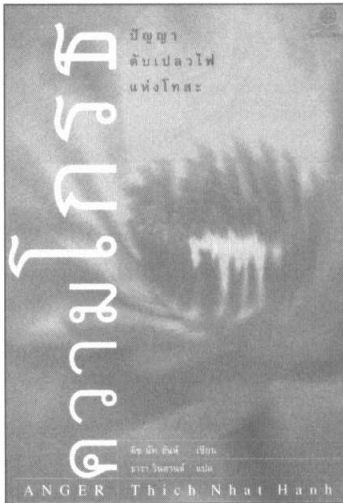
"หนังสือเล่มนี้แม้ว่าจะพูดถึงการบริหารและการทำงานในองค์กร เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม แต่ก็ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาชีวิตด้านใน ไปพร้อม ๆ กับการทำงาน... ยิ่งกว่านั้นความสนใจทางด้านพุทธศาสนาของผู้เขียน ทั้งด้านปริยัติ และปฏิบัติก็มีอยู่ไม่น้อย จึงช่วยให้งานเขียนเล่มนี้ก่อปรด้วยหลายมิติที่ล้วนมีความสำคัญต่อชีวิตและสังคม" พระไพศาล วิสาโล คำนำ

ความโกรธ บัญญัติดับเปลวไฟแห่งโกรธ:

ติช นัท ฮันห์ เขียน ธาวา รินคันต์ แปล

มูลนิธิโกมลคีมทอง พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗

จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม ราคา ๑๕๐ บาท

"การมีความสุขคือการมีความสุข ทุกข์น้อยลง ถ้าเราไม่สามารถจัดการความเจ็บปวดภายในตนเอง ก็ย่อมไม่อาจมีความสุขขึ้นมาได้" เป็นทัศนะคำสอนของท่านติช นัท ฮันห์ ที่ได้บอกกล่าวเอาไว้เป็นอย่างดีใคร่ครวญ ทุกวันนี้ หลายคนเริ่มเข้าใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับกายนั้น เกิดขึ้นกับจิตด้วย และสิ่งที่เกิดขึ้นกับจิต ก็เกิดขึ้นกับกายเช่นเดียวกัน กายกับจิตไม่อาจแบ่งแยกออกเป็นสองส่วน หากแต่เป็นหนึ่งเดียว

"ความโกรธ ปัญญาดับเปลวไฟแห่งโกรธ" เป็นผลรวมแห่งความคิดที่ลึกซึ้ง และคว้านลึกไปถึงการ

ต่อสู้กับปรากฏการณ์ภายในจิตใจของมนุษย์ และความผิดชอบชั่วดีในเชิงจิตวิญญาณที่โหดร้ายทำนความเป็นอารมณ์ของมนุษย์อยู่ทุกขณะจิต ท่านติช นัท ฮันห์ ได้ชี้ให้เห็นถึงการรวบรวมภาวะของความเป็นทุกข์ที่โยงใยไปถึงมิติของความโกรธ ที่มักจะเกิดขึ้นและเผาผลาญความดีงามของมนุษย์อย่างง่ายดาย ผ่านยุคสมัย ผ่านตัวอย่างแห่งการทดลองความจริงในแง่มุมต่าง ๆ ในทัศนะที่เป็นกลางที่สามารถชี้ให้เห็นเข้าใจได้ถึงข้อเท็จจริงแห่งชีวิต ความดีชั่วอันเนื่องมาแต่อารมณ์ด้านร้ายที่มนุษย์มักจะเก็บรักษามันเอาไว้เสมอทั้งด้วยรู้ตัวและไม่รู้ตัว

ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ มนุษย์มักจะปล่อยให้เมล็ดพันธุ์แห่งความสุขที่นอนเนื่องอยู่ภายในจิตใจของตนแห้งเหี่ยว โดยไม่มีการรดน้ำให้ชุ่มชื้น แต่กลับพยายามบ่มเพาะกล้าพันธุ์แห่งความทุกข์ ความไม่พอใจในสิ่งรอบข้างจนกลายเป็นอารมณ์ของความโกรธ ที่เปรียบดังพันธนาการที่ผูกมัดตนเองอย่างเจ็บปวดมันเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อ แต่ก็ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยการเลือกโดยปราศจากวิจรรณญาณที่ใคร่ครวญของตัวมนุษย์เอง

มนุษย์ควรจะมีมีความสุขได้ ด้วยเมล็ดพันธุ์ดี ๆ ที่แทรกสถิตอยู่กับตัวตนของตน ควรจะขบชั่งกับชั่วขณะหนึ่งขณะใดในชีวิตที่ค้นพบกับความรู้แจ้งด้วยวิธีการแห่งสติ อันหมายถึงปัญญาญาณที่เป็นปรากฏการณ์ที่แยกออกมาจากจิตสำนึกส่วนลึก.

BECOMING THE BUDDHA

The Ritual of Image Consecration in Thailand

by Donald K. Swearer

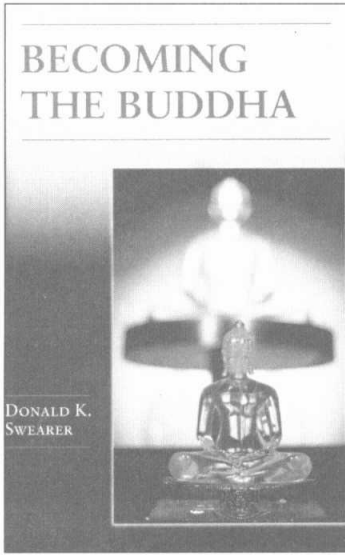
Princeton University (2004)

เคยอ่านงานเขียนของ น.ส. กมลลา ตียะวณิช เรื่อง *Forest Recollections: Wandering Monks in Twentieth Century Thailand* ที่สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยฮาวาย ดีพิมพ์แต่ ค.ศ. ๑๙๙๗ ออกจะพอใจที่เธอตั้งใจหาข้อมูลมาให้อย่างไ้ไม่ธรรมดาเอาเลยก็ว่าได้

ต่อมา มีงานเขียนของเธอออกมามากเล่มหนึ่ง ชื่อ *The Buddha in the Jungle* ซึ่งสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยของอินเดีย พิมพ์ร่วมกับสำนักพิมพ์ดีทิว ม่อน ที่เชียงใหม่ (ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓) พังดูชื่อ ก็ออกจะเก๋ดี แต่เป็นเรื่องพระในเมืองไทย สมัยเก่า ซึ่งเอามารวมเล่าไว้อย่างไม่สู้จะเป็นวิชาการ ก็น่าอ่านอยู่ดอก แต่ออกจะสู้เล่มแรกไม่ได้

ช่วงนี้ได้อ่านอีกเล่ม ชื่อหนังสือ ออกพระนามพระพุทธรเจ้าด้วยเช่นกัน คือ *Becoming The Buddha* by Donald K. Swearer ซึ่งสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยปริ้นซ์ตันจัดพิมพ์ในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ นี้เอง มีหัวจั่วชื่อรอง ขยายออกไปว่า *The Ritual of Image Consecration in Thailand* คือเป็นเรื่องว่าด้วยการสร้างพระพุทธรูป รวมถึงพิธีปลุกเสกจนเบิกพระเนตร นับว่าน่าสนใจนัก

อาจารย์สแวงเวอ เป็นผู้ที่มีบทบาทในการเขียนหนังสือและบทความเกี่ยวกับพุทธศาสนาของไทย และเอเชียอาคเนย์มา มากมายหลายชิ้น มีคุณภาพอันควรแก่การยกย่องทุกชิ้น ที่ว่าด้วยท่านอาจารย์พุทธทาส และท่านอาจารย์ปยุตโต ก็น่าชื่นชมมาก คือเข้าใจถึงพุทธศาสนิกกรรมสมัยชั้นนำ ทั้งทางสังคมและทางภูมิปัญญาพร้อมๆ กันนี้ก็เข้าใจความเป็นมาของพุทธศาสนาในอดีต โดยเฉพาะก็ทางภาคเหนือ ดังได้ร่วมงานกับอาจารย์สมหมาย เปรมจิตต์ ผลิตรื่อง พระนาง

งามเทวีเป็นภาษาอังกฤษออกมาด้วยแล้ว

อาจารย์สแวนว์ร่วมงานกับอาจารย์คนไทยและเทศที่มีความรู้ยิ่งกว่าตนหรือต่างไปจากตนอย่างอ่อนน้อมต่อมตน ผิดกับฝรั่งที่อหังการทั่วๆ ไป เล่มล่าสุดนี้ อาจารย์สแวนว์เองก็เรียนรู้จากคนไทยหลายคน จนเข้าใจประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ทางด้านพุทธ ตลอดจนตรวจค้นตำราอันว่าด้วยพระพุทธรูปค่อนข้างมาก ทั้งจากคัมภีร์ภาษาบาลีและอื่นๆ โดยโยงใยไปนอกเหนือคติของฝ่ายเถรวาทอีกด้วย

คนที่อ่านงานเล่มล่าสุดของอาจารย์สแวนว์ จะรู้เรื่องเริ่มเดิมทีแต่การมีพระพุทธรูปตามตำนานมาแต่สมัยพุทธกาลเลยทีเดียว แล้วจึงว่าด้วย พระพุทธรูปกับวัดและพระบรมสารีริกธาตุ ก่อนที่จะว่าด้วยการสร้างพระพุทธรูปปฏิมา นั่นเป็นภาคแรก

ภาคที่สองว่าด้วยพิธีกรรม ในเรื่องการเบิกพระเนตร ซึ่งรวมถึงพิธีมนทลและพุทธอภิเชก ทั้งหมดนี้ช่วยให้เราเข้าใจเนื้อหาสาระและความเชื่อทั่วๆ ไปของชาวบ้าน ตลอดจนของเจ้าพิธีต่างๆ อย่างที่สมัยก่อนนี้ มีแต่พระสงฆ์พุทธศาสน์ (เยรีน) ชาวอิตาเลียนเท่านั้น ที่ลงรายละเอียดถึงเพียงนี้ ดังในเรื่องเทศน์มหาชาติและการตัดจุกของท่านผู้นั้น

ที่ท่านเจ้าคุณอนุนานราชธนได้แบบอย่างมาอธิบายคติความเชื่อทางพุทธศาสนาอย่างชาวบ้านของไทย ซึ่งท่านเขียนไว้ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

หนังสือเล่มล่าสุดของอาจารย์สแวนว์เรื่องนี้ นับว่ามีคุณค่าทั้งทางศาสนาและทางมานุษยวิทยา ตลอดจนทางประวัติศาสตร์ โดยที่บทส่งท้าย ผู้เขียนได้ตอนเอาคำของผู้นำทางพุทธศาสนาร่วมสมัยในเรื่องพุทธรูป มาลงไว้ให้ได้พิจารณาจากสามท่าน คือ ท่านพุทธทาส ท่านปยุตโต และท่านไพริรัชช์ แม้อาจารย์สแวนว์จะไม่ได้รวมทัศนคติจากสำนักพระธรรมกาย แต่ก็เอาพระพุทธรูปจากสำนักสังฆกรรมปฏิรูปแห่งนั้นมาลงไว้เป็นใบปกให้ได้ปลงธรรมสังเวช แต่ตามความจริงปกหนังสือเล่มนี้ก็เกิดเสียด้วย

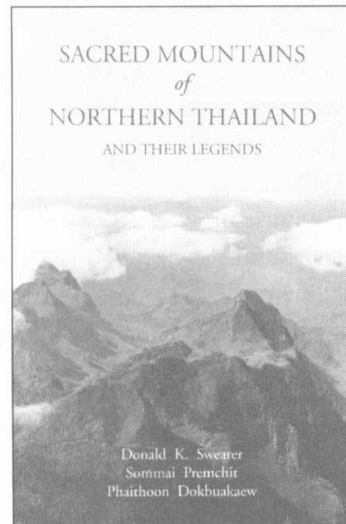
ส.ศ.๒๕.

Sacred Mountains of Northern Thailand and Their Legends

by Donald K. Swearer, Sommai Premchit

and Paithoon Dokbuakaew (Silkworm Books) Chiangmai 2004

ข้าพเจ้าได้เคยถึง Becoming the Buddha ของอาจารย์ดอน สแวนว์มาก่อน

แล้ว ไล่ๆ กับเล่มนั้นอาจารย์ดอนก็ผลิตออกมาอีกเล่ม ว่าด้วยภูเขาอันศักดิ์สิทธิ์ของล้านนาไทย และตำนานต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง "โดยอาจารย์แปลร่วมกับอาจารย์สมหมาย เปรมจิต และอาจารย์ไพฑูริย์ ดอกบัวขาว ช่วยให้เราเห็นคุณค่าของอดีต รวมถึงความศักดิ์สิทธิ์มหัศจรรย์ต่าง ๆ ของเทือกเขาเหล่านั้น โดยที่เราพากันหันไปนับถือเงิน อำนาจ และเทคโนโลยี จนลืมนึกถึงธรรมเนียมดั้งเดิมของบรรพชนไปอย่างน่าเสียดาย

ถ้าใครได้อ่านเล่มนี้แล้วเกิดสำนึกในทางภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ดั้งเดิมมา จะช่วยให้เกิดดวงตาเห็นธรรมในสิ่งซึ่งลึกซึ้งยิ่งกว่าการเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องในปัจจุบัน

นิมิตดีก็ตรงที่ชาวล้านนาเองอย่างอดีตเจ้าคุณพระไพริรัชช์ แห่งวัดพันตอง และอาจารย์เครือมาศ วุฒิการณ์ แห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ได้อุทิศตนเพื่อความศักดิ์สิทธิ์มหัศจรรย์ของวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างนานาถนอมชอบดังอาจารย์ดอนและคณะได้อุทิศคุณความดีของหนังสือเล่มนี้บูชาคุณท่านทั้งสองนี้ ถ้าหนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ล่าออกไปอีกหน่อย คณะผู้เขียนและผู้แปลเล่มนี้คงรวมอุทิศถึงอาจารย์ศิริชัย นฤมิตรราชการ อีกคนละกระมัง เพราะท่านผู้นี้ก็เป็นสดมภ์หลัก คล้าย ๆ ท่านทั้งสองที่มีนามปรากฏดังได้รับคำอุทิศมาแล้วจากหนังสือเล่มนี้

หวังว่าเล่มนี้ จะได้รับการอ่านอย่างกว้างขวาง ไม่แพ้เล่มก่อน ๆ ของอาจารย์ดอน สแวนว์ โดยเฉพาะที่ปัจฉิมลิขิตในเล่มนี้ เตือนเราให้รู้จักฟื้นคืนอดีตขึ้นมาเพื่อแสวงหาอนาคตอย่างถูกทางนั่นแล

ส.ศ.๒๕.

มรณกรรมกึ่งดงาม

วาระสุดท้ายของเหล่าบรมครู

๙๙แห่งจิตวิญญาณ

สุชีลา แบล็คแมน

รวบรวมและเรียบเรียง

ธารา รินศานต์ แบล็ค

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑๖๐ หน้า

ราคา ๑๓๐ บาท

"หนังสือว่าด้วยวาระสุดท้ายของครูบาอาจารย์ในศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะพุทธศาสนาและฮินดู ซึ่งล้วนเป็นตัวอย่างของการตายดี หนังสือเล่มนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าความตายนั้นมีใช้สิ่งน่าสะพรึงกลัว หากเป็นเพียงแค่กรรมเวียนเปลี่ยนผ่านไปตามวัฏจักรของชีวิตเท่านั้น แม้จะเป็นเรื่องราวของบรมครูผู้ยิ่งใหญ่ในทางจิตวิญญาณ แต่การจากไปของท่านเหล่านั้นส่วนใหญ่กลับเป็นไปอย่างธรรมดาที่สุด ปรากฏจากปฎิหาริย์หรือความพิสดารผาดโผน รวากับจะบอกว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาสามัญของชีวิต ไม่ต่างไปจากการกินหรือการนอน"

เป็นหนังสือพร้อมภาพบรมครูต่าง ๆ ประกอบอยู่ด้วยอ่านง่าย เพราะคัดเฉพาะช่วงวาระของการตายมานำเสนอ ทำให้ฟังตระหนักว่า ด้วยการฝึกฝนที่หนักข้อมนำไปสู่ความตายอย่างสามัญ

เราตายอย่างไร

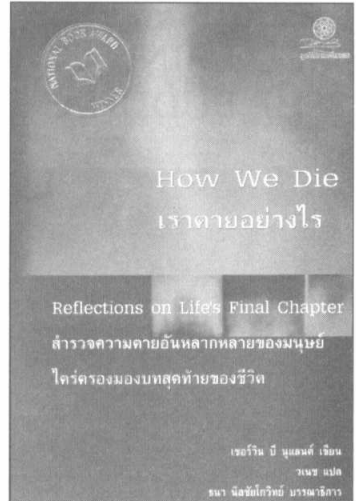
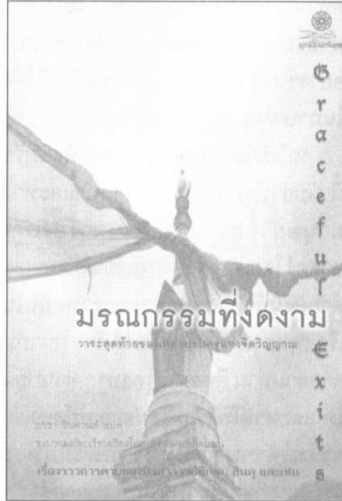
เชอร์วิน บี. นูแลนด์ เขียน

วเนช แบล

ราคา ๒๕๐ บาท

นวนิยายชีวิตที่อ่านง่าย แต่ได้ความรู้ทางวิชาการไปโดยอัตโนมัติเล่มนี้ เป็นเล่มที่ ศ.น.พ.ประเวศ วะสี เขียนไว้ในคำนำว่าควรอ่านบ่อย ๆ จะทำให้จิตใจละเอียดอ่อนต่อชีวิตมากขึ้น หรือเรียกว่ามีหัวใจของความเป็นมนุษย์มากขึ้น

ประสบการณ์ชีวิตของนายแพทย์เชอร์วิน บี. นูแลนด์ ที่ถ่ายทอดเป็นอักษรคู่นวนิยายความตายเล่มนี้ เป็นอีกหนทางหนึ่งที่ทำให้เราเผชิญหน้ากับความตายได้อย่างมีสติมากขึ้น เพราะนอกเหนือจากจิตใจที่มั่นคงแล้ว ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อสิ่งที่เราต้องเผชิญ (การดำเนินโรค) จะช่วยให้เราลดทอนความหวุ่นวิตก ความกลัวต่อพยาธิสภาพของโรคนั้น ๆ ได้ และที่สำคัญ ความรู้ความเข้าใจนี้จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของเราต่อความตายได้อย่างถูกต้องเหมาะสมว่าเราจะต่อสู้กับโรคนั้นที่คุกคามนั้นต่อไป หรือหยุดดิ้นรนกอบกู้ชีวิต ซึ่งท้ายที่สุดแล้วอาจได้มาเพียงแค่ซากปรักหักพังที่ไร้ค่าเท่านั้น

ประชาสัมพันธ์

ขอเชิญร่วมงานเสวนา

“เราตายอย่างไร”

วันเสาร์ที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๗

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมชั้น ๔ ตึกอเนกประสงค์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์)
วิทยากรนำเสนอบโดย

คุณเอกชัย พรรณเชษฐ์

ผู้แปลหนังสือเรื่อง How We Die

น.พ.นิธิพัฒน์ เจียรกุล

คณะอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช

คุณเดือนเต็ม สาลิตุลย์* นักแสดง

* อยู่ในช่วงติดต้อ

ดำเนินรายการโดย ดร.อรศรี งามวิทยาพงศ์
อาจารย์ประจำสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ร่วมจัดโดย

เครือข่ายชาวพุทธฯ และ มูลนิธิโกมลคีมทอง
สนใจติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

โทร. ๐-๒๕๖๖-๒๗๒๑-๒, ๐-๑๙๘๔-๕๔๓๑

สู่วิถีอันประเสริฐ

ชีวิตและการสอนที่ไม่ธรรมดา

ของ แม่ที่เป๊ะ

เอมี ซมิคท์ เขียน

แม่มิ่งขวัญ แปล

ส. ศิวรักษ์ บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : มิถุนายน ๒๕๔๗

กระดาษกึ่งรีด ๑๖๐ หน้า

ราคา ๑๕๐ บาท

มีเธอจึงมีฉัน

คำประกาศแห่งการพึ่งพา

สาทิศ कुमार เขียน

ทาคินี แปล

ส. ศิวรักษ์ บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มิถุนายน ๒๕๔๗

กระดาษกึ่งรีด ๒๖๔ หน้า

ราคา ๑๕๐ บาท

จิตสำนึกใหม่ แห่งเอเชีย ๑

ทัศนะจากพุทธ ขงจื้อใหม่ และนิเวศ

ประชา หุตานุวัตร, รามูมณีวันัน สัมภาษณ์

พรรณงาม เก่าธรรมสาร แปล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มิถุนายน ๒๕๔๗

กระดาษกึ่งรีด ๒๕๖ หน้า

ราคา ๑๘๐ บาท

เงินตราแห่งอนาคต

วิถีใหม่สู่การรังสรรค์ความมั่งคั่งงาน

และโลกอันชาญฉลาด

เบอร์นาร์ดี สติวาร์ เขียน

จินตลา วิเศษกุล แปล

จัดพิมพ์โดย โครงการเงินตราชุมชน

โครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา (ไฟกัส)

และสำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤษภาคม ๒๕๔๗

กระดาษกึ่งรีด ๕๒๘ หน้า

ราคา ๒๕๐ บาท

หนทางเข้าถึง

ชีวิตที่เปี่ยมความหมาย

มรรควิธีแห่งการฝึกตน

โดย พระนิพนธ์ทะเลลามาะ

ส. ศิวรักษ์ แปล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กรกฎาคม ๒๕๔๕

กระดาษกึ่งรีด ๑๗๖ หน้า

ราคา ๑๕๐ บาท

ทิวทางที่ยั่งยืนของสังคมไทยกับป่าชุมชน

มูมมองสหวิทยาการ

สุวิชัย ทรนแก้ว บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย ศูนย์การศึกษาพัฒนาสังคม คณะรัฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งแรก : ธันวาคม ๒๕๔๕

กระดาษกึ่งรีด ๑๕๗ หน้า

ราคา ๙๐ บาท

คนจนกับนโยบายการทำให้เงินของรัฐ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ เขียน

จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการเผยแพร่

และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.)

พิมพ์ครั้งแรก : ธันวาคม ๒๕๔๓

กระดาษกึ่งรีด ๑๒๘ หน้า

ราคา ๘๐ บาท

ชีวิตและลมหายใจที่หายไป

สมบุญ สีคำดอกแค บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สมาศเครือข่ายกลุ่มผู้ป่วยจากการทำงาน

และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย

กระดาษปอนด์ ๑๑๕ หน้า

ราคา ๑๐๐ บาท

รู้ทันทักษิณ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ขอคิดด้วยคน

พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม ๒๕๔๗

กระดาษปอนด์ ๒๔๐ หน้า

ราคา ๒๑๕ บาท

แปลงทักษิณเป็นทุน

หนังสือควรอ่าน

สำหรับคนที่รักและห่วงประเทศไทย

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เขียน

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ขอคิดด้วยคน

พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม ๒๕๔๗

กระดาษปอนด์ ๒๖๔ หน้า

ราคา ๒๑๕ บาท

सानแสงอรุณ

ดูสภาพในความงดงามของชีวิต

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (๔๕) พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๔๗

ทำลายฝัน

เมื่อจินตนาการประสานกับความเป็นจริง

ราคา ๔๕ บาท

สร้อยทองสาร

จุลสารรายเดือน เผยแพร่ปีละ ๑๒ ฉบับ

พระมหาสุศักดิ์ สุธมฺมมุตฺตกาโร บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักเรียนวัดสร้อยทอง

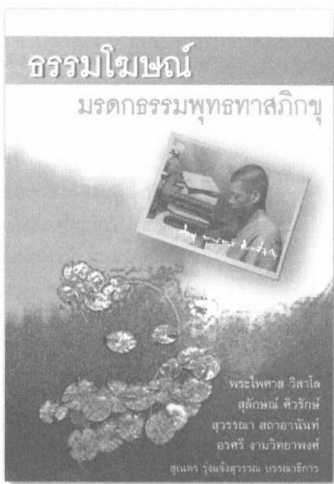
ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท/ปี

อรุโธ - กั้นเต

เล่าเรื่อง หนังสือเล่มเล็ก

ธรรมโฆษณ์

มรดกธรรมพุทธทาสภิกขุ

พระไพศาล วิสาโล

สุลักษณ์ ศิวรักษ์

สุวรรณฯ สถานานันท์

อรศรี งามวิทย์พงศ์

สุนทร รุ่งแจ้งสุวรรณ -บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย กลุ่มเสขิยธรรม

พิมพ์ครั้งแรก เมษายน ๒๕๔๗

ราคา ๔๐ บาท

ถ้าให้เขียนถึงความรู้สึกที่ได้ทำหนังสือ **ธรรมโฆษณ์** : **มรดกธรรมพุทธทาสภิกขุ** เล่มนี้ ก็คงต้องขอย้อนถึงเมื่อครั้งที่ได้รับโอกาสให้ทำหน้าที่บรรณาธิการหนังสือ **ทศวรรษแห่งการจากไป ของ... พุทธทาสภิกขุ** จำได้ว่าตอนนั้นรู้สึกตื่นเต้น ตีใจ คิดว่าเป็นประสบการณ์ใหม่ที่นำลงมือทำ ถึงแม้จะรู้สึกขัดเขินกับคำว่าบรรณาธิการ อยู่บ้าง แต่ก็รับที่จะลองทำงานนี้ และเมื่อลงมือทำงานก็ไม่ได้ตั้งความหวังไว้มากมาย คิดเพียงว่าทำให้เต็มที่ เมื่อไม่ตั้งความหวังก็ไม่ค่อยกังวลใจ ไหน ๆ หลวงพี่ก็ตัดสินใจให้โอกาสแล้ว ก็ต้องลองดูสักตั้ง

พอมาถึงหนังสือ **ธรรมโฆษณ์** : **มรดกธรรมพุทธทาสภิกขุ** หลวงพี่ได้ให้โอกาสอีกครั้ง แต่แค่เริ่มต้นกลับมีความกลัวและลังเลที่จะรับทำงาน ทั้ง ๆ ที่เมื่อทำหนังสือเล่มแรกเสร็จแล้ว ก็ได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้างในหลาย ๆ เรื่อง และคิดว่าเป็นประโยชน์ถ้ามีโอกาสได้ทำหนังสืออีกครั้ง แต่พอถึงเวลากลับไม่แน่ใจและต้องขออนุญาตตัวเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจ มาถึงตอน

นี้ก็ตั้งใจที่เลือกคำตอบว่าจะทำหนังสือเล่มนี้ เพราะสิ่งหนึ่งที่ได้ก็คือในการทำงานทุกครั้งเราจะได้รับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ใหม่ ๆ เสมอ

เมื่อมาย้อนนึกดูก็คิดว่าตัวเองโชคดีมากทั้งในเรื่องของเวลาและโอกาส เพราะขณะที่ทำต้นฉบับและต้องติดต่อกับวิทยากรที่ร่วมเสวนาให้ตรวจดูต้นฉบับนั้น แต่ละท่านก็มีการงานมากมายเหลือเกิน ทั้งพระไพศาล วิสาโล, อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์, อาจารย์สุวรรณฯ สถานานันท์ และคุณอรศรี งามวิทย์พงศ์ ทุกท่านนั้นเปี่ยมด้วยคุณวุฒิและมีชื่อเสียงเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไปทั้งนั้น แต่ท่านก็ให้ความสำคัญและสละเวลามาตรวจแก้ต้นฉบับนี้ให้ เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาภายในเวลาที่เร่งด่วนอีกด้วย เพราะบางท่านก็ต้องเตรียมตัวเดินทาง ถ้าท่านไม่ยอมสละเวลาตรวจแก้เนื้อหาให้ก็ต้องรออีกนานที่เดียวกว่าท่านจะเดินทางกลับ บางท่านไม่มีเวลาและต้องเดินทางแล้ว ก็กรุณาเอาต้นฉบับติดตัวไปตรวจให้ สิ่งนี้ทำให้รู้สึกว่าคุณเองโชคดีที่ได้มีโอกาสทำงาน

ให้ผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีเมตตากับคนทำงาน เล็ก ๆ อย่างเรา

เสร็จจากส่วนเนื้อหาเข้าสู่การจัดรูปเล่ม หลวงปู่สุพจนก็เร่งจัดรูปเล่มให้ อย่างเต็มที่ และระหว่างการทำงาน หลวงปู่ก็ติดต่อกันเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำโดยตลอด ส่วนแบบปกคนในครอบครัวอย่างน้องชายมาช่วยออกแบบให้ เมื่อทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยลงตัวแล้วเหลือเพียงส่งงานเข้าโรงพิมพ์ ตีร้งนี่จำได้ว่าสำหรับตัวเองความกังวล และความเครียดที่เกิดขึ้นหลายวันที่ ผ่านมาค่อยคลายไป เพราะหน้าที่ที่รับมอบหมายมาใกล้จะเสร็จสิ้นแล้ว อีกไม่นานหนังสือเล่มนี้จะออกมาเป็นรูปเล่มอวดโฉมให้ได้เห็นกัน ก็อยากจะขอบคุณทุกท่านที่กล่าวมาทั้งหมด รวมถึงทีมงานที่ร่วมแรงร่วมใจจัดงานเสวนาครั้งนี้ขึ้นมาด้วย

ทีนี้ขอเล่าถึงในส่วนของเนื้อหาบ้าง เพราะมีหลายประเด็นที่น่าสนใจ หนังสือชุด *ธรรมโฆษณ์* นั้นมีความสำคัญอยู่ตรงที่เป็นหนังสือธรรมะของท่านอาจารย์พุทธทาสที่รวบรวมไว้ อย่างเป็นระบบ และเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ โดยความตั้งใจของท่านอาจารย์พุทธทาสนั้นตั้งใจที่จะนำเสนอแนวคิดหลัก ๆ ของท่านลงไปไปในหนังสือชุด *ธรรมโฆษณ์* แต่หนังสือชุดนี้ไม่ใช่เป็นหนังสือธรรมะของท่านเพียงอย่างเดียว ส่วนหนึ่งจะเป็นการคิดสรรพทรวจนะมาจากพระไตรปิฎก แล้วรวบรวมขึ้นมา เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีหนังสือธรรมะใช้ศึกษากัน เมื่อท่านอาจารย์พุทธทาสได้ทุ่มเทเวลาเพื่อรวบรวมทำเป็นหนังสือชุด *ธรรมโฆษณ์* ขึ้นไว้ให้ได้อ่านศึกษากันแล้ว ก็สมควรที่จะได้นำมาใช้ศึกษาให้เกิดประโยชน์มิใช่หรือไม่ก็ครบเป็นชุดแล้วก็สวยงามดี เก็บไว้ตั้งโชว์ไม่กล้าเปิดอ่าน เดียวจะชำรุดเสียหายไป

อะไรทำนองนั้น

ทีนี้เราจะศึกษาหนังสือชุด *ธรรมโฆษณ์* กันอย่างไร ท่านอาจารย์พุทธทาสนั้นมีคุณลักษณะสำคัญที่เด่นที่สุดก็คือ ความผสมผสานกันระหว่างปฏิบัติกับปริยัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยากในกระแสของคณะสงฆ์ ณ ขณะนี้ ข้อคิดที่สำคัญคือ เวลาที่เราจะศึกษาหนังสือชุด *ธรรมโฆษณ์* หรือแม้แต่จะศึกษาเรื่องอะไรก็แล้วแต่จะต้องเข้าใจแล้วก็จับประเด็น ไม่ไปยึดติด แม้กระทั่งตัวความเป็นพุทธศาสนาในแง่ของสถาบัน หรือความมีตัวตน เราต้องข้ามไปให้พ้นจากสิ่งยึดติดเหล่านี้ เพื่อที่จะเข้าสู่รูปแบบที่ท่านอาจารย์พุทธทาสได้ไปพ้นจริง ๆ ก็คือความไม่มีพรมแดนทางศาสนา เมื่อพุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจแก่นแท้ของตัวเอง ก็จะสามารถเข้าใจในศาสนาอื่น ๆ ด้วย

ในการศึกษาธรรมะนั้น เราควรศึกษาเพื่อเปิดใจของเราให้กว้างขึ้น ไม่ใช่เพื่อติดอาวุธทางปัญญาสำหรับไปเขียดเขื่อนใคร หรือเพื่อยกตัวตนให้สูงขึ้นเด่นขึ้น อันนี้เป็นปัญหาของนักปริยัติและนักปฏิบัติจำนวนไม่น้อย พอเข้าใจธรรมะหรือมีศีลมากขึ้นก็จะรู้สึกตัวตัวเองสูงกว่าคนอื่น เกิดความหลงตัวคิดว่าตัวเองวิเศษ ส่วนคนอื่นไม่เข้าท่า

ยิ่งในปัจจุบันนี้ก็ยิ่งเห็นชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะทุกวันนี้เราไม่เข้าใจศาสนาของตัวเอง เราถึงเอาศาสนามาเป็นเครื่องมือในการห้าหน้าซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรำวุ่นกันระหว่างศาสนา ตอนนี้นศาสนาเป็นตัวแบ่งแยกที่สำคัญ ไม่ใช่เฉพาะในระดับประเทศ แต่กลายเป็นปัญหาระดับโลก แม้กระทั่งในประเทศไทยเวลานี้ความแตกแยกระหว่างศาสนาก็เป็นสิ่งที่เห็นชัดมากขึ้น

เราจะเห็นว่าปัจจุบันศาสนา

กลายเป็นตัวสร้างวัฒนธรรมแห่งความเกลียดชังมากขึ้น ในขณะที่บริโศคนิยมเป็นตัวสร้างวัฒนธรรมแห่งความละโมภวัฒนธรรม ๒ ประเภทนี้มีความสำคัญมากในโลกยุคโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมแห่งความละโมภนั้นมิบริโศคนิยมเป็นตัวแทนส่วนวัฒนธรรมแห่งความเกลียดชังนั้นแสดงออกในรูปของลัทธิชาตินิยมและลัทธิเคร่งจารีต คลั่งศาสนา วัฒนธรรม ๒ ประเภทนี้ เป็นอันตรายที่คุกคามมนุษยทั้งโลก ดังนั้นการทำความเข้าใจในแก่นของศาสนาจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับสันติภาพของโลก เพราะศาสนากำลังจะถูกใช้ไปในด้านที่ตรงกันข้าม ดังเช่นกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางภาคใต้ ก็กำลังเน้นย้ำให้ทุกฝ่ายได้เห็น และตระหนักถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นแล้วว่าก่อให้เกิดความรุนแรงและส่งผลกระทบมากมายเพียงไร

ดังนั้นในการที่เราจะศึกษาพุทธศาสนานั้นต้องศึกษาเพื่อที่จะสามารถนำมาใช้เป็นมุมมองในการมองโลกและสังคมได้ พุทธศาสนาไม่ใช่เพียงเป็นแค่เรื่องของการฝึกฝนตนเอง หากยังเน้นการสร้างสรรคสังแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อชีวิตที่ติงามอีกด้วย

ที่เขียนมานี้ก็เป็นเพียงเนื้อหาบางส่วนที่น่าสนใจ ยังมีอีกหลากหลายแง่มุมที่น่าสนใจ ซึ่งหาอ่านได้ในหนังสือ *ธรรมโฆษณ์ : มรดกธรรมพุทธทาสภิกขุ* ทั้งหมดก็คือความเป็นมาและความรู้สึกที่ได้ทำงานหนังสือเล่มนี้ และคือความภูมิใจที่ได้เห็นงานชิ้นนี้เสร็จเป็นรูปเล่ม หวังว่าหนังสือ *ธรรมโฆษณ์ : มรดกธรรมพุทธทาสภิกขุ* จะเป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ ที่ได้ทำหน้าที่นำเสนอความคิดออกไปในวงกว้าง

เรื่อง พรชัย ลากดำรงกิจ ภาพ: ศุภสรณ์ เจริญวัฒนา / นำเพชร วรรณานนท์
ตีพิมพ์ครั้งแรกใน หนังสือพิมพ์ สวัสดิ์กรุงเทพ ประจำวันที่ ๒ เมษายน - ๘ เมษายน ๒๕๔๗

ฟื้น คอนโดฯ ร้าง คำ โบราณสถาน

วัดทองนพคุณและโบราณสถานสำคัญกำลังจะถูกย้าย เพราะแผนการก่อสร้างคอนโดมิเนียมสูง ๕๒ ชั้น ริมน้ำเจ้าพระยา จะส่งผลกระทบต่อศิลปกรรม สิ่งแวดล้อม รวมถึงความรู้สึกทั้งของพระสงฆ์และประชาชนต่อความเหมาะสม ที่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์จะถูกบดบังด้วยคอนโดฯ

วัดทองนพคุณ โบราณสถานที่สำคัญของชาติกำลังจะถูกบดบังจากอาคารคอนโดฯ สูง ๕๒ ชั้น กำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงความเหมาะสมในการผุดคอนโดฯ สูงค่าวัด ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และคนจะมาอยู่สูงกว่าพระสงฆ์ ขณะที่การอนุมัติการก่อสร้างยังถูกประชาชนต่อต้าน จนขณะนี้ยังหาข้อยุติไม่ได้

ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยากลายเป็นพื้นที่
ทองคำ ภายหลังถูกนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จับจอง
สร้างโรงแรมหรูคอนโดมิเนียมระฟ้าราคาแพง กระทั่ง
ที่อยู่อาศัยของคนมีระดับที่ต้องการเป็นเจ้าของห้องพัก
เพื่อชื่นชมวิวทิวทัศน์ของแม่น้ำเจ้าพระยา

ล่าสุดโครงการ “โอเรียลเต็ล สวีท” ได้กลายเป็น
ประเด็นสำคัญในการต่อสู้เพื่อคัดค้านการก่อสร้าง
อาคารสูงใกล้เขตโบราณสถาน และส่งผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม

● รูปแบบคอนโดฯ คำโบราณสถาน

ทีมข่าวสวัสดิการกรุงเทพสำรวจพื้นที่พบว่าโครง-
การ “โอเรียลเต็ล สวีท” เป็นคอนโดมิเนียมสูง ๕๒ ชั้น
และ ๔๔ ชั้น ตั้งอยู่ในซอยสมเด็จพระยา ๑๗ หรือ
ซอยวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน เป็นโครงการคอนโด-
มิเนียมขนาดยักษ์ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา
และอยู่ในเขตโบราณสถานสำคัญ ๒ แห่ง คือ วัดทอง-
นพคุณ และป้อมป้องปัจจามิตร

ในช่วงแรกเจ้าของโครงการคือ บริษัท ซาลอน
อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย) จำกัด ได้ยื่นขอใบ
อนุญาตจาก กทม. เพื่อขอก่อสร้างตั้งแต่เดือนตุลาคม
๒๕๓๖ สมัยที่ ร.อ.กฤษฏา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา เป็น
ผู้ว่า กทม. โดยมีนายการุณ จันทรางศุ รองผู้ว่า
กทม. เป็นคนเซ็นอนุมัติในเดือนมิถุนายน ๒๕๓๗ ซึ่ง
ใบอนุญาตมีอายุ ๒ ปี หากก่อสร้างไม่เสร็จจะต้องต่อ
ใบอนุญาตใหม่

แต่ก่อนที่นายการุณ จันทรางศุ รองผู้ว่า กทม.
จะอนุมัติโครงการในปี ๒๕๓๗ นั้น ปรากฏว่า พระ-
ราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ ได้กำหนดใช้แล้วตั้งแต่ปี ๒๕๓๖
โดย พ.ร.บ.ระบุว่า โครงการอาคารชุดพักอาศัยจะต้อง
จัดทำรายการการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
(อีไอเอ) ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์และ
สิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๓๕) ซึ่งครอบคลุมถึง
โครงการที่ก่อสร้างอาคารแล้ว โดยยังไม่ได้เสนอ
รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

๒ ปีต่อมา ในเดือนกันยายน ๒๕๓๙ สมัยที่นาย
พิจิตต รัตตกุล เป็นผู้ว่า กทม. โครงการดังกล่าวได้
เปลี่ยนมือโอนให้กับ บริษัท สิงห์แลนด์รีเวอร์ไซด์ จำกัด
ซึ่งบริษัทนี้ได้ขอต่อใบอนุญาตกับ กทม. โดยมีนาง
ประภาภัทร นิยม รองผู้ว่า กทม. เป็นผู้อนุมัติ

ในช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่แตกเมื่อปี ๒๕๔๐ การ
ก่อสร้างคอนโดฯ ได้หยุดดำเนินการไปชั่วคราว โดย
เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๓ บริษัทได้มาขอต่อใบอนุญาต
อีก โดยนางบรรณโคภีภิญโญ เมฆวิชัย รองผู้ว่า กทม.
เป็นผู้อนุมัติ

● คอนโดฯ ไม่ผ่านอีไอเอ ถึง ๓ ครั้ง

ถึงแม้ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ จะมีควบคุมการก่อสร้างที่
ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ไม่น่าเชื่อว่าผ่านไป
กว่า ๑๐ ปี ที่กรุงเทพฯ เพิ่งมองเห็นและขยับตัวเข้ามา
ดูแลโครงการโอเรียลเต็ล สวีท ที่ยังไม่ได้ทำรายงาน
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรืออีไอเอ

โดยเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๕ นายจิม พันธุม-
โกมล รองผู้อำนวยการสำนักการโยธา กทม. ในขณะ
นั้น ได้ทำหนังสือถึง บริษัท สิงห์แลนด์รีเวอร์ไซด์ จำกัด
แจ้งว่าได้ตรวจสอบการก่อสร้างอาคารที่สร้างได้เพียง
๓ ชั้น และหยุดลงชั่วคราว แต่เนื่องจากอาคารชุด
ดังกล่าวเข้าข่ายต้องจัดทำอีไอเอ ตามประกาศ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.
๒๕๓๕) และฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๓) จึงต้องให้บริษัท
ยืนยันว่าจะสร้างเป็นอาคารชุดหรือไม่ภายใน ๗ วัน
ซึ่งบริษัทได้ตอบกลับมาว่า จะสร้างเป็นอาคารชุดที่พัก
อาศัยและจะจัดทำรายงานอีไอเอให้ถูกต้องต่อไป

บริษัท สิงห์แลนด์ รีเวอร์ไซด์ จำกัด จึงได้ว่าจ้าง
ให้ บริษัท โปรเอ็น เทคโนโลยี จำกัด ทำรายงาน
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อยื่นต่อคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการพิจารณารายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมโครงการที่พักอาศัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผลปรากฏว่า บริษัทต้องยื่นรายงานต่อคณะ

“ชาวพุทธถือว่าวัดเป็นสถานที่สำคัญ การมาสร้างอะไรที่สูงกว่าวัดถือว่าอับอาย บุญนียวัตถุ บุญนียสถานที่เคารพ เรื่องการสร้างอาคารสูงกว่าพระประธาน และโบราณสถานเป็นการไม่เหมาะสม ชาวบ้านเขาก็ถือกัน พระสงฆ์เองก็ไม่สบายใจ เพราะมองเห็นชาวบ้านอยู่สูงกว่าเรา และต่อไปถ้าตีศพุดมาก ๆ จนล้อมวัด จะเป็นอย่างไร อาตมาเคยทำหนังสือร้องเรียนไปยังกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมศิลปากร เพื่อพิจารณาให้ถูกต้อง ถึงแม้อาตมาจะห้ามการก่อสร้างไม่ได้ แต่จะทำหน้าที่ในการอนุรักษ์วัดให้ดีที่สุด”

พระราชปริยัติเวที
เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ

กรรมกรฯ ถึง ๓ ครั้ง คือ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ และเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๖ ซึ่งไม่ผ่านทุกครั้ง เพราะว่าการจัดทำอีไอเอไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเขตโบราณสถาน และทัศนียภาพบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

ซึ่งในบริเวณใกล้เคียงโครงการก่อสร้าง มีโบราณสถานสำคัญ คือ วัดทองนพคุณ และบ่อน้ำบึง บึงจามิตร ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยกฎหมายระบุว่า การก่อสร้างอาคารที่อยู่ในรัศมีโบราณสถาน ๕ กิโลเมตร จะต้องจำกัดความสูงไม่เกิน ๑๕ เมตร ดังนั้นโครงการไอ-เรียลเต็ล สวีท สูง ๕๒ ชั้น และ ๔๔ ชั้น ที่ตั้งอยู่ใกล้โบราณสถานสำคัญทั้งสองแห่ง จึงไม่สามารถจะเกิดขึ้นได้เพราะผิดข้อบัญญัติกฎหมาย

อีกทั้งยังขัดกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลงอาคารริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง พ.ศ.๒๕๔๒ ที่กำหนดให้พื้นที่ในบริเวณห่างจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่งในระยะ ๔๕ เมตร ที่จะห้ามสร้างอาคารสูงเกิน ๑๖ เมตร แต่โครงการนี้ตั้งใกล้ริมแม่น้ำเจ้าพระยามีความสูงของอาคาร ๕๒ ชั้น ๑๘๓ เมตร และอาคารสูง ๔๔ ชั้น ๑๔๓ เมตร

จนกระทั่ง นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น ยังออกมาโจมตีการก่อสร้างโครงการคอนโดฯ ยักษ์ดังกล่าวว่า ถ้าสร้างแล้วประชาชนเดือดร้อน สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมเสียหาย ต้องมีบทลงโทษ ถึงแม้ว่ากฎหมายเอาผิดไม่ได้ ก็จะใช้มาตรการสังคม โดยปิดป้ายประกาศให้รู้กันทั่วเมืองว่าสร้างความเดือดร้อน อย่าไปสนับสนุนพวกทำผิดกติกาสังคม

● “สมักร” โพล์เซียดผ่านอีไอเอ

แต่ทว่าความยืดเยื้อการก่อสร้างอาคารชุดโครงการไอเรียลเต็ล สวีท เนื่องจากมีปัญหาไม่ผ่านอีไอเอได้ถูกคลี่คลายลง โดยเมื่อวันที่ ๓ กันยายน

๒๕๔๖ การประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาอีไอเอของกทม. ซึ่งมีทั้งหมด ๑๑ คน โดยมีรายงานข่าวระบุว่า ตัวแทนจาก กทม. ได้เร่งพิจารณาอย่างรวบรัดในการเห็นชอบให้ก่อสร้างอาคารนี้

ขณะที่ตัวแทนจากหน่วยงานราชการอื่น เช่น ผู้แทนจากกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านน้ำเสีย ต่างคัดค้านโดยให้ระบุในรายงานการประชุมว่าไม่เห็นด้วย เนื่องจากโครงการโอเรียลเต็ล สวีท ยังไม่ผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และศิลปกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วงสุดท้ายการประชุมได้มีการโหวตออกเสียง ผลคะแนนปรากฏว่าเป็น ๕ ต่อ ๕ ซึ่งทำให้ยังไม่มีข้อยุติ

ต่อมา ได้มีการประชุมคณะกรรมการอีไอเออีกครั้งเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะประธานคณะกรรมการฯ ได้เข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งหลายครั้งไม่เคยปรากฏว่านายสมัคร จะมาร่วมประชุมแต่อย่างใด

จากการมาร่วมประชุมของนายสมัคร สุนทรเวช ครั้งนี้อ้างว่าผลคะแนนโหวตเมื่อวันที่ ๓ กันยายน

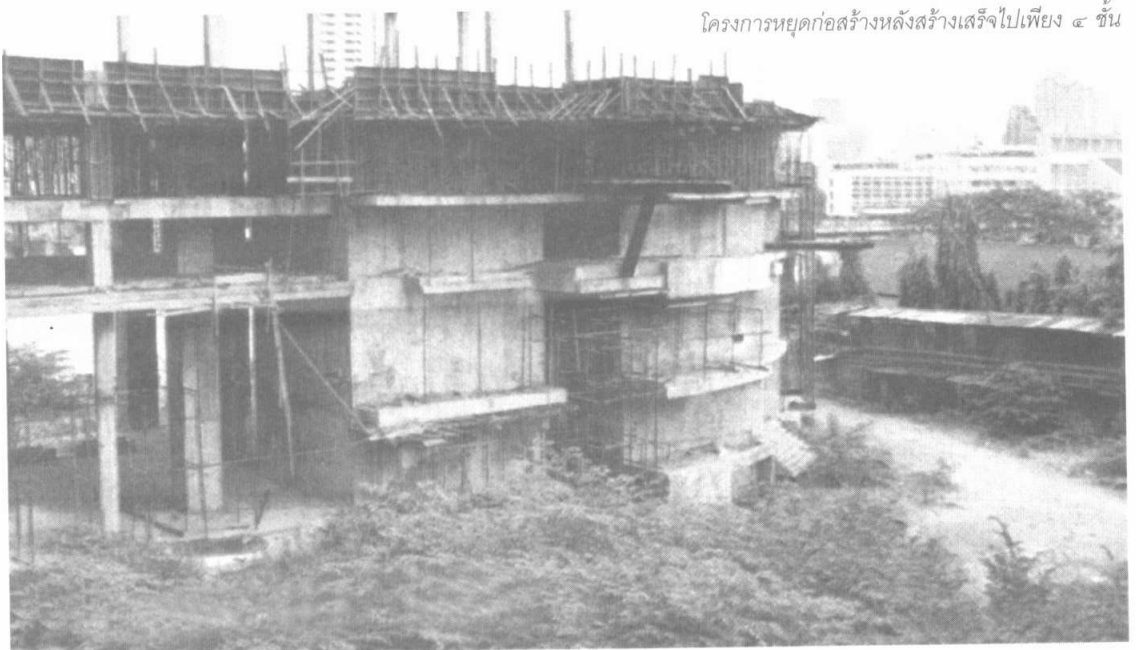
๒๕๔๖ เป็น ๕ ต่อ ๕ จะมาใช้สิทธิประธานออกเสียง เพื่อให้ได้ ๖ เสียง จะได้ผ่านความเห็นชอบโครงการได้ และในที่สุดผลโหวตในการประชุมครั้งนี้ ฝ่ายที่เห็นชอบโครงการชนะไป ๖ ต่อ ๕ โดยเสียงที่ชนะเป็นผู้แทนจากฝ่าย กทม. ทั้งหมด

ภายหลังการประชุม นายสมัครออกมากล่าวว่าการก่อสร้างอาคารไม่น่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่องจากปัจจุบันมีอาคารสูงของบริษัทอื่นอยู่หลายแห่ง ส่วนโครงการขัดกับข้อบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตโบราณสถานนั้น เห็นว่า บริษัท สิงห์แลนด์ รีเวอร์ไซด์ จำกัด ได้ขออนุญาตก่อนที่จะมี พ.ร.บ.อีไอเอ ออกมาบังคับใช้ ดังนั้นจึงไม่ขัดกฎหมาย เพราะกฎหมายไม่มีผลบังคับใช้ย้อนหลัง

๑ “สุลักษณ์” ออกโรงตำหนิติโม้ปร่งใส

ภายหลังมติคณะกรรมการอีไอเอได้อนุมัติผ่านโครงการคอนโอมิเนียม โอเรียลเต็ล สวีท ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาได้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงความ

โครงการหยุดก่อสร้างหลังสร้างเสร็จไปเพียง ๔ ชั้น

วัดทองนพคุณ

วัดทองนพคุณ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ในชอยสมเด็จเจ้าพระยา ๑๗ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่

วัดนี้เป็นวัดโบราณไม่ปรากฏว่าสร้างตั้งแต่สมัยใดทราบเพียงว่าเป็นวัดราษฎร์ ต่อมาพระยาโชฎึกราชเศรษฐี (ทองจีน ไกรฤกษ์) ได้ปฏิสังขรณ์ใหม่แล้ว

ปัจจุบันวัดทองนพคุณ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นเขตโบราณสถาน เป็นหนึ่งในวัดที่มีความสำคัญต่อสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมของประเทศไทย โดยเฉพาะพระอุโบสถของวัดแห่งนี้ สมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้ลงมติว่าศิลปกรรมทรงคุณค่าทางประวัติ-

ศาสตร์ที่ดีที่สุดในรอบ ๒๐๐ ปี ของกรุงเทพมหานคร ปุชนิยมวัดที่สำคัญของวัดนี้คือ พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยที่มีพระพักตร์งดงามมาก และหลวงพ่อด่างเพชรพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ชาววัดทองนพคุณมีความเชื่อถือศรัทธามาก และเมื่อคราวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระกฐิน ยังได้มีการสร้างวัดถุ่มงคลหลวงพ่อด่างเพชรให้ศาสนิกชนได้นำไปสักการะบูชา

ในทางสถาปัตยกรรมนั้น วัดทองนพคุณยังมีความหลากหลายพิเศษมาก ดังเช่น ช่องหน้าต่างพระอุโบสถที่เป็นซุ้มลายปูนปั้นรูปพัดยศ ซึ่งเป็นลูกเล่นเชิงศิลปะของคนสมัยโบราณ หรือจิตรกรรมภาพเขียน

“องค์เทพของรัฐไทยส่วนหนึ่งมันกินสินบน ส่วนหนึ่งมันไม่เอาไหน คนรับพิตชอบไม่คำนึงว่าตัวสูงขนาดนี้จะเกิดผลกระทบอย่างไรต่อชีวิต และความปลอดภัยของคน รวมถึงศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ กฎหมายระบุว่ารัศมี ๕ กิโลเมตร ในเขตโบราณสถาน ห้ามมีอาคารสูงเกิน ๑๕ เมตร แต่ก่อนอนุมัติกันได้ เป็นเพราะตะเบงไช้อำนาจแบบไม่ชอบธรรม เขาบ้านไม่รู้เรื่องก็ปล่อยกันไป มองไม่เห็นภัย ยังดีที่ทางวัดเห็นด้วย ผมดีใจที่กล้ายืนหยัดเรื่องนี้กับผม เจ้าอาวาสท่านรู้เท่ากัน จึงร่วมต่อสู้ด้วย เพราะถ้าสร้างแล้ววัดต้องพังแน่ สิ่งทีห่วงว่าฯ กทม. ทำไปนั้นพิต แต่การจะไปพูดกับเขาคงไม่รู้เรื่อง

และคงไม่สนใจ เพราะการอนุมัติเกิดขึ้นอย่างไรไม่โปร่งใส

ดังนั้นต้องไปทำอะไรที่เหนือกว่ามัน

ดังนั้นจึงร้องไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ส่วนเรื่องการพิจารณา อีไอเอ ต้องสู้กันในศาลแน่ เพราะคุณสมภัก สุนทรเวช

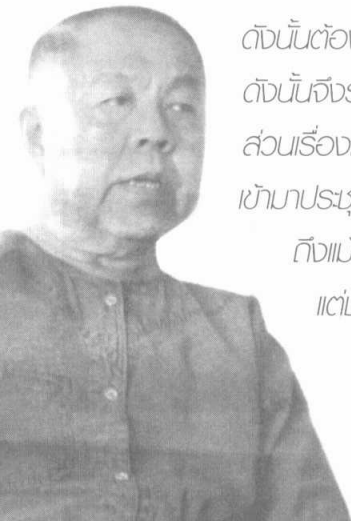
เข้ามาประมุขมันนั้นก็ตัดสินหัว: ๆ โดยไม่ฟังอะไรเลย นี่เป็นพฤติกรรม

ถึงแม้โครงการอนุมัติก่อนกฎหมาย EIA

แต่ช่วงการต่อสัญญาก็ต้องเอา EIA มาใช้ด้วย ”

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์

กรรมการมูลนิธิพระปริยัติธรรม วัดทองนพคุณ

ภายในพระอุโบสถเรื่องพระเวสสันดร ซึ่งเป็นฝีมือของพระครูกลิ่นสังวร ลูกศิษย์ของ “ขรัว อินโข่ง” โดยสะท้อนจิตรกรรมภาพผนังที่นำศิลปะตะวันตกมาสอดใส่ให้ภาพดูมีมิติ โดยประยุกต์วาดไว้ในพระอุโบสถที่ทุกวันนี้ทางวัดยังคงอนุรักษ์ภาพเขียนดังกล่าว เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าของศิลปกรรมอันล้ำค่าของคนสมัยโบราณอยู่

ที่สำคัญ ในช่วงฉลองกรุงเทพฯ ครบ ๒๐๐ ปี วัดทองนพคุณเคยได้รับรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในฐานะที่อนุรักษ์พระอุโบสถและบริเวณพุทธาวาสดีที่สุดในกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ชาวไทยภาคภูมิใจและควรหวงแหนอนุรักษ์ต่อศาสนสมบัติที่เป็นมรดกของชาติแห่งนี้

ริบเร่งและไม่ชอบมาพากลในการอนุมัติของเสียซึ่งมาจากฝ่าย กทม. โดยเฉพาะประเด็นผลกระทบต่อโบราณสถาน ที่กฎหมายชี้ชัดว่าห้ามสร้างอาคารสูงเกิน ๑๕ เมตร ภายในรัศมีโบราณสถาน ๕ กิโลเมตร อีกทั้งกทม.ยังริบเร่งพิจารณาโดยไม่รอฟังความเห็นจากคณะกรรมการอนุกรรมการสิ่งแวดล้อม ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

การขับเคลื่อนของภาคประชาชนต่อการลุกขึ้นมาคัดค้านโครงการคอนโดฯ ยักษ์นี้ นำโดยนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักคิดนักเขียนชื่อดัง ในฐานะกรรมการมูลนิธิพระปริยัติธรรมวัดทองนพคุณ ชี้ชัดว่าการที่นายสมัครใช้อำนาจในฐานะผู้ว่าฯ กทม. อนุมัติอาคารสูง ๓๒ ชั้น ใกล้วัดทองนพคุณ ถือว่าเป็นการใช้อำนาจบาตรใหญ่ โดยไม่มองเห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม การสร้างตึกข่มโบราณสถาน จะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนและวัดทางคณะกรรมการวัดทองนพคุณจะต่อสู้เรื่องนี้ในทางกฎหมาย โดยเฉพาะความโปร่งใสในการพิจารณาอนุมัติของ กทม.

ด้านพระราชปริยัติเวที เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ

ระบุว่าทางวัดเคยทำหนังสือคัดค้านไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะไม่เห็นด้วยกับการสร้างคอนโดฯ ที่จะอยู่สูงกว่าพระประธาน ซึ่งไม่มีความเหมาะสม ในฐานะที่เป็นพระทำให้ต้องคัดค้านอยู่ในที่ แต่เรียกร้องให้ศาสนิกชนที่มีจิตใจศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นคนตัดสินใจว่าสมควรจะสร้างหรือไม่

๑๐. กก.สิทธิ ส่ง สมว.กรัพยากรฯ ฟันธง

การดำเนินการขับเคลื่อนต่อสู้เพื่อคัดค้านผุดคอนโดฯ ยักษ์ “ไอเรียลเต็ล สวีท” ค่าโบราณสถานวัดทองนพคุณ และส่งผลกระทบต่อโบราณสถานอีกหลายแห่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โดยรอบ ซึ่งนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ แกนนำคัดค้านฯ ได้ปฏิเสธที่จะนำเรื่องคัดค้านไปยัง กทม. เพราะเชื่อว่าคงไม่เกิดประโยชน์

แต่ได้ไปเรียกร้องยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อระงับถึงผลกระทบต่อโบราณสถาน และคัดค้านผลการพิจารณาอนุมัติว่าไม่มีความโปร่งใส ที่อ้างว่าไม่มีผลกระทบต่อโบราณสถาน ทั้ง ๆ ที่มีการคัดค้านจากหลายฝ่ายรวมทั้งกรมศิลปากร อีกทั้ง

เรื่องผลกระทบโบราณสถานกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการสิ่งแวดล้อม โบราณสถานและศิลปกรรม ในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๗ คณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนชุดที่ ๑ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ทำหนังสือไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบุว่าโครงการโอเรียลเต็ล สวีท อาจส่งผลกระทบต่อโบราณสถานและชุมชนโดยรอบ จึงแจ้งให้ทราบเพราะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และควรดำเนินการพิจารณาก่อสร้างโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความรอบคอบ รับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะให้รอฟังผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการสิ่งแวดล้อม โบราณสถานและศิลปกรรม ซึ่งกำลังพิจารณาประเด็นผลกระทบของโครงการโอเรียลเต็ล สวีท อยู่

ประเด็นข้อพิพาทเรื่องนี้คงไม่จบลงง่าย ล่าสุดท่าทีของนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ยืนยันว่าอาจจำนำเรื่องนี้ไปสู่การพิจารณาของศาลสถิตยุติธรรม

สำหรับสาธารณชนควรรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นต่อการรुक้าโบราณสถานที่เป็นมรดกของชาติ เพื่อตระหนักและเกิดความห่วงแหน รวมทั้งรับรู้ถึงการทำหน้าที่ของผู้บริหาร กทม. และข้าราชการว่ามีเจตนารมณ์อย่างไรในการเร่งรัดผุดโครงการเอกชนใกล้เขตโบราณสถานสำคัญ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

ที่ ทส ๑๐๐๙/๑๒๓๘

๑ มิถุนายน ๒๕๔๗

เรื่อง การก่อสร้างโครงการโอเรียลเต็ล สวีท
เรียน นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์
อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑
ที่ สม ๐๐๐๓/๖๔๑ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหนังสือแจ้งมายังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เห็นชอบกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการอาคารชุดพักอาศัยโอเรียลเต็ล สวีท ตั้งอยู่ที่ถนนสมเด็จพระยา ๑๗ (ซอยวัดทองนพคุณ) เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร นั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยตรง ควรดำเนินการให้การพิจารณาก่อสร้างโครงการดังกล่าวด้วยความรอบคอบและต้องรอรับฟังความคิดเห็นจากคณะอนุกรรมการสิ่งแวดล้อมโบราณสถานและศิลปกรรมก่อนด้วย ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอชี้แจงรายละเอียดดังนี้

๑. โครงการอาคารชุดพักอาศัยโอเรียลเต็ล สวีท ของบริษัท สิงห์แลนด์รีเวอร์ไซด์ จำกัด ตั้งอยู่ซอยสมเด็จพระยา ๑๗ ถนนสมเด็จพระยา แขวงคลองสาน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยบริษัท โปรเอ็น เทคโนโลยี จำกัด โครงการประกอบด้วยอาคาร ๒ หลัง เชื่อมต่อกัน มีจำนวนห้องพัก ๒๙๒ หน่วย ๖๑๐ ห้องนอน โครงการได้รับใบอนุญาตก่อสร้างอาคารเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๖ และได้ดำเนินการก่อสร้างแล้ว การใช้ที่ดินบริเวณใกล้เคียงโครงการ มีโครงการอาคารชุดบ้านเจ้าพระยา คอนโด และในระยะประมาณ ๗๐๐ เมตร มีวัดทองนพคุณ วัดทองธรรมชาติวรวิหาร และป้อมป้องกันจามิตร

๒. เนื่องจากโครงการได้รับใบอนุญาตก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๖ โดยที่ยังไม่ได้รับการเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการได้ดำเนินการให้เป็นไป

ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๔๓) และนำเสนอรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำเสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการในเขตกรุงเทพมหานครให้ความเห็นชอบต่อไป ซึ่งคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ กรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีการประชุมและพิจารณารายงานโครงการโอเรียลเต็ล สวิต หลายครั้ง โดยการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๔๖ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ คณะกรรมการมีมติยังไม่เห็นชอบรายงาน และให้มีหนังสือถึงสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความอนุเคราะห์ พิจารณาในเรื่องความสูงของอาคารที่อาจมีผลกระทบต่อภูมิทัศน์โดยรอบที่เป็นโบราณสถาน เพื่อประกอบการพิจารณารายงานต่อไป

ครั้งที่ ๘/๒๕๔๖ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ คณะกรรมการผู้ชำนาญการกรุงเทพมหานคร จัดให้มีการประชุมโดยไม่รอผลการประชุมจากคณะอนุกรรมการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ซึ่งผลการประชุม (โดยการลงคะแนนเสียงลับ) จากคณะกรรมการผู้มีสิทธิลงคะแนน ๑๐ ท่าน ผลการลงคะแนนเสียงเท่ากันคือ ๕ ต่อ ๕ จึงนำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาดัดสินใจในฐานะประธานคณะกรรมการ

ครั้งที่ ๙/๒๕๔๖ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ประธานคณะกรรมการผู้ชำนาญการกรุงเทพมหานคร (นายสมิคร สุนทรวช) ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตัดสินชี้ขาดให้ความเห็นชอบโครงการโอเรียลเต็ล สวิต เพื่อให้โครงการดำเนินการต่อไป

๓. ในการดำเนินการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานได้นำประเด็นที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ กรุงเทพมหานคร ขอหารือ เสนอต่อคณะกรรมการอนุกรรมการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ได้พิจารณาโครงการโอเรียลเต็ล สวิต จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๙/๒๕๔๖ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๖ คณะกรรมการมีความเห็นว่าเนื่องจากโครงการอยู่ในกลุ่มโบราณสถานสำคัญหลายแห่ง มีคู คลองเดิมในพื้นที่ จึงสมควรตรวจพื้นที่ให้ชัดเจนก่อนให้ข้อเสนอแนะต่อโครงการต่อไป

ครั้งที่ ๑๒/๒๕๔๖ วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ คณะกรรมการมีความเห็นว่าควรเสนอแนวทางและมาตรการให้วัดมีส่วนในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณสถานที่อื่นด้วย และคลองที่อยู่โดยรอบ และขอทราบระยะห่างจากอาคารเก่าและใหม่ และระยะห่างจากถนนกับโครงการ

ครั้งที่ ๑๔/๒๕๔๖ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

คณะกรรมการมีความเห็นว่าควรประสานความชัดเจนในเรื่องข้อมูลใน EIA ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง และให้หาข้อมูลระยะห่างระหว่างอาคารเก่ากับใหม่ และระยะห่างกับถนน เพื่อศึกษาปัญหาจราจร

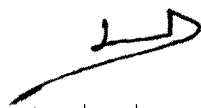
ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม มีมติไม่เห็นชอบกับการดำเนินโครงการโอเรียลเต็ล สวิต ของบริษัท สิงห์แลนด์ รีเวอร์ไซด์ จำกัด

การดำเนินการของบริษัท สิงห์แลนด์ รีเวอร์ไซด์ จำกัด ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โครงการโอเรียลเต็ล สวิต เป็นโครงการที่ได้รับอนุญาตก่อสร้าง (๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๖) และดำเนินการก่อสร้างแล้วโครงการจึงดำเนินการจัดทำและนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๔๓) และคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และแจ้งผลการพิจารณาให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบ ซึ่งสำนักงานได้มีหนังสือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๑๐๐๙/๑๔๕๗๖ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๖ รับประทานมติเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโอเรียลเต็ล สวิต ของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และแจ้งกรุงเทพมหานครเพื่อดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๒-๒๗๙๒, ๐-๒๒๗๑-๔๒๓๒-๘ ต่อ ๒๔๕

โทรสาร ๐-๒๒๗๙-๕๔๖๙

๑๖ ปี สภามหาวิทยาลัยเกษตรกรรม

**ขอเชิญชวนอ่านหนังสือดี ลดราคา ๕๐%
หรือจะทำทานทางปัญญาด้วยการสั่งซื้อหนังสือ
บริจาคเข้าห้องสมุด**

ถ้าจะถามว่าเวลานี้ สังคมไทยกำลังอยู่ในยุคใด ก็คงตอบได้ โกล้เคียงกันว่าอยู่ใน "ยุควิกฤตทางปัญญา" บ้านเมืองของเรา มากไปด้วยกลุ่มต่าง ๆ ที่พร้อมจะกระทำการ หากยังขาดการ หยุดพักทักถามกันว่า เรากำลังจะไปทางไหน เป็นทางออก หรือ ทางตัน ยิ่งเราพยายามใช้สติปัญญาอย่างฝรั่งมาแก้ปัญหาที่มี ลักษณะเฉพาะของสังคมไทย โดยขาดการปรับประยุกต์แล้ว ยิ่ง ทำให้การณ์กลับเลวร้ายเป็นปัญหาซับซ้อนหนักขึ้นไปอีก ถึงเวลา แล้วที่เราจะใช้สติปัญญาอย่างไทย โดยผสมผสานกับความคิด แบบฝรั่งอย่างเหมาะสม ในการแสวงหาทางไทยกันอย่างแท้จริง สถาบันสันติประชาธรรม ศึกษาจากแนวคิดของปราชญ์ นักต่อสู้ทางสังคมของไทย อาทิเช่น เทียนวรรณ ปรีดี พนมยงค์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ฯลฯ ผู้พยายามคิดค้นในเรื่องสันติภาพ สันติวิธี (สันติ) ประชาธิปไตย (ประชา) และความเป็นธรรมในสังคม (ธรรม) เพื่อเป็นทิศทางหนึ่งในการแก้ปัญหา และสรรค์สร้าง สังคมไทยที่กำลังอัปจนหนทางเลือก

ในวาระที่สถาบันถือกำเนิดมาครบ ๑๖ ปี จึงขอเชิญชวน ท่านทั้งหลายอุดหนุนกิจกรรมของสถาบันด้วยการอ่านหนังสือ ของส.ศิวรักษ์ ซึ่งผู้เขียนพยายามคิดเขียนอภิปราย แสวงหาคำ ตอบด้วยการเผชิญทุกขสัจจ์ทางสังคม ขนาดต้องถูกจับกุมคุมขัง เป็นคดีความถึงขั้นหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและหมิ่นประมาท นอกจากนี้ ยังมีเรื่องแปลที่น่าสนใจอีกหลายเล่ม ซึ่งเนื้อหาจะไม่ เก่าตามกาลเวลา ท่านจะซื้อหาไว้อ่านเองหรือจะซื้อเพื่อบริจาค ห้องสมุดต่าง ๆ

พร้อมกันนี้ สถาบันสันติประชาธรรม ขอเชิญชวนผู้มีจิต ศรัทธาสั่งซื้อหนังสือราคาลด ๕๐% จะเป็นหนังสือภาษาอังกฤษ

ชุดละ ๖๗๕ บาท หรือหนังสือภาษาไทยชุดละ ๑,๐๙๐ บาท หรือทั้งภาษาอังกฤษและไทยรวมชุดละ ๑,๗๖๕ บาท เพื่อบริจาค ให้ห้องสมุดต่าง ๆ ตามวัด โรงเรียน หรือสถาบันอื่น ๆ โดยท่าน จะระบุชื่อที่อยู่ แล้วให้ทางสถาบันจัดส่งให้ หรือจะให้สถาบันจัดส่ง ให้ตามวัดและโรงเรียนเอง ทั้งนี้ทางสถาบันขอให้ผู้บริจาคช่วย ค่าส่งไปรษณีย์รายละเอียด ๑๐๐ บาท หรือจะสั่งซื้อเป็นบางเล่มไว้อ่าน หรือเพื่อบริจาค ทางเราก็ยินดีจัดการให้ ขออนุโมทนา มา ณ โอกาสนี้

ผู้สนใจสั่งซื้อหนังสือ เพื่อขอทราบรายชื่อหนังสือและรายละเอียด ติดต่อได้ที่

คุณลัดดา วิวัฒน์สุระเวช สถาบันสันติประชาธรรม
๖๖๖ ถนนเจริญนคร ระหว่างซอย ๒๐-๒๒
คลองสาน กท ๑๐๖๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๕๓๘-๐๓๕๓ โทรสาร ๐๒-๘๖๐-๑๒๗๘
อีเมล spd@bkk.a-net.net.th

สั่งซื้อหนังสือจาก สถาบันสันติประชาธรรม ลดราคาพิเศษ
วันนี้ เป็นการทำความทานทางปัญญา

ใบสั่งซื้อหนังสือ ชื่อ/ที่อยู่ ผู้สั่ง

ชื่อ..... นามสกุล.....

ที่อยู่.....

..... รหัสไปรษณีย์.....

โทร. .... โทรสาร.....

อีเมล.....

โปรดส่งรายละเอียดการสั่งซื้อหนังสือไปตามที่อยู่หรือפקซ์ข้างต้น

เสขิยรรณ

๐ ขอแสดงมุทิตาจิตต่อศาสตราจารย์ ดอน สแวงเร่อ ซึ่งได้แสดงปาฐกถาเสม พริงพวงแก้ว ครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ณ เรือนร้อยฉันทา สวนเงินมีมา ถนนเจริญนคร ธนบุรี เรื่อง *ทัศนะของพุทธทาสภิกขุต่อ ศาสนาต่าง ๆ และการสนทนาวินิจฉัยกับฝ่ายคริสต์* นั้น ก่อนเดินทางกลับสหรัฐในวันรุ่งขึ้น ท่านได้ลาออกจาก ตำแหน่งศาสตราจารย์ วิชาศาสนศึกษา ที่วิทยาลัยสวาร์ทมัวแล้ว และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการสถาบัน ศึกษาศาสนาต่าง ๆ ของโลก ณ มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด

๐ **พระสันติกโร** ที่ลาสิกขาแล้วนั้น ก็ยังมีบทบาทอย่างสำคัญทางด้านพุทธทาสศึกษา และการประยุกต์ ศาสนธรรมมาใช้ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ทาง *เสขิยรรณ* ถือว่านายโรเบิร์ต ลาร์สัน "สันติกโร" เป็น กัลยาณมิตรคนสำคัญของเรา

กิตติคุณละมุน
ส.ศิวรักษ์

พลกระทบบนโยบาย คุณย์บันเทิงครบวงจอร ของรัฐบาลทักษิณ

ต่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาคความยากจน
จากมุมมองทาง
จริยธรรม

๑

ประการแรก ขอยืนยันว่ามุมมองหรือทัศนคติทางจริยธรรมนั้น ไม่ได้อยู่ในสายตาของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรเอาเลย แม้เขาจะอ้างว่าเป็นพุทธศาสนิก นั้นเป็นคำลวง ที่เขาหลอกตนเองและมหาชน จนเขาเองก็เชื่อตามคำลวงของเขา นักการเมือง นักการค้าและนักโฆษณาชวนเชื่อทั้งหลาย ชอบใช้ถ้อยคำที่เป็นมุสวาทอยู่เบื้องนิตยจนเชื่อในถ้อยคำนั้น ๆ เอาเลย ดังคนที่คุ้นอยู่กับความรุนแรง ย่อมยากที่จะเข้าใจได้ในหนทางของสันติภาวะ หรือคนที่คุ้นอยู่กับความโลภ ย่อมยากที่จะเข้าใจได้ในเรื่องของสันโดษ

พระภิกษุรูปหนึ่งเขียนบทความลง มติชน รายวัน ฉบับวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ นำรับฟังมาก หากไม่มีปฏิกริยาใด ๆ จากคนในรัฐบาลปัจจุบันเอาเลย จึงขอเนาเอามาอ่านให้ฟังกันดังต่อไปนี้

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้นประสบความสำเร็จอย่างสูงตามกรอบคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทุนนิยม

ผู้ลักษณะ ศิวรักษ์ บรรยายในการสัมมนาและประชุมประจำปีของชมรมคริสเตียนเพื่อการพัฒนาในประเทศไทย (CFDT) วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๗ ณ ห้องประชุมพันธกิจการศึกษา สำนักงานพันธกิจการศึกษาของสภาคริสตจักร

พิสูจน์ได้จากผลประกอบการและโครงสร้างของ
กำไรกิจการที่ท่านริเริ่ม ก่อตั้ง และบริหาร ก่อนการเข้า
รับตำแหน่งหรือแสดงบทบาททางการเมือง

กระทั่งสามารถใช้ความสำเร็จ เหล่านั้น เป็น
บาทฐานเข้ายึดกุมอำนาจรัฐด้วยกลไกการเลือกตั้ง
สำเร็จในที่สุด

อาจนับได้ว่า นี่เป็นประวัติศาสตร์ความสำเร็จ
ของฝ่ายทุน ที่รวดเร็วและเบ็ดเสร็จเด็ดขาดยิ่ง โดยที่
มิได้ใช้กลไกกองทัพ ระบบราชการ หรือทำการปฏิวัติ-
รัฐประหาร แต่อย่างใด

คงปฏิเสธได้ยาก ว่าอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดทั้ง
ทางตรงและทางอ้อม ผ่านกลไกต่าง ๆ ของ พ.ต.ท.
ทักษิณ ชินวัตร นั้น ณ วินาทีนี้ ตลอดจนถึงจะเกิดขึ้น
หลังจากการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้ ยังไม่มีนายก
รัฐมนตรีจากการเลือกตั้งคนใดเคยมีหรือทำได้มาก่อน

ความสำเร็จทางธุรกิจด้วยระยะเวลาอันสั้น
จนสามารถมีทุนทรัพย์ระดับหลายหมื่นหลายแสนล้าน
บาท ด้วยระยะเวลาเพียงสองทศวรรษเศษ ในระบบ
ทุนนิยม อาจถือได้ว่าเป็นเรื่อง “ความสามารถ” ในการ
แสวงหากำไรสูงสุด

แต่ต้องไม่ลืมว่า “กำไรสูงสุด” นั้น แม้จะถูก
กฎหมาย (หรือกฎหมายยังเอาผิดไม่ได้ ?) ก็มีโทษจะ
หมายความว่ากระทำไปในทิศทางเดียวกับ “ทำนอง
คลองธรรม”

บ่อยครั้งที่ความสำเร็จทางธุรกิจการค้าแบบ
สัมปทานผูกขาด หรือซื้อถูกมาก-ขายแพงมาก จะมี
ลักษณะมิฉาอาชีวะ คือการเลี้ยงซีพิด หาเลี้ยงซีพ
ในทางทุจริต ผิดวินัย หรือผิดศีลธรรมอยู่เสมอ

กล่าวกันมาแม้ในชาดกว่า ความสำเร็จอัน
รวดเร็วและยิ่งใหญ่ เมื่อผสมผสานเข้ากับอำนาจเบ็ดเสร็จ
เด็ดขาดด้วยแล้ว หากผู้นั้นไม่มีธรรม ไม่มีการเจริญสติ
หรือมีการภาวนาเพียงพอ กิจายที่จะเกิดความสำคัญ
มันหมายในตน ด้วยอหังการ-มมังการ มีมิฉาทุฏฐิ
นำพาตนเองและพวกพ้องออกนอกหล่นนอกทางธรรม
ยิ่ง ๆ ขึ้น

ประวัติศาสตร์อินเดีย หรือแม้ในพระไตรปิฎก
จึงกล่าวไว้ว่า “เศรษฐี” ครั้งพุทธกาลนั้น ต้องประกาศ

และผ่านการรับรองจากสมาชิกในชุมชน ว่าเป็น
“คนดี” เพื่อมิให้คนชั่วหยาบแอบแฝงเข้ามาใช้ “วิชา
มาร” ช่วงชิงพื้นที่และสิทธิของสมาชิกอื่น

นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันกล่าวด้วยความภาค
ภูมิใจอยู่เสมอว่า ตนเชื่อมั่นในตัวเอง เป็นคน “คิดนอก
กรอบ” พร้อมทั้งจะหา “ลู่วางใหม่ ๆ” มาแก้ปัญหา

หลายครั้งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวกับสื่อ
มวลชน หรือกับผู้ฟังกลุ่มอื่น ๆ ทำนองว่า “กฎหมาย
นั้นเป็นเพียงเครื่องมือ มิได้ก็แก้ได้ เพื่อเป้าหมาย
ที่วางไว้”

จะว่าไปแล้ว ความซื่อไม่ใช่อะไรเรื่องแปลก โดย
เฉพาะอย่างยิ่ง หากเราหลงลืมคำกล่าวที่ว่า “กฎ-
หมายออกโดยชนชั้นใด ย่อมรับใช้ชนชั้นนั้น”

แต่ตรรกะเช่นนี้ไม่สามารถใช้ได้กับ “หลัก
ศาสนธรรม” หรือเนื้อแท้ในพระธรรมคำสอนของ
ทุกศาสนา ยิ่งกับ “หลักศีลธรรม-จริยธรรม” อัน
เป็นแก่นแกนของวิถีแห่งความสงบร่มเย็น
ของมนุษยชาติด้วยแล้ว แม้ว่าจะถึงที่สุดสิ่งผิด
กฎหมายจะได้รับการแก้กฎหมายให้กลับเป็น
ถูกต้อง ก็มีโทษจะถูกทำนองคลองธรรมเสมอไป

กรณี “หอยรัฐ” หรือการจะให้มีแหล่งบันเทิงครบ
วงจรซึ่งมีบ่อนการพนันอยู่ในนั้น เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน
ที่สุดในขณะนี้

กล่าวคือ แม้รัฐบาลจะใช้อำนาจบริหาร พรรค
รัฐบาลใช้เสียงข้างมากในสภามาเปลี่ยนแปลงเป็นชาว
เปลี่ยนผิด (กฎหมาย) ให้เป็นถูกต้องตามอำเภอใจ แต่
รัฐบาลหรือนายกรัฐมนตรีก็ไม่สามารถเปลี่ยนกฎ
ศีลธรรม หรือเปลี่ยนหลักธรรมคำสอนได้ ไม่ว่าจะใช้
ทฤษฎี “คิดนอกกรอบ” หรือ “กฎหมายออกได้ ก็แก้ได้”
หรือทฤษฎี “กำไรสูงสุด คือคำตอบสุดท้าย” หรือข้ออ้าง
อะไรอื่น ๆ ก็ตาม

และไม่ว่าจะเอากำไร “บางส่วน” มาแจกจ่าย
คนจน หรือมีเทคนิคทางการเมืองใด ๆ มากำราบ หรือ
กดดันผู้ไม่เห็นด้วย แต่ถึงที่สุดแล้ว หากผู้มีอำนาจมี
มโนธรรมสำนึก ก็มีอาจปฏิเสธได้ว่าตนกำลังมอมเมา
ประชาชนในอาณัติ และใช้อำนาจเหยียบย่ำทำลาย
ศีลธรรมอันดีของประชาชนเสียเอง

มีพักจะต้องกล่าวว่า โดยทฤษฎีรัฐศาสตร์และ เศรษฐศาสตร์อันยั่งยืนนั้น การมอมเมาให้ผู้ด้อย อำนาจทางเศรษฐกิจ ผู้ใช้แรงงานหรือคนยากคนจน ซึ่งมักเป็นลูกค้ำรายใหญ่ของอบายมุข ในระยะยาว ย่อมไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจการเมืองโดยรวมของประเทศ

ในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศชาติ พระศาสนา และประชาชน อาจคาดเดาได้ไม่ยากนัก หากรัฐและผู้นำรัฐมุ่งถือเอาผลประโยชน์ทางการเมืองในระยะสั้นเป็นที่ตั้ง มุ่งนำพาอาณาประชาราษฎร์ไปสู่ระบบทุนนิยม บริโภคนิยม ที่คนจำนวนน้อยใช้ความได้เปรียบตักตวง “กำไรสูงสุด” แต่ฝ่ายเดียว

มีหน้าซ้ำ ยังหลอกล่อให้คนด้อยโอกาสมัวเมาอยู่กับ “ช่องทางแห่งความเสื่อม” คือ “อบายมุข” ประเภทต่าง ๆ อยู่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เคยกล่าวหลายครั้งว่า ตนเองเป็นพุทธศาสนิกชน มีหน้าซ้ำ ยังศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ตลอดจนพระเถรานุเถระร่วมสมัยอยู่มิได้ขาด เชื่อได้ว่า หากมีเวลาที่จะยังคิด ได้ใช้สติปัญญาที่มีอยู่ โดยมีธรรมะเป็นตั้ง เครื่องมือทำลายอวิชชา ตลอดจนรับฟังคำท้วงติงของ กัลยาณมิตรให้มากขึ้นแล้ว ความตั้งใจที่ดีย่อมช่วยให้เห็นเป้าหมายถูกต้องได้ในที่สุด

“ช่องทางแห่งความเสื่อม” นั้นประกอบไปด้วย

๑) ติดสุราและของมีนเมา ๒) ขอบเที่ยวกลางคืน ๓) ขอบเที่ยวดูการละเล่น ๔) เล่นการพนัน ๕) คบคนชั่วเป็นมิตร ๖) เกียจคร้านการทำงาน เชื่อว่าการที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประสบความสำเร็จมาได้ถึงขนาดนี้ ก็ย่อมจะปฏิเสธและหลีกเลี่ยงทั้ง ๖ ข้อ อยู่เป็นปกติ

จึงได้แต่หวังว่า การที่ประชาชนลงคะแนนเลือกตั้งท่านและคณะ ทั้งที่ผ่านมาและกำลังจะเกิดขึ้น ถึงที่สุดแล้วจะไม่เป็นไปตาม “อบายมุข” ข้อที่ ๕ คือ การคบคนชั่วเป็นมิตร ในบั้นปลาย..

ขอเน้นที่สองวรรคข้างบน ดังจะเอามาอ่านให้ฟังอีกครั้ง คือ

หลายครั้งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวกับ สื่อมวลชน หรือกับผู้ฟังกลุ่มอื่น ๆ ทำนองว่า “กฎหมาย

นั้นเป็นเพียงเครื่องมือ มิได้แก้ได้ เพื่อเป้าหมายที่วางไว้”

ความข้อนี้ทำให้นึกถึงคำของมายเยอร์ แอมแชล รอดส์ไฮลด์ ผู้ตั้งจักรวรรดิทางด้านการเงินของเครือขายใน สกอตแลนด์ ก่อนสกอตแลนด์จะรวมเข้ากับ อังกฤษว่า “ขอให้ฉันได้คุมระบบเงินตราของประเทศใดก็ได้ ส่วนใครจะออกกฎหมายในประเทศนั้น ไม่สำคัญดอก” กล่าวคือ ถ้าเราถือกฎเกณฑ์คุมอาหารอย่างสำคัญไว้ ได้แล้วไซ้ นั่นคือการวางระบบโครงสร้างทางด้าน การเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ ขึ้นมาทันที โดยที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้เสียด้วยซ้ำว่าแม้จนบัดนี้แล้ว ราคาทองคำที่ขึ้นลงกันทุกวันนี้ นั่น ตัดสินกันที่บริษัท รอดส์ไฮลด์ ในกรุงลอนดอน

ในกรณีของทักษิณ เขาไม่แต่ควบคุมระบบของเงินตราอยู่เบื้องหลังการคุมอำนาจ หากเขายังคุม สื่อสารมวลชนกระแสหลักอีกด้วย ดังที่เขาอ้างว่าเขา ยินดีรับฟังประชามติที่จะให้มหาชนตัดสินในเรื่องนโยบายศูนย์บ้นเทิงครบวงจร ที่เน้นทางด้าน การพนัน อย่างถูกกฎหมายนั้น เขาย่อมรู้ดีอยู่แล้วว่าเขาบ้น ประชามติได้ ดังที่เขาบ้นการเลือกตั้งให้เขาคูมรัฐสภา อยู่อย่างเกือบเบ็ดเสร็จก็ยังมี มิใช่ว่าวุฒิสภานั้น ตามเจตจำนงของรัฐธรรมนูญ ต้องการให้ปลอดไปจากการควบคุมของพรรคการเมืองหนึ่งใดก็ตาม แต่ ถ้าทักษิณต้องการฟังเสียงมหาชนจริง ๆ เขาก็ย่อมรู้ดีว่า กรรมกรของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาตินั้น มาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกส่วนใหญ่ของสภานี้ไม่เห็นด้วยกับทัศนคติของเขา โดยเฉพาะก็ในเรื่องนโยบายศูนย์บ้นเทิงครบวงจร

(๒) พระภิกษุผู้เขียนบทความที่ยกมาอ่านให้ฟัง นั้น คัดค้านว่านโยบายของนายกรัฐมนตรีในเรื่องนี้

ไม่สามารถใช้ได้กับ “หลักศาสนธรรม” หรือ เนื้อแท้ในพระธรรมคำสอนของทุกศาสนา ยิ่งกับ “หลักศีลธรรม-จริยธรรม” อันเป็นแก่นแกนของวิถีแห่งความสงบร่มเย็นของมนุษยชาติด้วยแล้ว แม้ ว่าถึงที่สุดสิ่งผิดกฎหมายจะได้รับการแก้กฎหมาย ให้กลับเป็นถูกต้อง ก็มีใช้จะถูกทำนองคลองธรรม เสมอไป

ความข้อนี้ทักษิณไม่สนใจเอาเลย เขาฉลาดพอ ๆ กับมีคาอาเวลลี หรืออย่างน้อยก็ไม่อับอายที่จะเดินตามกระแสของหมอนั้น ที่เห็นว่าเศรษฐกิจและการเมืองนั้น จะโยไฟไปทำไมกันกับคำสั่งสอนทางศาสนาธรรมหรือจริยธรรม ศีลธรรมและศาสนธรรมมิไว้ให้เราอ้างในการมอมเมาประชาชนต่างหาก ไม่ได้มิไว้ให้เราประพฤติปฏิบัติ

๒

ขอให้สังเกตได้ว่านโยบายในเรื่องนี้ นายกรัฐมนตรีใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อและยกตัวอย่างจากต่างประเทศเป็นประการสำคัญ ดังคำของเขาวา

ลักษณะของกาสิโนดังกล่าว จะเป็นคอมเพล็กซ์เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จะไม่ใช่ลักษณะการให้ใบอนุญาตไปเปิดกาสิโน เพราะจะดูไม่ดี โดยเอกชนจะเป็นผู้ลงทุน เนื่องจากรัฐบาลไม่มีความชำนาญ และจะทำคล้ายกับลาสเวกัส ที่สหรัฐอเมริกา หรือคราวน์ ที่ออสเตรเลีย เกนติ้ง ที่มาเลเซีย หรือที่ซันซิตี ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากภาคบันเทิง เอ็นเตอร์เทนเมนท์ และการขายสินค้าประมาณ ๗๐% โดยมีรายได้จากกาสิโนเพียง ๓๐% กาสิโนจะไม่ใช่เรื่องหลัก เป็นเพียงตัวประกอบเท่านั้น

ประโยคหลังเป็นคำลวง ที่ว่าการพนันไม่ใช่ประเด็นหลัก หากการขายสินค้าสำคัญกว่า ตามความเป็นจริงแล้ว มีบ่อนที่ไหนบ้าง ที่ถือการพนันเป็นตัวรอง

โดยที่ความคิดทั้งหมดของทักษิณนั้น เป็นไปในกระแสหลักของจักรวรรดินิยมอเมริกัน ที่เน้นไปในทางความรุนแรง เช่นการโจมตีและยึดครองอาฟกานิสถาน และอิรัก ดังที่ไทยก็ส่งทหารไปร่วมตายด้วยที่นั่น เพื่อแสดงว่าไทยแลนด์เดินตามพี่แบ้มอย่างซื่อ ๆ อย่างหมดคัคคี่ศรี ดังที่เดินตามจีน แม้จ่นองค้ทะเลลามะก็ไม่ยอมให้เข้าราชอาณาจักร ซึ่งมีองค์พระ-

ประมุขเป็นพุทธมามกะและเอกอัครราชทูตอุปถัมภก โดยคนส่วนใหญ่ก็นับถือพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ก็เพราะสหรัฐอเมริกาและจีนเป็นยักษ์ใหญ่ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งผูกสนิทกับชินคอป และให้ประโยชน์กับชินคอป ยิ่งกว่ากับประเทศไทย ดังที่รัฐบาลไทยเข้าไปเอาใจเผด็จการทหารพม่า อย่างปราศจากจุดยืนทางจริยธรรมหรือสิทธิมนุษยชน ก็เพื่อหวังผลประโยชน์ให้กับบริษัทในเครือของสกุลชินวัตร ยิ่งกว่าจะเห็นประโยชน์ของประเทศชาติหรือราษฎรชาวลายม้านั้นแล โดยที่รัฐบาลไช้งบประมาณจากภาษีอากรของราษฎรไปอย่างสาตเสียดเนื่องในการประชุม APEC เมื่อเร็ว ๆ นี้ นั้น ผลได้ในทางคุณประโยชน์ของบ้านเมืองก็แทบไม่มีเลย หากสร้างฐานทางอำนาจเศรษฐกิจให้เครือของบริษัทในสกุลชินวัตรได้แผ่กระจายออกไป ไม่แต่ในภูมิภาคนี้ หากยังกระจายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ในโลกอีกด้วย โดยที่บรรษัทข้ามชาติอย่างเจริญโภคภัณฑ์นั้นก็สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่งนักกับพวกชินวัตร จนลูกเขยในสกุลนั้นเข้ามาเป็นรัฐมนตรีเอาเลยด้วยซ้ำ

การที่รัฐบาลอ้างว่าจะเอารายได้จากการพนันไปให้ประโยชน์ทางการกุศลนั้น นายกรัฐมนตรีไม่รู้เอาเลยหรือว่า วัดคณิกาผล ที่ย้ายแพ่งแก่เอาเงินที่แก่เก็บค่าหัวจากโสเภณี หรือนางคณิกา มาสร้างวัดนั้น วัดดังกล่าวยังเป็นอนุสาวรีย์ที่ขายความอายให้แก่อยู่จนทุกวันนี้ ยังเด็กที่ได้รับทุนการศึกษาจากการพนันนั้น เขาจะมีความภูมิใจละหรือ หรือว่าเป็นการสร้างให้เยาวชนเห็นคุณค่าว่ามีจกอาชีวะ ก็ไม่เป็นไร ขอให้ได้ไต่เต้าไปในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นใช้ได้ ดังให้ดูตัวอย่างได้จากคนอย่างทักษิณ ชินวัตร ก็ยังได้ โดยที่ก่อนหน้านี้ เรามีมีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และเผ่า ศรียานนท์มาแล้ว โดยที่บุคคลทั้งสองนี้มีอนุสาวรีย์ที่ทำด้วยทองผสมไว้ขายความอายเอาไว้ทั้งคู่เช่นกัน หรืออนุสาวรีย์อันจูดานี้ ไม่เห็นเป็นข้อเสียหาย ดังตอม่อทางด่วนที่สร้างค้างไว้ คนที่กินสินบนในเรื่องนี้ก็ไม่รู้สึกอับอาย ตายแล้วยังได้เข้าโกศคนส่วนใหญ่ก็ไม่นำพา คือเราช่วยกันล่าทับให้เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ให้มีจำต้องเห็นพลังของสังฆะของธรรมะ หรือความอยู่ดีธรรมในสังคม

ทักษิณไม่สำเหนียกเลยหรือว่าลาสเวกัส เป็นสัญลักษณ์แห่งความอับยศของสหรัฐ แจกเช่น คราวที่ออสเตรเลีย และเกณฑ์ที่มาเลเซียนั่นเอง มิใช่ต้องเอ่ยถึงบ่อนทางชายแดนของเรา ที่ล้ำเข้าไปในกัมพูชา และพม่า โดยที่นักการเมืองของเราก็เข้าไปมีเอี่ยวอยู่ด้วยกันแทบทั้งนั้น อย่างปราศจากหิริโอตตปะใด ๆ ลึน

ถ้าทักษิณหรือคนรอบตัวเขาจะสำเหนียกสักนิด เขาน่าจะฟังคำของศาสตราจารย์โยฮัน กัลตุง แห่งนอร์เวย์ ซึ่งเตือนสาธุชนว่าอำนาจนิยมและทุนนิยมที่สหรัฐเป็นใหญ่อยู่ในเวลานี้ จะมีอายุยืนนานไปได้อีกเพียง ๒ ทศวรรษเท่านั้น ดังจักรวรรดิอังกฤษเองล่มจมมาแล้วสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๑ แล้ว หากมาฟุบแพบอย่างไม่ฟื้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ดังจะเห็นได้ว่านายกรัฐมนตรียิ่งกฤษศนปัจจุบันเป็นดังสุนัขรับใช้ของนายบขเอาเลยก็ว่าได้ แล้วทักษิณต้องการเป็นเช่นนั้นด้วยละหรือ

เขาเองไม่เห็นละหรือว่า เวรนั้นระงับไม่ได้ด้วยการจอบเวร โภคทรัพย์และความอยู่ดีกินดีของราษฎร เป็นไปไม่ได้จากมิถิฉาอาชีวะและการพนัน แม้จะเลียงไปเรียกว่า การบันเทิงครบวงจรก็ตาม หากวงจรที่ว้านี้เป็นวัฏสงสารแห่งความทุกข์ ถ้าใครเป็นพุทธศาสนิกควรจะรู้ว่าเป้าหมายของเราอยู่ที่การออกจากวงวัฏดังกล่าว เพื่อความเย็น เพื่อความสงบ เพื่อความสุขที่แท้ ไม่ใช่ความสุขที่หลอกลวงและเลวร้าย

๓

ทักษิณและที่ปรึกษาของเขา ไม่เคยอ่านพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาচারราชานุภาพเสียเลย หรือ โดยเฉพาะก็ตำนานการเลิกหวยและบ่อนเบี้ย ถ้านายกรัฐมนตรียิ่งก้าพิตทางความเป็นไทย รู้เรื่องอดีตและความเป็นมาของบ้านเมือง แทนที่จะเพียงหลับตาเดินตามฝรั่ง ที่อ้างว้าคือความทันสมัย ความก้าวหน้าและโลกาภิวัตน์แล้วไซ้ร้ เขาควรตระหนักว้า

ที่เขาจะเลือกพื้นที่หรือภาค ให้มีบ่อนกาสิโน หรือศูนย์บันเทิงครบวงจรนั้น ถ้าเขาจะรู้ว้าไร ๆ ในทางประวัติศาสตร์บ้าง เขาน่าจะตระหนักว้าในรัชกาลพระเจ้าบรมโกศ แห่งกรุงศรีอยุธยา นั้น ปรากฏความว้า ในปี พ.ศ. ๒๒๙๙

ขุนทิพกับหมื่นรุตอักษร ยื่นเรื่องราวให้กราบบังคมทูล ขอดตั้งบ่อนเบี้ยขึ้นในแขวงเมืองราชบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองสมุทรปราการ รับจะประมูลเงินหลวงขึ้นเสมอปีละ ๓๗๑ ซึ่ง (๒๙,๖๘๐ บาท) ทรงพระราชดำริว้า หัวเมืองทั้ง ๓ นั้น เป็นที่ใกล้สวนบางข้าง อันเงินอากรสวนนั้น ขึ้นพระคลังอยู่เป็นอันมาก และได้มีกฎรับสั่งห้ามอยู่แต่ก่อน ว้ามิให้ตั้งบ่อนเบี้ยในหัวเมืองเหล่านั้น ซึ่งผู้มีชื่อมายื่นเรื่องราวให้กราบบังคมทูลดังนี้ ผิดอย่างธรรมเนียม และจะกระทำให้ไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎรทั้งปวง ได้รับความเดือดร้อนขัดสนต่อไป จึงมีพระราชโองการสั่งแก่ออกญารัตนาธิเบศร์ ผู้ว้าราชการที่สมุหมณฑลเชียรบาล ให้เอาตัวผู้กราบบังคมทูลขอประมูล ลงพระราชอาญา

ถ้านายกรัฐมนตรียิ่งรักภักดีจริง ต่อระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำไมไม่กราบบังคมทูลพระกรุณา ขอรับฟังพระบรมราชโองการบ้างเล่า เพราะในระบบการปกครองดังกล่าว พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในพระสถานะที่จะ (๑) เดือน (๒) แนะนำ และ (๓) ห้ามปรามอย่างน้อยในสมัยปัจจุบันทักษิณ ชินวัตร ไม่ถึงกับต้องถูกลงพระราชอาญาตก และถ้อยคำของขุนหลวงในสมัยกรุงเก่า นั้น ล้าสมัยไปแล้วหรือ ที่ว้า จะกระทำให้ไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎรทั้งปวง ได้รับความเดือดร้อนขัดสนต่อไป

อนึ่ง ประกาศของหอรัษฎากรพิพัฒน์ ในรัชกาลที่ ๕ ก็มีข้อความที่น่าสนใจยิ่งนัก จึงขอนำมาอ่านให้ฟังดังนี้

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว้า การเล่นพนันต่าง ๆ ซึ่งชาวสยามเคยเล่นเป็นการสนุก และแข่งขันพนันกันด้วยทรัพย์สมบัติพิสดุงเงินทองต่าง ๆ นั้น ที่เป็นการเล่นของชาวสยามแท้ ก็มีแต่วิ่งม้า วิ่งวัว ชนคนชนไก่ ชนปลาและไฟต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น การเล่นไป

ถั่วนั้น เป็นวิชาพนันของจีน พวกจีนพากันเข้ามาพึ่ง พระบรมเดชาานุภาพ อาศัยทำมาหากินอยู่ในกรุง สยาม ได้ความผาสุก หากินอยู่ตามภูมิลำเนาแล้ว พากันก่อการเล่นโปถั่ว ซึ่งเป็นวิชาอันดของตนขึ้น ชักชวนคนไทยให้หลงไปด้วย ทำให้เป็นการเสียทรัพย์ เสียเวลา เสียประโยชน์ การค้าขาย และทำให้สันดาน หมกมุ่นไปในสิ่งซึ่งหาประโยชน์มิได้ เป็นการร้ายแรง ยิ่งกว่าการเล่น ซึ่งชาวสยามเคยเล่นกันมา เพราะ ฉะนั้น ไป ถั่ว วิชาของจีนนี้ เป็นวิชาอุปเท่ห์ที่มาจากคนไทยให้เสียประโยชน์

ที่พูดกันพลอย ๆ ว่าคนไทยชอบการพนันจนเป็น นิสสัยสันดานนั้น คนพวกนี้มีกำเนิดเดิมเป็นจีน หาไม่ก็ นิยมการพนันอย่างจีน ดังที่เห็นตามแพชั้นอย่างฝรั่ง ในสมัยหลัง ๆ นี้เอง จนหลายคนลืมความเป็นไทยไป ได้ง่าย ๆ แล้วกระมัง ยิ่งตั้งตัวจนร่ำรวยขึ้นจากมิฉฉา อาชีวะด้วยแล้ว จะเข้าใจเรื่องทานเรื่องศีลเรื่องภาวณา ได้อย่างไรกัน เพียงแต่ปากก็พ้อไปกันเท่านั้นเอง

อาการหวย ก.ข. แรกตั้งขึ้นในเมืองไทย ในรัชกาล ที่ ๓ จากความคิดของเจ้สัวหง เล็กได้เบ็ดเสร็จใน รัชกาลที่ ๖ มีอายุเวลาทั้งหมด ๘๑ ปี นี้เจ้สัวตัก หรือ เจ้สัวชินจะให้เริ่มขึ้นอีกละหรือ เพื่อจะได้ศรีวิไลอย่าง สหรัฐ โดยเขาลืมไปว่าที่ในประเทศนั้นจำนวนคนอยู่ใน ครอบรวมกันแล้ว มากกว่าชาวไร่ชาวนาคนเล็กคนน้อย ที่มีอาชีพทางเกษตรกรรม เขาต้องการให้บ้านเมืองเรา เป็นเช่นนั้นละหรือ โดยที่บัดนี้บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ก็คุมการค้าไก่ คำสุกร และเมล็ดพันธุ์พืชอย่างน่ากลัว เพียงใดแล้วก็ตาม โดยที่ชาวไร่ชาวนาต่อไปนี้ไปอาจ ต้องซื้อเมล็ดมาทำการเกษตร ผลไม่ก็มีเมล็ดที่ทำพันธุ์ ไม่ได้ ต้องไปซื้อเมล็ดพันธุ์มาจากบริษัทอย่างเช่น เจริญ โภคภัณฑ์ ต่อไป ชาวไร่ชาวนาอาจต้องซื้อน้ำมาทำการ เกษตรเสียด้วยซ้ำ แล้วเจ้สัวชินยังจะเอานโยบายศูนย์ บันเทิงครบวงจรมาอมเมาประชาราษฎรให้หมดเนื้อ ชายตัวไปยิ่งกว่านี้อีกละหรือ

ข้าพเจ้าขออ่านพระนิพนธ์ของสมเด็จพระกรม- พระยาดำรงราชานุภาพ ในตอนสุดท้ายของปาฐกถา นี้

จะกล่าวแถมท้ายถึงคุณและโทษของหวย และ

บ่อนเบี้ยต่อไปอีกสักหน่อย อาการทั้งสองอย่างนั้น เป็น การทำความชั่วก็จริง แต่ถ้าจะค้นหาข้อที่เป็นคุณ ก็มี อยู่บ้าง จะว่าแต่ที่เป็นข้อสำคัญ คือ ที่เป็นอุบายการ เก็บภาษีจากราษฎรอย่างหมดจด (ที่ว่าหมดจดนั้น ไม่ได้หมายความว่า ดี) ถ้าหากว่าประสงค์แต่จะให้ ได้ เงินเป็นประมาณแล้ว ไม่มีวิธีเก็บภาษีอย่างอื่นจะ สะดวกยิ่งกว่าอาการหวยและบ่อนเบี้ย เพราะรัฐบาล ไม่ต้องตั้งพิกัดอัตราเรียกเร่งรบกวนให้ราษฎรบ่นว่า เตือดร้อน ราษฎรก็พากันสมัครหาเงินมาเสียให้รัฐบาล แม้จนสิ้นเนื้อประดาตัว ที่สุดถึงต้องขายสมบัติ บ้าน ช่าง ตลอดจนขายตัวเอง ก็ยังเต็มใจที่จะเสียภาษีโดย ทางบ่อนเบี้ยและอาการหวย ไม่มีคนเสียคนใดที่จะบ่น ว่าเตือดร้อน เพราะมีบ่อนเบี้ยหรือมีโรงหวย อย่างว่า เวลาโหม่นส เมื่อเลยหวยเล่นเบี้ยเสียทรัพย์มาก ก็โทษ ตัวเองว่า เพราะคิดไม่ถูก หรือเคราะห์ให้ไม่ดี ที่จะโทษ หวยและบ่อนเบี้ยนั้นหาไม่ ส่วนคุณของหวย และ บ่อนเบี้ยเห็นมีอยู่เท่านี้ แต่ส่วนโทษนั้น มีเป็นเอนก ปริยาย ว่าโดยย่อก็คือเป็นเหตุที่ทำให้ไพร่บ้านพลเมือง ยากจน ไม่มีกำลังที่จะประกอบอาชีพตนเองและบ้าน เมืองมีความเจริญประการหนึ่ง เป็นเหตุให้ไพร่บ้าน พลเมืองเกิดนิสัยเป็นคนพาลสันดานชั่ว ประการหนึ่ง แต่ถ้าจะพิจารณาต่อไปว่า หวยกับบ่อนเบี้ยให้โทษผิด กันอย่างไร เห็นว่าบ่อนเบี้ยให้โทษแก่คนชั้นต่ำเป็นพื้น เพราะการเล่นเบี้ยต้องไปถึงบ่อน จึงมักไปเล่นแต่คนชั้น ต่ำ คนชั้นสูงที่ไปเล่นเบี้ยถึงบ่อนโดยตรง หรือลักเล่น เบี้ยตามบ้านเรือนมีไม่มากมายเท่าใดนัก ส่วนหวยนั้น ให้โทษแก่คนชั้นสูงมากกว่าคนชั้นต่ำ เพราะอาจจะ เล่นได้ในที่ลับ ไม่ต้องออกหน้าไปแทงถึงโรงหวย ผู้ดีจึง ชอบเล่น กระบวนทางได้เสียก็ผิดกัน เล่นเบี้ยนั้นมีทุน ไปเท่าใด ก็มักเล่นหมดพกในเวลาเดียว แต่เล่นหวยชัก ทุนทีละน้อย ค่อยเล่นค่อยเปลืองไป ถ้าจะอุปมาคน เล่นเบี้ย เหมือนเป็นอหิวาตกโรค คนเล่นหวยเหมือน เป็นวรรณโรค ใครลงได้เป็นแล้ว ก็มักตายผิดกัน แต่ อย่างหนึ่งตายเร็ว อีกอย่างหนึ่งตายช้า ที่นักเลงเล่น เบี้ยหรือเล่นหวย คนใดจะเล่นรวย จนถึงตั้งตัวได้ เพราะการเล่นเบี้ยเล่นหวยนั้น ยังไม่ปรากฏตัวเลข กล่าวกันว่าพระภิกษุ เล็ก ตั้งตัวได้จนถึงได้สร้างวัด

ด้วยเล่นเบี้ย มีอยู่คนหนึ่งแต่ก็มีโชรวยเพราะแทงตัวไปหรือแทงห่วย ที่ตั้งตัวได้เพราะรับผูกอากรบ่อนเบี้ยและทำภาษีอากรอย่างอื่นด้วย จึงได้รวย จนได้สร้างวัดภาวนาภิรตาราม อันปรากฏอยู่ในคลองบางกอกน้อยนั้น แต่ถึงจะมีบ้างก็ไม่ถึงหนึ่งในหมื่นในแสนของจำนวนคนที่เสียทรัพย์ เสียตัวกันไป เพราะหลงเล่นเบี้ย และเล่นห่วย เพราะฉะนั้น ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพยายามมาทั้งสองรัชกาลจนได้เลิกห่วยและบ่อนเบี้ยหมดสิ้นสยามประเทศนี้ ควรคนทั้งหลายจะระลึกถึงพระเดชพระคุณเป็นล้นเกล้าฯ ทั่วกัน

ถ้าตาใครมีแวว ก็จะเข้าใจเนื้อหาสาระแห่งพระนิพนธ์นี้ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และถ้าเขาคอนนั้นจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จริง ๆ เขาย่อมรู้ได้ถึงพระคุณของในหลวงรัชกาลที่ ๕ และที่ ๖ ซึ่งทรงยอมเสียสละรายได้ของแผ่นดินจากอากรการพนัน โดยหันไปทำนุบำรุงบ้านเมือง อย่างที่ไม่แปดเปื้อนไปกับอบายมุข แต่ถ้าเขาคอนนั้นเป็นนักฉวยโอกาส นโยบายศูนย์บันเทิงครบวงจรที่ว่านี้ ย่อมนำหายนะมาให้ราษฎรไทย ไม่แต่ในทางจริยธรรม หากในทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ที่นโยบายดังกล่าวจะแก้ไขปัญหาคาความยากจนได้นั้น อย่าได้ฟังหวังดังธนาคารโลก มีคติติดใจว่าจะขจัดความยากจนให้หมดไปจากโลกนั้น ธนาคารนี้ตั้งมากกว่ากึ่งศตวรรษแล้ว ในช่วงเวลาดังกล่าว ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนห่างกันยิ่ง ๆ ขึ้นทุกที คนยากจนคนแค้นลงไปอย่างแสนสาหัส และนโยบายการพัฒนาที่อ้างถึงความทันสมัย ที่ใช้เทคโนโลยีล่าสุดต่าง ๆ นั้น นอกจากทำร้ายธรรมชาติอย่างเลวร้ายแล้ว ยังทำลายคุณภาพแห่งชีวิตของคนยากคนจนจำนวนมหาศาลเป็นอย่างมากอีกด้วย ความข้อนี้นคนอย่างทักษิณ ชินวัตรและนักเศรษฐศาสตร์ นักการเมืองในกระแสหลัก ย่อมไม่อาจสามารถจะเข้าใจได้ หาไม่ไหนเลย นโยบายในเรื่องเชื่อนที่ปากมุล นโยบายในเรื่องเหมืองแร่ไปตาชที่อุดร ซึ่งบริษัทเจริญโภคภัณฑ์เข้ามามีเอี่ยว และนโยบายในเรื่องท่อแก๊สไทยมาเลเซีย ซึ่งบริษัทยูโนแคลเข้ามาคุม จะสร้างความเลวร้ายให้ราษฎรอย่างเหลือเชื่อ

อย่างน้อยบัดนี้ธนาคารโลกเริ่มรู้ตัวแล้วว่ากร

ฟิ่งนักเศรษฐศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญอย่างเดี่ยวไม่เพียงพอ หากธนาคารนี้เริ่มฟิ่งคนยากคนจน แม้จนรับฟิ่งทัศนะจากนักการศึกษา และนักสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และนำเอาปัญหาทางจริยธรรม ศาสนธรรม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน แล้วหันมาประมวลเพื่อเป็นองค์คุณแห่งความรู้ ความเข้าใจ ก่อนจะตัดสินใจทำอะไร ๆ ลงไปดังธนาคารโลกถอนตัวออกจากการอุดหนุนโครงการสร้างเขื่อนอย่างใหญ่หลายต่อหลายแห่งแล้ว เราจะหวังภูมิปัญญาเช่นนี้จากนายกรัฐมนตรียุคคนไทยคนปัจจุบันเป็นไปได้ไหม ถ้าไม่ได้ เราต้องหาทางกอดันอย่างสันติ รวมพลังกันอย่างมีสติปัญญา และสามัคคีธรรม เอาชนะมิถิฉาอาชีวะ ให้ปลาสนาการไปให้จงได้ แม้จะเรียกมันว่าศูนย์บันเทิงครบวงจร แต่มันเป็นความบันเทิง บนกองไฟแห่งความทุกข์แท้ทีเดียว

ขอพูดแถมท้ายอีกนิดว่านโยบายของทักษิณนั้นไม่มีอะไรใหม่ เป็นการใช้นโยบายไทยแบบกึ่งดิบกึ่งดีที่มีความเป็นเผด็จการซ่อนเงื่อนอยู่ภายในรูปแบบของการเลือกตั้งและรัฐสภา เขาสามารถควบคุมสื่อมวลชนอย่างได้ผล คล้าย ๆ มาเลเซีย และถ้าเป็นไปได้ ไทยแลนด์ก็จะเป็นอย่างสิงคโปร์ คือผู้คนขาดเสรีภาพไปทุก ๆ ทาง และที่จะกินคืออยู่ดีอย่างสิงคโปร์ก็น่าสงสัย ยังบริษัทบริวารที่รับใช้เขา ก็ล้วนขาดความเป็นตัวของตัวเอง ได้แต่รับฟังคำสั่งจากนายเหนือหัวอย่างปราศจากวิจารณ์ญาณ ยิ่งระบบงานที่เรียกว่า CEO ด้วยแล้ว นั่นคือการบริหารงานอย่างวิตรอนสิทธิและศักดิ์ศรีของข้าราชการประจำในทุก ๆ ทาง ใครที่มีกินหรือมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ย่อมดำรงคงอยู่ในระบบได้ยาก หากจะมีลูกขุนพลอมพะยากเพิ่มยิ่ง ๆ ขึ้น

อนึ่ง นโยบายแบบจักรวรรดินิยมตามทางของสหรัฐ ที่เปิดโอกาสให้มือใครยาวสาวได้สาวเอา โดย

ใช้ความรุนแรงด้วยประการต่าง ๆ เพื่อเอาชนะฝ่ายตรงกันข้ามนั้น แม้จะเรียกว่าโลกาภิวัตน์ ก็เป็นการสร้างระบบเวอร์กรม ให้ทำลายล้างกันต่อ ๆ ไปอย่างไม่จบสิ้น วิกฤตการณ์ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๔ ที่สหรัฐ เป็นผลพวงมาจากการก่อการร้ายของรัฐบาลอเมริกันแต่สมัยสงครามเย็นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา อีกฝ่ายเขาผู้ซึ่ง ๆ หน้าไม่ได้ เขาก็ต้องใช้วิธีการอันรุนแรง อย่างยอมพลีชีวิตเพื่อทำทายวิธีการก่อการร้ายแบบสหรัฐ ซึ่งแพร่ไปยังทุกมุมโลก รวมทั้งเวียดนาม กัมพูชา ลาวและไทยในสมัยก่อน

ที่รัฐบาลทักษิณเอาอย่างมา ทำกับการฆ่าตัดตอน โดยใช้กฎหมายหรือไม่ก็ตาม ที่ว่าจะเอาชนะยาเสพติดนั้น ก็คือมาตรการเวอร์ทที่ไม่ระงับด้วยการจองเวรนั้นแล ยิ่งส่งทหารไทยไปตายในอิรักด้วยแล้ว ฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับบุช ซึ่งมีอยู่ลับ ๆ ทั่วโลก ย่อมรุมเล่นงานฝ่ายรัฐบาลทักษิณ ด้วยขยายวงการของก่อเวรก่อกรรมในทางพิฆาตฆ่ายิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งนี้มีผลจากกรณีที่รัฐบาลทำร้ายราษฎรที่ต่อต้านต่อแก๊งทางสงขลาและอื่น ๆ ด้วย

วินาศกรรมที่เกิดขึ้นทางบักซีได้ในเวลานี้ มีอนุสนธิมาแต่นโยบายของรัฐบาลทักษิณที่ไม่คำนึงถึงจริยธรรมและศาสนธรรม โดยเฉพาะก็ของมุสลิมนั้นแล เป็นประการสำคัญ ยิ่งรัฐบาลประกาศมาตรการใช้ความรุนแรง

เพิ่มขึ้น การตอบโต้อย่างรวดเร็ว และรุนแรงก็จะเพิ่มขึ้น โดยอาจจู่โจมเข้าถึงตัวเขาและครอบครัวเขาเอาเลยด้วยซ้ำ

ที่ว่ามานี้ ข้าพเจ้าเตือนด้วยหวังดี ดังเช่นกรณีอบายมุขที่เรียกว่าศุนย์บันเทิงครบวงจร ก็รวมอยู่ในข่ายแห่งความเลวร้ายด้วยเช่นกัน ถ้านายกรัฐมนตรีมีสติ น่าจะมีเมตตาการ แก่ชนโยบายเสียที่ชั้นพื้นฐาน เลิกอาการอันรุนแรงที่อิงความโลภโกรธหลงด้วยประการต่าง ๆ และหันมาหาทาง

สมานฉันท์อย่างสันติวิธี แม้จะล่าช้าไปมากแล้ว ก็ยังพอจะเยียวยาได้

เกรงแต่ว่าค่าเตือนเช่นนี้ คนอย่างทักษิณคงรับไม่ได้ เจกเช่นบุชกับพวกที่ควบคุมอยู่ข้างหลังเขานั้นแล จึงไม่มีทางอื่น นอกเสียแต่ว่าเราต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการตื่นวัฒนธรรมแห่งการให้ และวัฒนธรรมแห่งสันติวิธีให้ได้ในหมู่มหาชน โดยเฉพาะก็เยาวชน โดยที่ทุกศาสนาต้องหาทางร่วมมือกันอย่างแท้จริง.

พวงหรีดหนังสือ

"ติดต่อได้ นะครับ จะสั่งทำ ส่งไปจำหน่าย หรือสนใจจะฝึกทำพวงหรีด
สุขภาพใจยินดีต้อนรับเสมอครับ"

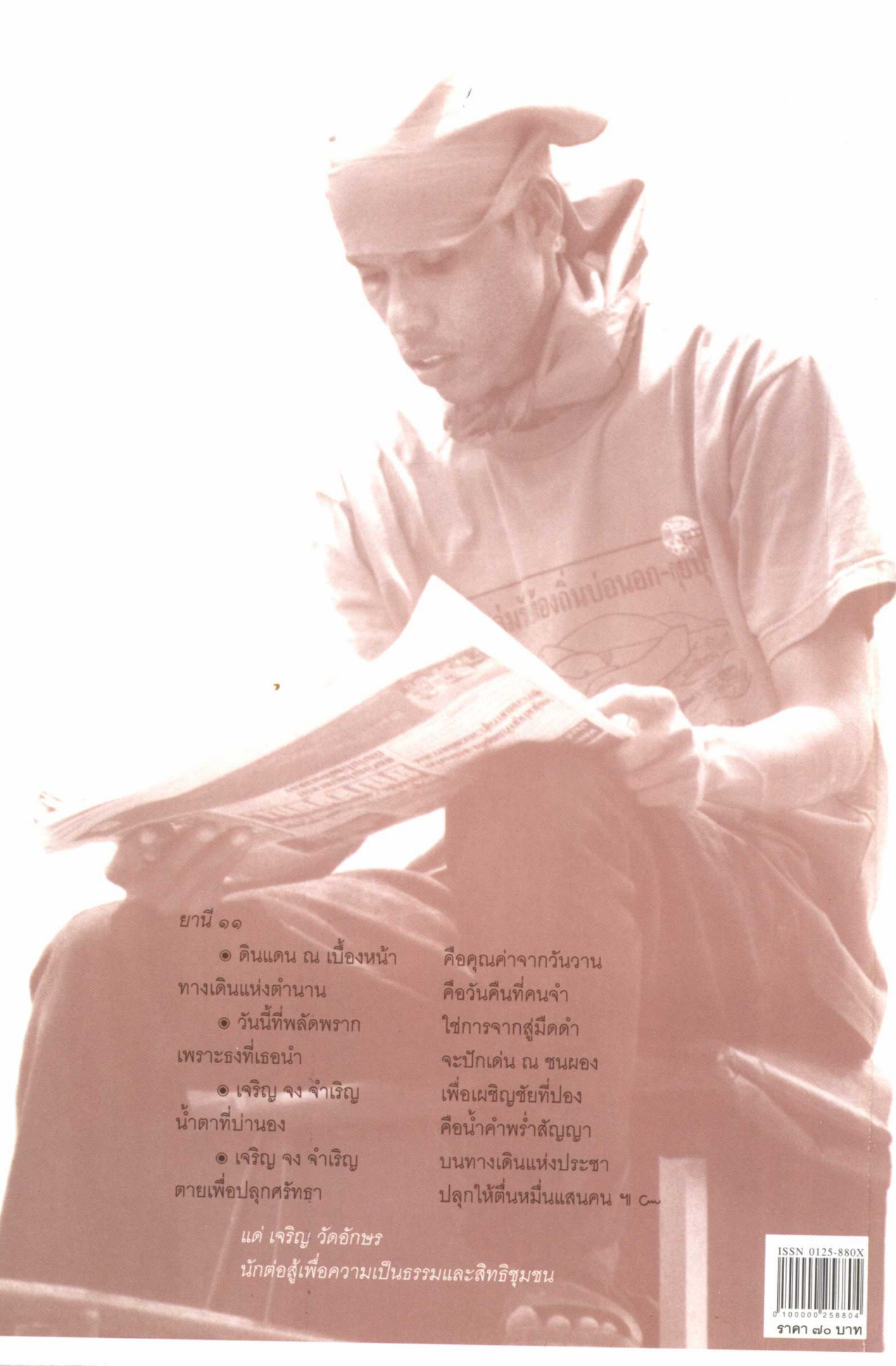
ติดต่อ ชัยยุทธ ลลิตภัทรสกุล สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

โทรศัพท์ ๐๒-๔๑๕-๒๖๒๑, ๐๒-๔๑๕-๖๕๐๗, ๐๒-๔๑๕-๖๗๙๗
หรือ ๐๑-๘๕๙-๒๗๖๘

สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

ประโยชน์ของพวงหรีดหนังสือ
(เพื่อเป็นการช่วยกันลดขยะ)
1. นำหนังสือควาวิเศษมอบแก่โรงเรียน
2. ดอกไม้แห้งนำไปทำดอกไม้ประดิษฐ์
3. กระดาษควาวิเศษหรือกระดาษรีไซเคิลเพื่อใช้
ประโยชน์ต่อไป
สนใจติดต่อ สน.สุขภาพใจ
โทร 0-2415-2621, 0-2415 6797

ยานี้ ๑๑

● ดินแดน ณ เบื้องหน้า
ทางเดินแห่งตำนาน

● วันหนึ่งที่พลัดพราก
เพราะจริงที่เธอนำ

● เจริญ จง จำเริญ
น้ำตาที่ปานอง

● เจริญ จง จำเริญ
ตายเพื่อปลูกศรัทธา

คือคุณค่าจากวันวาน

คือวันคืนที่คนจำ

ไซ้การจากสู่มืดดำ

จะปักเด่น ณ ชนผอง

เพื่อเผชิญชัยที่ปอง

คือน้ำคำพร่ำสัญญา

บนทางเดินแห่งประชา

ปลูกให้ตื่นหมื่นแสนคน ฯ C๘

แต่ เจริญ วัดอักษร

นักต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมและสิทธิชุมชน

ISSN 0125-880X

ราคา ๗๐ บาท